

BIBLIOTHECA INDICA
A COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

TADHKIRA-I-HUMĀYŪN
WA AKBAR
OF
BĀYAZĪD, BIYĀT

A HISTORY OF THE EMPEROR HUMĀYŪN FROM A H 949
(A D 1542) AND OF HIS SUCCESSOR THE EMPEROR
AKBAR UP TO A H 999 (A D 1590)

EDITED BY
M HIDAYAT HOSAIN

Work Number
264

Issue Number
1546
New Series

(Complete Work)

CALCUTTA
Printed at the Baptist Mission Press
Published by the Royal Asiatic Society of Bengal,
1 Park Street
1941

Price Rs 6/4

NOTICE

BIBLIOTHECA INDICA

PUBLISHED BY
THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

THE Bibliotheca Indica is a collection of works belonging to or treating of Oriental literatures and contains original text editions as well as translations into English, and also bibliographies, dictionaries, grammars, and studies

The publication was started in 1849, and consists of an Old and a New Series. The New Series was begun in 1860, and is still running

The issues in the series consisted originally of fascicles of 96 or 100 pages print, though occasionally numbers were issued of double, triple or larger bulk, and in a few cases even entire works were published under a single issue number. Of late years the single issues are made as much as possible to constitute complete volumes. Several different works are always simultaneously in progress. Each issue bears a consecutive issue number. The Old Series consists of 265 issues, in the New Series, till January 1st, 1941, inclusive, 1,542 issues have been published. These 1,807 issues represent 263 different works, these works again represent the following literatures —

Sanskrit, Prakrit
Rājasthānī, Kāshmirī, Hindī
Tibetan, Lushai
Arabic, Persian

Several works published are partly or wholly sold out, others are still incomplete and in progress. A few works, though incomplete, have been discontinued.

Two price lists concerning the Bibliotheca Indica are available and may be had on application. One describes the Indian and the other the Islamic works published in the series. These lists are periodically revised.

The standard sizes of the Bibliotheca Indica are —

Demy (or small) octavo
Royal (or large) octavo
Quarto

BIBLIOTHECA INDICA

Work No 264

TADHKIRA-I-HUMĀYŪN
WA AKBAR

(PERSIAN TEXT WITH NOTES AND PREFACE)

TADHKIRA-I-HUMĀYŪN
WA AKBAR
OF
BĀYAZĪD BIYĀT

A HISTORY OF THE EMPEROR HUMĀYŪN FROM A.H. 949
(A.D. 1542) AND OF HIS SUCCESSOR THE EMPEROR
AKBAR II TO A.H. 999 (A.D. 1590)

EDITED BY
M. HIDAYAT HOSAIN

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

CALCUTTA

1941

PREFACE

There are very few contemporary accounts¹ of the reign of Emperor Humāyūn (A H 937-963, A D 1530-1556), and the number of manuscripts of these works regarding which information is available is very limited. With the exception of Jauhar Āftābchī's *Tadhkirat-al-Wāqī'āt*, of which a few manuscripts are listed in the catalogues of Indian Libraries, none of the other works are available, so far as I have been able to ascertain, in any library or MSS collection in the country. Research on Indian Mediaeval History has been greatly handicapped in the absence of these original sources of information. The late Mrs A S Beveridge did a real service to the cause of historical studies when she published the text and English translation of Gulbadan Begam's *Humāyūn-nāma* in 1902 (reprinted 1927). The text of Khwandamīr's *Humāyūn-nāma* or as it should more correctly be styled *Qānūn-i-Humāyūnī* based on a rare manuscript in the Library of the British Museum, London, edited by the undersigned, and an English translation of it by Dr Bamu Prashad were published by the Royal Asiatic Society of Bengal in 1940. I have now the satisfaction of being able, through the courtesy of the authorities of the India Office Library, and the kindness of the Council of the Royal Asiatic Society of Bengal, to be able to publish the text of the unique manuscript (No 216) of Bāyazīd Bayāt's *Tārīkh-i-Humāyūn*. The only contemporary work dealing with Humāyūn's reign, the text of which has not been published so far, therefore, is Jauhar's work² mentioned above, and I hope that the Council of the Society will arrange for its publication at an early date.

Bāyazīd Bayāt's work is a history of Emperor Humāyūn from A H 949, A D 1542 and his successor the Emperor Akbar (A H 963-1014, A D 1556-1605) up to A H 999, A D 1590. Bāyazīd, as he states in the introduction, dictated this work to a clerk of Abul Fadl at Lāhūr in A H 999 (A D 1591). It contains much valuable information

¹ For details of the works, etc., see Storey, C A — *Persian Literature—A Bio Bibliographical Survey*, Section II, fasc 3, pp 536-539 (London, 1939).

² An abridged English translation of Jauhar's work was published by Major Charles Stewart in 1832 for the Oriental Translation Fund, but no edition of the text has, as noted above, been printed so far.

The work is divided into four parts or chapters —

The first deals with the period A H 949 (A D 1542) to A H 953 (A D 1546)

The second deals with the period A H 953 (A D 1546) to A H 959 (A D 1551)

The third deals with the period A H 959 (A D 1551) to A H 961 (A D 1553)

The fourth deals with the period A H 961 (A D 1553) to A H 999 (A D 1590)

Beveridge in his paper cited above gave an account of the author and briefly referred to the contents of the work. Regarding the style of the work he remarked (p 297), 'The facts that he was old and frail and that he had to dictate his recollections from memory account for their rambling character and for the inconsecutive style of the sentences. The Memoirs contain much valuable information and in particular they give elaborate lists of Himmaynn's followers'

Prof Banarsi Prasad Saxena of the Allahabad University who also published an account of the author and the book¹ remarked (p 43), 'The value of information furnished by this writer excels both in volume and quality

Of course the language used by him is rather shākṛ and rustic, and his sentences are often incomplete. But this is, in the first place, due to the fact that he did not himself write out this Memoirs, but dictated them to another man, secondly, he was not master of the style then in vogue and was but too poorly educated to be able to write or speak polished language, and thirdly, he was suffering from a stroke of paralysis when he did this work'

Prof Saxena also began an English translation of the Memoirs². In this part of the translation several pages were, however, omitted. In the same *Journal* he published in 1939 (History Section, pp 1-82) the translation of another part of the Memoirs. The translation of about one-third of the work still remains to be published.

The work has been edited in the following pages from the unique MS (No 216) in the India Office Library. I take this opportunity of expressing my thanks to Dr B S Guha, the Honorary General Secretary of the Royal Asiatic Society of Bengal, to Dr Bani Prasad, the Honorary Treasurer of the Society, to Dr Muhammad Zubayr

¹ *Vide Journal of Indian History*, IV, Parts 1-3, Madras, 1926, pp 43-60

² *Vide Allahabad University Studies*, IV, Part 1 (Arts, Law and Commerce), Allahabad, 1930 pp 71-148

Siddiqi, Sir Asutosh Professor of Islamic Culture, Calcutta University, for the help I received from them, and to Prof Sukumar Ray, M A, of the Midnapore College, who very kindly placed at my disposal the transcript copy of the India Office Persian MS which had been prepared for his personal use. The difficulty in editing a work on the basis of a single manuscript, especially when the language and style are so faulty and archaic, need not be emphasized. All the same, I crave the indulgence of my readers in reference to the unavoidable defects which are but natural in a work of this nature.

بہوش اگر محطانی رسی و طعمہ مرں
کہ نفس هیچ شر حالی ار خطا بود

CALCUTTA,
November 17, 1941

M Hidayat Hosain

(۳۴۹)

صواب	خطا	سطر	صفحہ
عم	عمو	۱۷	۲۵۳
دوست محمد گرماتی	دوست محمد کرماہی	۱۸	۲۷۴
حواہ حہاں محمود	حواہ حان محمود	۱۵	۲۷۷
حس پتی	حس تی	۱۷	۲۹۲
پل طالی	پول طالی	۱۲	۳۲۷
اتک	کتک	۶	۳۳۳
”	”	۷	۳۳۶
تسکر قلی	تسکری قلی	۱۱	۳۳۷

۲۰۲۰ ۲۰۳، ۲۰۶، ۲۰۹	یارک	۲۰۵۰	۲۰۹، ۲۱۱، ۲۱۲،
۱۲۳	یرم	۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰،	
۱۷۳	یرد	۲۲۱، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵،	
۲۵۷، ۲۶۰	یساول دیہ علاماں	۲۲۲، ۲۲۳، ۲۵۳، ۲۵۵،	
۲۶۲، ۲۵۷		۲۵۶، ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۶۲،	
		۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۵، ۲۷۷،	
	یسل	۳۰۷، ۳۰۸، ۳۲۸، ۳۵۸،	
	یمیں	۳۵۹، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۵	
۵۲، ۵۵، ۵۷	یورت شیخ علی	۶۵، ۱۲۳۰، ۱۳۱، ۱۴۲	ہندو کوہ
			۳۶۶
	یونان		۲۸۲
			ہودل
۳۶	ییلان سداق		
۳۲، ۳۶	ییلان سلق	۱۳۰	یانوی نور قرعری بولاق

غلطنامه

صواب	خطا	سطر	صفحه
صواب	سه ۹۲۲	۱	۲
سه ۹۵۲	بغاهی	۲	۲
تغائی	میر	۵	۶
مہتر	شاہراہ	۶	۸
شاہراہ	استورات	۱۳	۱۲
استورات	بغائی	۲	۳۵
تغائی	"	۱۲	"
"	ورنی حیق	۳	۲۲
ورنی حیق	تولک قوچی	۱۲	۵۲
تولک قوچی	بایرید کونای	۲	۵۳
بایرید کونای	سرتاہی	۱۵	"
سرتاہی	کامل	۵	۶۷
کامل	سلطان قلی حسین مہردار	۱۵	۷۶
حسین قلی سلطان مہردار	لعلی	۱۵	۷۷
لعل	ملا مت	۱۲	۹۲
ملا مت	تاقچی بیگ	۸	۹۷
تاقچی بیگ	قودق	۶	۹۹
قودق	قوچی	۱۵	۹۹
قوچی			

بیول (قصہ) ۳۷۷

میو ۳۰۲، ۲۹۶

مارن ۱۰۷، ۱۰۳، ۱۰۲، ۷۰، ودق ۱۵۲

ورسک ۷۱ ۱۳۳

ماربول ۲۸۲، ۲۸۱، ۲۷۷، ۳۶۰ ورفار

ماگور ۲۷۸ ویسی ۶

محاس ۱۹۹، ۱۹۸، ۱۹۷، ۸۳

مراٹ (یا) مری ۱۱، ۱۰، ۷، ۳، بدریار ۳۳۳

۱۰۱، ۳۱، ۲۹، ۲۶، ۱۹، ۱۲، بدوھی ۳۱۳

۱۱۵، ۱۱۳، ۱۰۷، بدرالطریق ۱۱۵

مربالا ۲۷۸ براین پور ۲۸۹

مراہ لاعری ۱۵۲ برھ ۲۹۵، ۳۱۳، ۳۱۶، ۳۵۱

حلمد ۳۸ نر ۱۷۱، ۱۶۷، ۱۵۰، ۵۴

مدال پور ۲۲۱، ۲۲۰، ۱۴۵، نور ۱۷۵

مدوستان (یا) مد ۷، ۱۰، ۵۰، نوسح ۳۱

۱۰۹، ۶، ۶، ۶، ۵۹، ۵۳، ۱۵۴، ۱۵۲، ۱۴۹، ۱۳۶، ۳۲، ۳۸، ۳۲

۱۶۰، ۱۶۱، ۱۷۰، ۱۷۶، یک ہار ۲۱۹، ۲۱۳، ۲۱۱

۱۷۱، ۱۷۹، ۱۸، ۱۸۲، یلزب (دریای سد) ۱۶۰، ۱۵۳

۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹، ۱۹۱، ۲۶۰، ۲۵۶، ۲۵۵، ۲۲۱

۱۹۲، ۱۹۷، ۱۹۶، ۲۰۲، ۳۶۶، ۳۶۵، ۳۶۴

۹	۹۳	۹۶	۱۲	مکتہ معظمہ	۱۷۴	مالستان
۱۰۳	۱۳۱	۱۳۶	۱۵۷		۲۷۷	مالیر
۱۵۹	۱۶	۱۷۹	۱۸۳		۲۸۱	مامکان
۲۲۸	۲۳۳	۲۶۸	۲۶۹		۲۳۹	مانکپور
۲۷۳	۲۷۷	۲۸۱	۳۰۸		۳۶	ماوراء النہر
۳۱۸	۳۲	۳۵۸	۳۶		۱۳۲	ماہی پڑ
		۳۶۲	۳۶۵	۳۶۲		ماہی پروژہ
			۱۶	ما		۱۳۳
				مارہ کو		۲۲۲
				میر		۲۸۹
				مدراول		۲۹۵۰
۲۱۸	۲۲	۲۲۱	۲۲۲			۳۰۲
				منقط		۲۸۹
				مکیر		۲۹۵۰
				مکیر		۳۰۲
				میکر		۲۸۹
				مشہد		۲۹۵۰
				موضع دوری		۳۰۲
				میدان		۲۸۹
				میدان رستم		۳۰۲
				میدان تخت		۲۸۹
				میمہ		۳۰۲

(۳۳۳)

کولات ۱۲۵ ، ۱۰۷ ، ۱۰۴ ، ۹۲ گسند سروار ۱۷۳	
۱۳۱ ، ۱۳۳ گنگ ۲۸۶ ، ۳۱۰ ، ۳۱۴ ، ۳۳۵	
کوملیر ۳۳۹ گوالیر ۲۵۵	
کوه دامن ۲۲۶ گورک پور ۳۱۶ ، ۳۱۵ ، ۳۱۴	
کوه سوالک ۲۲۶	
کوه عقابین ۱۳۱ ، ۸۳ ، ۸۳ ، ۸۰ لاهور ۱۹۲ ، ۱۹۱ ، ۱۹۰ ، ۶۷ ، ۲	
۱۹۷ ، ۲۲۷ ، ۲۲۶ ، ۲۲۵ ، ۱۹۴	
کوه بچی ۱۲۹ ۲۵۳ ، ۲۵۱ ، ۲۴۶ ، ۲۴۵	
کوی شادی ۱۷۲ ۲۸۳ ، ۲۷۴ ، ۲۷۰ ، ۲۶۷	
کهل گام ۳۳۱ ، ۳۳۰ ۳۷۱ ، ۳۶۸ ، ۳۶۴	
که مرد ۷۹ ۲۷۴	
لعلو ۲۱۰	
لعمان ۲۱۲ ، ۲۱۱	
گجرات ۳۳۳ ، ۳۱۸ ، ۲۸۹ ، ۱۸۳ ، ۲ گجرات ۳۳۳ ، ۳۱۸ ، ۲۸۹ ، ۱۸۳ ، ۲	
۳۷۶ ، ۳۵۸ ، ۳۵۴	
گدر روپر ۲۲۸	
گردير ۱۳۸ ، ۵۴ ، ۵۰ ، ۴۹ ، ۴۷	
۱۶۷ ، ۱۵۲ ، ۱۴۷	
گرگاه ۱۷۴	
گرهي ۳۳۲ ، ۳۳۰	
گريو ۴۹	
ماچھی وارہ ۲۲۸ ، ۲۲۶	
مارکوه ۳۶۸	
ماشور ۴۰	

کرہ سو ۲۶۴، ۱۴۵	کوئل چار چشمہ ۱۱۸
کرہی ۲۹۸	کوئل درستی ۲۵۸
کشتی محمدی ۳۵۴	کوئل سارو اولسگ ۸۷
کشم ۹۶، ۸۹، ۸۸، ۷۲، ۷۱	کوئل سخاوند ۸۲
۱۳۷، ۱۳۶، ۱۰۷، ۱۰۵	کوئل سارہ ۲۵۵
کشم شاح داں ۷۲	کوئل سہ پنج ۱۲۳
کشمیر ۳۷۰، ۳۶۹، ۱۵۴، ۱۵۳	کوئل سیاہ ۲۲۱
کلال کو ۱۶۸	کوئل قنچاق ۱۲۷
کلانور ۲۷۷، ۱۹۵	کوئل کون ۲۱۸
کلاوکان ۱۴۳، ۱۳۷، ۷۱	کوئل گردیر ۱۵۰
کلکھ ۱۹۹، ۱۹۷	کوئل مار ۴۹
کلکی ۱۲۰	کوئل بو ۱۴۳
کسایت ۳۶۱	کوئل ہدوکش ۱۴۴، ۱۳۸
کدا ۲۸۶	کوئل ہدو کوہ ۲۰۵، ۱۲۶
کدلاں ۳۲۰	کوئل متہ رحمی ۱۵۲
کدہ ۲۹۵، ۲۹۱، ۲۹۰	کورہ گھات ۳۳۷، ۳۳۱
ککھر ۲۴۹	کوسو ۳۱
کوئل ناد-بح ۱۳۴	کوکسلیر ۳۵۳
کوئل پنچہر ۱۳۹، ۱۲۷، ۸۹، ۸۷	کول ۲۸۳، ۸۴، ۶۲
کوئل تنگ گاو ۲۲۲، ۲۱۸	کول حلالی ۲۸۵

قلعہ چشمہ ۱۷۳	قلعہ لاہور ۳۷۶
قلعہ چلوپارہ ۲۹۶	قلعہ مانیکپور ۲۹۸، ۲۸۶
قلعہ چار ۲۹۴، ۲۵۰، ۱۸۳	قلعہ مانکوت ۲۱۲، ۱۹۵، ۱۹۳
۳۱۰، ۳۲۲	قلعہ مدن سارس ۲۹۷
قلعہ حصار ۳۷۹	قلعہ نارول ۲۷۸
قلعہ رھتاس ۳۳۴، ۲۸۶، ۲۶۹	قلعہ نیم کار ۲۸۶، ۲۸۵
۳۷۰، ۳۶۸، ۳۳۵	قلعہ قلات ۱۷۴
قلعہ رمایہ ۳۱۸	قدور ۱۰۷، ۱۰۵، ۸۹، ۷۸
قلعہ سرسی ۳۲۲	۲۰۴، ۱۳۸، ۱۳۷، ۱۲۶، ۱۲۰
قلعہ سروہی ۳۳۳	قدھار ۳۹، ۳۷، ۹، ۸، ۷، ۳، ۲
قلعہ سرھند ۱۹۳	۵۰۰، ۴۹، ۴۷، ۴۲، ۴۱، ۴۰
قلعہ سفیدگاو ۱۵۲	۶۰۰، ۵۹، ۵۵، ۵۲، ۵۱
قلعہ سگین ۱۷۱، ۱۶۹	۸۳، ۸۲، ۷۴، ۶۶، ۶۵، ۶۲
قلعہ سورت ۳۳۲، ۳۱۸، ۲۱۶	۱۶۵، ۱۶۴، ۱۶۳، ۱۴۹
قلعہ طھر ۷۷، ۷۵، ۷۳، ۷۲، ۶۵	۱۷۰، ۱۶۹، ۱۶۷، ۱۶۶
۱۴۱، ۱۴۰، ۱۳۹، ۷۸، ۷۹	۱۷۵، ۱۷۴، ۱۷۳، ۱۷۱
قلعہ کابل ۲۵۳، ۲۱۷	۲۱۸
قلعہ کافران ۲۳۲، ۲۳۰، ۲۲۹، ۲۲۸	قوج ۲۸۵
قلعہ گوالیر ۲۵۲	قور ۴۹
قلعہ گورک پور ۳۱۷، ۳۱۷	قورند ۱۳۰، ۱۲۴، ۸۸، ۷۶

فتح پور ۲۵۲، ۲۳۳، ۲۳۲، ۲۰۶ قلعاچ ۱۶۸

۲۶۳، ۲۶۲، ۲۵۴، ۲۵۳ قلعه انک ۲۶۹، ۲۶۵، ۲۶۴

۲۷۲، ۲۷۳ قلعه اوک ۱۱

فتوحه (نام قبلی) ۲۳۰ قلعه ایک ۱۱۰، ۱۰۸

فرح ۲۵ قلعه بابا حاجی ۹

فرحار ۱۲۳، ۱۳۷، ۷۱ قلعه روح ۲۶۲

فره ۳۵ قلعه ست ۲۹، ۱۰۰

دوشح ۳۱ قلعه نکران ۲۶۵، ۲۶۶، ۱۶۱۰

دیورور پور ۲۸۳ قلعه نکسر ۲۹۳، ۲۸۹

قلعه نارس ۲۹۶

قاشغر ۱۵۴ قلعه ندان ۲۱۰، ۲۰۸، ۱۹۶، ۱۶۲۰

قچاق ۱۲۳ ۲۶۷، ۲۶۶

قبیلہ حرار میشی ۲۱۸ قلعه بیست ۳۴

قرا باغ ۱۰۶، ۸۸، ۸۷، ۶۵ قلعه پریان ۱، ۱۱۸

۱۶۹، ۱۲۳ قلعه تالیقون ۱۲، ۵۲، ۵۱، ۳۰

قروہ باغ سید قرا باغ قلمہ حلال آبر ۲۵۰، ۲۵۵، ۲۱۰

قروہ ۵ قلعه حوش شمش ۲۱۴، ۲۱۱، ۱۰۱۰

قرویں ۶۲، ۳۲۰ قلعه سوپو ۳، ۴

قصہ لور ۲۳۸ قلعه سارغ ۲۲۲، ۲۲۳

ولات ۱۴۳ قلعه حدود ۳، ۱

عراق ۶۸، ۶۲، ۳۱، ۱۰، ۸، ۶، ۳	سسلہ ۱۵۰، ۱۵۱
۱۸۰، ۳۶۱	مسجد درہ ۸۴
عدن ۳۵۵	مسحولی ۳۱۲
عقائیں ۸۱	سد ۱۶۰
علی مسجد ۲۶۶	سیالکوٹ ۲۸۳، ۱۵۳
عمر کوٹ ۴۶	سیاہ آب ۳۲۸، ۳۲۵، ۳۲۱
عسقد ۳۲۲	سیاہ آب گدمک ۱۴۵
	سیاہ سگ ۲۱۷، ۴۷
عاری پور ۲۸۹، ۲۸۷، ۲۳۹، ۲۲۳	سید پور ۳۲۱، ۳۱۹، ۳۰۱
۳۱۳، ۳۱۲، ۲۹۵، ۲۹۴	سیستان ۳۱، ۱۱، ۹، ۸
۳۲۲، ۳۲۱، ۳۲۰، ۳۱۹	سیلاب ۱۶۰
۳۲۸، ۳۲۷، ۳۲۷، ۳۲۴	
عربیں یا عربی ۵۵، ۵۰، ۴۳، ۴	شال ۷
۵۸، ۷۷، ۸۲، ۱۳۸، ۱۴۷	شال مشانک ۷
۱۴۹، ۱۶۳، ۱۶۵، ۱۶۷	شام ۱۳۶
۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱	شاہ پور ۲۷۰، ۲۴۴
۱۷۵، ۲۱۱	شیر ۱۶۵، ۴۴
عورید ۲۶۷، ۱۹۶، ۵۵	شیراراد ۳۶۵
عوری ۸۴، ۳۱	شیرتو ۷۹
فتح آباد ۲۸۳	صحاک ۱۲۶، ۷۶، ۵۵

سار باغ ۱۰۷	سروخی ۲۷۷
سارنگپور ۳۵۳، ۳۶۱	سرمند ۲۲۷، ۱۹۳، ۱۹۲
سارو اولنگ ۱۲۶	سیرام ۳۳۸، ۳۱۲
سال رستان ۷	سید کوه ۱۲۵
سال و رستان ۷	سیدوں ۲۸۳
ساق یلاق ۳۲	سلطان پور ۳۰۰، ۲۸۸، ۲۶۹، ۲۲۶
سایہ عجبہ ۱۱۸	۳۲۳
سروار ۳۲	سلطانیہ ۳
سپہدہ ۳۱۸	سمرقند ۱۶۳، ۱۳۷، ۱۰۹، ۱۰۲
سرای ۱۰۵	۲۶۶، ۲۳۵، ۱۸۹، ۱۸۸
سرام ۳۰۷	سمان ۳۲
سرای تردی گاو ۱۹۸	سوات ۱۵۳، ۱۵۲
سرای کراکت ۳۰۳	سواد ۳۶۹، ۳۶۸، ۳۶۶
سردیہ ۱۶۹	سوح یلاق ۳۳
سرکار اتاوہ ۲۳۳	سورت ۲۵۶، ۲۵۵، ۲۲۵، ۲۲۳
سرکار چار ۲۵۰	۳۷۲، ۳۶۳، ۳۶۲
سرکار حصار ۲۵۳، ۲۵۰، ۲۳۹	سوق اللیل ۳۰۸
سرکار کالی ۲۳۳	سارگام ۳۳۱
سرکار مندوں ۲۳۳	سام ۳۷۳، ۳۷۲، ۳۶۳، ۲۷۷
سروار ۳۳۵، ۲۹۷، ۲۹۶	۳۷۳

(۲۳۵)

درهٔ علنگار ۱۳۳

درهٔ علی سگ ۱۳۳

درهٔ غوربد (قوربد) ۱۳۳، ۱۲۶

درهٔ قیچاق ۱۳۳، ۱۲۷، ۱۲۵

درهٔ قوربد ۱۳۳، ۱۲۶

درهٔ که مرد ۱۲۳، ۱۲۲

درهٔ گر ۱۱۳

درهٔ نمک آب ۱۳۳

دروازهٔ دهلی ۲۷۹

دریاناد ۳۰۲

دریای حون ۲۳۱

دریای سند ۱۶۰

دریای شور ۳۳۵

دک ۱۵۰

دمعان ۳۲

دمکوت ۲۷۳، ۱۵۳، ۱۵۱

دمیک ۳۳

دور ۱۵۱، ۱۵۰

دوشین ۱۲۰

دهر پور ۳۳۴، ۱۵۹

حواجه ریواس ۶۳، ۶۳۰

خواجه سیاران ۱۲۳، ۷۹، ۶۰

حواجه شو ۸۳

خوجه ۲۶۱

حوربد دمن ۳۵۵

خوست ۱۰۵، ۷۱

خوست لورسک ۱۳۷

خیبر ۲۵۷

خیرآباد ۲۹۳، ۲۷۰

دامنهٔ سفید کوه ۲۶۳

دروازهٔ آب ۲۳۶

دروازهٔ تالیقان ۹۶

دروازهٔ دهلی ۲۲۳

دروازهٔ کاکران ۲۲۹

دروازهٔ ناگور ۲۸۰

درهٔ ارناب ۱۵۲

درهٔ سرخاب ۳۶۶

درهٔ سند ۱۵۱، ۱۵۰

درهٔ صوف ۱۱۳

چهار ۲۲۲، ۳۱۳، ۳۱۲، ۲۱۶، حصار فیروزه ۲۲۸، ۲۳۲، ۲۳۳

۲۲۲، ۲۲۱، ۲۲، ۲۳۲، ۲۲۹، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹

۲۸۱، ۲۸۸، ۲۹۹

۲۳۸، ۲۳۹، ۲۵۱، ۲۵۲

حصه موت ۲۶۰

چهار سوخته ۱۲۲، ۱۲۷

حلق لاق ۹۲، ۹۱، ۸۹

چوچک پور ۲۲۳، ۲۲۲

ام تردی گاو ۲۲۲، ۷۹، ۷۷

جوسا ۲۹۱، ۲۸۹، ۵۰

حوص سلیمان ۲۳

چهار کد ۳۳۰

چیریار ۱۳۵

حاف ۳۱

حراسان ۳۱، ۱۲۰، ۱۱، ۸۰، ۳

حاجی پور ۳۱۲، ۳۱۳، ۲۸۶، ۷۷، ۱، ۶۸

حرم ۱۰۷، ۲۳۵، ۲۳۲، ۳۱۶، ۳۱۵

حروار ۱۶۵، ۲۳۲، ۲۲۱، ۲۳۸، ۲۳۷

حلم ۱۱۰، ۱۰۹

۲۶۸، ۲۳۸

حم لگان ۱۳۰، ۱۲۹، ۷۵

حمار ۱۳۶

حجان ۱۳۳

حرمین شریعت ۲۳۳، ۱۸۶، ۱۷۷

حواحه سته ۵۶

۲۵۰، ۲۶۸، ۳

حواحه بد کشا ۱۳۳

۲۶۳، ۲۵۰، ۲۰۰، ۱۱۱

حواحه حصر ۱۹۸، ۱۹۷، ۸۱

۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳

حواحه ربک روان ۶۰

۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳

حوی موری ۸۷	حلکة ۸۱
حکوه و حکوون ۲۷۸	حلکة حلمی ۲۱۹
حیت ۳۱۹، ۳۱۴، ۳۰۱	حلکة حواحه ریواس ۸۵
	حلکة مصاحف بیگ ۸۴
چار ناع ۶۰، ۴۴، ۲۸	حلدرد ۲۷۷، ۲۷۰
چار ناع صفا ۲۵۹، ۲۵۸	حنگل حصار ۲۳۸
چار ناع علیقلی اندرانی ۱۴۳، ۶۴	حوربون ۱۳۹، ۱۳۸
چار پا ۱۶۸	حون ۲۸۶
چار چشمه ۱۲۲	حوپور ۲۵۰، ۲۴۴، ۲۳۹، ۱۳۸
چار یک کار ۱۴۴، ۸۲، ۷۹	۲۸۸، ۲۸۷، ۲۸۶، ۲۸۵
چاپه بیر ۳۶۱، ۳۵۹	۲۹۳، ۲۹۲، ۲۹۱، ۲۸۹
چرخ ۱۶۵	۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۵، ۲۹۴
چشمه دست رود ۱۲۲	۳۰۲، ۳۰۰، ۲۹۹، ۲۹۸
چشمه بد کشا ۱۰۲	۳۰۷، ۳۰۶، ۳۰۵، ۳۰۴
چلکة سیاه سگ ۲۲۲، ۲۰۰، ۱۷۶	۳۱۲، ۳۱۱، ۳۱۰، ۳۰۸
	۳۱۹، ۳۱۸، ۳۱۷، ۳۱۴
چلکة یساول ۲۶۵	۳۲۸، ۳۲۰، ۳۳۷، ۳۲۱
چلوپاره ۲۹۶	۳۵۲، ۳۵۱
چمپایر ۶۱	حوی حواحه رستم ۲۶۲، ۲۵۹
چاب ۲۶۰، ۲۵۵	حوی شاهی ۱۴۷

تالہ ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۴۱، ۳۴۰، تلوارہ ۲۲۶	
۳۵۲، ۳۴۸، ۳۴۷	تمان الکمار ۲۱۸
تاوہ ۸۸	تمان اوکر ۱۴۹
تست ۱۵۴	تمان مدراول ۲۵۸، ۲۱۹
تبریر ۱۸۷، ۱۴۴، ۳۷، ۳۶، ۳، ۱۵۱، ۱۶۳، ۱۸۷	تمان یک ہار ۱۸۷، ۱۶۳، ۱۵۱
۲۴۴	۲۲۲، ۲۲۱، ۲۰۰
تس کیلکی ۱۰	تمعاجی توحہ ۲۲۷
تہریدہ ۲۳۷، ۲۲۵	تگی گاو ۲۱۸
تپچاق ۲۱۴	توپچاق ۱۷
تتہ ۱۶۰	تیرگراں ۷۰
تحت سلیمان ۷۵، ۳۶، ۳۴، ۳۳، تیرہ ۱۵۱	
۱۷۹	تیری ۵۰
تحت شاہ ۸۳	
تحتمل ۳۱۷، ۲۲۶	حالہ ۷۸
تحتہ پل ۱۱۲	حام فرہاد ۳۱
تردی گاو ۲۲۲	چکتو ۱۰۷
ترشیر ۳۱	حدہ ۳۵۵
ترکستان ۵۴، ۶	حلال آباد ۱۶۳، ۱۶۱، ۱۴۵
ترہت ۳۴۱	۲۶۶، ۲۶۱، ۲۵۷، ۲۵۶
تسرالاطرین (نام اسپ) ۱۱۴	۳۶۸

پرگنه بخواره ۲۲۶	بل حوپور ۱۶۱
پرگنه پویا ۲۷۸	بل سیر ۷۳
پرگنه پویاله ۲۷۸	بل طالی ۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۴، ۲۲۳
پرگنه توهانه ۲۸۳	۳۲۷
پرگنه حنوبخپون ۲۸۲، ۲۷۸	بل غورید ۲۲۳، ۸۷
پرگنه چلوپاره ۲۹۶	بل کشم ۱۳۱
پرگنه رورو ۲۲۷	بل ککچه ۷۵
پرگنه سرام ۳۰۷	بل مستان ۲۰۰
پرگنه سکری ۳۱۶	پحات ۳۶۳، ۲۷۰، ۲۳۵
پرگنه سکیت ۲۹۹	پجهر ۱۰۵، ۸۱
پرگنه سام ۳۷۲	پویا ۲۷۸
پرگنه سحمولی ۳۱۲	پویاله ۲۷۸
پرواله ۲۷۷	پیرحاله ۳۷۰، ۳۶۸
پرخاله ۱۵۳	پیره ۳۵۳
پشته سیاه سگ ۷۹	
پشور ۲۶۰، ۲۵۷، ۲۵۵	تاج پور ۳۵۱
۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۱	تاری ۱۷۲، ۱۷۰
۲۶۸، ۲۶۳، ۲۶۹	تاسان ۱۶۸
پیمان ۵۳	تلیقان ۸۹، ۷۶، ۷۵، ۷۰
بل آب چکال ۲۰۲	۱۶۶، ۱۶۰

۳۳۹، ۳۳۷، ۳۳۴، ۳۱۵، ٹھوچپور ۲۱۹	
۳۳۷، ۳۳۵، ۳۳۲، ۳۳۰، ٹھیکہ ۳۱۹	
۳۶۹، ۳۵۰، ۳۳۹، ۳۳۸، بیاک ۲۱۲	
سگش ۱۵۱، ۱۵۰، ۱۴۵، ۱۴۴، نی نی ماہ روی ۲۷۱، ۱۹۰، ۷۹	
۱۵۲، ۱۸۷	بیر مستورہ ۳۵۷
ٹونگ ری ۱۵۲	بیکایر ۲۲۵
نوری حیق (نام اسپ) ۴۷، ۴۳	بیلاق سورلیق ۳
نوبو فیل ۱۵۰	بی حصار ۵۸
۳۳۷، ۳۳۲، ۳۱۴، ۳۱۳، ۷	ہار ۱۳۹
۳۶۸، ۳۳۸	پاقعاد شخہ ۱۳۹
ہاگلپور ۳۰۴	پای دولت حان ۲۲۶، ۲۲۵
بھتیر ۲۲۵	پای مارہ ۲۲۳، ۲۱۱، ۴۹، ۴۸
بھتوہانہ ۲۷۷	پن ۲۳۴
براج ۲۱۸	پتہ ۳۱۳، ۳۰۲، ۳۰۱، ۳۰۰، ۲۹۸
بروح ۳۳۴	۳۳۴، ۳۳۲، ۳۱۵، ۳۱۴
برہ ۲۷۰، ۲۶۰، ۱۵۳	۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۵
برادی ۱۳۰	۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۲، ۳۳۹
بھسودی ۲۲۰	پتہ ۲۲۶، ۲۲۵
بھکر ۲	براہ رمین دار ۱۵۳
	پرگٹہ اول ۳۷۲

بحور ۳۶۹، ۳۶۸، ۳۶۶، ۱۵۴	طیج ۱۰۲، ۱۰۱، ۸۴، ۸۲، ۶۷
بحارا ۲۲۵، ۱۶۴، ۱۱۳، ۱۰۹	۱۱۱، ۱۱۰، ۱۰۹، ۱۰۸، ۱۰۷
بداؤن ۶۴	۱۲۷، ۱۲۶، ۱۱۹، ۱۱۳، ۱۱۲
بدحشان ۶۳، ۶۱، ۵۱، ۴۸، ۵	۲۱۸، ۱۶۳، ۱۳۶، ۱۲۵، ۱۳۱
۷۸، ۷۳، ۷۰، ۶۷، ۶۵	۲۲۷
۸۸، ۸۶، ۸۵، ۸۴، ۸۰، ۷۹	بلد حیل ۱۵۰
۱۰۴، ۱۰۲، ۹۲، ۹۱، ۸۹	بلیه ۳۱۹، ۳۱۴، ۳۰۱
۱۲۸، ۱۲۷، ۱۲۶، ۱۲۵، ۱۰۷	بارس ۲۴۴، ۲۳۹، ۲۱۷، ۱۴۸
۲۰۵، ۱۹۶، ۱۴۴، ۱۴۲، ۱۳۹	۲۹۵، ۲۹۴، ۲۶۷، ۲۵۰
۲۲۳، ۲۱۱، ۲۰۹، ۲۰۷، ۲۰۶	۳۰۳، ۳۰۱، ۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷
۲۸۵، ۲۸۴، ۲۵۹، ۲۲۷	۳۱۲، ۳۱۱، ۳۱۰، ۳۰۶، ۳۰۴
برج قاسم برلاس ۱۸۷، ۱۵۲	۳۴۴، ۳۲۲، ۳۲۱
۲۴۲، ۲۲۳، ۱۹۰	بدر دس ۳۵۸، ۳۵۵
بردوان ۳۴۱	بدر سورت ۳۷۱، ۳۶۲، ۳۵۴
برکس ۱۰۳	بدر گووه ۳۶۱
روح ۳۶۸، ۳۵۹	بدر مکلا ۳۵۸
روده ۳۶۸، ۳۵۹، ۳۵۸، ۳۴۴	بدر ورفار ۳۵۸
نکر ۷۷، ۶۲، ۵۸، ۴۷، ۴۰	سگله ۲۳۹، ۱۴۸، ۱۴۴، ۷۰
۴۷۳، ۱۲۶، ۸۰، ۷۸	۲۵۶، ۲۵۱، ۲۵۰، ۲۴۰
نکسر ۲۹۲، ۲۹۱	۳۰۰، ۲۹۸، ۲۸۶، ۲۷۴
	۳۱۴، ۳۱۳، ۳۰۵، ۳۰۳

اشکمش ۱۰۲، ۷۰۱	نانا شیر ۷۹
الکار ۲۱۹	ناریک آب ۲۲۱، ۲۱۸، ۲۱۷، ۱۳۵
الهاماس (الهاماد) ۲۹۸، ۲۱۲	نارار نانا لولی ۷۹
آلہ پاچہ (نام اسپ) ۲۲۳	نارار گوسفند ۲۰۲
اندراب ۱۰۵، ۸۹، ۷۳، ۷۰، ۶۵	ناع نانا حس اندال ۱۷۰
۱۳۳، ۱۳۷، ۱۳۱	ناع ت ۲۱۳
انکہ در فاصلہ چہل کروہ ار پتہ	ناع حواحہ معین ولد حواحہ محمود حان
۳۳۵	۱۳۸
اودخہ ۳۱۸، ۲۸۶، ۲۳۹	ناع داین ۸۳
اورنک کلتنکی ۴۴	ناع دیہ افغانان ۲۱۱
ایک ۱۱۸	ناع شہر آرا ۲۰۱، ۱۶۲، ۸۰، ۴۷
ایلاحتی ۱۱۸	۳۷۰، ۲۲۳، ۲۲۳
ایلاق (نیلاق) سورتق ۳	ناع صورت حانہ ۱۳۴
ایلاچقان ۱۲۱	ناع علیچک ۱۷۰
ایمان ۷۶	ناع میر تولک ۹۴
	ناع وفا ۱۶۳
نانا حاحی (قلعہ) ۹	ناعچہ شاهی ۲۹
نانا حس اندال ۳۷۰	نامیان ۱۲۶، ۷۶، ۵۵
نانا دشتی ۱۹۸، ۱۹۷، ۸۱۰	تتھاک ۱۱۷، ۱۸۹، ۱۸۸، ۱۸۷
نانا شش پر ۷۹	۲۲۲

آدریحاں ۳ ادیسہ ۳۳۵، ۳۳۲، ۳۳۱

آق ریارت ۳۶ ارتہہ باع ۸۸، ۸۶، ۶۲، ۶۰، ۵۹

آگرہ ۱۹۳، ۱۶۱، ۱۵۳، ۶، ۵، ۱۶۲، ۱۳۹، ۱۳۵، ۱۲۵

۲۲۳، ۲۳۲، ۲۳۰، ۲۲۵، ۱۷۴، ۱۷۵

۲۵۳، ۲۵۱، ۲۳۶، ۲۳۳، ارعنداب ۴۱

۲۷۳، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۵۴، ۵۶، ۵۴

۲۸۲، ۲۷۷، ۲۷۶، ۲۷۵، ارک ۲۰۶، ۱۶۲، ۶۲، ۵۹

۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷، ۲۸۳، ارک عری ۱۶۹

۳۳۵، ۳۳۳، ۳۲۶، ۳۱۶، اسپ آلہ حاہہ راد ۱۱۷

۳۳۸ اسپ نور ۳۷۲، ۲۶۳، ۲۳۹

انہر ۳ اسپ نور کدا ارعوں ۱۷۵، ۱۶۲

انالیق ۱۰۹ اسپ شرعہ ۲۸۸

اناولہ ۲۷۰، ۲۵۳، ۲۲۱، ۱۵۰، اسپ طرق حاہہ راد ۲۲۳

اتک ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۴، ۳۳۲، اسپ قراطاق ۱۱۷

۳۶۶، ۳۶۹ استالف ۱۳۰، ۶۵

احورستان ۱۷۴ اسکدرہ ۲۵۳

احیں ۳۵۳ اشتراگرام ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۳۲، ۶، ۱

اچہ ۳۱۹ ۱۹۸، ۱۳۵

احمدآباد ۳۵۳، ۲۳۳، ۲۳۳، ۲۸۱، اشتراگردن ۲۱۰، ۲۰۹، ۱۹۸

۲۸۵، ۳۶۱، ۳۵۹، اشتراگیران ۱۳۲

اسماء مواضع و آبہا وغیرہ

آب ارعداب ۴۱	آب سیاہ ۳۲۷
آب اندراب ۱۲۷	آب شیرگڑھ ۲۸۵
آب نارائ ۲۸۴، ۱۳۳، ۱۳۲	آب عمو ۱۱۳
آب سگی ۹۶	آب قروح ۲۸۵
آب بہت ۲۷۹، ۲۷۷	آب قورسہ ۶۵
آب پپ پپ ۳۳۸، ۳۳۷	آب کشم ۱۳۸
آب پھیر ۱۰۶	آب ککچہ ۱۲۶، ۷۷، ۷۵، ۶۷
آب تالیقان ۸۹	۱۳۹، ۱۳۰
آب حمحمہ ۹۰	آب گنگ ۳۱۵، ۲۹۱، ۲۱۷، ۷
آب حوں ۳۳۳، ۳۲۱، ۷	۳۱۹، ۳۲۱، ۳۲۳
آب چاب ۳۵۳	آب ماچھی وارہ ۲۲۶، ۱۹۱
آب دھرپور ۳۳۴، ۳۳۲	آب ماراں ۶۵
آب راہری ۳۱۷، ۳۱۶	آب یکی ۹۶
آب سروار ۳۳۳	آب نیلا ۱۵۳
آب سلوار ۲۸۶، ۲۹۰	آب ہلمد ۳۹، ۳۷، ۹، ۸
آب سورج گڑھ ۳۳۹	آب ہیرمند ۸
آب سوں ۳۱۳، ۳۰۰، ۲۸۶، ۲۳۹	آدبہ پور ۱۶۳، ۱۶۳
۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۵، ۳۳۱	

یادگار ناصر میرزا ۵۱، ۴۹، ۴۷	یعقوب ولد یوسف خان ۳۷۰، ۳۶۹
۸۲، ۶۴، ۶۲، ۶۱، ۶۰	یعقوب ہمدانی ۱۸۷
۲۶۷	یوسف ۱۵۹
یار حاجی برادر محمد قاسم ۱۸۶	یوسف تسورہ (استاد) ۱۸۶
یار محمد برادر خان محمد ۱۸۲	یوسف چولی (شیخ) ۱۸۰، ۶
یاری ۲۷۵	یوسف خان رمین دار کشمیر ۳۶۹
یاری تواچی ناشی ۲۶۶، ۲۶۰	یوسف خان مرزا ۳۳۸
۲۶۸، ۲۶۷	یوسف خان مشہدی (نواب مرزا)
یاری توشک تواچی ناشی میرزا ۳۶۹	
کامران ۱۸۲	یوسف حریہ دار (مہتر) ۴۲، ۶
یاری سلطان تواچی ناشی ۲۶۹	یوسف علام ترکی ۳۱۵
۲۷۴	یوسف محمد ۳۲۰، ۳۰۶
یحیی (حواہ) ار فرزدان	یوسف محمد سلطان پسر سلیمان
حصرت حواہ احرار ۳۵۶	سلطان اورنگ ۳۱۹
یسل خان ۱۷۲	یوسف محمد قرععی ۱۵۸
یعقوب حواہ رشیدی	یوسف محمد کوکہ خان ۱۸۳
یعقوب میرزا تعائی سلطان محمد	یوسف محمد ولد سلیمان اورنگ ۳۱۵
حداندہ ۳۵	یوسف (مولانا) ۶۹

ولد نیک قورچی ۶۵ ۶۳۰ هجری سید علی ن عثمان
ولی انکه ۱۲۳ الحلات

ولی نیک دولقدر ۱۹۳ ۱۸۶ هریه (هریا) آندار (مہتر) ۵۳
۱۹۵ ۲۲۶ ۱۸۲ ۱۱۷

ولی حان ۲۶۳ همام گیلانی (نواب - حکیم) ۳۷۶
ویس ررکش (استاد) ۶۹ همایون بادشاہ (حت آشیانی) ۱۰۲

۱۳، ۱، ۷، ۶، ۵، ۴،
۱۳۸، ۱۱۹، ۶۴، ۷۷، ۳۷،
۲۲، ۱۶۷، ۱۳۸، ۱۳۹،
۲۶۱، ۳۰۴، ۲۵۲، ۲۲۹،
۱۸

۳۷۷
۳۱۲ ۳۲۳ ۳۲۳ حاشم حان
۳۳۰

۵، ۷۷، ۷۲، ۷۷، ۷،
۸۹، ۸۴، ۸۱، ۷۸، ۷۳،
۱۵، ۱۰، ۹۹، ۹۷،
۱۲۶، ۱۱۲، ۱۱۲، ۱۰۷،
۱۲۶، ۱۲۸، ۱۲۳، ۱۲۲،
۱۷۲، ۱۶۵، ۱۶۱، ۱۷۷،
۱۹۳

۳۱۵ حاشم حان بشاروری قرات
۲۲۵ ۲۶۶ ۲۶۶ ۲۷۴
۱۸۴
۳۱۳
۲۱۲ ۲۱۳
۲۱۲ ۲۱۷

۱۸۱۰ ۲۱۲ ۲۱۳
۲۱۲ ۲۱۷
۲۱۲ ۲۱۷

نور الدین محمد مرزا حواہر رادۂ	نصیر حان ۱۹۰
قاسم بشارپوری ۳۵۵، ۳۵۹	نظام الدین احمد محشی سرکار
۳۶۲	گجرات ۳۷۶
نور الدین محمد محستانی دیوان	نظام الدین اولیاء ۲۳۳
میرزا کامران ۱۷۹	نظام سور (شیخ) ۳۳۶
نور محمد حواہ حصری ۱۹۸	نظام (قاضی) ۲۰۵
۱۹۹	نظر ہادر ۳۲۲، ۳۲۱
نورم سلطان اورنگ حسرپورۂ	نظر ترکستانی ۶
عاس سلطان قرادیانی ۳۲۳	نظر چولی ترکستانی (میر عدل)
نورنگ حان ۲۶۳، ۳۶۲	۵۲، ۱۷۹
نورنگ محمد ولد میر قطب الدین	نظر ملا محشی بیگمی معجم حان
محمد عربی ۱۸۳	۲۱۸
نوروزی قوی ۱۱۰، ۱۰۸	نعمت لع لقب بیرم حان ۱۸۸
نور نوکر ہادر ۲۹۳	۲۳۳
واصل مہتر ۱۸۲، ۷۸، ۵۳	نقیب حان قروی (نواب) ۳۷۶
وریر حان حمیل ۳۲۶، ۳۲۱، ۲۸۹	نواب میرزا ولد میرزا سلیمان ۸۸
۳۲۹، ۳۳۱	نوح ولد مہتر ہریہ آندار ۱۸۲
۱۳۳	نور اللہ مشی ۱۷۹
وطی محمد کلادتر قافستان ۱۳۳	نور چنگی ۷۲
وکیلہ مہتر (حراچی) ۵۳، ۷، ۶	نور الدین محمد حان ترخان
۱۸۲، ۷۸، ۷۶، ۷۵	حاجی بردار سفیدوں ۱۷۸، ۵۲
	۲۸۳، ۱۸۹

میرک مارستان ۲۲	میر رنگ ریر ۱۹۷
میرک میررا انکھ ملیمہ سلطان بیکم	میررادہ قرہ فوت ۲۷۸
۲۱۸۰ ۲۵۲	میر شاہ ۱۹۷
میرکی حکمک ۱۸	میر قالی ۸۰ ۱۲
میرکی حان ۳ ۹۰ ۳۱	میر ولی ولد استاد یوسف تسورہ
میرم بیک ادحان ۱۷ ۵۶	۱۸۶
میرم شناول بیک ۱۸۱	میر فلح رادر التون قلیح ۱۸
میرم طوعان ۱۹۳	میر کلان آحمہ (ملا) ۱۸۵
میرم قلیح رادر قلیح حان ۱۹۳	میر محمد مشی ۹۷
۲۸۴ ۳۷۱	میر محمد موحی ۱۱۱
	میر بغاش ۱۳۱
ناصر (حافظ) رادر حافظ مہری	میر حرار (متر س) ۲۱۱
۱۸۳	میرک بیک ۱۰۵
۱۶۲ ۱۳۷	میرک بیک ۱۰۵
۱۹۳	۶۷۰
۶۲ ۱۶۸	میرک حکمک ۱۰۵
۳۷۲	میرک شمس رحمی ۱۰۵
سلطان حاگردار پرگنہ	میرک شمس رحمی ۱۰۵
۳۱۳	میرک شمس رحمی ۱۰۵
۵۵	میرک شمس رحمی ۱۰۵

ملک محمد (حواحه) ۳۶۲	موسی آهنگر ۳۷۴
ملک محمد مندراولی ۱۳۳	موید بیگ دولدی ۵۹، ۵۲، ۴۱
معتم حان (ولد میرم بیگ اندحانی)	مهر ثانی هروی ۱۸۳
۹۲، ۹۱، ۸۶، ۶۲، ۵۱، ۶۱	مهر دوست ولد مهر کپسه ۱۷۶
۱۳۸، ۱۳۷، ۱۳۶، ۱۳۶، ۹۷	مهر سهاکه ۱۳۵
۱۵۴، ۱۵۳، ۱۵۲، ۱۵۱	مهر سکای توشکچی ۱۲۹
۱۵۹، ۱۵۸، ۱۵۷، ۱۵۵	مهر سسل میر هزار ۲۰۱
۱۷۲، ۱۷۰، ۱۶۵، ۱۶۱	مهر لام پیغمبر ۲۱۸
۱۸۹، ۱۸۸، ۱۸۷، ۱۷۶	مهر واصل ۱۸۲، ۶
۱۹۷، ۱۹۶، ۱۹۵، ۱۹۰	مهر وکیل ۱۸۲
۲۰۲، ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۹، ۱۹۸	مهدی خان ۲۳۷، ۲۳۳، ۲۳۲
۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۵، ۲۰۳	مهر شاه ۲۰۷
۲۱۲، ۲۱۱، ۲۱۰، ۲۰۹، ۲۰۸	مهر محمد قراکور ۵۳
۲۱۶، ۲۱۵، ۲۱۴، ۲۱۳	مهری (حافظ) نکاول ۱۳۸، ۱۰۰
۲۲۲، ۲۱۹، ۲۱۸، ۲۱۷	میر برکه ۱۳۱
۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۴، ۲۲۳	میر توقای کلانتر توقائیان ۱۸۱
۲۳۳، ۲۳۲، ۲۳۱، ۲۲۹	میر حان پیویدی حایران ملقب
۲۵۳، ۲۳۵	
میر حان علام سلطان محمد قنق	بصره زن ۱۸۳، ۱۰۰
۲۹۱، ۲۷۲، ۲۷۱، ۲۳۰	میر حاوند کاتب حصرت ۱۸۰
موجی یا موجی بسید محمد قاسم ۶۲	میرداد ۱۳۱

معر الدین حسین مکال ۲۹	پسر ریں الدین سلطان ۳۱، ۳۶
معر الملک (میر) ۲۹۳	۹۹، ۵۲، ۴۲
معظم حواحه تعائی میرا حلال الدین	مقصود دمه داروعه دارالصر
محمد اکبر ۶۳، ۵۲، ۳۲، ۸، ۴	۱۸۵
۲۵۶، ۱۷۶، ۷۸، ۷۴، ۶۵	مقصود علی دیوان میرا کامراں
۲۵۳	۱۷۸
معین (حواحه) قرات حواحه	مقصود قورچی* همايون نادرشاه ۱۸۱
نظام الملک دیوان مررا	مقیم قره پیر محمد عرب ۱۹۸، ۱۹۷
سلطان حسین فی قره ۱۸۳، ۴۴	۲۱۷، ۲۱۶، ۲۰۹، ۲۰۷، ۲۰۲
۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۱	۲۵۱، ۲۳۲، ۲۳۱، ۲۲۳، ۲۲۰
معین الدین چشتی حواحه رضى الله عنه	مکمل بیگ ۱۸۷
۳۳۹	ملا راده پسر ملا حسام الدین ۱۳۷
معل حواحیاں ۱۵۱	ملا میر کلان آخوند ۱۸۵
معل قاجی ۱۵۱	ملک امیر ولد میر سر علی کلکاری
مجلس مررا ۳۰۸، ۳۰۷	۲۲۵
مقبول حان ۳۳۸، ۲۳۹، ۲۳۱	ملک سد علی ۱۶۸
مقبول ملا ۴۴	ملک حسین (حواحه) دیوان
مقدم کوکه ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۷	نواب قلیچ حان ۳۶۲
مقصود بگالی ۲۱۳، ۱۸۵، ۸، ۷	ملک علی پدر ملک کوچک علی
مقصود بیگ آخته بیگی شاملو	۱۶۸
	ملک محمد اتکه ۸۸

مردوم الملک (عبدالله سلطان پوری) مریت کتابدار ۱۸۰

۳۰۸، ۳۰۷، ۲۸۸، ۲۸۷ مست علی قورچی علام شیخ

مخصوص برادر محمد سعید ۱۸۵ حواجه حصری ۱۲۶ ۱۲۷

مخلص قصی ۱۸۳، ۹۹ ۱۲۳ ۱۳۰۰

مراد بیگ قروبی (حواجه) ۲۱۰ مستور بیگ نکاول ۱۸۳

مراد حوی ۱۱ مستون ۷

مراد س شاه طهماسب ۵۰، ۳۵، ۳۰، ۳۱ مستی فراق ۶۳، ۶۴

مراد میرا ۱۶۸ مستی (کلانتر) ۱۶۸

مررا بیگ ۲۹۳، ۱۹۳ مصاحب بیگ ولد حواجه کلان بیگ

مررا حان ولد نواب بیرم حان ادهای ۸۲، ۸۱، ۶۲، ۷۵

مخاطب حان حانان ۳۵۹، ۳۵۸، ۹۵، ۹۴، ۹۳، ۹۲، ۸۵

۳۷۰ ۱۲۷، ۱۲۰۰، ۱۱۵

مررا حان مراره ۲۰۸ مظفر حان ۳۲۸، ۳۳۸، ۳۸۷

مررا شاه ولد حصرت حست آشای مظفر مدتی ۳۶۳

۲۷۸ مظفر علی تربتی ۲۳۸، ۲۳۷

مررا قلی چولی ۱۲۸، ۵۲ مظفر علی دیوان (حواجه) ۱۸۶

مروارید سلطان (حواجه مررا) ۲۵۰، ۲۳۰۰، ۲۲۶

۱۷۸ مظفر کوکة میررا عسکر ۶۱

مریم مکانی ۶۰، ۵۱، ۹، ۸۰، ۸۰ مظفر گجراتی ۳۵۹، ۳۰۸، ۳۰۷

۲۱۵، ۲۱۰۰، ۱۳۷ ۳۶۲، ۳۶۱، ۳۶۰، ۳۵۹

محمد نوبیاں برادر محمد مراد ولد	۲۲۲، ۲۲۳، ۲۵۵، ۳۱۶، ۳۱۷،
امیر بیگ ۱۷۸	۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۳۰،
محمد وفا علام بیرم خان ۱۸۶	۳۳۱
محمد یار سلطان برادر اسکندر	محمد قلی شعالی ۲۰۴، ۱۹۷،
سلطان قراق ۱۷۶	محمد قلی شیخ کان ۱۵۶، ۱۰۲، ۹۶،
محمد یار سلطان حواہرراده اسکندر	۱۸۲، ۱۹۳
۲۹۳	محمد قلیج خان برلاس (نواب) ۲۱۵
محمدی ۳۱۰	۲۵۴، ۳۷۱
محمدی میرا سیرہ جہاں شاہ بادشاہ	محمد کوکہ (حاجی) ۳۲، ۴،
۳۶، ۴۱، ۴۲، ۴۳	محمد کوکی ۱۳۲، ۸۹، ۶۵،
محمود خان یوحانی برادر کاسو، ۳۱۳	محمد مالکی قاضی ۳۶۰
۳۲۲	محمد مراد ولد امیر بیگ سیرہ بیگ
محمود (حواہ خان) ۶۳، ۵۷،	میرک معل ۱۷۸
محمود شیروانی ۶۶	محمد مستوفی مشہدی ۳۷۱
محمود عاری سلطان ۱۶۶، ۴۳،	محمد معصوم ۲۵۶
محمود کرکراق ولد سلطان محمد کرکراق	محمد مشی میر ۹۹
۱۸۳	محمد موجی (میر) ۱۸۱
محمود گیسودرار (میرسید) ۲۷۷	محمد مومن خوش میر مرل ۱۸۱
محمود مشی (میر) ۱۷۸	محمد مومن فرخودی ۱۵۷
محمود بیشاپوری (حافظ) ۳۰۵	محمد میرا ۴۳
۳۳۸	

محمد صادق ولد محمد حواجه باقر محمد فرح فال ۱۷۶

میر سامان بیرم خان ۱۸۶ محمد قاسم خان حواہر رادۂ پہلوان

محمد صالح حواجه رادر خواجه دوست میر ر ۲۰۹، ۲۰۲، ۸۱)

عدد الله مروارید ۱۸۱
۲۲۵، ۲۳۸، ۳۶۹

محمد طاہر بخشی (خواجہ) ۱۷۹ محمد قاسم کوہ ر ۱۹۳، ۱۷۸، ۸۷

محمد طاہر میرک ملازم میرزا ہمدان

۱۳۷ محمد قاسم مستوی ۳۷۰

محمد طاهر ولد میر بردی بیگ از محمد قاسم مشہدی ۳۷۴، ۳۷۵

۱۷۸۱ امراء نادر شاه

محمد قاسم خان بيشاوری حاکم دار

محمد عد الحى شى ٣٥٦

حصار ۲۸۱، ۱۸۵، ۲۸۱

محمد قاسم موحی بخشی بیگی حصرت

$\omega, \omega^2, \gamma^2, \epsilon^2, \alpha^2, \alpha$

110, 141

محمد علی تعائی ۱۵۲، ۷۷، ۶۲

محمد قاسم مہر دار سرواری ۲۷۶

محمد علی رکابدار فردوس مکانی کاپلی

محمد قاسم ولد حواحه مح علی

تمہاچی ۱۸۶

محمد علي المحتسب ٦

محمد قرہ سلطان ۱۸۵

محمد علی میر خاک ۱۸۰

محمد قرہ کور (میر) ۷۷

محمد علی میر حاکا بخشی ۵۲

محمد قلی حان برلاس (نواب) ۷۰

محمد عرنوی (میر) برادر کلان

17, 1-8, 1-9, 137, 211,

نواب شمس الدین محمد حان اتکہ

212, 213, 216, 218, 221,

121, 333

محمد حیدر آخته بیگی ۵	محمد حان کوکی (حاجی) ۱۲۶
محمد حان شرف الدین اوعلی ۱۲۰	محمد حان ولد ولی حان ۳۱۸
محمد حدادنده (پسر زرگ طهباسپ)	محمد حلیج حان برلاس ۲۰۰
۱۲	محمد حسین ۲۰۲
محمد دلال تاتوخلایان (سید) ۲۰۱	محمد حسین ناعی ۳۷۱
محمد رکیا ولد حواحه دوست حاوند	محمد حسین (حواحگی) ۲۵۸
۱۷۷، ۲۵۱	محمد حسین حواهرراده پهلوان دوست
محمد سعید ولد یعقوب بیگ رادر	میرر ۲۲۵، ۲۰۹
حباگیر قلی بیگ ۱۸۵	محمد حسین سمطی ۱۷۸
محمد سلطان بابا قشقه ۸۱، ۷۰، ۵۶	محمد حسین گنگ یکۀ وردوس مکانی
محمد سلطان (حاجی) ۱۱۲، ۸۹	نار بادشاه ۱۸۰
۱۳۸، ۱۲۲، ۱۱۳	محمد حسین مررا ۳۳۳، ۳۳۲
محمد سلطان کوکی ۱۱۲	محمد حسین میرر ۲۰۵
محمد سلطان مستوفی (حواحه) مخاطب	محمد حسین ناظر مخاطب لشکر حان
به مصف حانی ۱۸۵	۱۶۳، ۱۶۲، ۱۵۵، ۱۲۰
محمد سیستانی (حاجی) ۱۸۶	۲۲۹، ۱۷۹
محمد شریف قرات بایرید ۲۵۱	محمد حکیم میررا نواب ۲۲۴، ۱۷۶
۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۲، ۲۶۱	۲۵۷، ۲۵۴، ۲۵۳، ۲۲۵
۲۹۷، ۲۸۰، ۲۷۹، ۲۷۴	۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۵۸
محمد شیروانی (ملا) ۶۵	۳۶۵، ۳۶۴، ۲۸۴، ۲۷۵

(۴۱۵)

محمد (حاجی) ۱۶۷

محمد امین ۱۴۲

محمد امین (ملا) رادر ملا میر کلاں

آخوند ۱۸۵

محمد حالہاں (میر) ۵

محمد حان ترکان ۱۱۱، ۱۱۰، ۹۹

۱۹۳، ۱۸۲، ۱۱۲

محمد امین دیوانہ ولد حائق ردی ۲۵۱

محمد حان قانونی ۱۸۳، ۱۰۰

۱۹۳، ۱۸۶

محمد حان آختہ بیگی ۳۴۱، ۲۶۹

محمد امین شیراری ۱۴۲

محمد حان اوعلی (شرف الدین)

محمد امین یشانوری قرات مهر قریش ۲۲۵

للہ سلطان محمد میرا حاکم ہرات

۱۱۴

محمد نانا قشقہ (حاجی) ۱۴۹، ۱۰۰

محمد باقی کوکہ حان ۱۸۳

محمد بخشی ۲۴۹

محمد حان ترکان ۱۱۱

محمد بیگ ۱۹۳

محمد حان حاجی ۱۳۸

محمد حان (میر) ۳۳۳، ۳۳۴

محمد بیگ پسر نانا بیگ حلایر ۹۹

محمد حان (میر) حاکم بلخ ۲۲۸

محمد بیگ ترکان ۳۲۵

محمد حان حوارادہ ولد کوچک

محمد بیگ قچاق ملازم مررا کامران

علی حان ۳۴۳

حسرنانا سعید قچاق ۱۸۰

محمد حان سیستانی (حاجی) ۲۲۹

محمد بیگ قرات بیرم حان ۱۸۶

۳۳۸، ۳۳۱، ۳۳۴، ۲۳۱

محمد پککہ (سید) ۹۵، ۴۲، ۴۱

محمد حان شرف الدین اوعلی ۱۱

۱۹۳، ۱۵۶، ۱۱۰

لع (معجم حان) ۲۲۲

مح سرماهی ۱۸۲، ۵۳

لودی ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۰۱، ۳۰۰ مح علی ۱۹۳، ۱۷۷، ۱۶۲، ۱۳۷

۳۲۳، ۳۲۱، ۳۱۹، ۳۱۸ مح علی بخشی رادر حواحه امیا

۳۳۵، ۳۳۳، ۳۳۱، ۳۲۳ محشی بیگی. حلال الدین محمد اکبر

مررا ۱۷۸

۳۳۳، ۳۳۷، ۳۳۶

لودی کرانی وکیل سلیمان ۳۱۳ مح علی بیگ ولد میر حلیفه اندحانی

وکیل فردوس مکانی نار بادشاه

مااوس سلطان ۷۰

۱۷۷

ماه حاک یا چوچک بیگم والدہ

مح علی حان ۳۰۲

مررا محمد حکیم ۲۱۰، ۱۷۶

مح علی حان قوشچی حاکم قلعه

۲۸۳

رهتاس ۳۷۰

ماه حاک حلیفه ۲۱۶

مح علی (حواحه) ۲۰۹، ۲۰۱

ماسگه کور ۳۶۸، ۳۶۷، ۳۶۵

مح علی قوشچی ۱۸۵

ماهم بیگه ۲۳۲، ۸۶، ۴۶، ۴۵

مح کلانتر قاقشال ۲۹۳، ۱۸۵

۲۳۲، ۲۳۹، ۲۳۸، ۲۳۳

محنت حان عربوی ۱۹۳، ۱۹۲

۲۵۲، ۲۳۸، ۲۳۶، ۲۳۳

محنت حان قرویی ۲۲۵

مارر بیگ ولد حواحه کلان بیگ

محرم کوکه ۵

۹۲، ۸۱۰، ۶۲، ۴۵

محس حان ۳۳۷، ۳۱۲، ۳۰۵

مارک ملا ۲۸۲

۳۳۸

محون حان قاقشال ۱۹۳، ۱۸۰

محس (میر) حویش شهاب حان

۳۲۳، ۳۲۱، ۲۹۳، ۲۹۰، ۲۸۹

۲۵۸، ۲۵۶

۳۳۷، ۳۳۱، ۳۳۷

- کمال الدین شاه قلی بیگ حاجی گدا علی ملک ۲۲۵
 طغایلو ۱۲
 کال میر ۱۹۹
 کوحر وکیل نایرید ۳۱۳
 ۲۱۰، ۳۵۵، ۳۷۷
 کوچک علمدار ۸۲، ۸۱، ۵۳، گلچهره بیگم نواب ۲۱۰
 ۲۵۶
 کوچک علیحان پسر اویس بیگ ۳۵۶
 کولانی ۳۱۷، ۲۹۲
 کوچک فتح (مهر) ۷
 کوچک فتح بهادر ولد کوچک ۳۳۲، ۳۳۶، ۳۱۵، ۳۱۴
 ۱۸۲
 کوچک ولد محمد علی رکابدار ۱۸۰
 گیسو (میر) ۲۸۳، ۲۸۲
 کورک خلاد ۲۲۸، ۲۲۷
 کوکلتاش ۳۲۵
 کوکی حاجی ۹
 کولی وکیل سلطان آدم ککر ۲۶۹
 کومش فوقطار ۵۳، ۷
 کیستن قرا ۱۰۷
 کیفیت لغ (معم حان) ۱۸۸۰، ۲۹۱
 لعل حان بدخشی (بیگ) ۱۸۰
 لطفی سرمدی ۱۸۲ ۹۹، ۹۶، ۳۳۰
 لعل حان بدخشی (بیگ) ۱۸۰
 ۳۲۲، ۳۰۲، ۱۹۳، ۱۹۱
 گچتی ۳۲۰

۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸،	قوبور ہادر ۱۰۱
۵۹، ۶۶، ۷۵، ۷۷، ۷۸،	قیا بیگ حواں قرات مام بیگہ ۱۸۲
۷۹، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۵،	قیا حان ۳۳۷، ۳۲۹، ۳۲۳، ۳۲۱
۸۸، ۸۹، ۹۱، ۹۳، ۹۶، ۹۹،	۳۳۱، ۳۳۳
۱۰۰، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴،	قیای گنگ ۱۷۷
۱۰۷، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۲۵،	قی تمش حلیل اللہ دولدی ۱۸۲
۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۳،	
۱۳۱، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۳۹،	کابی برادر محمد قاسم موحی ۱۱۰
۱۵۲، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۶۲،	۱۱۱
۱۸۲، ۲۶۰، ۲۶۹	کابی حوہ ستہ ۱۸۰
کتابدار مولانا ۱۸۲	کاتیانی ۳۶۲
کرچہ حسین ولد مرداں بیگ ۷۴	کاسو ۳۱۳
کست قرہ چکنتو ۱۰۸، ۱۰۱،	کا کر علی ۱۹۳، ۱۵۰،
کست قرہ سلطان ۱۰۷	کا کر علی بیگ ولد سید علی بیگ
کشمش (مہتر) ۱۸۲	۹۹، ۱۸۱
کلی ۴۵	کا کر علی حان ۳۳۹، ۳۳۷
کلی سلطان ۲۶۲، ۲۶۰، ۴۴	کا کو (شیخ) ۳۷۳
کل کافر ۲۲۷	کالاہاڑ ۲۹۲
کال حس ۱۹۹	کامران قلی ۱۲۱
کال الدین حسین (حافظ) ۱۰۰	کامران مرزا ۴۳، ۷، ۵، ۴
۱۸۳	۵۱، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۴، ۴۳

- قره آخته بیگی (حاجی) ۱۸۶، ۱۷۳ قلی (مررا) رادر حیدر محمد آخته
 قره بهادر میرا قرابت میرا بیگی ۲۰۷، ۱۸۰
 حیدر کشمیری ۱۷۷ قلی چولی (مررا) ۱۸۰، ۱۲۸، ۵۲
 قره طاق علام ابراهیم ۱۸۶ قلی حیدر (مررا) ۳۴۱
 قره قوت میراده ۲۷۸ قلی سلطان مررا حاگردار پرگنه
 قره مدی ۲۰۳ بدوهی ۳۱۴
 قراق حان ۱۱ قلی قورچی (امام) ۶۰
 قراق سلطان ۲۳، ۱۶ قلیح حان بواب ۳۳۳، ۳۰۷، ۲۵۲
 قطب الدین مختیار کاکي حواجه ۳۳۴ ۳۵۴، ۳۶۲
 (رعی الله عه) ۲۳۴ قسر بیگ ایشک آغا ناربیگی فاشعری
 قطب الدین پدر قاصی علی بخشی ۸۷، ۱۷۸
 ۶۵ قسر دیوانه ۶۴ قسر علی بیگ ولد سلطان اويس
 قطب الدین تربتی (میر) صاحب کولانی ۲۰۴، ۱۸۵، ۱۸۰، ۱۶۳
 توحیه ۱۸۱ قسر علی سهاری ۱۹۳
 قطب الدین حان ۳۳۴، ۲۷۰ قوح بیگ ۱۶۸
 ۳۶۲، ۲۵۸، ۳۵۴ قوچقار ۲۶۳
 قطب الدین محمد انکه عربوی رادر قورچی؟ بی ۱۸۴
 شمس الدین محمد انکه ۲۰۹، ۱۸۴ قورق سای ۲۱۳
 قل محمد اعولق ۲۶۵، ۲۲۰ قوندک سلطان رادر بیرم اعلی
 قلندر (میر) ۱۸۶ ۱۳۳، ۱۳۰، ۱۱۸، ۹۹
 ۱۷۷ ۱۳۵

قاسم حسین حان شیانی رادر قاصی حواہگی قاصی گردیر ۲۶۶
حیدر سلطان ۸۷ ۲۶۷

قاسم حسین حان شیانی حاکم قلات قالی (مہتر) ۱۸۵، ۷
۸۳، ۵۱ قول پرواچی رادر میر بخشیء

قاسم حسین سلطان شیانی ۵۲ میرا کامران ۱۹۳، ۱۸۵
۹۹، ۹۷ قتلو قدم کابی حادم چار آستانی

قاسم حان حواہر رادۂ پہلوان ۱۸۴
دوست ۳۰۹ قدش اوعلان ۱۱۰

قاسم دیوانہ (میر) ۱۸۵ قرانہ محمد حان شرف الدین اوعلی
۱۷۸ قاسم علی رادر مقصود علی ۱۷۸
تکلو حاکم ہری ۳۵

قاسم علی حان ۲۱۶، ۱۳۸ قرا سلطان ۲۳، ۱۲
قاسم قاصی حوربوں ۱۳۰ قراکور بیگم ۱۳۸

قاسم قانونی ۲۵ قربان قراول ۱۵۱، ۹۵، ۵۶
۱۹۳، ۱۵۳ قاسم کاهی (ملا) ۱۸۵

قاسم مخلص تربتی میر آتش مرا قرحہ (با) قراحہ حان ۶۲، ۴۵
کامران ۱۸۰، ۵۶، ۵۴، ۴۷ قرا سلطان ۲۳، ۱۲، ۸۳، ۸۲، ۸۱، ۸۰، ۷۳

قاسم موحی بخشی بیگی (محمد) ۵ قراکور بیگم ۱۳۸
قاسم مویشکی حاگیردار قلعۂ رمایہ ۱۲۷، ۱۰۹، ۱۰۸، ۹۵، ۹۳، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۲، ۹۳، ۹۴

قاسم حبان وکیل شاہ ۱۹۰ قراول شاہی بیگ ۱۲۹، ۱۳۲، ۱۳۳
۳۱۸، ۳۰۰ قرسان قراول - قراول شاہی بیگ

حان ۱۸۱

(۳۰۹)

فخر محلہ (ملا) ۶۹، ۶۷، ۶۵، فورچی بی ۱۸۳
فرحت خان سید مہتر سکائی ویرور شاہ ۲۸۳
توشکچی

فرح سلطان پور قلع ۳۱۳
فرح محمد رادر فاصل محمد ۱۸۳
فرح مولانا ۳۶۰

قاسم آب نارانی فورچی ہمایوں
نادر شاہ ۱۸۱

قاسم اول ۲۲۲

فردوس مکانی نار نادر شاہ ۵۵، ۴
قاسم ارسلان ۱۶۱

قاسم انوار شاہ ۲۳۵، ۵۵
۲۹۰، ۲۵۹، ۱۳۷، ۱۰۲
۳۴۹، ۳۵۵

قاسم رلاس ۱۳۱، ۸۱، ۵۹، ۵۴

فرہاد حانی ۱۹۲

۲۱۶، ۲۱۳، ۱۸۷، ۱۷۷

قاسم بیگ تدریری ۳۷۶

فرید بخشی (شیخ) ۳۶۷، ۲۵۷

فریدوں ۲۰۹

قاسم بیوتات (حواہ) دیوان

فریدوں تعانی نواب حکیم میرزا

مرزا کامران ۱۱۹، ۸۵، ۷۴

۲۳۸، ۲۳۱، ۲۲۵، ۱۲۸

۱۳۰، ۱۷۹

۳۶۵، ۲۷۸، ۲۵۶

قاسم تعانی ۶۱

فریدوں (سید مشہدی) ۱۸۷

قاسم چنگی علام حسرو نادر شاہ

فریدوں (میر) صدر خان حانان ۳۰۹

۱۸۳، ۱۰۰، ۷۲

۳۳۸، ۳۱۰

قاسم حسین خان ۱۲۹

فصائل بیگ رادر نواب مع بیگ

قاسم حسین خان گرگ انداز ۱۱۶

۷۸، ۷۶، ۷۲، ۴۹

۲۵۳

۱۱۷

علی بیگ ولد معصم خان حاناں ۱۶۱	علیقلی میر ساماں ۳۹
۲۱۵، ۲۲۲، ۲۵۳، ۲۵۶،	علیقلی بوکر خان حاناں ۳۳۵
۲۶۱، ۲۷۵	علیقلی یعلعچی ۲۶۵
عوانی گوینده ۱۸۶	علی محمد ۲۵۶، ۲۲۳
عباٹ بیگ خواجہ دیواں خان حاناں	علی محمد قدوری ۱۸۱، ۱۲۰، ۶،
۳۲۳، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۸	۳۶۱
عباٹ الدین علی مرزا ۲۹۱، ۲۹	علی مراد پسر توغلاں ۳۲۲
عب اللہ چنگی ہمایوں بادشاہ ۱۸۳	علی (مرزا) ۲۶۷
فصل محمد پسر محمد عربوی ۱۸۳	علی مرزا برادر علم شاہ ۱۸۲
فاطمہ بی بی ۱۳۱، ۱۳۷، ۷۳	علی موسی رضا سبید علی الرضا
۲۵۳، ۲۵۲، ۱۲۳، ۱۳۲۰	اس موسی الکاظم علیہما السلام
فتح اللہ (میر) ۳۷۱، ۳۷۰، ۳۶۳	عماد الدین حسین برادر قاسم ۱۸۲
۳۷۲	عمر (باطر خواجہ) ۵۳، ۸،
فتح اللہ بیگ برادر روش کوکہ ۹۱	۲۲۰، ۲۱۳، ۱۶۵
فتح خان ۲۸۶	
فتح شاہ ۱۵۲، ۱۵۱	عاری شیراری (خواجہ) ۱۷۹
فتحی (ملا) ۳۰۳	علامہ توقطار ملقب باشر ۷۷
خیر الدین والد شمس الدین رئیس ۱۶۶	علامہ سایہ ۳۳۸
خیر علی کولانی بوکر قبر علی بیگ	علامہ علی شش انگشت ۱۵۶، ۵۳،
۳۰۲، ۲۰۴	۱۹۵

(۴۰۷)

علی بن ابی طالب علیه السلام ۱۰۰ علی سلطان سرواری (شمس الدین)
علی (ملک) پدر ملک کوچک علی ۳۲
ملک گردیر ۱۶۸

علی سلطان قورچی ناشی نکلو
۱۱، ۳۵

علی حان ۱۷۴

علی حان مرا ۳۶۹

علیشیر میر ۳۹

علی بن عثمان الحلانی الهجویری ۱۶۶

علی دوست ایشک آغا ۱۵۶
۱۶۷، ۱۸۰

علیقلی ۲۴۴، ۲۱۲، ۱۵۰، ۹۹،
۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۱،

علی دوست تواچی رادر حیدر
محشی ۱۸۲

۲۹۵، ۲۹۳، ۲۹۳، ۲۹۲،
۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷، ۲۹۶،
۳۱۰، ۳۳۱

علی دوست یساول ولد حس علی کرد
۱۰۶، ۹۸، ۹۵، ۵۲، ۶،
۱۸۹، ۱۳۱

علیقلی آب نارانی ۲۶۷

علی دودار مرا ۲۷۴

علیقلی اندرانی حاکم کابل ۱۶۷

علی دیوان مرا کامران ۱۸۵

علیقلی اوعلی ۷۷

علی الرضا بن موسی الکاظم
علیهما السلام ۳

علیقلی پسر حیدر سلطان شیبانی ۳۶

۸۷، ۵۷، ۵۲، ۴۲، ۴۱،

علی سلطان ناسی بیوک نکلو ۳۵

۱۵۶، ۱۵۰، ۹۷، ۹۲،

علی سلطان ناشی بیوک ۳۹

۱۹۰، ۱۸۸، ۱۸۷، ۱۷۷،

علی سلطان محشی (قاصی) ۳۶۶

۲۱۷، ۱۹۳، ۱۹۳

علیقلی حوان ۱۹۷

علی سلطان نکلو کدول اوعلی ۳۵
علیقلی لعل ۱۵۲، ۷۷

عرب زرگر (میرا) ۸۶	عد العظیم میر ۳۹
عرب (میرا) ملارم علیقلی	عد القادر آخوند هروی (ملا) ۱۸۳
حان رمان ۲۸۸، ۲۳۹	عد الکریم حفری ۶۷
عرش آشیانی سید اکبر حلال الدین	عد اللطیف عربوی (میر) ۱۹۰
عریر نکاول ۱۸۱	عد المجید مستوفی محاط به
عریر کوکه ۳۳۳	آصف حان ۲۸۷، ۱۷۹
عسکری (میرا) ۹، ۸، ۷، ۶، ۳	عد المجید مشرف ناورچیجانہ ۵۳
۷۳، ۷۲، ۵۰، ۴۰، ۳۹	عد المعجم قراق ملقب بحواحه
۱۰۷، ۱۰۴، ۹۹، ۹۷	پادشاه (عد المعجم حواحه)
۱۳۶، ۱۳۵، ۱۲۶، ۱۲۵	۳۲۳، ۳۱۹، ۲۲۳، ۱۷۷
۲۳۲، ۱۷۰، ۱۳۸	عد الوهاب ۱۳۶، ۱۰۶، ۹۸، ۹۵
عطاء الله بحستانی مشرف ناورچیجانہ	عدی ۲۵۸
۱۷۹	عدی سرمست ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶
عطاء الله یردی دیوان حاک	عید الله حان ۱۰۰
(حواحه) ۱۷۹	عید حواحه ۱۸۷
عطا بیگ برادر تولک قورچی ۵۲	عثمان مره نادی (حواحه) ۱۶۶
۱۹۳، ۱۸۱، ۹۹	عدلی ۲۱۲
علاء الدین لاری (ملا) ۱۸۸، ۱۷۷	عرب نی ۱۸۳، ۱۰۹، ۱۰۸
علم شاه ولد میر پهلوان ۱۸۲	عرب حواهر راده محمد قاسم کوه بر
علی برادر مولانا عد الناقی صدر	۲۸۴
ترکستانی ۱۶۰	

(۲۰۵)

عد الله پسر حواحه محمد رگیا ۱۷۷ عد الله (میر) ۱۵۹

عد الله تعلقچی ۵۶

عد الیق صدر ترکستانی ۶۲، ۵۳

عد الله حان استخلو داماد شاه اسمعیل ۳۳

۲۲۵، ۲۲۲، ۱۸۹، ۱۷۷، ۶۳

عد الحق (حواحه) ۵۷

عد الله حان چوگان (سید) ۳۶۹

عد الحی میر ۱۷۷، ۱۵۹، ۷۲

عد الله حان قراق داماد قاسم رلاس ۱۵۰

عد الخالق آخوند مرزا کامران ۲۸

۲۰۶، ۲۰۱

عد الله حانه راد جمیل بیگ ۵۵

عد الله سلطان پسر اسکندر سلطان ۱۱۲

عد الرحمن پسر موید بیگ ۱۷۸

عد الرحمن قصاب ۷۷

عد الرحمانی ۳۶۵

عد الله سلطان قراق داماد قاسم رلاس ۲۳۳، ۱۹۳، ۱۹۰، ۸۶

عد الرحیم برادر محمد سعید ۱۸۵

عد الله صدر فربکی (میر) ۱۸۳

عد الرحیم پسر حسن علی ریارتگاهی ۳۷۴

عد الله مرزا داماد مقیم قره پیر محمد عرب ۲۵۱، ۱۲۶

عد الصمد شیرین قلم مصور ۶۵

عد الله مروارید (حواحه) ۱۸۱

۱۷۷، ۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶

عد الله معل داماد مع بیگ ۸۹

عد الصمد کالی ۴۵

۲۳۲، ۲۲۵، ۱۷۷، ۱۶۳

عد العزیر حان ۱۱۳

۲۳۳

صاحب قران (تیمور) ۱۰۵، ۸۸،	طاہر قصی حانہ راد اتاع بیگ ۱۸۶
۱۹۶، ۲۱۳، ۳۰۷	طاہر محمد (حواہ) دیوان ۱۸۶
صادق حان نواب ۳۶۸	طوطی میرا ۱۱۰، ۱۰۸
صالح سلطان قراکولی ۱۹۸	طوفان ربانی ۱۸۲، ۱۰۰
صالح مشرف اصطبل ۱۸۷	طوفان عسس قندور ۲۰۵، ۲۰۴
صالح مولانا ۳۶۰	طوفان نائی ۱۸۳، ۱۰۰
صالح ولد ملا کتابدار ۱۸۰	طہاس یا طہاسپ ولد شاہ اسمعیل
	۷۲، ۴۳، ۳۷، ۱۲۰، ۳
صری اعولق یاوس ۸۳	۷۵، ۱۷۳

طالی ۳۳۹، ۳۳۸، ۲۷۴، ۲۰۳	عادل حان ولد شاہ محمد قلاتی ۲۵۲
طالی برادر خادم لہجانی ۱۹۸	عارف بیگ ۱۸۰، ۱۵۹، ۷۴
طالی لہج آئی ۲۷۱	عارف توشکچی (سید) ۱۸۲، ۵۳
طالی سلطان جاگیردار عاری پور	عارف (حاجی) ۱۸۶
۳۳۷، ۳۲۰، ۳۱۴، ۳۱۲	عارف (میر) ۱۷۹
طاول اورنگ ۱۲۶	عاشق سمرقندی (میر) ۲۷۶، ۲۶۶
طاہر آخوند بہادر حان ۳۳۸	عادل سلطان ۱۷۷، ۵۲، ۷
طاہر بحاری (ملا) صدر بہادر	عاس سید ۵۶، ۴۵
سلطان شیبانی ۱۸۳	عد اللہ بخشی احس ۱۳۶، ۷۴
طاہر شاہ ۲۰۰، ۱۹۷	عد اللہ بخشی برادر میر عدالحی
	۱۷۷

شرف الدین حسین ولد حواحه معین شہاب الدین حان نواب ۳۵۳ ۳۲۸

سیرۂ حصرت حواحه حہاں شہاب یساوری میر ساماں ۱۷۸

محمود ۲۷۷، ۲۲۴ شہار حان ۳۶۹، ۱۹۰

شرف الدین محمد حان اوعلی للہ شہرح (مررا) ولد مررا حان

سلطان محمد میررا حاکم ہرات اندہ حوئی ۳۶۲، ۳۶۰

۱۱۳ شہریار ملارم حان رماں ۲۹۰

شریف حان ۳۶۲، ۲۷۰ شہریار ملارم معم حان ۲۹۱

شریف سیستان (میر) بخشئی شیخ شاہی ۴۳

وحوش میرماں ۱۷۹ شیخ حواحه حصریان ۹۰

شریف غروی رادر شمس الدین شیر افگی پسر قوچ بیگ ۵۲، ۴۹

محمد اتکہ ۱۸۳ ۸۰، ۷۹، ۷۵، ۷۶

شفائی (ملا) ۱۳۲ شیر بیگ تواچی ناشی ۳۵۳

شمال حان ۳۳۹، ۳۳۸، ۲۴۱ شیر حان (شاہ) ۷

شمس حان ۲۹۹، ۲۶۹ شیر علی ۸۲

شمس الدین علی سلطان سرواری ۳۲ شیر محمد پکہ ۱۰۷

شمس الدین محمد اتکہ ۱۸۳، ۱۳۸ شیر محمد دیوانہ ملارم بیرم حان

۲۴۶، ۲۳۵، ۲۲۶، ۲۰۸ ۲۲۵

شہاب ۱۳۳ شیروہ ولد شیرافگی میرۂ قوچ

شہاب حان ۳۵۸، ۲۳۸، ۲۳۷ بیگ اندحانی ۱۷۸

شہاب حواحه سرامی ماہ چوچک

سیگم ۲۰۴، ۲۰۲ صار قاق حافظ ۳۱، ۲۵۰

شاه قلی سلطان افشار ۳۵	شاه منصور حواجه ۳۲۷، ۳۲۶
شاه قلی سلطان حاکم مشهد ۳۲	۳۲۹، ۳۳۱، ۳۳۰، ۳۲۹
شاه قلی سلطان قرات بیرم حان ۸۳	شاه هاشم ۲۷۶، ۲۷۴
شاه قلی سلطان مهرداد ۳۳	شاه ولی اتکه ۲۵۸، ۱۵۶، ۱۲۳
شاه قلی سلطان ولد قارق هادر	شاه ولی نکاول ۵۳، ۶
استخلو ۳۱	شاه هاشم برادر اوالعالی ۱۹۶
شاه قلی محرم ۲۱۳، ۱۸۶، ۱۷۳	شاهزاده حامد دختر میرزا سلیمان ۱۳۷
شاه قلی ملارم مرزا عسکری ۵۳	شاهم بیگ پسر نانا بیگ خلایر ۵۲
۱۸۲	۱۸۱، ۱۹۳
شاه محمد ۱۳۹	شاهم بیگ خلایر پسر شیخ علی بیگ ۹۹، ۱۱۵
شاه محمد (میر) برادر شاه	شاهم بیگ خلایر پسر ساربان ۱۶۶
شمس الدین محمد اتکه ۲۰۹	شاهم حان خلایر ۳۳۱، ۲۹۲
شاه محمد حان قلاتی ۲۸۳	۳۳۳
شاه محمد سلطان ولد بروندق سلطان	شاهم حان خلایر ۳۳۱، ۲۹۲
حصاری ۱۱۱، ۱۱۰	۳۳۳
شاه محمد عربوی برادر شمس الدین	شاهی شیخ ۳۳
محمد اتکه ۱۸۳	شاهین قورچی همایون نادشاه ۱۸۱
شاه محمود (حواجه) مشرف دیوان	شاعت حان (نواب) ۲۸۲، ۲۰۲
۲۹۷، ۲۳۹، ۲۰۰	۲۸۳، ۳۳۲
شاه مرزا برادر الع میرزا ۸۰	شرف الدین حسین ۲۲۶

سید برکه (میر) ۵۲	شاه بداع ۱۳۵
سید خان توغایانی ۳۳۱	شاه بردی ۳۳۵
سید علی بیگ ۱۹۳	شاه بردی بیات ۵۶، ۵۴
سید علی سنزواری ۱۳۱	شاه بردی بیگ قرات بیرم خان
سید علی عیچکی میر ۱۸۲	۱۸۶، ۱۷۳، ۱۷۲
سید علی قورچی ۷۹	شاه بیگ پسر سلطان اويس
سید علی میر ۶۸، ۶۷، ۶۷، ۶۵	کولانی ۳۱۷
۶۹	شاه بیگ پسر کوچک علی خان
سید محمد پکه ۱۸۲، ۱۱۱	کولانی ۳۱۶
سید محمد (میر) منشئی دارالعدالة	شاه بیگ خان ۱۵۳
۱۷۹	شاه حسین خان بکدری ۲۹۲، ۲۳۸
سیف کوکه ۱۸۳	شاه حسین دیه افغان ۱۹۹، ۱۹۸
سیساد چند (راجہ) ۳۱۶	۲۰۳
سیور آغا حرم خان حانان ۳۳۹	شاه حسین مرزا ۶۲
شادمان برادر پاینده محمد معل ۱۸۱	شاه سلیم شاهراده ۱۸۲
شاه ابوالمعالی برادر کلان ابوالمعالی	شاه علی ایشک آغا ۱۸۵
ملقب شاه لوبدان ۱۷۷	شاه قاسم تعائی ۶۱
شاه اولیا ۱۱۰	شاه قربان ملارم حاجانان ۲۷۸
شاه نانا تولکچی ۱۹۳، ۱۱۸	شاه قلی ۲۶۷، ۲۳۱
	شاه قلی بیگ قرات نارنجی سلطان
	۲۵۳، ۱۸۰، ۱۱۳، ۵۲، ۳۱

۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۲۳،	سلیم حان ولد شیر حان ۱۴۹
۲۶۶، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۸۵	۲۶۹، ۱۹۳، ۱۵۴، ۱۵۳
سلیمان منگلی ۳۲۲، ۲۹۲	سلیمان الع میرزا ۱۸۲
سلیمه سلطان بیگم دختر نورالدین محمد	سلیمان اورنگ ۳۱۶، ۳۰۴، ۲۹۸
مرزا سیرۃ سلطان حسین مرزا	سلیمان پیغمبر علیہ السلام ۳۳
نی قرہ ۳۵۵، ۲۱۷	سلیمان سلطان اورنگ ۲۹۲
سماحین محل قرات حاجی محمد بابا	سلیمان قلی بیگ برادر انوسید
قشقہ ۱۸۵	ترتبی ۱۸۱
سمندر ۷۶، ۵۳	سلیمان قلی پسر شیخ علی حلایر
سسل میر ہرار ملقب بہ صدر حان	۱۹۳، ۵۲
۲۱۲، ۱۹۴، ۱۸۲، ۵۳	سلیمان کرانی ۳۰۱، ۳۰۰، ۲۸۶
سحاب سلطان افشار حاکم قرہ ۳۵	۳۳۵، ۳۱۷، ۳۱۳، ۳۰۲
سحر پسر سلطان حیدر لاس ۸۱	سلیمان مرزا نواب ۴۸، ۴۷، ۴۳
سحر مرزا ۱۷۵	۷۳، ۶۵، ۶۳، ۶۱، ۴۹
سحاو سلطان افشار حاکم فرح ۳۵	۹۸، ۹۷، ۸۹، ۸۳، ۷۸، ۷۵
سوکوں پسر قرہ حان ۲۲۵	۱۰۷، ۱۰۵، ۱۰۳، ۱۰۱
سودق اعلیٰ برادر بیرم اعلیٰ ۱۷۷	۱۲۵، ۱۱۷، ۱۱۳، ۱۱۲
سودک سلطان قورچی ۳۳	۱۳۶، ۱۳۵، ۱۳۲، ۱۲۶
سودک یرعلق ۲۵۶	۱۳۱، ۱۳۰، ۱۳۹، ۱۳۸
سید نالتو ۱۱۹	۱۹۶، ۱۹۵، ۱۸۰، ۱۴۴
	۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۰، ۱۹۷

سلطان علی دیوان محاط به	سعید خان نواب ۲۷۴
افصل خان ۱۸۸، ۱۷۵، ۱۷۸	سقا ۲۳، ۲۳۶، ۵۴
۲۲۷، ۱۹۵	سکاین توشکچی ۱۲۹
سلطان قلی دلال ۲۱۵، ۲۰۳	سکدر افغان ۲۱۲، ۱۹۵
سلطان محمد آخته (حافظ) ۱۸۳، ۱۰۰	سکدر بیگ ولد شادی بیگ ۱۸۶
سلطان محمد خان کان لعل داروغه	سکدر خان ۳۲۲
کان لعل ۱۹۳، ۱۸۱، ۵۳	سکدر خان اورنگ ۳۳۰
سلطان محمد قراول ملقب به قق	سکھائی (مہتر) محاط به فرهاد خان
۲۱۹، ۱۹۳، ۵۳	۲۵۱، ۱۹۲، ۵۳
سلطان محمد مرزا پسر برک شاه	سلطان آدم ککر ۲۶۹، ۱۵۴
طہاسپ ۱۲	۲۷۶، ۲۷۰
سلطان محمد میر آب ۱۱۰، ۱۰۸	سلطان چغتای سلطان
۲۹۱	۶۱، ۶۰
سلطان مراد (شاهزادہ) ۳۶۶	سلطان حسن روملو ۳۶
سلطان مراد برادر مقیم خان قره	سلطان حسین بیگ ولد سلطان بایرید
پیر محمد عرب ۲۷۸	بیگ ار امرای فردوس مکانی
سلطان مراد پسر شاه طہاسپ ۳	۲۲۹، ۱۹۳، ۱۸۱، ۹۹
۳۸	سلطان حسین مرزا فی قره ۳۵۵
سلطان بو حسن علی خان چاری	سلطان علی برادر حواحه روح الله
۳۲۲	مستوفی ۱۷۹

ساقی درار ۱۸۳	رمری هزاره ۳۴
ساقی شیخ کمال ۱۹۳	رنگیر (میر) ۲۰۰
ساقی طوقی بیگی ۱۸۱، ۵۲	روح الله مستوفی (حواحه) ۱۷۹
ساقی لگ برادر ناتی بیگ ۱۸۰	روش کوکه ۳۳، ۴
سام میرزا ۷۴، ۳۳	رومی حان ۲۶۱
سامی طوق بیگی ۶	راهد بیگ ۷۷
ساکه رکابدار (مہتر) ۱۳۵، ۵۳	راهد علام بیرم حان ۱۸۶
۱۸۲	راهد قلی ۲۷۳، ۲۶۷
سپہری (مولانا) پسر سی حواحه	رکبیا (میر) ۳۶۱
محمد علی بخشی ۱۸۳	رلوحان کلانتر ایماق ایلاچقان
سردار بیگ ولد قرچہ ۹۵، ۸۳	۱۲۱، ۱۲۳
۱۳۰	ربل (حکیم) ۱۸۰
سرو قد (آغا) ۲۹۰	رین حان کوکه برادر سیف کوکه
سعادت یار پسر نابیرید بیات ۱۲۵	۳۶۸، ۲۶۷، ۳۶۵، ۱۸۴
۳۰۶، ۳۱۲، ۳۳۷، ۳۳۹،	رین الدین حواحه ۲۹۷، ۲۹۲
۳۵۱، ۳۵۵، ۳۶۳، ۳۷۲،	رین الدین محمود کاکر بدایی ۱۶۹
۳۷۳	رین العادین (میر) ۱۹۷، ۱۳۰
سعادت یار کوکه ۱۸۴	۲۰۶
سعد بن شاه ۱۵۰	
سعید (نانا) قچاق ۱۷۸	ساقی برادر تردی بیگ اتاوه ۱۸۰

(۳۹۷)

دویدار ترکان ۲۶۷

دویدی ۲۵۰

دیدار بیگ ۱۳۳

دیوان شفقدار ۵۳

(حضرت) رسالت پاهی صلی الله علیه

و علی آله و سلم ۳۰۸، ۱۷۰۰

رستم ۱۸۳

رستم شاه ۶۳

رستم علی ی ت ماه روی ۱۹۸

۲۷۱، ۲۷۴

دوالفقار پسر بایرید ۳۵۶، ۲۵۵، ۲۵۷

رستم علی کره کراع ۱۸۲

رستم لگ ۶۳

رسول الله صلی الله علیه و سلم ۱۷۰

۳۰۸

رشید حان بادشاه کاشغر ۶۷

رشیدی حواجه ۵۲، ۳۵، ۷۸، ۷۴

رضا امام علیه السلام ۳۷

رصوان ۱۶۳

رفیع کوکه ۳۲، ۳۱

رفیق توشکچی ۱۸۲

رفیق طوسکی ۵۳

رفیق نوکر حواریه بیگم ملقب

بچار مصب ۲۵۱، ۱۸۲

راجه سیسار چند ۳۱۶

راجه کچتی راجه ولایت اچه ۳۳۱، ۳۲۶، ۳۲۵، ۳۱۹

راجه کوچ ۳۳۷

راجه گیس ۲۲۶

راجه مستو ۲۵۳، ۲۵۴

رای داودی (دوید) ۲۵۰

رئیس پیر محمد استالی ۱۳۰

رئیس خیر الدین والد رئیس شمس الدین ۴۳

رحمان قلی خوش بیگی ۱۸۳

- حصر حواحه سلطان ۹۷، ۵۵ حواحه خان محمود ۱۸۲، ۱۳۸، ۶۳
 ۱۹۳، ۱۹۳، ۱۱۷، ۹۹ حواحه دوست حاوند ۴۴
 حصر سلطان معل حواحه ۱۷۶ حواحه رشیدی دیوان ۵۲
 حلیفه الخلفا ۳۶ حواحه شاه برادر عبد المعصم قراق
 حلیفه عارف ار اولاد خالد بن ولید ۱۷۷
 ۱۸۳ حواحه عاری ۸۵، ۸۳
 ححر بیگ قرات تردی بیگ اتاوه حواحه کلان ملارم معصم خان ۸۲
 ۱۸۰، ۱۵۹، ۷۴ حواحه اندال ۳۳۲
 حواحه (قاصی گردیر) ۲۷۳، ۲۶۶ حواحه محمد سلطان ترتی برادر
 ۲۷۶ حواحه سلطان علی دیوان ۱۸۱
 حواحه احرار ۳۵۶ حواحه معصم ۴
 حواحه ناع اتالع که اتالع پیر محمد حواحه میرکی دیوان نواب مریم مکانی
 ۱۰۸، ۱۰۹ حان بود
 حواحه حبان ۲۳۰، ۲۲۹، ۸۶ حواحه میر ۲۶
 ۲۳۷، ۲۳۳، ۲۳۲، ۲۳۱ حواراده بیگم همشیره فردوس مکانی
 ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۳۳، ۲۳۶ حواراده بیگم ۵۰، ۴۷، ۴۵
 ۲۹۳، ۲۹۲، ۲۸۸، ۲۸۷ حواراده محمد بیگ پسر سلطان
 ۲۹۷، ۲۹۳ حواراده شیرازی ۳۰۶، ۲۵۷
 ۳۵۹ اویس کولانی ۳۱۷

۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۶، ۲۳۴	حان رمان ۲۹۰، ۲۳۴، ۲۳۹، ۸۶
۲۵۵، ۲۵۴، ۲۵۰، ۲۳۹	۲۹۲، ۲۹۱
۲۵۹، ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶	حان عالم (چلمه کوکه) ۳۳۸، ۱۵۹
۲۶۳، ۲۶۲، ۲۶۱	۳۳۳، ۳۳۱
۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۵	حان محمد ۱۷۴
۲۷۲، ۲۷۱، ۲۷۰، ۲۶۹	حان محمد توغپای قورچی میرا
۲۷۶، ۲۷۵، ۲۷۴، ۲۷۳	هدال ۱۸۵
۲۸۵، ۲۸۴، ۲۸۳، ۲۸۲، ۲۸۰	حان میرا ۱۱۰، ۱۰۸
۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۸، ۲۸۷	حدا بخشی لولخی ۱۱۸
۲۹۳، ۲۹۲، ۲۹۱	حدا بردی اعلیٰ ۱۰۸
۲۹۹، ۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۵	حدا بنده (سلطان) ۱۱
۳۰۴، ۳۰۳، ۳۰۲، ۳۰۱، ۳۰۰	حدیحه کری (رضی الله تعالی عنها)
۳۰۹، ۳۰۷، ۳۰۶، ۳۰۵	۳۰۹
۳۱۵، ۳۱۴، ۳۱۳، ۳۱۰	حسرو پادشاه ۷۲
۳۲۱، ۳۱۹، ۳۱۸، ۳۱۶	حسرو سلطان پسر اسکندر سلطان
۳۲۵، ۳۲۴، ۳۲۳، ۳۲۲	۱۱۲
۳۳۰، ۳۲۹، ۳۲۷، ۳۲۶	حسرو شاه میر ۷۸
۳۳۵، ۳۳۴، ۳۳۳، ۳۳۱	حسرو نامی ۷۲
۳۳۹، ۳۳۸، ۳۳۷، ۳۳۶	حشم ملارم ادم حان کوکه ۲۵۱
۳۴۰، ۳۳۹، ۳۳۸، ۳۳۷	حصر حان هزاره ۸۲، ۸۰، ۵۵
۳۴۱، ۳۴۰، ۳۳۹، ۳۳۸	۱۹۰، ۱۷۳، ۱۷۲، ۱۷۱
۳۵۰، ۳۴۹، ۳۴۸	۱۹۳، ۱۹۲
۳۵۹، ۳۵۸	

حمید سسلی (شیخ) ۱۸۲	حیدر قلی برلاس ۹۲
حمیل ۴۵	حیدر قلی بی ۱۰۹، ۱۰۸
حیدر ۹۹	حیدر گاو میش ۱۸۷
حیدر (حصرت امیر المومنین علی	حیدر محمد آحتہ بیگی ۵۲، ۵۱، ۵۰
علیہ السلام) ۱۳۴	۱۲۴، ۱۲۲، ۱۱۸، ۱۱۶
حیدر محشی میرا کامراں ۱۷۷	۱۹۳، ۱۹۱، ۱۷۸، ۱۴۵
حیدر بیگ محل قاضی ۹۵	۲۵۹، ۲۵۷، ۲۵۵، ۲۲۳
حیدر تدریری ملارم حیدر سلطان	۲۹۲، ۲۷۱، ۲۶۵، ۲۶۳
شیانی ۴۲	حیدر محمد حان ۲۶۸، ۲۶۷، ۲۵۶
حیدر دوست محل قاضی یا حیدر	۲۷۳، ۲۷۲، ۲۷۱
دوست چعلقاچی ۱۳۴، ۸۵	حیرتی ملا ۳۸
حیدر سلطان شیانی ۴۲، ۴۱، ۳۶	حارجی ۱۰۰
۵۲، ۵۷	حاک علی اچلاوق ۱۸۱
حیدر سلطان محل قاضی ۴۵	حاک علی کلانتر ایماق اولاحتی ۱۸۱
حیدر علی ۱۴۱، ۱۴۰	حالد س نارسیگی طوعای ۱۸۵
حیدر علی آبارانی تواچی ناشی	حالق ردی ۱۹۳، ۱۹۱، ۱۸۰، ۴۵
حاکمان ۲۶۷	حان مانا سید حان حانان معم حان
حیدر علی تعائی مررا اراہیم پسر	حان حان ۲۴۹
سلطان اویس قیچاق ۱۳۷	حاکمان (معم حان) ۲۳۸، ۲۳۷
حیدر علی تواچی ۲۶۰	۲۴۳، ۲۴۱، ۲۴۰، ۲۳۹
حیدر قاسم ۸۷	

حس دولہ سلطان ملقب باق سلطان حسین قلی سلطان مہر دار ۶۵، ۶۳،
۵۵، ۷۵، ۷۴، ۷۳، ۷۲، ۷۱،

حس علی ایشک آغا ۹۸، ۵۳، ۶، ۸۶، ۸۱، ۸۰، ۷۷، ۷۶،
۹۹، ۹۷، ۹۶، ۹۵، ۹۲،

حس علی حان ۳۱۰، ۱۰۳، ۱۰۲، ۱۰۱، ۱۰۰،

حس علی کولانی ۲۹۶، ۱۱۲، ۱۱۱، ۱۰۷، ۱۰۴،

حس علی مشی حکیم مرزا ۱۱۶، ۱۱۵، ۱۱۴، ۱۱۳،
۱۲۱، ۱۲۰، ۱۱۹، ۱۱۷،

رادر رادہ شریف سیستانی ۱۷۹، ۱۲۸، ۱۲۵، ۱۲۳، ۱۲۲،

حس علی موچی ۱۸۱، ۱۸۸، ۱۳۰، ۱۲۹،

حس بیگ ۷۲، ۶۴، حسین قلی میرزا ۹

حس بیگ ولد محمد علی رکیب دار حسین قلی میرزا شاملو پسر رین الدین

فردوس مکانی ۱۸۶، سلطان ۵۱

حس حان بکداری ۲۵۴، حسین مروی (حواہ) ۱۵۹، ۷۴،

حس قلی افشار ۱۹۳، ۱۸۲، ۱۷۷

حس قلی بیگ ولد ولی بیگ دوالقدر حسین میرر (حواہ) ۲۲۲

۱۸۶، ۱۷۳، حکیم مرزا ۲۷۰

حس قلی سلطان رادر احمد سلطان حمزہ (سید) پسر میر رکیا ملتانی

شاملو ۵۲، ۳۶۰

حس قلی سلطان شاملو رادر احمد حمزہ بیگ ۷۴

سلطان حاکم سیستان ۳۶، حمزہ عرب ۲۵۶، ۲۵۵

حلال الدین محمود، ۶۳، ۵۲، ۹، ۶،	حاجاگیر قلی بیگ ۷
۱۳۱، ۱۲۶، ۷۴، ۶۶، ۶۵،	حقیقون حلاير ۱۹۳، ۱۸۱،
۱۳۲، ۱۳۰، ۱۳۶، ۱۳۵،	حیجی انکه کوچ میر شمس الدین
۱۶۲، ۱۵۲، ۱۵۰، ۱۴۵،	محمد عربوی ۴۶
۱۶۸، ۱۶۷، ۱۶۷، ۱۶۴،	حیون کوکه ۱۸۴
۱۸۸، ۱۸۷، ۱۷۱، ۱۶۹،	
۲۶۷، ۲۱۵، ۲۱۱،	چاکر علی حان حاکم کولاب ۱۰۳
حلال الدین مسعود دیوان ۱۸۴	۱۳۳، ۱۳۱، ۱۰۴،
حلال الدین ولد مرزا حسن برکه	چاکر علیحان ولد سلطان اویس
۱۷۸	۱۲۵، ۹۲،
جمال علام بیرم حان ۱۸۶	چای ارک ۷
حمسید قورچی* همایون نادرشاه ۱۸۱	چپقون حلاير ۱۳۳
حملة الملکی سید محمد قلیج حان	چپی بهادر ارک ۷
حمیل بیگ رادر نوس بیگ ۴۵	چراع کشان ۱۵۱
۸۰، ۵۶، ۵۵۰	چعتای سلطان یا سلطان چعتی ۴۴
حت آشیانی سید همایون نادرشاه	۶۱، ۶۰،
حید افغان ۳۴۸، ۳۴۷،	چلمه بهرادی دار ۲۲۲
حوهر آفتابی (مهر) ۱۸۲، ۵۳،	چلمه حصارى ۲۶۲، ۲۶۱،
حوهر نکاول بیرم حان ۲۴۲	چلمه کوکه محاطب عطاء حان عالم
حهان حان حاکم کتک ۳۴۴، ۳۴۲،	۲۴۳، ۳۳۱، ۳۳۸، ۱۵۹،

تودرمل راحہ ۳۳۷، ۳۳۵، ۳۱۰،	حان محمد ارلات ۱۸۲
۳۶۸، ۳۶۷، ۳۶۶، ۳۶۳	حان محمد ہسودی ۱۸۱، ۱۳۳،
۳۷۱	۳۲۰، ۳۱۹، ۳۱۷،
توری ۳۶۵	۳۳۱، ۳۳۰، ۳۲۶، ۳۲۱
توہاں بیگ ۷۰، ۶۳،	حان محمد بیگ ولد شیخ علی بیگ
توہلان ۳۲۲	حلایر ۱۸۱
تولک تواچی ناشی ۱۳۰	حان محمد حلایر ۱۹۳
تولک چد ۳۵۲	حان محمد کتابدار ۱۸۰
تولک حان ۳۶۲	حانہ قربانی ۱۹۳
تولک قورچی ۹۹، ۷۲، ۷۱	حانی بیگ اورک ۷۹
۱۹۳، ۱۸۱، ۱۲۳، ۱۱۹،	حار ردی بیگ ۲۵۹
۲۰۷، ۱۹۸، ۱۹۷، ۱۹۵،	حتی ۱۶۷
۲۰۹	جعفر بیگ ۷۲، ۶۳،
تولک میر ۹۵	جعفر حان پسر قراق حان ۱۱
تہمتن مررا برادر دیو سلطان ۳۶	جعفر سلطان ۱۶
تیمور شرتی ۱۸۲	حلال دفتردار (سید) ۱۸۵
تیمور یکہ ۱۷۳	حلال الدین بیگ ۳۷
حان باقی اعولق حصر حان ۱۸۲	حلال الدین خواجہ ۱۵۰
حان قلیح برادر التون قلیح ۱۸۰	حلال الدین محمد اکبر بادشاہ سید
۱۹۳، ۳۷۱	اکبر حلال الدین بادشاہ

تاجک ۱۳۷	ترسون رلاس ۵۳
تاجچی بیگ قاشعری ۹۷، ۸۶	ترسون علی قراول برادر ساقی درار
۱۳۰، ۱۲۹، ۱۲۸، ۱۲۷	۱۸۳
تاش مکرک پسر یوسف تعائی مرا	ترسون محمد حان ۲۳۳
یادگار ناصر ۸۲	ترسون محمد خواهر رادۂ سیف الملوک
تاش بیگ معل ۲۰۲، ۱۹۸، ۱۹۷	ترمتی حان قرات بیرم حان ۱۹۳
۲۰۴، ۲۰۵	تمرتاش باطر بیوتات - داماد حواحه
تجپال چودھری سدر سوپت ۳۵۵	معین ۲۳۷
تردی بیگ حان ترکستان حاکم اتاوہ	تمر حان یگہ ۲۵۷، ۲۵۴، ۱۸۶
۱۵۹، ۱۲۷، ۹۷، ۹۴، ۸۶	۲۹۲، ۲۶۷، ۲۶۰، ۲۵۹
۱۹۳، ۱۷۷، ۱۷۱	۳۳۱
۲۱۸، ۲۱۲، ۱۹۵، ۱۹۴	تمر قلی شعالی ۸۸
۲۲۸، ۲۲۱، ۲۲۰	تسکر قلی سلطان ملارم حان حانان
تردی گاو ۱۹۹	و داماد نابرید بیات ۲۶۳
تردی محمد پسر بیگ محمد آختہ بیگی	۳۱۷، ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۱۴
۱۸۴	۳۳۳، ۳۲۱، ۳۲۰، ۳۱۹
تردی محمد پسر نواب قیا حان ۳۲۱	۳۳۷، ۳۳۵
تردی محمد حسر پورہ نواب قلیح حان	توالسی قاصیء اردو ۱۷۸
۳۶۲	توختہ برادر سان کوکلداش ۳۳۱
تردی محمد میدان ۲۱۰، ۲۰۱	توختہ چولاق ۳۲۵
۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶، ۲۵۵	توختہ مادر دستم ۲۲۳

پهلوان محب خف عس قدهار ۵۳	نیکی مولانا ۲۰۸ ۱۷۷۰
پیر بداع ولد حانقشاء ادمشاء	بیگ بیگم نواب ۲۲۵، ۲۱۷، ۲۱۰
۱۳۳۰ ۱۳۳	بیگ برلاس حاکم غوری ۷۰
پیر علی آقا ۳۰۲ ۱۳۳۰ ۱۳۲	بیگ محمد آخته بیگی ۱۹۰
پیر علی خواجه سرا ۱۳۱	بیگ محمد آخنچی تحویلدار محمد قلی
پیر محمد آخته ۱۲۸ ۱۲۳۰ ۱۱۲۰	آخنچی ۵۳
پیر محمد استالی ۱۳۰	بیگ محمد جلایر ولد بابا جلایر
پیر محمد حان اتکه ۲۰۸	۱۸۱
پیر محمد حان حاکم بلخ ۹۳ ۸۳۰	بیگ ملوک ۱۶۰ ۱۵۷۰
۱۰۸۰ ۱۰۹۰ ۱۱۰۰ ۱۱۱۰	بیگ میرک ۲۷۹
۱۱۲۰ ۱۱۳ ۱۲۶۰ ۱۲۸۰	پاسای قاقشال ۱۸۵
۱۳۶۰ ۱۶۳، ۲۲۷ ۲۲۸۰ ۲۷۰	پایده محمد پسر قره خان ۲۲۵
پیر محمد حان شیروای ۲۳۹	۲۳۸، ۲۳۱
پیر محمد (ملا) شیروای ۱۸۶	پایده محمد سلطان سگ کش حاگردار
۲۳۳	گورک پور ۳۱۷، ۳۱۶، ۳۱۳
پیر محمد علمدار منعم خان ۲۰۳	۳۳۱
تاتار حان حاکم دهلی ۲۸۳ ۲۳۷	پایده محمد مغل قرابت حاجی محمد خان
تاتار خان کاکی ۱۹۱	قشقه ۱۸۱
تاتار سلطان ۱۶	پلاس (بابا) ۱۶۷
تاح خان ۲۳۹	پهلوان دوست میریر ۱۰۵ ۸۳۰
	۲۰۲، ۱۷۸، ۱۶۱۰

پوری دیوان بیگی ۱۱۰، ۱۰۸	ہرام عچکی ۱۸۲
ہوستان قلی ۳۴۳	ہرام میرا ۳۶، ۳۲
بولک پسر بی بی فاطمہ اردو بیگی	ہگوانداس (راہ) ۳۶۹
۱۸۰، ۲۵۲	ہلول جولی ۱۹۸، ۱۹۷، ۱۹۲
ہادر ۲۹۶، ۲۹۳، ۲۹۳، ۹۹	۳۳۱، ۳۱۵، ۲۰۹، ۲۰۷
۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷	ہیرل (راہ) ۳۶۶، ۳۶۵
ہادر برادر حان رمان ۲۶۷، ۲۳۰	ہیرم اعلیٰ ۱۰۸، ۱۰۷، ۱۰۱
۲۸۶، ۲۳۰	۱۱۹
ہادر پسر حدر سلطان شیبانی	ہیرم حان ہارلو ۱۸، ۴، ۳، ۲
۵۷، ۵۲، ۴۲، ۴۱، ۳۶	۴۴، ۴۲، ۴۱، ۴، ۳۲
۹۷، ۸۷	۵۲، ۵۱، ۷۷، ۴۶، ۴۵
ہادر حان شیبانی ۲۴۴	۱۶۵، ۱۶۴، ۱۶۳، ۱۶۲، ۱۴۹، ۶۶
ہادر سلطان پسر حیدر سلطان	۱۷۲، ۱۷۱، ۱۷۰، ۱۶۹
شیبانی ۱۶۳، ۱۳۴، ۱۲۳	۱۸۵، ۱۷۷، ۱۷۶، ۱۷۳
۱۷۴، ۱۷۳، ۱۷۲، ۱۷۱	۱۹۲، ۱۹۰، ۱۸۸، ۱۸۷
۲۴۳	۲۱۲، ۱۹۵، ۱۹۴، ۱۹۳
ہادر سلطان مہردار برادر علیقلی	۲۲۱، ۲۲۰، ۲۱۸، ۲۱۳
سلطان سمرچی ۱۷۷	۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۶، ۲۲۵
ہادر ملارم سعادت یار ولد یارید	۲۳۲، ۲۳۱، ۲۳۰، ۲۲۹
۳۵۷	۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۶، ۲۳۳
ہرام سقا ۲۳۴، ۵۵، ۴۷	۲۴۲، ۲۴۱، ۲۴۰
۲۴۳، ۲۴۲، ۲۳۵	۲۵۴، ۲۴۹، ۲۴۲

بحشی بحشی ؟ قرات محمد بحشیء	۲۶۲،	۲۶۳،	۲۶۴،	۲۶۵،
حصرت فردوس مکانی ۱۸۱	۲۶۶،	۲۶۷،	۲۶۸،	۲۶۹،
بداع حان قح (قاچار) ۳۵	۲۷۰،	۲۷۱،	۲۷۲،	۲۷۳،
بداع شاه ۶۳	۲۷۴،	۲۷۵،	۲۷۶،	۲۷۷،
بدر حان استجلو ۳۳	۲۷۸،	۲۷۹،	۲۸۰،	۲۸۱،
بدیع الزمان ترکان سیرۃ رین الدین	۲۸۲،	۲۸۳،	۲۸۴،	۲۸۵،
سلطان شاملو ۲۷۱	۲۸۶،	۲۸۷،	۲۸۸،	۲۸۹،
رح علی (ملا) ۶۷	۲۹۰،	۲۹۱،	۲۹۲،	۲۹۳،
رکۃ میر ۶۳، ۶۲، ۵۶	۲۹۴،	۲۹۵،	۲۹۶،	۲۹۷،
رلاس ۲۱۵	۲۹۸،	۲۹۹،	۳۰۰،	۳۰۱،
رہاں تواچی پسر مہتر سسل ۲۰۱	۳۰۲،	۳۰۳،	۳۰۴،	۳۰۵،
رمی حان قرات بیرم حان ۱۸۵	۳۰۶،	۳۰۷،	۳۰۸،	۳۰۹،
رمی شاعر (ملا) مصاحب	۳۱۰،	۳۱۱،	۳۱۲،	۳۱۳،
ملا سپہری ۱۸۳	۳۱۴،	۳۱۵،	۳۱۶،	۳۱۷،
رقلان ۸۳	۳۱۸،	۳۱۹،	۳۲۰،	۳۲۱،
نکاول شاہی ۱۸۶	۳۲۲،	۳۲۳،	۳۲۴،	۳۲۵،
نیل آفتابی ۵۸	۳۲۶،	۳۲۷،	۳۲۸،	۳۲۹،
نمدلی ملک ۱۶۸	۳۳۰،	۳۳۱،	۳۳۲،	۳۳۳،
نمدلی میدان ۲۵۶	۳۳۴،	۳۳۵،	۳۳۶،	۳۳۷،
نوتراب ۱۲۵	۳۳۸،	۳۳۹،	۳۴۰،	۳۴۱،
	۳۴۲،	۳۴۳،	۳۴۴،	۳۴۵،
	۳۴۶،	۳۴۷،	۳۴۸،	۳۴۹،
	۳۵۰،	۳۵۱،	۳۵۲،	۳۵۳،
	۳۵۴،	۳۵۵،	۳۵۶،	۳۵۷،
	۳۵۸،	۳۵۹،	۳۶۰،	۳۶۱،
	۳۶۲،	۳۶۳،	۳۶۴،	۳۶۵،
	۳۶۶،	۳۶۷،	۳۶۸،	۳۶۹،
	۳۷۰،	۳۷۱،	۳۷۲،	۳۷۳،
	۳۷۴،	۳۷۵،	۳۷۶،	۳۷۷،
	۳۷۸،	۳۷۹،	۳۸۰،	۳۸۱،
	۳۸۲،	۳۸۳،	۳۸۴،	۳۸۵،
	۳۸۶،	۳۸۷،	۳۸۸،	۳۸۹،
	۳۹۰،	۳۹۱،	۳۹۲،	۳۹۳،
	۳۹۴،	۳۹۵،	۳۹۶،	۳۹۷،
	۳۹۸،	۳۹۹،	۴۰۰،	۴۰۱،
	۴۰۲،	۴۰۳،	۴۰۴،	۴۰۵،
	۴۰۶،	۴۰۷،	۴۰۸،	۴۰۹،
	۴۱۰،	۴۱۱،	۴۱۲،	۴۱۳،
	۴۱۴،	۴۱۵،	۴۱۶،	۴۱۷،
	۴۱۸،	۴۱۹،	۴۲۰،	۴۲۱،
	۴۲۲،	۴۲۳،	۴۲۴،	۴۲۵،
	۴۲۶،	۴۲۷،	۴۲۸،	۴۲۹،
	۴۳۰،	۴۳۱،	۴۳۲،	۴۳۳،
	۴۳۴،	۴۳۵،	۴۳۶،	۴۳۷،
	۴۳۸،	۴۳۹،	۴۴۰،	۴۴۱،
	۴۴۲،	۴۴۳،	۴۴۴،	۴۴۵،
	۴۴۶،	۴۴۷،	۴۴۸،	۴۴۹،
	۴۵۰،	۴۵۱،	۴۵۲،	۴۵۳،
	۴۵۴،	۴۵۵،	۴۵۶،	۴۵۷،
	۴۵۸،	۴۵۹،	۴۶۰،	۴۶۱،
	۴۶۲،	۴۶۳،	۴۶۴،	۴۶۵،
	۴۶۶،	۴۶۷،	۴۶۸،	۴۶۹،
	۴۷۰،	۴۷۱،	۴۷۲،	۴۷۳،
	۴۷۴،	۴۷۵،	۴۷۶،	۴۷۷،
	۴۷۸،	۴۷۹،	۴۸۰،	۴۸۱،
	۴۸۲،	۴۸۳،	۴۸۴،	۴۸۵،
	۴۸۶،	۴۸۷،	۴۸۸،	۴۸۹،
	۴۹۰،	۴۹۱،	۴۹۲،	۴۹۳،
	۴۹۴،	۴۹۵،	۴۹۶،	۴۹۷،
	۴۹۸،	۴۹۹،	۵۰۰،	۵۰۱،
	۵۰۲،	۵۰۳،	۵۰۴،	۵۰۵،
	۵۰۶،	۵۰۷،	۵۰۸،	۵۰۹،
	۵۱۰،	۵۱۱،	۵۱۲،	۵۱۳،
	۵۱۴،	۵۱۵،	۵۱۶،	۵۱۷،
	۵۱۸،	۵۱۹،	۵۲۰،	۵۲۱،
	۵۲۲،	۵۲۳،	۵۲۴،	۵۲۵،
	۵۲۶،	۵۲۷،	۵۲۸،	۵۲۹،
	۵۳۰،	۵۳۱،	۵۳۲،	۵۳۳،
	۵۳۴،	۵۳۵،	۵۳۶،	۵۳۷،
	۵۳۸،	۵۳۹،	۵۴۰،	۵۴۱،
	۵۴۲،	۵۴۳،	۵۴۴،	۵۴۵،
	۵۴۶،	۵۴۷،	۵۴۸،	۵۴۹،
	۵۵۰،	۵۵۱،	۵۵۲،	۵۵۳،
	۵۵۴،	۵۵۵،	۵۵۶،	۵۵۷،
	۵۵۸،	۵۵۹،	۵۶۰،	۵۶۱،
	۵۶۲،	۵۶۳،	۵۶۴،	۵۶۵،
	۵۶۶،	۵۶۷،	۵۶۸،	۵۶۹،
	۵۷۰،	۵۷۱،	۵۷۲،	۵۷۳،
	۵۷۴،	۵۷۵،	۵۷۶،	۵۷۷،
	۵۷۸،	۵۷۹،	۵۸۰،	۵۸۱،
	۵۸۲،	۵۸۳،	۵۸۴،	۵۸۵،
	۵۸۶،	۵۸۷،	۵۸۸،	۵۸۹،
	۵۹۰،	۵۹۱،	۵۹۲،	۵۹۳،
	۵۹۴،	۵۹۵،	۵۹۶،	۵۹۷،
	۵۹۸،	۵۹۹،	۶۰۰،	۶۰۱،
	۶۰۲،	۶۰۳،	۶۰۴،	۶۰۵،
	۶۰۶،	۶۰۷،	۶۰۸،	۶۰۹،
	۶۱۰،	۶۱۱،	۶۱۲،	۶۱۳،
	۶۱۴،	۶۱۵،	۶۱۶،	۶۱۷،
	۶۱۸،	۶۱۹،	۶۲۰،	۶۲۱،
	۶۲۲،	۶۲۳،	۶۲۴،	۶۲۵،
	۶۲۶،	۶۲۷،	۶۲۸،	۶۲۹،
	۶۳۰،	۶۳۱،	۶۳۲،	۶۳۳،
	۶۳۴،	۶۳۵،	۶۳۶،	۶۳۷،
	۶۳۸،	۶۳۹،	۶۴۰،	۶۴۱،
	۶۴۲،	۶۴۳،	۶۴۴،	۶۴۵،
	۶۴۶،	۶۴۷،	۶۴۸،	۶۴۹،
	۶۵۰،	۶۵۱،	۶۵۲،	۶۵۳،
	۶۵۴،	۶۵۵،	۶۵۶،	۶۵۷،
	۶۵۸،	۶۵۹،	۶۶۰،	۶۶۱،
	۶۶۲،	۶۶۳،	۶۶۴،	۶۶۵،
	۶۶۶،	۶۶۷،	۶۶۸،	۶۶۹،
	۶۷۰،	۶۷۱،	۶۷۲،	۶۷۳،
	۶۷۴،	۶۷۵،	۶۷۶،	۶۷۷،
	۶۷۸،	۶۷۹،	۶۸۰،	۶۸۱،
	۶۸۲،	۶۸۳،	۶۸۴،	۶۸۵،
	۶۸۶،	۶۸۷،	۶۸۸،	۶۸۹،
	۶۹۰،	۶۹۱،	۶۹۲،	۶۹۳،
	۶۹۴،	۶۹۵،	۶۹۶،	۶۹۷،
	۶۹۸،	۶۹۹،	۷۰۰،	۷۰۱،
	۷۰۲،	۷۰۳،	۷۰۴،	۷۰۵،
	۷۰۶،	۷۰۷،	۷۰۸،	۷۰۹،
	۷۱۰،	۷۱۱،	۷۱۲،	۷۱۳،
	۷۱۴،	۷۱۵،	۷۱۶،	۷۱۷،
	۷۱۸،	۷۱۹،	۷۲۰،	۷۲۱،
	۷۲۲،	۷۲۳،	۷۲۴،	۷۲۵،
	۷۲۶،	۷۲۷،	۷۲۸،	۷۲۹،
	۷۳۰،	۷۳۱،	۷۳۲،	۷۳۳،
	۷۳۴،	۷۳۵،	۷۳۶،	۷۳۷،
	۷۳۸،	۷۳۹،	۷۴۰،	۷۴۱،
	۷۴۲،	۷۴۳،	۷۴۴،	۷۴۵،
	۷۴۶،	۷۴۷،	۷۴۸،	۷۴۹،
	۷۵۰،	۷۵۱،	۷۵۲،	۷۵۳،
	۷۵۴،	۷۵۵،	۷۵۶،	۷۵۷،
	۷۵۸،	۷۵۹،	۷۶۰،	۷۶۱،
	۷۶۲،	۷۶۳،	۷۶۴،	۷۶۵،
	۷۶۶،	۷۶۷،	۷۶۸،	۷۶۹،
	۷۷۰،	۷۷۱،	۷۷۲،	۷۷۳،
	۷۷۴،	۷۷۵،	۷۷۶،	۷۷۷،
	۷۷۸،	۷۷۹،	۷۸۰،	۷۸۱،
	۷۸۲،	۷۸۳،	۷۸۴،	۷۸۵،
	۷۸۶،	۷۸۷،	۷۸۸،	۷۸۹،
	۷۹۰،	۷۹۱،	۷۹۲،	۷۹۳،
	۷۹۴،	۷۹۵،	۷۹۶،	۷۹۷،
	۷۹۸،	۷۹۹،	۸۰۰،	۸۰۱،
	۸۰۲،	۸۰۳،	۸۰۴،	۸۰۵،
	۸۰۶،	۸۰۷،	۸۰۸،	۸۰۹،
	۸۱۰،	۸۱۱،	۸۱۲،	۸۱۳،
	۸۱۴،	۸۱۵،	۸۱۶،	۸۱۷،
	۸۱۸،	۸۱۹،	۸۲۰،	۸۲۱،
	۸۲۲،	۸۲۳،	۸۲۴،	۸۲۵،
	۸۲۶،	۸۲۷،	۸۲۸،	۸۲۹،
	۸۳۰،	۸۳۱،	۸۳۲،	۸۳۳،
	۸۳۴،	۸۳۵،	۸۳۶،	۸۳۷،
	۸۳۸،	۸۳۹،	۸۴۰،	۸۴۱،
	۸۴۲،	۸۴۳،	۸۴۴،	۸۴۵،
	۸۴۶،	۸۴۷،	۸۴۸،	۸۴۹،
	۸۵۰،	۸۵۱،	۸۵۲،	۸۵۳،
	۸۵۴،	۸۵۵،	۸۵۶،	۸۵۷،
	۸۵۸،	۸۵۹،	۸۶۰،	۸۶۱،
	۸۶۲،	۸۶۳،	۸۶۴،	۸۶۵،
	۸۶۶،	۸۶۷،	۸۶۸،	۸۶۹،
	۸۷۰،	۸۷۱،	۸۷۲،	۸۷۳،
	۸۷۴،	۸۷۵،	۸۷۶،	۸۷۷،
	۸۷۸،	۸۷۹،	۸۸۰،	۸۸۱،
	۸۸۲،	۸۸۳،	۸۸۴،	۸۸۵،
	۸۸۶،	۸۸۷،	۸۸۸،	۸۸۹،
	۸۹۰،	۸۹۱،	۸۹۲،	۸۹۳،
	۸۹۴،	۸۹۵،	۸۹۶،	۸۹۷،
	۸۹۸،	۸۹۹،	۹۰۰،	۹۰۱،
	۹۰۲،	۹۰۳،	۹۰۴،	۹۰۵،
	۹۰۶،	۹۰۷،	۹۰۸،	۹۰۹،
	۹۱۰،	۹۱۱،	۹۱۲،	۹۱۳،
	۹۱۴،	۹۱۵،	۹۱۶،	۹۱۷،
	۹۱۸،	۹۱۹،	۹۲۰،	۹۲۱،
	۹۲۲،	۹۲۳،	۹۲۴،	۹۲۵،
	۹۲۶،	۹۲۷،	۹۲۸،	۹۲۹،
	۹۳۰،	۹۳۱،	۹۳۲،	۹۳۳،
	۹۳۴،	۹۳۵،	۹۳۶،	۹۳۷،
	۹۳۸،	۹۳۹،	۹۴۰،	۹۴۱،
	۹۴۲،	۹۴۳،	۹۴۴،	۹۴۵،
	۹۴۶،	۹۴۷،	۹۴۸،	۹۴۹،
	۹۵۰،	۹۵۱،	۹۵۲،	۹۵۳،
	۹۵۴،	۹۵۵،	۹۵۶،	۹۵۷،
	۹۵۸،	۹۵۹،	۹۶۰،	۹۶۱،
	۹۶۲،	۹۶۳،	۹۶۴،	۹۶۵،
	۹۶۶،	۹۶۷،	۹۶۸،	۹۶۹،
	۹۷۰،	۹۷۱،	۹۷۲،	۹۷۳،
	۹۷۴،	۹۷۵،	۹۷۶،	۹۷۷،
	۹۷۸،	۹۷۹،	۹۸۰،	۹۸۱،
	۹۸۲،	۹۸۳،	۹۸۴،	۹۸۵،
	۹۸۶،	۹۸۷،	۹۸۸،	۹۸۹،
	۹۹۰،	۹۹۱،	۹۹۲،	۹۹۳،
	۹۹۴،	۹۹۵،	۹۹۶،	۹۹۷،
	۹۹۸،	۹۹۹،	۱۰۰۰،	۱۰۰۱،

نایرید طیب ملا ۷۳

نایرید کرمانی ۱۸۳، ۵۳

۷۰، ۷۱، ۷۶، ۷۷، ۸۱،	مادہار محمد ولد محمد قاسم موچی ۱۸۱
۸۶، ۹۱، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۶،	مار بہادر ۲۳۹
۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵،	مار بہادر ولد میر شریف محمد ۱۸۳
۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹،	ماقر (حواہ) ولد محمد صادق حان
۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳،	۱۸۶
۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۸، ۱۳۰،	ماقی علانی ۱۸۰
۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۶، ۱۳۹،	ماقی بیگ پرواچی* مرزا ہمدان
۱۴۰، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۰،	۱۹۳، ۱۸۰، ۱۴۷
۱۵۱، ۱۵۲، ۱۶۲، ۱۶۳،	ماقی قاقشال ۲۵۶
۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۱، ۱۷۲،	مالتو بیگ (قرات تردی بیگ حان)
۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۷،	۱۲۷، ۱۱۹، ۱۰۴، ۱۰۳، ۶۳،
۱۸۸، ۱۹۶، ۱۹۸، ۲۰۰،	۲۲۳، ۲۲۰، ۱۲۸،
۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴،	مالتو بیگ اورنگ حسرپورہ عاس
۲۰۵، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۴،	سلطان قوادیاں ۲۷۷، ۲۷۷
۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸،	مالتو بیگ تواچی ماشی ۱۷۷، ۹۷
۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲،	۲۹۷، ۱۹۵
۲۲۳، ۲۲۴، ۲۳۰، ۲۳۱،	مایرید ۳۱۴
۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۸،	مایرید (ملا) آخوند حلال الدین
۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۴،	محمد اکبر شاہرادہ ۱۸۵
۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰،	مایرید بیات ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۲،
۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۷،	۶۷، ۵۶، ۴۷، ۴۲، ۳۹،
۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱،	

اویکی اعلان ۱۱۱	نانا دوست بخشی ۱۹۷، ۱۹۲، ۶
ایرج ترسون رلاس ۱۸۳، ۵۳	۲۰۹، ۲۰۶، ۲۰۳، ۱۹۸
ایقوب (یعقوب) حواجه رشیدی	۲۲۲، ۲۲۱، ۲۲۰، ۲۱۷
میرزا تعائی سلطان محمد حدا بده	نانا دوست نوبقطار ۱۸۲
ولد شاه طهماس ۳۵	نانا دوست چولی ۱۸۰
ایل مرزا ۱۱۰، ۱۰۸	نانا دوست قوریگی ۴۲، ۶
ایمن ۱۹۸	نانا رسور رادر شاه قلی محرم
ایوب حواجه ۷۴، ۶۳	۲۳۱، ۱۸۶، ۱۷۳
ایوب ملک کلانتر حلیل ۲۶۶	نانا سعید قنچاق ۱۲۸
۲۷۴	نانا شاهو ۱۱۰
	نانا شمو ۸۲
نانا ۱۹۳	نانا ملارم مقدم بیگ ۱۲۹
نانا بلخی (ملا) ۳۱۱	نار بادشاه ۱۶۳، ۱۵۴، ۹۳، ۱
نانا پروانچی ۱۸۰	۲۸۸
نانا پلاس ۱۶۷	نابوس بیگ ۵۴، ۴۸، ۴۵، ۴۴
نانا حان فراش مهتر ۵۳	۷۳، ۷۸، ۷۷، ۷۶، ۷۵
نانا چوچک ۱۳۲	۹۳، ۹۳، ۸۵، ۸۳، ۸۱
نانا حان قاقشال ۳۳۱، ۲۹۳	۱۹۷، ۱۵۹، ۱۵۱، ۱۵۰
نانا دوست ۲۰۲، ۱۹۸، ۱۳۰	۲۰۹، ۲۰۷، ۱۹۸
۲۰۴، ۲۰۷، ۳۵۱	نابوی مگلی ۲۴۷

ادهم مررا ولد دیو سلطان ۳۶	اسکندر سلطان ولد شادی بیگ
ارعشتی ۳۶۵	دوالقدر ملارم بیرم خان ۲۳۱
ارعون (مہتر) ولد عاشق ارعون ۲۸۲	
حاکم قلعة ست ۱۸۵	اسکندر سور ۱۹۱
اسحق سلطان قرات حصر حواہ	اسمعیل بیگ ۵۲
سلطان ۷۶، ۷۵	اسمعیل بیگ احمد خان دولدی ۱۷۷
اسد الله خان تیریری حاکم رمایہ	اسمعیل بیگ دولدی ولد ابراہیم
۳۰۰، ۲۹۹، ۲۹۶	احمد خان ۸۵، ۸۲، ۸۱
اسد خان ملارم علی قلی ۲۹۷	۱۵۱، ۱۵۰، ۹۰
اسد مشرف (مولانا) ۷۳، ۷۴	اسمعیل حسین شاہ ۷۴
۱۸۰	اسمعیل (شاہ) ۳۳
اسکندر خان افغان ۱۹۳، ۱۹۲	اسمعیل قلی رادر حسین قلی بیگ ۱۸۶
۲۸۶، ۲۸۵، ۲۱۲، ۱۹۴	اسمعیل قلی خان ۳۶۸
۲۹۷، ۲۹۳، ۲۹۳، ۲۹۷	اشرف خان ۲۲۹، ۲۲۸، ۱۹۵
۳۰۶، ۳۰۵، ۳۰۴، ۲۹۸	۲۳۸، ۳۳۹، ۲۳۳، ۲۳۰
۳۱۵، ۳۱۳، ۳۰۹، ۳۰۷	اشرف ملقچی ۵۳
اسکندر سلطان (خان) قراق ۹۷	اصغر مشی (میر) محاط ۹۷
۱۶۱، ۱۵۱، ۱۵۰، ۹۹	اشرف خان ۹۹، ۹۷، ۷۸
۱۹۳، ۱۹۱، ۱۸۶، ۱۷۶	۱۲۷، ۱۲۰، ۱۰۳، ۱۰۳
۱۹۳	۲۲۹، ۲۲۸، ۱۷۷، ۱۷۶

- ابوالفتح ولد فصائل بیگ ۲۲۵
 احمد دهلوی کاتب ۳۷۷، ۱۷۹
 ابوالقاسم استرآبادی ۱۷۷، ۶۶
 احمد دیوان ۲۷۴، ۲۶۳
 ابوالقاسم ایشک آغا ۱۸۰، ۱۵۱
 احمد سلطان ۲۷۸، ۳۱، ۱۱، ۱۰۰
 ابوالقاسم حلقا ۳۶
 ۲۸۳
 ابوالقاسم مرزا پسر میرزا کامران
 احمد سلطان برادر ولی سگ دوالقدر
 ۱۹۵، ۱۷۶
 حاکم ناگور ۲۷۸
 ابوالقاسم مشہدی (حواحه) دیوان
 احمد سلطان شاملو ۸، ۹
 مرزا کامران ۱۷۸، ۷۴
 احمد سلطان شاملو حاکم سیستان ۳۵
 ابوالمعالی ۱۶۶، ۱۵۱، ۱۵۰
 ۳۲
 ۲۶۲، ۱۹۵، ۱۹۰، ۱۷۱
 احمد سلطان ولد شادی بیگ دوالقدر
 ۲۸۰، ۲۷۹، ۲۷۸، ۲۷۷
 ۲۸۲
 ۲۸۳، ۲۸۲، ۲۸۱
 ابوالمعالی توپچی علام شاه نعمت الله
 احمد محمودی برادر حواحه مظفر علی
 داماد شاه اسمعیل یردی ۲۶۱
 دیوان ۱۸۶
 اباق دیوانہ نوکر حان حانان ۲۲۳
 احمد یسوی ۶
 ۳۲۵
 احفش ۲۷۲
 اتکہ حان ۲۵۱، ۲۲۰، ۲۱۳
 ۲۷۳
 ۲۶۹
 ادہم پسر مراد بیگ دیوان کابل ۸۰
 ادہم حان ۲۲۶
 ۳۵۶ (حواحه)
 ادہم کوکہ ۲۳۹، ۱۸۳، ۱۳۷
 احمد اعولج مرزا حصر حان ۱۷۲
 احمد حان ۳۳۸
 ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳

فہرست الرجال

ابراہیم مرزا ۸۸، ۸۳، ۵۸، ۴۸،
 ۱۲۶، ۱۲۵، ۱۰۷، ۹۶،
 ۱۳۱، ۱۳۸، ۱۳۷، ۱۳۲،
 ۲۰۲، ۲۰۰، ۱۹۷، ۱۹۶،
 ۲۱۱، ۲۰۶، ۲۰۳، ۲۰۳،
 ۲۶۶، ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۳،
 ۲۸۱

ابوالرکۃ ۷۴

ابونکر (اناکر) ۳۶۱، ۳۶۰،
 ابوالحسن دیوانہ قرأت قرعہ حان
 ۱۸۵، ۱۳۳ -

ابوسعید ترقی ۱۸۱

ابوسعید کوری ۲۲۵

ابوالفتح ۲۵۳

ابوالفتح حکیم ۳۶۷، ۲۶۵، ۱۰۳،
 ۳۷۱، ۳۷۰، ۳۷۲

ابوالفضل ولد شیخ مبارک ۳۶۶، ۱،
 ۳۷۷، ۳۷۷

آتش (مہتر) ۵۳

آح کوچک نی درمی ۱۰۹، ۱۰۸،
 آدم علیہ السلام ۳۶۶، ۲۶۰،

آدم (ادم) مرزا ولد دیو سلطان ۳۶
 آصف حان ۲۹۱، ۲۸۹، ۲۸۸، ۲۸۷،
 ۲۹۲

آفاق ۳۱۰

آق سلطان ۱۲۸، ۵۵

آقہ حان میر شکار ۱۸۶

اناکر (سید) ۳۶۱، ۳۶۰،

اندال بلخی ۱۹۸

اندالی ۱۷۴

ابراہیم ایشک آغا ۱۳۰، ۵۲، ۶،

ابراہیم بدحشی (میر) ۱۸۳

ابراہیم حان ۳۰۲، ۲۹۳، ۲۹۲،

ابراہیم حان شیبانی ۳۲۷، ۳۲۳،

ابراہیم قاصی ۲۵۶

تَمَّ الْكِتَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ

مدۀ آلِ حصرتِ بسوی ار سرِ صدقِ احمدِ دهلوی

وله

رمانی تا کجا ار حوں دل این قصهٔ محراب

بویسد چوں ر آب دیدهٔ او هر ورق تر شد

اتمام یافت سحنهٔ تاریخِ وسطِ ماه

ماه صیام باد مبارک ممالکش

تواریخِ حصرتِ همايونِ بادشاهِ تاریخِ هشتمِ ماهِ شعبانِ تمامِ شد

در قصهٔ بیولِ تحریرِ یافت

تحریر فی الثانی شهرِ رمضان المبارک ۱۰۲۵ مقامِ قصهٔ بیول

* بیت *

حیات نکام و فلک یار ناد جهان آفریت نگهدار ناد
 نکام تو نادا همه کار تو خداوید گیتی نگهدار تو
 و این مختصر به حلد نوشته شد - یک حلد در کتابخانه خاصه است -
 و سه حلد در کتابخانه های هر سه شهرادها - و یک حلد در کتابخانه
 گلدن بیگم که عمه سدگان حضرت است - و دو حلد دیگر در کتابخانه
 شیخ ابو الفصل درآمده - و یک حلد دیگر سابقا در کتابخانه خاصه
 درآمده بود - و آخر طاهر بشد که نکدام تحویلدار سپرده اند -
 و این چند حلد بآن تقریب بقلم درآمد - و اربین مختصر تا عایت
 سیار مردم نقل گرفته اند - و من بعد هم بلکه نقل بگیرد - و چون
 خلاف و دروع درین مختصر درج یافته - امید که مطور بطر
 مطالعه کسدها شود - و تاریخ این مختصر موافق تاریخ مسحد و سقاخانه
 شده - امید که در بصر احیر هم توفیق ایمان یافته باشیم - و درن روز
 یک شش عرّه شهر رمضان این مختصر اتمام یافت -
 « تاریخ صقه حضرت ،

محمد الله که این عرش معلی
 مرین شد رمین از روی و رایش
 برای ریت دیبا و عقی
 بدا از عیب هر سال تاریخ
 اراں سالی که شه ر تحت ششست
 شست شاه دین را درحور آمد
 سپهر چارمین را ریور آمد
 جلال الدین محمد اکبر آمد
 مسور صقه تنه اکبر آمد
 تصال حستم آگاهی را آمد

(۳۷۵)

سشید نکام دل یا رب تا بود بر فلک مه و حورشید
عیرارین حانه های دیگر بیست دوستان گر خیال عیش کسید
سال تاریخ او دیر قصا رد رقم رشک حت حاوید
و دران محل ناله بود که توفیق یافته سرچشمه پل سته - و حواحه
مشار الیه هم حقیط تاریخ یافته در سگ کده - الآن در دیوار حاب
قله پل استوارست - بیتاش این است -

* بیت *

در رمان شهشه عادل خسرو تاج بخش اکبر شاه
آفتانی که بر فلک هر شب ماه از هر او رید حرگاه
خدمت بایرید سلطان ساحت این پل از خود یار لطف اله
شد ربانی پل رضا چو حقیط سال تاریخش از حقیط بحواه
و متصل به پل مسحدی بود - چوب پوش و مرور اوقات ویران
شده بود - آرا هم توفیق یافته گسندی سته - و ایوان چوب پوش
در پیش گسند راست نموده - و آرا بر حواحه محمد قاسم مشهدی
بعیص تاریخ یافته - و در سگ کده و در بالای پیش طاق مسحد
استوار است -

* قطعه *

حان نارته بایرید بیات سده حاص نارگاه آله
ایچین مسحدی که در نظر است داد اتمام حسه لله
چون بعیص آمده ست این مسحد سانش از مسحدی بعیص بحواه

و بود و شش) خود را از جمیع ماصب و حاگیر و ماهیاه گدراوده
 پا در دامن قساعت کشیده بدعای دولت بدگان حصرت و شهرادهای
 عالمیان و ارکان دولت مشغول شد - و الآن صد سر برآوردی
 و شصت سر حدیدی و چهل سر داخلی مرحومی سعادتیار متصرف
 شده‌اند - و پرگنهٔ سام هم تعبیر یافته - و در سه ۹۹۸ (به عدد و بود
 و هشت) - نار محمداً بمصب ایشک آعانی سرافرار شد - و در سه ۹۹۹
 (به صد و بود و نه) بمصب دارووعگی و امینی جمیع حرايه عامره
 بتار گردیده - دران باب فصول چهارده فصل دستورالعمل حرايه
 عرصه داشت کرده بود - بحواب همه سرافرار نموده فرامین صادر شده
 مبر اشرف یرک و الله اکبر مرتب گشته مفتخر شد - و این ماصب هم
 در بلدهٔ لاهور عایت و سه بیگه رمین بخت حویلی ردیک قلعه
 در محلهٔ شیخ کاکو متصل بمنقرهٔ پر فتوح شیخ موسی آهگر مرحمت
 نمودید - و قریب هشت و نه هزار روپه خرچ عمارت عملحانه
 و چاهها و حاشا که دران رمین بنا نموده شد - و حواحه محمد قاسم
 مشهدی مستوفی بخت آن تاریخ که عبد الرحیم ولد حسن علی ریارتگاهی
 که ملارم صاحب این مختصر است رشک حت حاوید یافته -
 بیتها این است -
 ۰ قطعه ۰

در رمان حلال الدین اکبر که کمین مطرش بود ناهید
 خدمت نایرید سلطان ساحت ناع و این حانه را بصد امید

کرده‌اند - بارِ خاطرِ فرردانِ پرگنهٔ سام را قبول کرد - و همون
شب صد مهر برآوردنی بایرید و صد مهر داعی فرردان را چهارده
و نیم لکه تسکه تسخواه شد - و هیژده هزار تسکهٔ فرردان در دیوان
باقی ماند که تا این تاریخ سه ۹۹۹ (به صد و بود و نه) که اتمام
این مختصر است آن هژده هزار تسکه را تن یافته‌اند - و تفاوتِ داع
صد مهر برآوردی بایرید هم تا عایت تن بداده‌اند - و در سه ۹۹۳
(به صد و بود و سه) بداروعگی کاناتِ ممالکِ محروسه و داروعگی
دارالصرب هم در فتحپور هم سرافرار شده بوده - و در آواخر
همین سال بداروعگی دفتر حابه عالی بیر سرافرار فرمودند -
و پنج سال آخدمت را تقدیم رسانید - یک دام از هیچ محل متصرف
نشد - و در سه ۹۹۲ (به صد و بود و چهار) بمصب دو صدی
سرافرار گشته - دو پستی از تائیان مرحومی فررد سعادتیار
داخل شد - و سه پستی دیگر را تائیان حدید بداع رسانید - و ملع
یک لکه تسکه کسری در محل داع باها مساعدت داده - و تا این تاریخ آن
شصت مهرم از دیوان چیری یافته‌اند - و در سه ۹۹۵ (به صد
و بود و پنج) بمصب نکاول بیگی و ایشک آعانی دربارِ حرم بیر
سرافرار گشت - و او را بیر نوعی که لوازم آن بود بجا آورد -
و در همین سال باد حوله یک حاب مشار الیه اثر یافته - چانک
دست چپ تا عایت کم قوت و بیکار است - و در سه ۹۹۶ (به صد

خدمتگاری فراخور احوال هر يك كه آن بدر رسیده‌اند کرده‌اند -
 امید كه حق سبحانه و تعالی جمیع بدهای خود را در امر خیر توفیق
 رفیق گرداند بِمَنِّهِ وَ كَمَالِ كَرَمِهِ ۵

دیگر در آواخر سه ۹۹۲ (به صد و بود و دو) كه بایرید
 بیات در کمال نیصاعتی از سورت متوحه دارالخلافه فتح پور
 شده بپایوس بدگان حضرت سرافراز گشت - حکیم ابو الفتح بایرید
 گفت كه چون در وقت رفتن مَكَّة معظمه ماله سیار نموده رحست
 گرفته بودی - درین مرتبه كه آمده هرچه بدگان حضرت فرماید
 رها در صدق جواب نشوی و قبول کی - بعد از سه چهار روز
 بدگان حضرت فرمودند كه بایرید در چه خیالی - تو هم میخواستی
 كه میل داری مَلَكی شوی - بایرید عرض كرد كه هرچه رضای بدگان
 حضرت - بعد از دو سه روز اسب نور از اسبان خاصه عایت
 كردند - و بعد از دو سه روز دیگر پرگه اول را كه از پرگات
 خوب فتحیور بود و متصل بقصه فتحیور تسلیم فرمودند -
 بَرِّ دَرِ عَمَّان شب میر فتح الله بایرید گفتند كه بدگان حضرت پرگه
 سه - بتو و فرزندان بچهارده و بیم لكه عایت فرمودند - بایرید
 میخواست كه در سده جواب شود - سعادت یار و افتخار فرزندان
 مندر لیه استعانه بسیار تهنیت كه دو سال است كه داع کرده‌ایم -
 و دیوایان عظام حاگیرتن بگردان - و در پرگه سام مایان را تو شریك

تاریخ فوت حکیم ابو الفتح و میر فتح الله گفته - و حواحه محمد مستوفی
مشهدی بسته - و درین مختصر نوشته تاریخ فوت شاه فتح الله صدر -
تاریخ میر فتح الله

بحر داسش شاه فتح الله صدر ار حهاں چوں رفت آن یکو سرشت
ار پی تاریخ سال فوت او دال را کم کردم ار صدر هشت
تاریخ حکیم ابو الفتح

مفتاح شفا حکیم ابو الفتح که بود نادر سحروری و ممتاز بحاه
عاول رقصا بعیش و عشرت مشعول کر تیغ احل ر پا درآمد ناگاه
چوں نافع حلق بود تاریخش را نوشت قصا که نافع حلق الله
و راحه تودرمل هم در سه ۹۹۸ (نه صد و بود و هشت) در
بلده لاهور فوت کرد - و قل ارانکه فوت کد خدمت مشار الیه سواب
محمد قلیح حان فرموده بودند - و تا اتمام این مختصر آن خدمات مقرر
بود - و محطاب حمله الملکی هم سرافرار گشت - و قریب نه بیست سال
باشد که قلعه و بدر سورت را که ار مررا محمد حسین باعی گرفته بود
مشار الیه و التون قلیح که برادر کلاست و میرم قلیح و حان قلیح
حاکم کرده اند - و تا عایت تعیر یافته - تعیر یافتن را صاحب
این مختصر چنین یافته - که چون سه سال دران بدر بوده دو سال
در رفتن و یک سال درآمدن که بجهت خدمات حاجیاست که دران
بدر آمد و شد کرده اند - و این چهار برادر و توابع آنچه توانستند

شهرادهای و حلقها سیر کشمیر بشیر رسید - و سه حار و سه شادی
 رعمران رار و گل و راجین تجرای کسمیر و اهای روان را بدید -
 و درین اثنا و آب مرزا جان وند و آب مرحوی حرم جان که خطبات
 حاجانان سرافراز شده به موت واد و رف جان کما و نساه ساد و
 رساد - از آنجا متوجه سیر کمال شدند - و حد ماه بکر وایت
 و اقبال در کمال در مانع شیر آوا بشیر بدید - و راز را به حد
 حصرت دهمی فرمود متوجه شد

در اوایل سه ۹۹۱ (۴ مه و دو و هفت) از آن
 منزل منزل بلاهور بشیر آوردند - و آیین رسی و دو و سه در راه
 واقع شد - و بایید بیات رامدی حصرت را از کمال این تاریخ گفته
 و محمد قاسم مستوف مشهدی سه -

محمد الله که از گلزار کمال پیروزی شده حر و بر آمد
 رشادی عالمی خوش دل که آگاه حلال الدین محمد اکبر آمد
 شهباشی که دات سالی او میان پادشاهان مطهر آمد
 ر پیر عقل چون تاریخ حتم گفتا میر از معرب آمد

و در سه ۹۹۲ (۴ صد و بود و دو) در سیر کشمیر
 میر فتح الله و حکیم ابو الفتح و عب علی حان قوشچی حاکم قلعه رها
 ار دارالسا دارالقا رحلت فرمودند - و قیر حکیم ابو الفتح در
 مانا حس امدال در نواحی ولایت پهر حاله واقع است - و بایید بیات

(۳۶۹)

و رعایای سواد و محور حان مدکور را دیده مال‌گذاری کردند -
و در نورور سه ۹۹۸ (به صد و بود و هشت) شهر حان را
به‌گوانداس را چون از قلعه اتک کشمیر تعین فرموده بودند مشار الیه
رفته فتح نموده یوسف حان رمین‌دار کشمیر که حاکم هم شده بود گرفته
آورده در اتک پاپوس رسانید - و یوسف حان مدکور را در سگاله
حاگیر عایت کرد - و کشمیر به محمد قاسم حان خواهرزاده پهلوان
دوست میر عایت فرمودند - و چندی از حواین و احدیان
و غیره را دران صوبه حاگیر کردند - و چون محمد قاسم حان و این
جماعت کشمیر رسیدند یعقوب ولد یوسف حان مدکور چون حورد سال
بود از روی عقلی بعضی رمین‌داران را بخود همراه ساخته در صدد
حگ و جدل شد - چنانکه سید عبد الله حان چوگان نازل خود فوت
کرده - و مرا علیجان و چند دیگر از مردم اعیان که درین چند مرتبه
رمین‌داران کشمیر در جاهای مصوط خود حگ کردند شهادت رسیدند -
و از حاین بسیار کسی کشته شد - آخر الامر کشمیر بمحمد قاسم حان
قرار یافت - و یکسال مشار الیه حاگیردان آن صوبه بود - و سال
دیگر خود عرصه داشت کرد که مرا اردوی ملارمت است - مشار الیه را
طلب داشته نواب مرا یوسف حان مشهدی را کشمیر تعین فرمودند -
و در سه ۹۹۷ (به صد و بود و هفت) بدگان حضرت معه

نموده در ملارمت حصرت آید - و کور ماسگه در مارۀ کور
 بوده مهمات یوسف رئی مشعول شود - و در همان چند رور چدی ار
 کلانتراں یوسف رئی و رعایا آمده کور ماسگه را دیدند - و دیهای حود
 را آبادان ساخته مال گذاری قول نمودند - و راحه تودرمل و لشکری
 که تعیین شده بود مراجعت نموده در مارکوه که یکی ار کوههای ولایت
 پهرحاله است به اردو طفر قرین ماجق شدند - و یوسف رئی آن سال
 به کور ماسگه مال گذاری کرد - و سال دیگر اسمعیل قلی حان را
 حاگیردار آن صوبه کردند - در همان قلعه که راحه راست کرده بود
 متوطن شد - و کور ماسگه را قلعه رھتاس که به پرگه
 مشهور است و بهار و حاجی پور حاگیر کردند - و بدگان حصرت
 مراجعت نموده در بلدۀ لاهور برول فرمودند - و چون یکسال دیگر
 اسمعیل قلی حان دران قلعه بوده صط و ربط نموده مال تحصیل کرد -
 سال دیگر نواب صادق حان حاگیر کردند - و اسمعیل قلی حان (را) روح
 و بروده و آن صوبه حاگیر نمودند - و در حیی که کور ماسگه را
 ار کابل طلیدہ یوسف رئی حاگیر نموده تعیین کردند - نواب رین حان
 کوکه را بحای مشار الیه نکابل تعیین فرمودند - و مشار الیه چون
 چند وقت حکومت کابل را کرده حکم شد که لشکر کابل و حاگیرداران
 حلال آباد و پشور همه در ملارمت حان مدکور سواد و محور
 درآمده چند قلعه که صلاح دولت دیده راست کردند - و اکثری کلانتراں

و آخر الامر قرار یافت که شهراده و شیخ ابو الفصل در ملازمت باشد -
 و درین ردیکی کسی چنان مانده که بر سر آنها باید رفت - در بواخی
 لنگر در کنار آب که از درّه سرحاب می آید و از ته لنگر رفته به
 بیابان همراه می شود قلعه محبت حاگردار طرح انداختند - و این قلعه
 معه چند برج دیگر مرچل راحه تودرمل شد - و دروازه که محاب
 لنگر و شمال قلعه بود قاصی علی سلطان محشی شده - و دروازه که محاب
 محاب اتک بود معه ست گر دیوار قلعه که حاب حوب باشد مرچل
 کور ماسگه از کابل آمده مهم یوسف رئی را قبول کرد که این
 ولایت ها را بر عیایت کسید - من دایم و یوسف رئی - و دیگران هم
 که سرکش باشند بدولتِ حضرت من ایشانرا صط می کنم - و تا آن
 عیایت قلعه هم ناتمام رسیده بود - و حضرت فرمود که پس تو و حکیم
 ابو الفتح و رین حان و شیخ فرید محشی باتفاق پیش راحه تودرمل
 رفته آنچه قرار یابد بمانا عرصه داشت خواهید کرد .
 و رور دیگر جماعه که ذکر کرده شد همه بمحل راحه تودرمل
 آمدند و در کنگش همچون قرار یافت که کور ماسگه نوعی که
 در ملازمت حضرت قبول کرده حط سپارد - و راحه و لشکر مراجعت

نکوهها و دره‌های مصوط^(۱) کشیدند - و سرداران و لشکری ملاحظه
تسکینهای و کوههای ایشان درآمده - و از سرحد سواد و محور گرانده
بلک نکافران کتور که در هندو کوه متوطن بودند رساندند - دیگر
حل رفتن اسپ و شتر بود - و در محال متعلقه ایشان حاکم و داروعه‌ها
گذاشته - و راه و دره که عمور سپاهی هرگز از رمان حصرت آدم
تا عایت آخاها برسیده بود لشکر آخاها رسید - و چون کار دیگر
نمانده از راه دیگر مراحت نمودند - و بعضی از دردان و اوناشان
آن حماعت بی عاقبت اندیش در کوتلی که مصوط‌ترین کوههای هندو کوه
است آمده سر راه گرفتند - و نوعی جنگ شد که شرح آن
درین مختصر نگنجد - و در جنگ پای اسپ راحه بیریل سسگی
رسیده - مشار الیه همراه اسپ از کوهی پریده دره افتاد - و جمعی
دیگران و دران دره همپائی کردند - و از اسباب لشکر هم پاره بدست انداز
متمردان بردند - و این خبر چون نایک رسید شاهزاده سلطان
مراد را بجهت تسبیه آن متمردان تعیین فرمودند - و راحه تودرمل و جمعی
دیگر از حواین که همراهی شاهزاده نوشته بودند رحصت یافته متوجه
مرلها و کوهها شدند - و چون بلگر که یکی از مواضع یوسف رئ
بود رسیدند - و قرار یافته بود که شیخ ابوالصل در ملارمت
شهراده باشند و بدگان حصرت یک مرل آمدند که شاهزاده
و این حماعت که در ملارمت شاهزاده بودند رحصت فرمایند -

و نوکران مرزا هر یک بمأصب و حاگیر سرافرار شدند - و کابل را بدستور مرزا محمد حکیم بهرریدان مشار الیه عنایت فرمودند - چون فریدون تغائی مررایان مردی مفتی بود بحواستند که درگرد ایشان باشد - و سابقاً ارو تقصیرات سیار واقع شده بود که ار برای هر یک قابل سیاست بود - حصرت مرحمت فرموده رحصت مکنه معطمه فرمودند - چون مررایان حوردد سال بودند کور ماسسگه را بحت احتیاط بادشاهی ار قیل ایشان تعین فرمودند - و حود بدولت و اقبال در قلعه اتک رول فرمودند - و کلانتران افغانان مهمد و حلیل و توری و حاجی و شیراراد و حصر حیل و گلیانی و عوره حیل و عد الرحانی و ارعشتی وعیره که مابین کابل و بیلاب هر یک حاهای مقرری دارند همه بهانوس سرافرار شده بعرض رساندند که افغانان یوسف رئی اکثر اوقات تاحت بر سر ما می آرند - و تحاری که ار هد نکابل می رويد و یا ار کابل همد می آید مابین بقلعه نکرام و بیلاب دست انداری می کسد - و ما بحت متمردي* ایشان دایم بدنام ایم - سار التماس ایشان جمعی را ار سرداران نامی^(۱) مثل بواب رین حان کوکه و حکیم ابوالفتح و راحه بیربل قریب سه هرار کس بحت تسیه متمرذان تعین فرمودند - چون لشکر بصرت آیات ار آب بیلاب گذشته آن حماعت بی عاقبت اندیش حبر یافته سی و روانات حود را

(۱) در اصل سحه ، سرداران نامی مثل حکم و بواب رین حان کوکه ،

حاسبین شد میر فتح الله بایرید گفت که این پرگه صایع می شود کورری
 نام حاگردار شیده گذاشته رفته است - و تو کس می فرستی - من نه بدگان
 حصرت عرص می کم - اگر اعتراض فرماید ارم بدانی - بایرید گفت
 که چهارده و بیم لکه را هر کس فرماید سپارد - و ریاده برین
 قول ندارد - و چون میر فتح الله بعرض اقدس رساید حصرت
 فرمودند که آهائیکه ریاده خیال کرده اند حکم ردید ما دیده و داسته
 محمی که بالا گذاشته نه بایرید و فرردان عایت کرده ایم ۵

و در همین چند روز خبر فوتِ نواب محمد حکیم مرزا که در
 کابل بودند متجپور رسید - و بدگان حصرت از برای ملاحظه
 سپاهگری از فتحپور برآمده متوجه کابل شدند که ماسا اورنگان
 خیال حام نکسد - یا ملارمان مرزا حکیم از فرردان مشار الیه یکی را
 کلان ساخته خیال فساد نماید - پانزدهم رمضان سه ۹۹۳ (به صد و بود
 و سه) متوجه سرکار پنجاب شدند - و عید رمضان را در حصرت
 دهلی کرده کوچ ر کوچ متوجه شدند - چون قل اریں در بیلاب کهه -
 شهری فرموده بودند که بسا کسد - خبر رسید که قلعه اتک نام کرده اند -
 بودن لاهور مقید شده سیر آن قلعه متوجه شدند - دو سه مرل
 قلعه مذکور که مانده بود که امرای مرزا حکیم فرردان مشار الیه را
 گرفته بپاوس حصرت رساندد - و بدگان حصرت از روی شفقت
 و مهربانی در رنگ شهرادها بلکه بهتر عایت و شفقت طاهر فرمودند -

رحمت حق پیوست و نورنگ حال را بیر تعزیت رسانده - و ار همه
رحمت حاصل کرده بار سورت آمده تا یکسال در سورت بود - بحمت
اینکه آب و هوای سورت خوش آمده بود - و قیدی هم نداشت -
چون سعادتیار و افتخار فریدان مشار الیه که در ملارمتِ حصرت
بودند از دریحانه چیری نوشتند که آمدن ترا سورت سدگانِ حصرت
شیده اند ریاده رین در سورت بودن لایق یست *

در آواخر سه ۹۹۲ (به صد و بود و دو) در فتحپور بپاوس
حصرتِ حم‌حاهی سرافرار گشت - و حصرت مرحمت سیار فرمودند - بعد از
دو روز اسپ نور از اسپان حاصه بمشار الیه عایت کردند - و بعد از
سه چهار روز دیگر پرگنهٔ سام را به بیست و نه لک دام بمشار الیه معه
فریدان عایت فرمودند - و بالمشافه فرمودند که اگر آن پرگنه آبادان
شده جمع ریاده شود ریادتق را هم بمشار الیه مرحمت فرمودیم - و راحه
تودرمل به بایرید گفت که مطهر صدیقی شاردنه لکه قبول کرده است
تو هم شاردنه (و یم) لکه نوشته بده تا فرمان عالی‌شان قلمی شود - بایرید
در جواب گفت که چون سدگانِ حصرت ربان دُر فشان بچهارده و یم
لکه عایت فرموده اند چه گویان شاردنه و یم لکه قبول کم - و اگر
سیار مالعه دارید بچهارده و یم لک را مطهر صدیقی من دهد -
و یک و یم لکه را بحرانهٔ عامره رساند - و اراں حائی که راحه
نی التفات بودند باین هم راضی نشدند - چون چند روز مالعه از

که داشتند هور به برآورده بودند - آشنائی و مسلمان را نگوشه
 مانده اسباب را عارت کردند - و بایرید و مررا نورالدین محمد
 و حواجه ملک محمد برادر کلان حواجه ملک حسین دیوان نواب
 قلیح حان و مررا شهرج ولد مررا حان انده جوئی و تردی محمد
 حسرپوره نواب قلیح حان را به بدیجانه داده اسباب و اشیائی
 که از مکه معظمه بجهت سوعات حصرت و مردم هند آورده بودند
 گرفتند - آخر آنحضرت را که بدیجانه داده بودند بعد بایرید
 یکه یکه را رحصت دادند - و از نگاه داشتن بایرید عرص این بود
 که شهادت رساند - حدای تعالی چون بر جمیع امور بدهای
 خود مطلع است و بایرید مذکور نیگاه بود در همون چند
 روز مطهر را حدای تعالی از حگل برآورده بآن سدر آورد -
 و بایرید خلاص شده از مشار الیه رحصت گرفته متوجه بدر سورت
 شد - و در حیی که حسرپوره مطهر در قلعه روح بود و قلیح حان
 و نورنگ حان و تولک حان و شریف حان مشار الیه را قل
 داشتند سورت آمد - و قلیح حان حر یافته به بایرید نوشتند که
 چون میانه تو و مطهر ملاقات واقع شده - اگر ایحا بیائی احوال
 مطهر و کاتبانی که همراه اوید معلوم شود - چون یک ماه بود که قلعه
 روح را قل داشتند و ربوئی مردم قلعه هور طاهر بنده بود بایرید
 بروح رسیده قلیح حان را ملاقات نمود - و چون نواب قطب الدین حان

و حلال الدین محمد اکبر بادشاه هند ملاقات واقع شده او را در ظلِ حمایت داریم - و این جماعت که در بالا ذکر کرده شده از سید انانکر نقل کرده اند - و ولد میر رکزیا را تاقیه پوشانده حلیفه خود ساختند و الله اعلم .

و اراکین بدر که لشکر برداشتند دو ماه دیگر را به بدر گووه آمدند که آن بدر سابقاً هم بمطهر تعلق داشته - در بدر مذکور خبر یافتند که مطهر (را) سوعی که در احمدآباد ریر کسانده در ^(۱) چاپه پیر هم همون طور ریر کسانده - و اکثر مردم او متفرق شده اند - رور دیگر از امرای شکست خورده او پیدا شدند - مثل سید دولت که چند وقت حاکم کسایت بوده - و میر عابد سمرقندی که او را حاکمان نام کرده بود - و محمد صالح که نوکر شهاب خان بوده و در پرگه کاتپهر در سرکار سارنگپور چند سال حکومت کرده - و پسر علی محمد قندوری که در سفر عراق بملازمت حصرت حت آشیان بوده و این را مطهر خطاب حانی داده بوده - و قریب صد و پنجاه کس مطهر را در جنگ گاه گم کرده - و چون ایشان سستی خود را تلاش کرده باین بدر آمده بودند - و بایرید هم دو رور در بدر مذکور فرود آمده بود - هور بعضی اسباب در فرصه مانده بود - چون اینها شلاق خورده و پریشان آمده بودند - و حیه حامه را

مطر کاری نمیتواند ساحت - درین هشت ماه که بایرید در چهار بود دو مرتبه بخت نماز عیدِ رمضان و عیدِ قربان برآمد - و بودن او در چهار این مقدار فایده کرد که اگر او نمی بود چهار را مردم شهر و رفار گرفته اسباب حاجیان را بدست انداز می بردند .

و در اوایل که کشتی را دران بدر لنگر کردند حمی ملارمت سید اناکر که عوٹِ رمان خود بود و در حصر موت^(۱) متوطن بود متوجه شدند - و بایرید بیات هم تکلیف کردند - مشار الیه گفت که آنچه شنیده ام ایشان همیشه بخدا مشغول اند - و صحت مایان باعث تصدیع می شود - اگر ملارمت برسید از من هم یارمندی خواهید کرد - سید حمزه ولد میر رکبیا ملتانی که در مکه عوٹِ رمان خود بود (و) مولانا صالح و مولانا فرح که هر دو از حصار شادمان بودند و سالها در مکه محاور و مشکوای را در پیش قاصی محمد مالکی گذرانده - بودند - و مرا شرح پسر مرا حان انده خوئی که اکثر سلاطینِ ماوراءالهر مرید مررای مذکوراند - چون این جماعت سید اناکر را ملارمت کردند بایرید بیات که در چهار مانده بود بخاطر ایشان رسیده خواستند که سید اظهار یارمندی مشار الیه نکند - سید آن جماعت فرموده است که شما می خواهید که دعای بایرید که در چهار مانده است برساید - مدتها شد که ما مشار الیه آشنایم - و فرموده اند که دی شب میانه ما

(۱) در اصل صحنه ، حصر الموت ،

شده بود مطهر هم بعبه همون طور بحاج چاپه میر که مابین بروده و روح
 است رفته محکم شده - و احمدآباد را بواب مررا حان متصرف شد -
 و چون این عوعا در حبار و بدر شهر افتاد شقدار بدر شهر خواست که
 مردم حبار را رحصت نکند - بلکه حبار را متصرف شود - چون بایرید
 در هند بود و انواع خدمتگاریها شهرت داشت بتواستند که مردم
 حبار را نگاه دارند - بمار پشین رحصت دادند - تبدیل و خلاصیان
 حبار قتل اریں نوکر مطهر بودند - و درین ولا که این خبر یافتند
 کلهچقا و شلوار و اسباب سپاهگری بر خود ترتیب دادند - و مررا
 نور الدین محمد حواهر راده قاسم بیشاپوری که الآن در ملارمت بواب
 حاجانان است و بایرید در دوسه^(۱) کشتی نشسته بیکدیگر صحت میداشتند -
 و دیوان حواجه حافظ در مجلس بود - و بایرید را بخاطر رسید که
 حسب حالی برای مطهر واکم که ایبائیکه میخواستند او را کلان کند
 حدای هم میخواستند حواسته یا نه - چون دیوان را واکردند این عزل
 آمد که بیتش این است -

دولت از مرغ همایون طلب و سایه او

زانکه نا راع و رعش شهر همت بود

و حواجه حافظ صریح کاری کرده که مردم حبار همه را یقین شد که

(۱) دوسه درون سوجه - نام مرلی از حبار و کشتی در در عرسه که در نا-دا

و حرم اهل حبار دران نشیند - فرهنگ اسدراج - جلد دوم صفحه ۲۳ -

تقدیر نوعی دیگر بود در سال ۹۹ (۱۰۰۰ هـ و ۱۰۰۱) حج باطله شد -
حیر فرزدان هم رسید و در ۱۰۰۱ در دمن مدت و مکان اقامه اند -
چون از راد و راحله چری ماند و و از و آمد و چون
که در هند و شد و در حسن رمیتی مکه معظمه ارشاد و باغ شد و -
در سه مذکور متوجه هند شد - چون آخر موسم و - در هند
ورقار چهار ساهی ماند - مد از چهار ما موسم و چون شد
ناد و دیدن گرفت - از بندر مکه انگلیز داشتند - را می -
آورد. چهار را انگلیز دید که میزدی که از چهار را و -
درآید - همون زمان تآوری از دور و - و حیرتی از گجرات
رساید - این بود که مظفر گجراتی را رسانید - و باب خان را
شکست داده احمدآباد را متصرف شد - و قلیب الدین خان را
در بروده قتل کرد - و خان مذکور را چون دولت یکشه
با وجود در بسیار که بدولت حضرت داشت در آن وقت ساهیان (را)
ارون و کال می داد - و ساهیان بیک بار بیوفانی نموده از مشار الیه
حدا شده مظفر درآمد - و چون خان مذکور بی علاج شده مظفر
را دیده - امرای مظفر همه اتفاق کردند که مشار الیه را باید کشت - خان
مذکور را با خواهر راده بقتل رسانیدند - و مرزا خان ولد نواب بیرم خان
را با جمعی از حواین و سلاطین سیدگان - حضرت بر سر مظفر تعیین کرده
بودند - نوعی که شهاب خان شکست خورده احمدآباد را مظفر متصرف

نثر مستوره که عربان چاه را نثر می گوید مابین مکه معظمه و مدینه
 شریفه است در عینِ مراحعتِ محوارِ حق پیوست - و بطریقِ امامت
 گداشته در دهم ماه ربیع الاول سه ۹۸۹ (به صد و هشتاد و نه)
 مکه معظمه درآمد - و در دوازدهم ماه مذکور در حانه داخل شده -
 و والده فرزدان مشار الیه در سیزدهم ماه داخل حانه شد - و در
 چهاردهم بیمار شد - و در بیست و یکم رحمت حق پیوست - در
 معلاً بخت گورحانه رمیی از شرفا گرفته بود - و سه هزار
 اراهمی که به هزار روپه باشد بطریق تحفه شرفا فرستاده بود - و از
 کمر حشر مرصع و اسباب نفیس هدیه که لایق بود قل اربین پیشکش
 نموده بود - و از جانب شرفاء و سایر اکابر مکه انواع عیانت سایرید
 طاهر شده بود - والده فرزدان را دران رمین گداشته رای دوالفقار
 هم قبر کنده ترتیب داده بهادر نام ملارم سعادت یار ولد بایرید که حالا
 پیش شیخ فرید است به نثر مستوره رفته استخوان دوالفقار را بیر آورده
 پهلوی مادرش گذاشت - و بایرید هم از رای خود پیش روی والده
 فرزدان قبر راست کرده یکدو گهژی هم در قبر بود که کوتاه و تنگ
 نشده باشد ملاحظه می کرد - الآن قبر مشار الیه در رمین معلاً است
 امید که حدای تعالی توفیق داده باشد که استخوان مشار الیه آسجا درآید .
 و در همان سال فرزدان را رحمت ملارمت حصرت کرده
 خود قرار داده بود که بقیه عمر در مکه معظمه متوطن باشد - و چون

مذکور در نواحی حورید دمن بوده - و عشور دیو را احاره داران بدر دمن طلب می داشتند - و تا به بالای چهار بیاید - و شکم کشتی به بید - عشور را قرار نمی تواند داد - پسر کلان بایرید که سعادت یار نام داشت طلب داشتند که گرو بمانا بدهید - تا مانالا بیائیم - بایرید گفت که زبان هندوی و فرنگی او میداند باز شما که مانالا بیائید مهم معطل خواهد ماند - اریں دو پسر دیگر من که یکی افتحار نام دارد و دیگری دو الفقار - هر کدام را که خواهید شما بدهم - آخر افتحار قرار یافت - و از صباح که در عراب فرنگی درآمد بود تا بمار شام آنجا بود - چون ده هزار محمودی عشور دیو را که از اهل چهار طلب می داشتند - و هیچکس یک محمودی نداشت بایرید بجهت ثواب که مسلمانان را از فرنگیان خلاص کند ده هزار محمودی را قرص حسه از قل مردم چهار فرنگیان داد که در حده نی فایده نگیرد - بعد از بمار شام افتحار را بالای چهار کشیدند - و ده هزار محمودی عشور را مع تذکره بحسب چو ناحدای چهارات سورت بود به تپال که چودری بدر مذکور بود سپرده از چهار فرود آوردند - صباح عره شهر صفر لگر برداشته - و با آنکه آخر موسم بود در چهارده روز برزدند - و کوههای عدن معه قلعه نمایان شد - و بعد از یکپاس روز دو رقیه بطر ناحدا و معلم و مردم چهار درآمد که از حاب عدن می آید - چون نزدیک کشتی رسید معلوم شد که نواب گلدن بیگم فرزند حضرت فردوس مکانی باز نادر و سلیمه سلطان بیگم دختر نور الدین محمد مرا سیره سلطان

لشکر کوکسلیر واقع شد - مشار الیه در آن لشکر در خدمت بود -
و خدمتگاریها و تردها و تاحتها در ولایت رونیگپور تقدیم
رساید - چون مدگانِ حضرت در پرگنه دیالپور که از سرکار
احین است برول فرمودند آن سرکار را بمشار الیه امر فرمودند - و بعد
از آن حریب و جمع مدی و بسق آن سرکار هم ناتمام رسیده بود عرصه
داشت کرد که دیگر خدمتی نماده - حکم صادر شد که بعایت امیدوار
بوده بدرگاه متوجه شود .

و در اثنای این شیر بیگ تواجی ناشی فرمان بمشار الیه رساید که
نواب شهاب الدین احمد حان را از سرکار سارنگپور تعین داد. به
احمداناد فرستادند - تو سرکار سارنگپور را بمصل رسان - مشار الیه
در پانزدهم رمضان سه ۹۸۳ (به صد و هشتاد و چهار) که از
سرکار احین برآمده سرکار سارنگپور آمده مهماتِ آنحای قیام
و اقدام نمود - چون چند وقت آنجا بود بدرگاه عرصه داشت کرد
که این سرکار لایق حالصه بیست - شجاعت حان حاگیر نمودند - مشار الیه
از سارنگپور برآمده متوجه درگاه شد - در حلی که حضرت از سره
مراحت نموده بودند در لب آب چناب ملازمت نموده تا فتح پور
در ملازمت بود - و در محرم سه ۹۸۵ (به صد و هشتاد و پنج)
در فتح پور مداروغگی حریبه سرافرار شده خدمت قیام می نمود - و در
محرم سه ۹۸۶ (به صد و هشتاد و شش) رحلت خانه مارک

که بالا گذشته و حواصا را هم از اسپ و فیل آنچه لایق بود مهجانی گویا فرستاده - و بعد از چند روز در حواصا عرصه داشت فرمان عالی شان صادر شد که سیادت‌مآنی مرا میرک و تولک چند صاحب توحیه را بجهت تشخیص احوال حاکمان چهار فرستادیم - تو هم اهتمام کن که آنچه از آنها می پرسیم از تو هم حواصا پرسید - و آنکه تحویلداران را رولاه کرده سیار حواصا واقع شده - بعد از چند روز میرا میرک و تولک چند آمده تحقیق کرده مفصل کردند - بایرید نوکر قلعه چهار را میرا میرک سپرده خود را از سپاهگری گذراند که بعد از حاکمان ریدگی خیال نکند - سپاهی و قلعه چهار چون داشته باشد و قرار داد که تناده رفته بر سر قبر حاکمان محاور باشد - حکم میرا میرک رسید که آنکه قلعه چهار را از بایرید قبول کرده یک واقع نشده و قلعه چهار را بدستور حاکمان مقصص داشته ایم - بار قلعه را بمشار الیه سپارد - و بمهمات آن سرکار دحل نکند - و سرکار حوپور که نکروری آن مقرر است آنجا برود - و بایرید در سه ۹۸۲ (نه صد و هشتاد و دو) قلعه چهار را بموجب حکم بار متصرف شد - و بدولت حصرت محکومت آن سرکار قیام نمود - بعد از آن فرمان طلب صادر شد - مشار الیه مع فرریدان و برادران در سه ۹۸۳ (نه صد و هشتاد و چهار) در فتح پور بملازمت حصرت مشرف گردید - در همان چند روز

در کار باشد بگیریم - باز در را قفل کرده مهر کی - بایرید در حواب
گفت که من از برای ناموس شما درها را مهر کرده و تحویلداران را
رولانه انداخته‌ایم تا حواب عرصه داشت بیاید من چون توام
در کارها را وا کردن یا رولانه از پای تحویلداران برداشتن - اگر برای
حرج تعزیت است من که زری داشته باشم از تعزیت حاجانان چون
دریغ میدارم - به برادر محمد شریف شش هزار روپه تحویل کرده‌ام
و والده فرزند سعادت یار پیش شما خواهد بود - هرچه درین چند روز
در کار شود سامان آن می‌رسد - ایشان معی را قبول کردند - و بعد
از سه روز تعزیت حان حانان مشغول شدند - و چند روز تعزیت
حان حانان داشته آب و آشی که رسم می‌باشد داده از تعزیت برآمدند و

درین اثنا مرا عبد الله داماد مقیم قره پیر محمد عرب و دوست محمد
بابا دوست و حواجه محمد امین صاحب توجیه که حضرت در آگره
در کشتی در آورده به سگاله فرستاده بودند که حاجانان را حاگیر نماید
ایشانان همدین تعزیت رسیدند - و حواجه محمد رکریا ولد حوجه دوست
حایب مع فرزندان و حواجهائی که در آن اوقات ایشان را بمشار الیه
همراه کرده در پرگنه تاج پور که نگذر نرخی متصل است حاگیر
کرده بودند می‌رفتند - و در حوپور این قصیه را شنیده بخت
تعزیت پرسی بچار آمدند - و بعد از هژده روز آش کلان و سروپاهای
این دُوحته از آن و مرد هر کس که لایق بود بایرید داد - و جماعه

فرموده دیوان ساختند - هر دو را سیرید فرستادند که سب مهر کردن کارحاجاها و رولانه کردن تحویلداران چیست - سیرید گفت که بعضی از اسباب توشه حانه در سگاله که حاجانان طلبیده‌اند پیدا شده - تحویلداران گفتند که در چار مانده است - و تفصیل آن اسباب را حاجانان من فرستادند که تحقیق کی که در چار ماندن این اسباب را تحویلداران راست گفته‌اند یا دروغ است - و دیرور بیگه شده بود تقریب این در کارحاجاها را مهر کرده - و تحویلداران را رولانه - اگر اسباب اینجا هم پیدا بشود تحویلداران از توهم محل دیگر بروند^(۱) - جواب را سیرید و رود بیایند که شما کار دارم - و دو پاس بود که این دو عورت که در بالا ذکر شده آمده‌اند - و سیرید خلوت ساخته بایشان گفت که تقریب در کارحاجاها مهر (کردن) و تحویلداران را رولانه انداختن ایست که بواب مرحومی از دار الهاء مدار القاء رحلت فرموده‌اند میخواهد که این حیر ناحوش را یکدو روز پنهان داشته - بعضی از چودهریان سرکش را نقلعه آورده در باقی را تحصیل کند - شما هم به بیگه این حیر نگوئید که فکر تعزیت کسد - چون اسباب تعزیت مهیا شود آن رمان من آنجا من آمده خواهم شواند - بمار دیگر این دو صعیفه آوار گریه^(۲) و حرع و فرع محی کرده اند و پیغام آوردند که ما تعزیت چه نوع داریم که هیچ نداریم - نگهدار که در توشه حانه را وا کنیم - و از نقد و حس آنچه

(۱) در اصل سعه «برود» ، (۲) در اصل سعه «صعیفه» بار و گریه ،

ساخته متوجه شده بودند - و آن جماعت را شکست داده اراک افغانان
 شخصی در بد طاللی بود - شی فرصت یافته در چادر او درآمد نوک
 شمشیر در شکمش گذاشته که به پشتش برآمده - همان رمان آن رحم ار
 دیا رحلت نمود - و سب کشته شدن طاللی این بود که رن افغان که در
 جنگ گاه بدست کسان طاللی افتاده بود باو گفتند که آن رن امشب
 در چادر طاللی است - و آن افغان از غیرتی که داشت رنجیر در پا
 تحسین آمده بود - فرصت یافته کشت - چون این خبر ناحوش نواب
 حاجان رسید سائرید - رور جمعۀ بود - در چار رسیده در رمان قصات
 را طلبدیده درهای کارحاهای که اسباب و حریت نواب حاجانان آنجا بود
 مهر کرده تحویل داران هر یک را در پیش کارحاهای ایشان رولانه کرده
 و کلیدهای هر خانه را در حلیته انداخته مهر کرده بهمان تحویلداران سپرده -
 و کیفیت را محصرت عرصه داشت کرده معه تذکره بدرگاه فرستاد - و رور
 دیگر حرم حاجانان سیور آغا که عورت معتبر بود که قل اریں در حرم
 فردوس مکانی و حصرت حت آشپزی می بود دران اوقات در سرکار
 حاجان بوده سست تمام داشت - و والدۀ حواجه شاه
 مصور که در سگاله بخشی حاجانان بوده - و در ثانی الحال بدگان
 حصرت فرامین محاب حاجان صادر فرموده مشارالیه را بدرگاه
 طلبدیده - و در سه ۹۸۳ (به صد و هشتاد و سه) مابین آستانۀ حواجه
 معین الدین چشتی و کوملیر سروپا داده بمصب پانصدی سرافرار

در لب آب پهن که در برابر حید نشسته بود بیمار شده بر حمت حق پیوست -
 و اشرف حان و حواجه معین و حاجی محمد حان سیستانی و ملا طاهر
 آخوند بهادر حان و حواجه عیث بیگ دیوان حاکمانان و هاشم حان
 و محسن حان قرائتان بواب شهاب الدین حان و احمد حان و علام سایره
 و حافظ محمود و جمعی دیگر از ملارمان حان حانان از سپاهی و نویسنده
 و ندیم مجلس از عالم رفتند - و این بنا در اسپان هم تاثیر کرد -
 و در اندک زمانی اسپان حوب حاکمانان سیار تلف شد - و سگاله
 آبادان شده تناده آمدند - که به بهار بخت رفع و دفع حید روند -
 حان حانان را هم بقدر تشویش شد - و در اندک روز به تشویش
 ارمال^(۱) از عالم رفتند در شب دوشبه هژدهم رجب سه ۹۸۲ (به صد
 و هشتاد و دو) - و همون شب گجراتی مطهر را که بایرید از چار
 بموجب حکم به سگاله فرستاده بوده رسیده بود - و فرصت ملاقات
 نشد - و پیش از فوت حان حانان میر فریدون که همیشه ندیم مجلس
 ایشان بود از عالم رفت - و طالی که بکاری پور بکاگیر خود می رفت
 در پتنه بمطهر حان پیش آمده - جماعتی از افعانان جمعیت نموده بودند -
 و حوید و سسران در آن وقت بکاگیر مشار الیه بود - قصد مخالفان که
 در سرکار حاجی پور بهم رسیده بودند کرد - طالی را هم بخود ملحق

(۱) در اصل سحه ، ارمال ، مرفوم است شاید لفظ ، اسبال ، باشد بمعنی جاری

متوجه شد - و حاکمان با جمیع حواین و لشکر بحاص
تایده مراجعت نمودند *

چون نزدیک تایده رسیدند خبر آمد که بانوی مگلی و جمیع
سرداران افعانان که راحه ادیسه پناه برده بودند محو حان و قاقشقالان
از آب گذشته تایده که حواحه معین را مانده بودند محواحه ملحق
شدند - حاکمان با وجود لشکر اتک کشیده و رحما حورده
تایده در یامدند - از آب گذشته متوجه افعانان شدند - افعانان
خبر یافته بار بحاص راحه کوچ فرار نمودند - چون هر دو فتح
رو نمود تایده درآمدند - طالی سلطان که حاگردار عاری پور بود
مع حاگرداران رحصت کردند - حید افعان هم در هار سر برداشته بود -
محس حان که حاکم پتسه بود علاج آن نمی توانست کرد - تسکری قلی
سلطان را در سرکار هار حاگردار کرده بر سر حید فرستادند - و
تایده را ویران کرده - چون از افعانان که بحاص کوره گات جمعیت نموده
بودند دعدعه بود از آب گذشته سگاله را سپاهیان قسمت کردند که قلعه
کوره مرمت نموده بدستور سابق آبادان سارید - چون ویرانی تایده
لایق بود و آبادانی سگاله مارک یامد تشویش در میان لشکر پدید آمد -
و حاصیت آن ملک ایست که در هر قرن یک وائی پیدا می شود -
و آن سال کیف متفق و با شده بود - در اندک زمانی از حواین حصرت
و ملارمان نواب حاکمان جمع کنیری رحمت حق پیوستند - و تسکری قلی

که این شفقت و مرحمت که از شما دیدم مرا ادب ملارمت فرماید -
و التماس نمود که در اردو می توانم دید - اگر از اردو یک گروه
نکمار برآید ملارمت می کنم - حاکمان نوشته فرستادند که هر عمل
شما را دعه نموده باشد ماسی بیست - ما شما را تکلیف نمی کنیم -
رور دیگر بیم گروهی از اردو شامیانه چند و اسباب ملح فرستادند -
و از حواین بادشاه یک دوتی وار ردیکان پنج شش دمی در ته آن
شامیانه رفتند - داؤد پانصد سردار و قایل خود را از قلعه کک
برآمده - چون حیر حاکمان شید که باندک کسی از اردو برآمده اند
سی چهل پنجاهی از قایل خود همراه گرفته - حاکمان از ته شامیانه
سوار شد - و بالای اسب یک دیگر را ملاقات کردند - و هر دو فرود
آمده در ته شامیانه نشستند - داؤد گفت که این رحمهای شما بر سر
و روی من بایستی - حاکمان گفتند که سپاه گریست - عیبی نمی باشد -
بعد اراں داؤد از خود شمشیر وا کرده در میان مجلس انداخت -
و گفت که من علام حصرت شدم - دیگر از من شمشیر بستی
لایق نیست - شمشیر مرصع که در عقب سر حاکمان قورچی گرفته
ایستاده بود حاکمان مدکور گرفته در کمر داؤد بستند و گفتند که چون
علام و دولت خواه شدید شمشیر از برای دولت خواهی حصرت برسد -
بعد اراں مکینات و طعام و شیر و شربت درآوردند - و تا دو پاس
یکدیگر صحت داشتند - یک دیگر را وداع نمودند - و داؤد قلعه اتک

دو جاب دریای شور و یکحاب راحۃ ادیسہ وحاب دیگر حاحاان
 و لشکر معل - داؤد و افعاان را بعد این علاجی نماید کہ رس
 و بچۃ خود را نکشد و خودہا برآمدہ بمعل حگ کسد تا خود
 ہمہ کشتہ شود - این خبر چون بحاحاان رسید چون افعاان
 را نام مسلمانی بود بر ایشان رحم کرد و کس نداؤد فرستادند
 کہ چرا در حوں این ہمہ صعفا در می آئی - اگر ترک سلطنت کردہ
 اسباب بادشاہی را فرستی و من محصرت فرستم - ولایت ادیسہ
 و این حدود را تو دادم - و ولایت ہم از حصرت از برای تو
 می گیرم - داؤد مذکور و افعاان چون این شفقت را از حاحاان
 داستند ہمہ در صلح اتفاق کردند - پشکال^(۱) ہم بر دیک شدہ بود -
 و پشکال ہم دران ولایت شش ماہ می باشد - ولایت سگالہ برہم
 حورده و گیل و لای و آب ہم دران ولایت سیار است - آمد و شد
 بحارہ^(۲) بر طرف شدہ بود - بالصرورت حاحاان و داؤد صلح
 کردند - و عہد و شرطی کہ می باشد بمودہ ولایت ادیسہ را ناو دادند -
 رور دیگر کوچ کردہ بحاب تاندہ متوحہ شدند - و داؤد کس فرستاد

(۱) پشکال رورں دستمال - فصل ناروان ہندوسان را گوید - مرہگ اسدراج

جلد اول صفحہ ۵۸۳ ۵ -

(۲) بحارا - ہدی - اسم مذکر - اناح کی سوداگری کرے والا - ایک نوم کا

نام بھی ہے جو غلہ کی سوداگری کرتی ہے - سوداگر - بیوپاری - مرہگ آصفہ جلد اول

درمیان گرفته شیه^(۱) تیر کردند - تیری از عیب ناو رسیده از بالای اسب سرنگون شده - یکی از لشکریان سرش را برید - لشکرِ افعان شکست خورده بحالِ اتکِ روان شدند - و لشکرِ طهر اثر از هر حالِ جمعیت نمودند - داؤد که از عقب بحاطر جمع می آمد شکست یافته های افعانان همراه شده و از آب دهرپور گذشته همراه حان حاکم کتک - نارس در لب آب مدکور فرود آمده شاح بدی نمودند - حان حانان بعد از دوحق رحبای^(۲) خود - جمع سرداران را معه لشکرِ طهر قرین در پی افعانان تعین کردند - چون لشکرِ طهر اثر لب آب دهرپور رسیده شاح بدی افعانان را ملاحظه نموده کس بحاکمان فرستاد که تا شما بیاید ما نمی توانیم از آب گذشته افعانان رو برو شد - حاکمان در سگهاس^(۳) درآمده معه باقی لشکر در ساعت متوجه آب دهرپور شدند *

چون داؤد و افعانان از آمدن حان حانان خبر یافتند شاح بدی را گذاشته در قلعه کتک درآمدند - و لشکر در گردِ قلعه کتک فرود آمده - مردم و افعانان که در قلعه بودند قتل شدند -

(۱) شیه بمعنی نشان و رنگ اسب و حر آن - فرهنگ اندراج جلد دوم صفحه ۶۰

(۲) در اصل سحه و بعد از دوحق رحبای بعد خود جمع سرداران معه لشکر طهر فرس،

(۳) در اصل سحه «سگهاس» اما لفظ صحیح سگهاس (نا) سگاس است مرکب

از سگه (معنی هادر) و آس (معنی حا) شاهی تحت - سرر - فرهنگ آصفیه جلد سوم

و اراں تاریخ که لودی را کشته بودند مصب لودی را افغانان نگوحر
تجویر نموده بودند - یک روز فیلهای خاصه داؤد را بی آنکه بحان حانان
حیر شود رانده سر اردوی حان حانان آمد - و حان حانان را فرصت
راست کردن برانعار و حرانعار و هراول و التمش و عول بشد -
حان عالم و حواریاده محمد حان ولد کوچک علی حان که بحای التمش بودند -
اینها را فیلان ریر کرده شهادت رسیدند - و حگ برانعار و حرانعار
حان حانان رسید - افغانان متوحه عول حان حانان شدند - چون در عول
اندک کسی بودند و آنها هم مردمی بودند که حدل توانست کرد چنانکه چهار
پنج رحم خوردند - بعد از حگ - یک رحم بر گوش حان مدکور را
به بیج سورن دوختند - شکست یافته یک گروه از اردو برآمده متوحه
تاده شد - افغانان که ناردو آمده اند متوحه ألجه شده اند - و بخت
رحمهایی که حان حانان داشتند چند مرته خواستند که از بالای اسپ خود را
بندارند - بوستان قلی نام قورچی داشتند - او در ته بعل حان مدکور
درآمده در بالای اسپ نگاه داشت - چون حان مدکور بخود آمدند
دیدند که قیا حان و شاه حان حلایر و جمعی دیگر گریخته میروند -
حان مدکور فریاد کرد که این ریشها^(۱) را گرفته نکاحوا هم رفت - برگردید
که هم ایجا کشته شویم - چون دولت حصرت قوی بود گریختها
بار برگشته بحان حانان جمع شده خود را نگوحر رسانیده - مشار الیه را

دروست در وجه حلدوی حاکمان عایت کردید - و حکم فرمودید
 که اگر اراں طرف گری حاکیر حواحد - سی و پنج کروور -
 و اگر اریں طرف گری که حاتی پور و پشه و بهار باشد حواحد -
 سی کروور - و جمیع حوایی و سلاطین و ملارمان نا حان نا تسلیم کسد -
 و هرکرا حطاب حاتی و سلاطانی و علم حواحد - ندهد - بایں حکمها فرامین
 مہریرک مرین شد - و حواحد مشار الیہ را سیروپا داده رجست
 فرمودید - و مظہر گجراتی را بحواحد مشار الیہ سپردید کہ در چارہ نایرد
 سپردہ بہ سگالہ رود - حواحد مذکور بچار رسیدہ - چون سرکار
 چار را دروست معہ علم و حطاب حاتی سائرید ار سگالہ ساجمان فرسادہ
 بودید - و بحواحد مذکور نوشتہ بودید کہ فرمان چار را سائرید ندهد -
 و ار سگالہ ناو حصہ حواجم فرستاد - مشار الیہ حسب الحکم مظہر گجراتی
 را بہ نایرد مذکور معہ فرمان سرکار چار سپردہ متوجہ سگالہ شد -
 نایرد عرصہ داشت کرد کہ بود مظہر گجراتی در قلعہ چار لایق یست -
 ار گرد اتک نوشتہ بودید - در ہمیں چند رور بتاندہ کہ می آئیم او را
 حواجم طلید - در کشتی انداختہ چند کس اعتمادی ہمراہ نمودہ فرستی ہ

داؤد و حہاں حان ار حاگیردار ادیسہ و جمیع افعانان کہ ار ہر
 جانب نداؤد جمع شدہ بودید و این طرف آب دہرپور گذشتہ متوجہ حگ
 حان حان شدید - و ہر دو لشکر در برابر یکدیگر فرود آمدہ دو سہ رور
 ساختگی حگ نمودہ - گوحر کہ سابقاً در پتہ ار جانب نایرد شقدار بود

حوام داد - و خود بدولت و اقبال مراحت نموده بخونپور برول احلال
ارانی فرمودند - و حکم شد که هر کس را که حانهاان از ملارمان
درگاه حواهد نگاه دارند - و هرکرا حواهد در سگاله جاگیر کسد -
و هرکرا حواهد بعد از فتح نوشته بدهد که بدرگاه آید *

شکستگی پای بایرید چون قدری درستی یافته بود در خونپور بندگان
حصرت را بانوس نموده - فتوحه نام فیل که از سرکار سکدر خان اورنگ
بدو هزار روپیہ خریدہ بود پیشکش نموده التماس فرمان راہ مکہ معظمہ
کرده بعدا سرافرار شد - بعد از ان محرم خان حانان حکم شد که بچار
رود - حرم خان مذکور بایرید را تکلیف ملارمت نمود. که سالها
درین سلسلہ بودہ و نمک خوردہ تو ایجا ناشی ما نہا بچار رویم - این
چون باشد - بایرید شکستگی پا و استعدادی نتوانست عذر نمود - ساہمی
خان خان را سرکرده بچار رود - خان حانان چون ممگیر رسیدند حیر
رسید کہ بایرید رحمت مکہ یافته فتوحہ آن مکان شریف است - از آنجا
بہ بیزید چیری نوشته بود کہ چند روز توقف کد کہ ما بیزید مکہ
و مریدہ دارم - در بیزید نگاہ حد حیب کند کشتی مستعد ساخته او را
خوشت فرستد - و خود متوجہ گریہ شد - چون کھل گام رسیدند
خبر یافتہ کہ گریہ را بعد از مصوٹ رحمت - مقرر شد کہ براہ
چہر کہنہ متوجہ نہ شود - بیزید چون بعد رسیدند گریہ را
گذاشتہ بجنب تنہ فرار نمودند - حیران - برگشتہ از راہ گریہ

چه می‌گوید - شمال خان بعرض رساید که تاسیان اشرف حان میر
 مثنی بودند که بخت ماهیانه فریاد میکردند - یک یساول حان حانان
 رسید - دو کس را گرفته گوش برید - دیگران گریخته بمرچلهای خود
 رفتند - و این گوش بریدن بخت دولت خواهی بود - به این که خود
 را کلان طاهر سارد - و دیگر آن روری که کاکر علی حان در گرد پتبه
 تاخته - چون اجل مشار الیه رسیده بود شهادت رسید - و سعادت یار
 ولد بایرید هم همپائی کرده بود که بلکه او را اران ورطه برآرد - و قریب
 بده رحم شمشیر و تیر ناو رسیده بود - و در حماة که ناو همراه بودند
 همه همین حال داشتند - با وجود این حانانان سه رور او را کوریش
 ندادند که چرا بی‌رحمت ما رفته بودی ؟

بعد از سه رور نکشتی* داؤد برآمده فرار نمود و فتح پتبه شد -
 فیل و اسباب و لشکر خود را در گرد قلعه پتبه گذاشته - تمام بدست
 عساکر بصرت مآثر درآمد - و بدگان حصرت تا آب سورج‌گزه
 رفته - حانانان و کومک که به پتبه آمده بودند بر سر داؤد به
 سگاله تعین فرمودند - و از بردیکان و لشکری که در ملارمت
 بودند هر کدام را که لایق داشتند بخان مدکور همراه ساخته رحمت
 فرمودند - و حکم کردند که این مردم را بطریق نوکر حان نانا
 شما دادم - هر کس شما تسلیم (کند) نگاه دارید - و هر کس که تسلیم نکند
 رحمت کنید - خط شما را می‌شاسم - خط شما که بیاید ما حاکم

شهادت رسید - و حگ و قسل پته بدو ماه کشید - بعد ازان
 حان حانان به بدگانِ حصرت عرصه داشت کردید که فتح پته بر دیک
 رسیده - چون فتح تمام هندوستان بام نامی ایشان شده - میخواست که فتح
 پته هم بامِ حصرت شود - حریده در کشتی نشسته متوجه شود - که
 محمدر رسیدن فتح مبسر است انشاء الله - بدگانِ حصرت اردو را سواب
 مرا یوسف حان و و اب مظفر حان و حواین دیگر سپرده خود
 با بحرمان و ردیکان در آگوه مکشی درآمده متوجه پته شدند - در
 اندک زمانی در درون سرپرده حانان که در گردِ قلعه پته بود
 برول فرمودند - و حواین که در لشکر کومک بودند همه پاپوس مشرف
 شدند - و آن شب و اب حان عالم و جمعی دیگر بر سر حاجی پور رفتند
 و فتح شد - و در رمایکه بدگانِ حصرت سرپرده و اب حان حانان
 رول فرمودند بعد شش حان و مقبول حان و دجیله کسی دیگر را یارای
 آن شد که سرپرده حانان در آید - و حواین کومک همه بر در
 سرپرده جمع شدند - و هیچ یک - زری آن خود که در حصرت حان حانان
 حصرت - پاپوس نبود - آخر حان حانان دستند که حواین بخت پاپوس
 حصرت آمد - - شکر حان - عبیده گشتند که حواین را پیش رور
 که نوشته و معمول صور و ترتیب بی - که حصرت را پاپوس نمایند -
 و بعد - - حتی چه - بیرون سرپرده و اب دد حواینی چند ظاهر
 شد - حصرت شش حان - فرمودند که حیرت بی - که این داد حواینان

رفت - و رور دیگر حیر رسید که لودی آمده داؤد را در پتسه دیده -
و همان زمان لودی را گرفته بعقوت هرچه تمامتر بوده کشته‌اند -
و حاکمان نمار حقت بود که در کشتی نشسته در چادر بایرد درآمدند -
و فرمودند که بی دولتی افعانان رسید که این لودی که چند بار بیل
و اساب نگاله معلان را فریفته ساخته مهم افعانان را بصلح قرار میداد -
شیده که او را کشته‌اند - بایرد بعرض رساید که کمال دولتِ حضرت
نادر شاه است که این نوع مخالفت و بغاقت در میان افعانان پیدا شده - در
فتحِ نگاله دیگر ترددی نماند - و تا سه چار گهزی بوده از بایرد بخی
طلبیدند - و بایرد از ایشان از سب حدائی از حاسین گریه
هم شد - و بایرد (را) بخوبیور رحمت فرمودند - علی الصاح از آب
سون عور نموده متوجه پتسه شدند - و بایرد بخوبیور آمده بمعالجه
پا مشعولی نموده - چون حاکمان نگرده پتسه رسیدند مورچلها قسمت
کردند - و عین پشکال بود - و هر رور معلان و افعانان بیکدیگر
چپقلش‌ها می‌کردند - چند مرتبه حگِ نواره هم مابین حاجی پور و پتسه
واقع شد - و راجه تودرمل و حویشان و تابیان حگهای مردانه کردند -
و یکبار دیگر حگ روز بر سر آبِ پن‌پن قیا حان و محون حان و حواین
دیگر با افعانان کردند - آنجا راجه تودرمل مردانه ایستاد - یک مرتبه دیگر
در همواری گردِ پتسه میانه افعانان و کاکر علی حان مدکور حگ شد -
و سعادتیار پسر بایرد دران حگ بود - کاکر علی حان در همین حگ

و بایرید را بجهت مرل آن طرف آب سون بهرامی لشکر
 حان فرستادند - و آن طرف آب شیخ نظام سور و جمعی از اعیان آمده
 قلعه راست کرده بنشسته بودند - چون اعیان نواره و لشکر حاجان را
 دیدند - همان شب قلعه گذاشته به پشه رفتند - علی الصاح که اردو کوچ
 کرد لشکر حان آمده بعرض رسانید که نواره از مرل قرار داد پائین تر
 رفته - حاجانان به بایرید گفتند که همراه لشکر حان رفته در نواره
 نواره مرل نگیرید - بایرید مدکور ردیک نگذر رسیده بود که از اسپ
 افتاد - پای چپ بایرید از بد برآمده استخوان غم شکست - چون
 اردو فرود آمد اعتماد حان حواحه سرا که در آن اوقات از امرای مقرب
 حصرت بود از شکسته ستن وقوف تمام داشت - پای بایرید را ست -
 و در انشای پای ستن لشکر حان را فرستاده بودند - و بعد از آن که
 لشکر حان بایرید را دیده رفته بعرض رسانید - چنان صلاح دیدند که
 چون چادر در میان اردوهای پر تعص^(۱) است اگر حکم شود از اردو
 بیم گروه دورتر بالای آب فرود آید - و نمار دیگری بود که لشکر حان
 پروانه رسانید - و نمار شام همون روز کوچ کرده بالای آب فرود آمد -
 روز دیگر عرصه داشت تکر قلی که نکومک لودی رفته بود آمد -
 مضمون آنکه گوهر از پیش داؤد آمده بلودی عهد و شرط کرده دلاسی
 مشار الیه شد - و مایان (را) رحصت کرده و خود به پشه پیش داؤد

(۱) در اصل سحه «تعص» تقدم ما بر عین مرقوم است .

رسیده بودند که راحه تودرمل نواره سیار سرکرده خود را بحال حانان
 رساند - لودی چون این خبر را در قلعه رهناس شنید فرود آمده
 با مردم خود و کومک حانان متوجه پتیه شد - و آنکه نام مقامی است
 که از پتیه چهل کوه باشد - و در دامنه رهناس واقع شده شکستگیها
 و حای محکمست آنجا آمده خود را استحکام داد - داؤد رسولان
 فرستاده بمشار الیه عهد و شرط نمود که تو بیعت ددعه نموده و ترا
 ترسانده اند - تو بحای سلیمان - ناموس افغانان نگردن تست - چادر افغانان
 را بدست محل مده - ناموس افغانان را نگاه دار - چون از مشار الیه
 چند مرتبه بدعهی واقع شده بود و تحت او برگشته بود سخن
 داؤد باری خورده تسکر قلی و کومک حانانان را رحصت کرده خود
 متوجه پتیه شد - محلی که او به پتیه رسید حانانان و نواره و کومک
 حضرت آب سون رسیده بودند - لودی مذکور همان زمان که رسیده
 داؤد او را نکشگش افغانان دیگر گرفته بقتل رسانید - همان شب خبر
 بلب آب سون رسید - پیش رور آن میان نوارهای حضرت و نواره افغانان
 در قلش آب سون که نگشگ و سروار بالاتر از حاجی پور واقع شده
 جنگ شد - یک کشتی جنگی داؤد بدست افتاد - شاه وردی - که توپخانه
 بعده او بود و از نوکران حانانان علیقلی - و میرک قورچی و غیره
 جنگ و تردهای خوب کردند - و کشتی که بدست افتاد نگالی سیار
 درو بودند - کشتی را معه چند نگالهی خوب باآگره بملازمت
 حضرت فرستادند - و چندی دیگر را برای سیاست گردن زدند .

رساند - همان (رمان) مررای مدکور را محاکدان دهر فرستادند -
 جمیع لشکر گجرات از حش و عیره در یکس علف شمشیر لشکریان
 شدند - و کسایکه پناه بدرگاه فلک اشتباه آوردند در ظل حمایت
 مانده محاکیر و عایتهای پادشاهانه سرافرار گشتند - و احمدآباد بریر کوکه
 و پتن را میر محمد حان و هروح و بروده و سلطان پور و بدرار
 و آن صوبه را بقطب الدین محمد حان و فریدان مشار الیه عایت نمودند
 و سلسله اتکها را تمام در صوبه گجرات حاگیردار نموده خود بدولت
 بهتج پور تشریف آوردند - و بمصموی فتحنامه احمدآباد - حاکمان
 در چار سرافرار شدند *

و در همین سال همه کس کومک فرستادند و همه در عاری پور
 جمع شدند - خبر رسید که داؤد هم از سگاله برآمده به پتن آمده - لودی
 را ارو هراسی محاطر رسید - لودی مدکور خود را در قلعه رهناس
 رساند - و آراحا حاکمان عرص داشت کرده کومک طلید که من
 علام حصرتم و دولتخواه - و داؤد بیجهت بر سر من آمده - من کومک
 فرستید که از قلعه برآمده بر سر داؤد به پتن روم - حاکمان تسکر
 قلی داماد - بایرید را هرار حوا چیده کار آمدنی نکومک لودی فرستادند -
 و خود از چوچک پور کوچ کرده متوجه پتن شدند - و محصرت
 عرصداشت کردند که متوجه سگاله شدم - نواره و کومک دیگر امداد
 فرمایند - چون برمهانی که قلش آب سروار و گنگ و حو است

و قلعه سورت را سواب قلیح حان و برادران عایت فرمودند -
و تا این تاریخ سه ۹۹۹ (نه صد و نود و نه) که این مختصر تا تمام
رسیده حکومت سورت بایشان مقوص^(۱) است - و مهیات در بحانه هم
در سه ۹۹۷ (نه صد و نود و هفت) حان مذکور مقرر شده - بعد ازان
سنگان حصرت در آگره رول فرمودند - بعد ازان میر محمد عربوی
برادر کلان سواب شمس الدین محمد حان آنکه را حصرت بر سر احمدآباد
که مررا حسین آغا بود تعین کردند - و از حواین و سلاطین قریب
نده پانزده هزار کس حان مذکور همراه نمودند - چون مشار الیه
و حواین در گرد قلعه سروهی رسیدند راحه محال مذکور عرض داشت
کرده یک کس خود را فرستاده - و آنکس در مجلس حان مذکور وقت
یافته حمدهری سیئه حان مذکور انداحت - چون اجل حان مذکور
نرسیده بود با وجودیکه سر حمدهر از پشت برآمده بود رحم برهم
و قتیله یک شده چند وقت دیگر در قید حیات بود - این خبر
در فتحپور بحصرت رسید - بالعار متوجه احمدآباد شدند - بعد
میر محمد حان که رحم مکر داشت بایشان همراهی نتوانست کرد - و مردم
و حواین دیگر تمام بایشان ملحق شده - روز یازدهم که از فتحپور بدولت
برآمده بودند مررا محمد حسین بی سعادت در احمدآباد حگ واقع شد -
یکی از لشکریان حصرت^(۲) مشار الیه را گریبان گرفته پای فیل حاصه

(۱) در اصل سحه «معین» .

(۲) در اصل سحه «ار لشکریان ورود مشار الیه» .

نار پیشین بود که حان‌حانان - بایرید را طلبیدند و عرصه داشت لودی را خواندند - بایرید عرص رساید که رعایتِ الهی و بدولتِ حصرت ریسبان در گردن لودی بسته شما سپرده‌ایم - حواه نگدارید حواه محاس خود کشد - چنانکه این معنی را وکیلان لودی قبول کردند - آخر الامر بحمت صلاحِ مسلمانان حاسین صلح نمودند - و آن شب موعی ناران شد که اکثر چادرها و اسباب و اسبان ایشان در لای و گِلِ سیاه‌آب ماند - بعد از صلح تا سه روز لشکر حاسین از اسب و حبه و تخیم که درکار داشتند بیکدیگر خرید و فروخت کردند - بعد از آن نكشتیا درآمده از آب گذشته متوجه حاجی پور و پته شدند - و حواین محاس حوپور و حاگیرهای خود رفتند - آن صلح میان حان‌حانان و افعانان در سه ۹۷۸ (به صد و هفتاد و هشت) واقع شد .

در همین سال به بدگانِ حصرت فتح قلعه سورت^(۱) بود - و حواحگی اندال و حمی دیگر را که مرزا محمد حسین بد رورگار در قلعه سورت مانده بودند بدست آمدند - و قلعه سورت نواب شجاعت حان رعایت فرمودند - قبول سمود - بلکه التماسات دور از معامله در برابر نمود - و عائنه نواب حانحانان هم سخنان بد در ماده حانحانان مذکور در مجلس بدگان حصرت ارو طاهر شد - بحمت حرمت حان‌حانان و تسیه - شجاعت حان مذکور را نواب قاسم علی حان همراه کرده پیش حان‌حانان فرستادند -

(۱) در اصل سحره صورت، هاد مهمله نوشته .

ردیک قلعهٔ افغانان بود رفته پیمایش کرده بخوابین و لشکریان دستک^(۱) کرده - هر یک شب بر سر مرچل خود حاضر شدند - و آن شب و آن روز تا آخر روز سیم روح و ناره و کنگره بدستور قلعهٔ شهرها نمایان شد - و افغانان را هراس سیار در خاطر پیدا شد - و سپاهیان در مرچلهای خود هر یک بدولتِ حصرت خواب نهراعت میکردند - چون شکالِ ردیک بود یک شب چکر شد - و پلی^(۲) که افغانان بر دریای گنگ بسته بودند شکست - و راحه گچتی در آن شب نکشتهای ایشان دست بردی نمود - و یک کشتی توپخانه مع اسبابِ توپخانه بدست آورد - چون گاه و غله و غیره افغانان اراک طرف آب بود اراک رهگذر مایوس گشتند - و این طرف آب محل برآمدن بود - افغانان مضطرب الحال شده پیش لودی رفتند - و گفتند علاجی کن که اریں ورطه خلاص شویم - بار آن شیطانِ افغانان شیخ مهلول و شیخ عبد الرحیم هاری وکیل خود را فرستاده عرصه داشت حاکمان کرد که این مرتبه هم قلم عمرو بر تقصیرات من کشد - و آب سون حدّ ولایت ما و شما باشد - و بوکیلان گفت که بایرید هم درین مجلس صلح باشد که او مردیست که در مراجع حاکمان راه دارد صلح را برهم خواهد زد -

(۱) دستک کردن معنی طلب کردن کسی و دوتر دستک معنی کاعد مهری که نامر حاکم

بویسد چنانکه در هندوسان معروف است - و بهنگ اندراج جلد دوم صفحه ۶۸ °

(۲) در اصل سحر و پولی °

یک روری حان‌حانان فرمودند که افعان غب مردمی‌اند که
 هرحا فرود آید^(۱) فی الحال قلعه راست میکشد - و لشکر خود را
 استحکام میدهد - بایرید در برابر عرص کرد که اگر حکم شود
 ما بصد مصوطی^(۲) افعانان راست می‌توام کرد - حان‌حانان تمسخر کردند که
 ما برابر افعانان قلعه^(۳) می‌توام راست کرد - بایرید عرص کرد که بلی -
 ایشان رلکی^(۴) معلوم چند پیاده دارند - قلعه را بعد از فرمودن از آله
 راست می‌کشد - حان‌حانان بار ماله کردند که ما در برابر افعانان
 قلعه راست نمی‌توایم کرد - بایرید ماله نمود اگر فرمایند به از قلعه
 افعانان راست کنیم - نواب از روی ستیره گفتند که ما فرمودیم -
 و نواب محمد قلی حان رلاس در مجلس حاضر بودند - بایرید گفت
 فاتحه حواید - فاتحه حوایدند - و التماس کرد که حواجه شاه مصور
 و حان محمد هسودی و حواجه عیث بیگ دیوان را بدهید که هرکس که
 مرچل قسمت کنیم یکم و ریاده عدد نگویند - آن سه کس را طلبیده
 به بایرید سپردند که از صلاح مشارالیه بیرون روند - سه چارگه‌زی شب
 گذشته بود که بایرید برآمد - از فراشخانه طاب طلبیده بر سر رمین که

(۱) در اصل سحه «فرود آمدند»، (۲) در اصل سحه «مربوق»،

(۳) شاید «می‌توام راست کرد»، باشد

(۴) لک و یک بمعی اسباب خانه از فرش - رحوت وعره - فرهنگ اسدراج

جلد سوم صفحه ۱۱۲ و در اصل سحه «ایشان رلکی معلوم حد پیاده دادند»،

رور دیگر بایرید را فرمودند که پیش رفته برار قلعهٔ افغانان
 حای ماسب را دیده چادر را برده فرود آر - و بدستور روزهای
 جنگ عول و التمش و هراول و رابعار و حرمعار را که از خوایش
 هر یک قرار یافته بحای خود فرود آرند - بایرید حسب الفرموده
 حواحه شاه منصور بخشی و حواحه عیاث بیگ دیوان را و چندی
 از تواحیاں گرفته متوجه قلعهٔ افغانان شد - و حای لایق دیده
 پیش‌حانهٔ حان‌حانان را فرود آورده برپا کرد - و معه بخشی
 و دیوان و تواحیاں چادر همه خوایش را بحاهای ایشان فرود
 آوردند - چون حان‌حانان و حوایش یکدیگر ملحق شدند یسل حوب
 راست کرده - رو قلعهٔ افغانان - متوجه اردو رمای بر سر اسب
 ایستادند - افغانان هر توپ و توپخانه که داشتند سر دادند - بعایتِ آلهی
 و بدولتِ حصرت آسیی بآدمی و حیوانات رسید - چون افغانان از
 قلعه بیرون آمدند حان‌حانان و حوایش در چادرهای خود فرود آمدند -
 و در بالای بلندی که بر قلعهٔ افغانان سرکوب بود قلعهٔ بایرید
 راست کرده دو دیگ ترتیب داده بود - و نواب قیا حان و نواب
 وریر حان حیل را بر سر دیگها دران قلعهٔ گذاشته بود - و چند رور
 بود که افغانان اریں رهگذر آشفته حال بودند - و سپاهیاں
 هم چند روری از چوکی آسودند - و هر رور از حاسین حماعهٔ رفته
 چپقلش میکردند *

ارو پرسیدند که بچوک بلدی - یعنی چه طور شد - او ترکی جواب گفت که اولع دولت ار نارش یعنی دولت کلان داشتید - اگر حواین کوچ می‌کردند - چون بافعانان ردیک بودند آن مرد را افعانان می‌گذاشتند - که بما ملحق شود - و اگر فرود می‌آمدند شما را ضرود آمدن سیاه آب کی می‌گذاشتند - پس بدو متوجه شده فرمود که این طرف آب مرلی پیدا کن که اردوی من فرود آید - نایرید پیش روان شد - این طرف سیاه آب مرلی سپاهیان حوب یافته اردو را فرود آورد - یک رور آنجا مقام کرده - رور دیگر نایرید را طلبیده فرمودند که آمدن ما اینجا چه نوع شد - و عذر اعتراضات^(۱) گذشته کردند - نایرید بعرض رسانید که اینجا بنشستن لایق نیست - و بحواین ملحق شدن مناسب نه - چون سردار لشکر آید پیش می‌باید رفت - و حواین هم کوچ کرده عول و التمش و هراول و رانعار و حرانار ترتیب داده فرود آید - اگر افعانان حگ کسد فها و الا ایک اینجا می‌نشیم رور و بنشستن لایق است - و این کیفیت را به حواین پیش نوشتند - آنها چون چوکی سیار داشته و هوا گرم بوده است و درآمد رشکال^(۲) ردیک و آدم حراب شده بود این معنی را بهترین شقوق داسته متفق اللفظ نوشتند که لایق دولت آست که شما پیش آید - و مایان را هرحا که فرماید فرود آئیم *

(۲) در اصل سحه دشکال ، ۰

(۱) در اصل سحه احترارات ، ۰

و بواب حانان و لشکر عقب یر مسلح^(۱) شده خود را نحواین در لب آب سیاه ملحق شوند - اگر افعانان یر کرده بیاید جنگ کند و آلا همه یکجا فرود آید - و حقت بود که سوار شدند - حواین بدائرةهای خود رفتند - و حانانان باری پور آمدند - بایرید از کدلان آمده کورش کرد - فرمودند که کسکش ناین نوع قرار یافته - بایرید عرص کرد که چون صلاح دولت درین است مبارک خواهد بود - چون اکثر مهم بایرید تعلق داشت فرمودند که تواچیان بهرمائی که تمام سپاهیان حکم رساند که اسپان را حکیم^(۲) انداخته خودها حیه پوش نمار بامداد از اردو بیرون آید - و اردو هم از دمال کوچ کرده بیاید - صاحب بدستوری که فرموده بودند لشکر حیه پوش از دمال حانانان روان شدند - و اردو متعاقب ه

چون بر دیک پهل طالی رسیدند حواحه شاه مصور رسیده کورش کرد - گفتند که چه کار کردید - و حواین کو - عرص کرد که به سپاهی فرستادند که به اردوی افعانان تیر گذارند - و به کوچ کردند - حانانان بر آشت - و بایرید پیش می رفت طلب داشته فرمودند که این مردکان هیچ کدای را نکرند - عرص کرد که لایق دولت واقع شده - و از آشتگی که داشتند دیگر بایرید متوجه نشدند - اراهم حان شیبانی در حربعار ایشان می رفت - ترکی

(۲) در اصل سحه دیکیم ، ه

(۱) در اصل سحه دصلح ، ه

کشد که از حاگیر چیری نه گرفته‌ایم - و همه توپ توپ عاگیرها روان شوند - و افعانان که این معنی را داند راست کرده - سر دایرة شما خواهد آمد - و شما بی‌نوکر یقین است که حگک بخواهید کرد - و سرداران بیر هر کدام بحاگیر خود متوجه می‌شوند - و افعان که میدان را حالی یافته باشد مگر در آگره چند روری معطل شوند - حواین همه بیکار گفتند که تو راست می‌گویی اما ما حامله نواب را ملاحظه می‌کنیم - حان‌حانان نکجیتی و بایرد درشتی و احتراارات نمودند .

نار شام بر دیک بود که کس وریر حان حیل و حان محمد بهسودی و جمعی دیگر که در چوکی بودند فرستادند که شما یان هم در کنگش ما حاضر شوید - چون بایشان معطل بودند بایرد نادای نار از مجلس برآمد - چون نار ادا کرد و حماعه که از چوکی طلسمیده بودند حاضر شدند - نار نکگش نشستند - تواچیان هرچه قدر بایرد را فریاد کردند برفت - و خود را طاهر ساحت که کحاست تا یافته شود و برند - آخر الامر کنگش باین نوع قرار یافت که در لشکر پیش از قاقشالان و غیره هرکه باشد امشب بلشکر افعانان شحون کرده تیر بگذارند - و حواحه شاه مصور که دران اوقات بخشعی نواب حان‌حانان بود تعیین فرمودند که همراه این حماعه که امشب رفته تیر خواهد گذاشت باطر باشد - بعد از تیر گذاشتن حواین کوچ کرده از پل^(۱) طالی بگذرند -

بدحشی و راحه کجی و از نوکران حاکمان اباق دیوانه و محمدی بیگ
 ترکمان و توحته چولاق برادران کورکلتاش و بایرید و چندی دیگر بودند
 که بایشان کنگش می‌رسید - اکثری برین بودند که حواین کوچ کرده
 از پول طاللی گذشته سیاه آب را پیش رو کرده بافعانان دار و مداری
 کنند - تا بحر فتح سورت برسد - بایرید بعرض رساید که این لایق
 دولت یست که نما از افعانان هم روری رسیده باشد برگشته فرود آئیم -
 حاکمانان از راحه کجی که رمین دار آتحدود بود این معی را پرسید -
 مشارالیه بعرض رساید که آخر بافعانان حگ حواید کرد یا نه - حان
 مدکور را اریں سخن اعراض شد و فرمودند که این سخنان بمرموده
 بایرید است که او راصی یست نه برگشتن حواین - بایرید بعرض رساید
 که حواین همه حاضر اند حط نوشته مهر نماید که برگشتن لایق
 است - بایرید را چه مصایقه - حالا از ترس هیچ کدام می‌گویند - اگر
 یک روری حصرت اعتراض^(۱) کسد همه تقصیر را بگردن شما حواهد ماند
 که سرکرده لشکرید - ایشان صلاح دیدند ما برگشتیم - و این را هم
 حواین گفت که حاکمانان از کلانی که دارند بایشان هیچ نمیگویند -
 اما شما یان را حصرت ریش حواهد تراشید که بی آنکه افعانان دست‌رزی
 بکرده باشد و روری شما نرسیده باشد از حای خود برگشته
 باشید - و بعد از آنکه عقب فرود آئید بتایبان خود بگوئید که دادحواهی

لنگی بسته غسل می کرد - و حمام - ر ک - ایشان باره حورین مذکور
 و رفت - هاشم خان بعضی تحلیلی می کرد که از لونی - - و - -
 راست کرده - و - یا بهت آنکه صاحب تعدادی افعالی بود -
 عرص کرد - و حال مذکور برآورد - و - -
 که در میان آب و دود طلسم و - - که - - باید که - -
 رساید که ترکش لودی هم - - لالی - کش - - -
 خواهد بود - و ما با یکی اینجا حوام - - - و - -
 افعالی که در رنگ - - - - -
 حضرت سورت را فتح کرد - و نما کوکب خواهد - -
 و اقبال ایشان همراه ما است - - -
 می شوید انشاء الله فتح از جانب شما است - این سخن مواب حال حاضر
 پسیده افتاد - همان زمان از آب رآمده سرو با و شدند - و -
 پیش خط نوشتند و کس فرستادند که مردم چوکنی هر روزه را -
 قلعه افعالی تعیین کند - و همه سرداران هم عتاب ناری پور نباید
 که ما هم حوام آمد - و بیکدیگر ککش کرده که کدام روز افعالی
 حگ حوام کرد - و از متعاقب نوشته و حاردار خود هم متوجه شدند -

بماز دیگر بود که حواین همه آمده آن طرف پول ملالی ملاقات
 کردند - و تککش شروع نمودند - و در ککش اراهم خان شیان
 و محمد قلی خان برلاس و محبون خان فاشقال و قیا خان گگ و لعل خان

یک پاس شب بود که این حبر ناحوش در چوچک پور محاسنا رسید - حاسنا مدکور از شیدن این حبر مصطرب و متالم شدند - بایرید و سایر ملارمان ایشان رفع کدورت ایشان نموده - در همان شب حواحه عند المعمر و حواحه عیث بیگ دیوان خود را و بایرید را ملازمت حوااین که پیش تعیین کرده بودند فرستادند - و کنگش طلیدند که چه باید کرد - مرا بیر باید آمد یا چند روز اینجا صبر باید کرد - سه پاس همان شب بود که رسولان رسیدند - و همه در حانه محمد قلی حاسنا برلاس جمع شدند - و صلاح دیدند که بواب هم آمده نما ملحق شوند - تا ما نافعانان توایم روبرو شد - یکپاس روز را رسولان پیش بواب آمده جواب حوااین آورده بعرض رسانیدند - و روز دیگر حاسنا مع لشکر از عقب رسیده بود - کوچ کرده شب درمیان عاری پور فرود آمدند - و حوااین را حکم شده بود که از پل طاللی که بر سیاه آب عاری پور سته که یک کروه از عاری پور بود فرود آید - حوااین بفرموده عمل کردند - از پل گذشته اینجا بفرود آمده بودند *

و لودی چون از آمدن حاسنا عاری پور شنیده پسر حاجی سلطان و نورم سلطان را حاسنا فرستاده عذرخواهی نمودند - و هاشم حاسنا را بخت صلح طلیدند - اردوی لودی و حوااین پیش را حاسنا و مردمی که همراه بودند مشاهده می کردند - بعد از سه روز هاشم حاسنا آمده معلوم شد که آنچه حاسنا گفته اند لودی قبول نکرده - و حاسنا درمیان دریا

این طرف آب که قلعه راست کرده‌اند - در آمده محکم خواهد کرد -
 از نزدیکی قلعهٔ افغانان برگشته آمدند - و افغانان خود همان زمان
 پارهٔ در کشتی در آمده و پارهٔ خود را در آب انداخته مرده‌اند -
 و پارهٔ که ریده مانده خود را بلودی رسانده - اردوی لودی هم همان
 شب برهم حورده کوچ کرده نوارهٔ خود را گرفته تا صبح از
 عازی‌پور گذشته پائین عاری‌پور یک گروه سیاه آست آنجا رفته قلعه
 راست کرده - این طرف آب گنگ و حون رو بروی سیاه آب فرود آمدند
 چو سرهای مخالفان بحوپور رسید حاجانان تعجیل سوار شده
 متوجه شدند - و از مردم کومک تردی محمد ولد نواب قیا حان آمده
 بود - و مرا حس حان و حان محمد هسودی و تسکر قلی و راحه
 گچتی مردم خود را تحاگیرهای خود رحصت نموده خودها بخت میر
 حوپور مانده بودند - و بطر هادر را معه هزار نفر از حوپور
 رحصت دادند که از گذر سارس گذشته بدستور قراق در گرد اردوی
 افغانان می‌گشته باشد - و گاهی شحون می‌آورده باشد - و گاه کش
 و هیرم کش ایشان را تشویش میداده باشد - حان‌حانان کوچ نکوچ
 چون سیدپور رسید محمد قلی خان و محون حان و قیا حان و وریر حان
 و سایر کومک خود را نواب مدکور رساندند - و هر کس از عقب
 آمد پیش تعین کردند - و همه در عاری‌پور جمع شدند - و لودی آب
 گنگ و حون را پل ساخته نشسته خود و مردم کار آمدنی تمام گذشته
 میان سیاه آب و گنگ قلعه راست کردند - و هر روز جنگها می‌کردند *

تا افعانان سوار شده متوجه این مردم شدند - طاللی سلطان و حامکیرداران عاری پور چون افعانان را رور دیدند - و مردم خود را کم - حیلہ رحصت گرفته که منادا بر سر عاری پور رفته قلعه را بدست آورده سی ایشان را دست انداز کند - این مردم جدا شده بهاری پور جدا شدند - یوسف محمد با مردم خود جلو ویران کرده از دمال طاللی درآمد - حان محمد بهسودی و تنک قلی سلطان و را حسن حان را عول ساخته پرتل را مشار الیه سپرده خود با سپاهی چیده " در یک گوشه حکل عجبی کرده بودند - طاللی دید که یوسف محمد او متوجه شده - فکر کرد که اگر گریزان می شویم مردم خود را بگیرایم - برگشته رو و شده - یک مرتبه چپقلش کرده - چون یوسف محمد و افعانان سیار وودد طاللی تاب نتواست آورد - و در وقت برگشتن قیل مشار الیه گرفته اند - درین صورت حان محمد و تنکری قلی و گچتی از کدلان برآمده یوسف محمد و افعانان را ریر کرده قیل طاللی را اریها جدا کردند - و طاللی هم برگشته بایها همراه شد - یوسف محمد و افعانان را پیش انداخته - چند کس از معل و افعان را بصرب شمشیر فرود آورده سرها جدا کردند - چون تمار شام بر دیک بود و مثل ترکاست که ناعی باعتون یرق بالمس ترجمه این ترکی ایست که ناعی ناعی را یرقش می داند - افعانان ایها را مردم سیار خیال کردند - و ایها هم خیال کردند که

هوز چیری نگرفته بودند بیک فوطه معطل شدند - و دیرتر رسیدند -
و در حوپور حان محمد حان هسودی و تسکر قلی سلطان ملارم حاکمان
و مرزا حس حان برادر میر سید برکه و چندی دیگر که مردم خود را
بجاگیرها رخصت کرده بودند - و خودها در حوپور بملازمت
مانده بودند - حاکمان جمعی از نزدیکان خود همراه ایها کردند -
و بجاگیرداران عاری پور نوشتند که در سیدپور آمده بایها ملحق شوند -
و خواجه عبد المعین را سائرید فرستادند که ما ایتهای حوپور را همراه
می بریم - تو هم خود را از ائمه خیال کرده باشی - هر حال درین لشکر
همراهی ناید کرد - بایرید چون همه وقت دولتخواهی کرده بود ایجا
خود بطریق اولی باوجود نی چاکرئی چند ساله همراهی نمود -
و درین لشکر هم بمصب میر مالی که سابقاً داشت مقرر شد -
و حکمی راجه کجیتی راجه ولایت اچه که دران اوقات حاکمِ سهوچپور
و سیه جیت و بلیه که آنطرف و این طرف آب گسگ است نوشتند
که او نیز آمده باین مردم همراه شده بر سر افعانان بیاید - و حاکمان
در ساختگی لشکر انتظار کومک پادشاهی می بردند :

و این ده هزار افعانان این طرف آب که بحال حوپور است
گذشته قلعه راست کرده بودند - که مردم که حاکمان تعیین کرده می آید -
و یوسف محمد سلطان پسر سلیمان سلطان اورنگ که هراول افعانان
و سر کرده این دو هزار کس لودی بود با معلان خود هراول شده

لشکر مشاهده کرد سوگند خورد که در وکالت و میر مالی دخل نکند -
و داشت که همه به اتفاق بحاکمان صحت میدارند - و چند مرتبه
رحمت مکه معظمه طلبیده بود میسر شده بود - آخر الامر خود را
بالکلیه بر درویشی قرار داد و خوبور آمد - و پای عرلت بدامن
قناعت کشید - و به مدگی حق تعالی و بدعا گوئی دوام دولت
حسرت و فریدان ایشان مشغول شد .

چون خبر بلودی رسید که حسرت بادشاه قلعه سورت^(۱) را
قل کرده اند و راع مررایان گجرات درجه اعلیٰ دارد عهد شکنی
کرده با مردم و نواره سیار بر سر قلعه رمایه آمدند - و قاسم
موشکی که حاکم دار قلعه مذکور (بود) در آن چند روز فوت
کرده بود - محمد خان ولد ولی خان که بحای پدر ناریگی
بود بحاکم او داده بودند - چون خورد سال بود آنقدر نتوانست
تحمل کرد که کومک ناو برسد - قلعه را صلح بلودی داد -
لودی حرام راده در همان دو سه روز قلعه را مع تمام و عمارات
که قاسم موشکی راست کرده بود هموار ساخت - ده هزار کس اطراف
این آب گدراوده که خود نوارها را گرفته بر سر خوبور آید -
و بحاکمان ناوده و کره و هرایج و سپهده که حاکم داران حسرت بودند
کس فرستاده - چون آنها درین چند روز رفته بودند و از حاکمها

راپری رفته رود گذراند - رور دیگر نایرید بموح فرموده عمل نموده و خود در کنار آب بود که حان حانان ملک آب راپری آمده فرمودند که اردو را هم گذران - و چنداول هم باش که مردم اردو تمام رسانی - و ناین حکم بیر عمل نموده بمار شام شب عید قربان بود که آن طرف آب قلعه گورک پور ملارمت نمود - فرمودند که همین رمان ار آب گذشته اهتمام نما که مردم که گرد قلعه اند مرچلهای خود را خوب استحکام داده - مادا که پسر سلیمان ار قلعه برآمده فرار نماید که صاحب باتفاق نواب محمد قلی حان ار آب گذشته بمحاصره قلعه متوجه حوام شد - نایرید تا کشتی یافتن و ار آب گذشتن پسر سلیمان دلیری نموده بمار حصن ار دروازه قلعه برآمده متوجه تختمل که مرچل شاه بیگ و حواراده محمد بیگ که پسران سلطان اویس بیگ کولانی قنچاق بودند بدر رفته نافعانان درآمد ه

و صاحب عید حانانان مع نواب محمد قلی حان رلاس بتأسف تمام در قلعه گورک پور در آمدند - و حان محمد حان مسودی و تسکر قلی سلطان ملارمت سرافرار شده بعایات ممتاز شدند - و نه پسران کوچک علی حان که ار مرچل ایشان بدر رفته بود احترام و اهانت تمام رساندد - نایرید بحسگلی که حانه راجه آخا بود رفته راحا را دلاسا نموده اسب و سروپا داده و گورک پور بار سپایده محمد حان سگ کش داده - بحوپور مراجعت نمودند - نایرید چون این نوع صحتها درآمدن و رفتن

او را به ندیجانه فرستاده بودند مشار الیه از ندیجانه آکره فرار نموده در
 جنگل گورک پور راحه سیسارچند ملحق شده - و قلعه گورک پور را از
 برادران پاینده محمد سگ کش گرفته - چون ابن حیر سخاخان رسید
 به نایب حکم شد که بگذر رهی رفته حان محمد حان هسودی و تسکر قلی
 و پاینده محمد سگ کش و جماعة که از لشکر حاجی پور رگشته بودند - سر
 قلعه گورک پور تعیین نماید - مشار الیه حسب الامر موده بگذر رهی رفته -
 آنجا همه را که حکم شده بود - سر قلعه گورک پور فرستاد - بعد از
 چند روز میان سخاخان و اودی صلح باتمام رسید - سخاخان مذکور
 مراجعت نموده خود نیز متوجه گورک پور شدند - و تا حان مذکور
 رسیدن تسکر قلی و جماعة که پیش رفته بودند پسر سلیمان اورک و راحه
 سیسارچند از قلعه برآمده نیم کوهی جنگ کرده - چون دولت
 حصرت قوی بود مردم گورک پور شکست یافته - راحه مذکور رحمای
 مکر حورده جنگل خود رفت - و پسر سلیمان اورک رگشته قلعه
 گورک پور درآمده استحکام کرده - و ابن حیر سخاخان رسید - از
 برگشتن سگری العار کرده متوجه گورک پور شدند - و نواب محمد قلی حان
 رلاس دران العار همراه بودند - حمی دیگر را پیش از خود تعیین
 کردند - شاه بیگ و حواریه محمد بیگ پسران کوچک علی حان
 کولانی را با حمی دیگر بیشتر نکومک حان محمد حان هسودی و تسکر قلی
 سلطان تعیین نمودند - و اینجا هم به نایب حکم شد که ایشان را از آب

افغانان گذارید که جمع هر دو سرکار آنچه باشد از حریه جواب گویم -
و سال دیگر که افغانان که اینجا چاکر دارید اگر خدمتی در سگاله کسد
آنها چاکر خواهند یافت - حاجانان را اریں معنی خوش آمده
قول نمودند - گورک پور را ناو دادند - و قرار یافت که سسی
او بیاید - و حاجی پور را به تنگر قلی سپرد - و در همین چند روز
وکیل لودی شیخ بهلول نام شیطان آمده و عرصه داشت آن شیطان کلان
را که لودی باشد آورد که بنده و پرورده و از خاک برداشته شمائیم -
و هاشم خان بشارپوری قرات شهابخان که از اول تا آخر باعث فتنه
و فساد و بفاق در میان محل و افغان مشار الیه بود و دیها هم از افغانان
بناگیر و ماهیانۀ خود در حاجی پور گرفته بود - و از نقد و جس
هر ساله مبلغ ناو می فرستادند - و محص از برای اینکه درپیش
خان حانان بوده و حاسوسی میکرده باشد - و یوسف نام علام ترک
خود را در میان افغانان فرستاده بود که باز یافت ماهیانۀ او می کرده باشد
این مهم را برهم زدند - حاجی پور و پتنه را بلودی دادند - و گوهر
بالصورت رفته لودی را دید - چون هر دو کرانی بودند بیک دیگر
خصوصیت کردند - و رفع کدورات گذشته نمودند - و تنگر قلی
سلطان که در حاجی پور بود اسباب او را گرفتند - و مشار الیه حریده
از آب کسگ گذشته خود را بملارمت خان حانان رسانید .

و درین اثنا یوسف محمد پسر سلیمان اورنگ که حاجانان همراه
اسکندر خان بدرگاه رده بودند و بدگان حضرت محبت بعضی ملاحظه

و اسکندر حان هم که دران اوقات حاگیر یافتند و در لکھنؤ فوت کرده بود بوکران او پیش حان حانان آمده بی حاگیر بودند - آنها دران طرف گنگ حاگیر یافتند - و تنگر قلی سلطان داماد خود را مع فرح سلطان پور قلع و پاینده محمد سلطان سگ کش حاگیرداری گورک پور قریب هزار کس به تنگر قلی مدکور همراه کرد - ار گذر رهس گدارند و بر سر حاجی پور فرستاده - و حان حانان در گذر حیت و بلیه ورود آمدند - و طالی سلطان حاگیرداری عاریپور و مرزا قلی سلطان حاگیرداری پرگه بدوئی و ندیم سلطان حاگیرداری پرگه دوست پور و سایر حاگیرداریان سرکار حوبپور را قریب بدو هزار کس بر سر پته فرستادند - و گوحر^(۱) نام برادر خود را مع تحفه و هدایا عرصداشت کرده بحان حانان فرستاد که من علام حصرتم - و این ولایتها را نگاه داشتم - که افعانان که بیاید متصرف خواهد شد - فکر من و ولایت نکسید - و التماس که گوحر کرده بود این بود که گورکپور را بی عیایت کسید تا سببی خود را آخا فرستم - و خود در خدمت باشم تا سگاله میسر شود و سرکار بهار را نامراری نادر شاه حاگیر نماید - و هرچه ار حاگیر ایشان افعانان گرفته باشد من ار حریه بایرید جواب گویم - و حاجی پور را به تنگر قلی سلطان که آمده سپارم - و اگر این مرصعی خاطر ایشان باشد امسال سرکار حاجی پور و بهار را

(۱) در اصل سکه «گوحرالو نام» .

حضرت بادشاه بطریق در ست در وحه خلدوی حاکمان مقرر فرمودند - و او را هم بایرید تکلیف فرمودند که بجاگیر خود متصرف شود - و مهم دریحانه هم بدو مقوص باشد - قبول سمود *

چون خبر فوت سلیمان افعان از سگاله رسید بایرید ولد او را افعانان بحای سلیمان بکلانتری برداشتند - چون لودی کرانی وکیل سلیمان همیشه در لب آب سون می بود و میانه او و بایرید همیشه راع و کلفت بود - هاسو نام پسر عماد که برادر سلیمان باشد او را باری داد که اگر تو بایرید را نکشی افعانان ترا بایرید بر میدارند - چون خورد سال و بیعت و افعان بود این معنی را قبول (کرد) - بمرور بود که باجمی در خلوتخانه بایرید رفته او را بقتل رسانید - و داؤد نام برادر خورد بایرید خبر یافت جمعیت نموده بر سر هاسو آمد - و او تاب مقاومت نیاورد - بخانه کاسو و محمود بوحان پنهان شده بود - آنها حمایت نتوانستند کرد - هاسو را هم بحد بایرید بقصاص رسانیدند - و داؤد را افعانان بکلانی برداشتند - و مقصود لودی هم حاصل شد - بعد ازان لودی خاطر جمع کرده متوجه حاجی پور و بهار و پتیه شد - و کوحر نام وکیل بایرید که در جاگیر او مقرر بود لودی راع داشت - داست که لودی بیاید راع ریاده خواهد شد - عرصداشت بحاکمان کرد - و حاکمان از چهار متوجه حاجی پور و بهار شد - بایرید چون میر مال بود این طرف آب سون بجاگیر داران حاکمان قسمت نموده -

و باعث این فتنه و فساد دوست محمد بخشی^۱ حاکمان بود که ایرید دایم او را نصیحت میکرد که از رعیت و سپاهی رشوت بگیرد که باعث بدنامی حاکمان می شود - و سپاهی و رعیت حرات می کردند - و محسن خان و هاشم خان و طالی سلطان و همی دیگر از بردیکان خان مدکور در راع ایرید ناو متفق بودند - چون بعد از سال واحد در حوپور چندی از رعایای سارس (را) بخت دادخواهی^(۱) فرموده بودند - بیحالی به ایرید خاطر نشان نتوانستند نمود - همه شرمده و بدحال رحاستند - و ایرید هم طلاق قسم یاد کرد که دیگر به سارس نرود - حاکمان - مفتیان حوپور را طلسمه فتوی نوشتند که سوگند او مسموع نیست - باید فرستاد - و هرچه قدر ماله نمودند تا این تاریخ مختصر همراه حاکمان سیر سارس هم رفت - و بعد از آن هر چند غاری پور و رمایه و سسرام و چار را سیرید تکلیف کردند قبول نکرد - و چند سال درویش بود - و برگنه سحمولی از سرکار حوپور بجاگیر سعادت یار فرزد و برادر مشار الیه مقرر داشته بودند - بعد از چهار سال صد ماله میر مال ساخته مهم دریگاه مشار الیه فرمودند - او را بیز برای خاطر حاکمان مدکور نکره قبول کرد - و چون چند سال دیگر آن منصب مشغول بود - بعد از آن سرکار چار را

(۱) در اصل سحه دادخواهی نمودند و راحه در سر دیوان حاکمان و جماعه که ناو اتفاق کرده دادخواهی فرموده بودند بیحالی به سارس، الخ ه

شده بود او را پاک ساخته مدرسهٔ ار برای طلب علم طرح انداخته
 باو مشغول بود - و در همان چند روز که راحه بخت عسل تشریف
 داشتند با تمام رسید - و دوازده گرمی در آن تنه ریخته بود و تاریخ
 بخط هندوی نوشته بودند که تا این تاریخ هفصد سال شده که راحه
 ریخته شده بود - چون بایرید او را برآورده صف کرد و هر صبی را
 چهار پارچه کرده شش پارچه بستون و شش تیر مسجد (و) مدرسه
 صرف شد - و دو پارچه را حواحه (دوست) محمد بخشی خان حاکم طلبیده
 گرفته در دروازهٔ بازارگاه حوبور انداخته - و ملا بابا بلخی ار برای
 آن مدرسه تاریخ یافته که بهترین مدرسه در دلی تدکره ثبت یافته -
 و دیگری را بایرید بیات که صاحب این تصیف این مختصر است و بانی
 مدرسه مذکور هم است - خواست که تاریخی واقعی هم گفته شود -
 با آنکه سوادى نداشت تاریخ یافت که ار تنه برآمد میل گشتا - و ملا بابا
 این تاریخ را چند بیت گفته و هر دو تاریخ در شه تیرهای
 مسجد مدرسه استوارست - و الآن در مدرسه جماعهٔ ار طالبان علم
 حاضرند - و بدگال حضرت دو دیه ار حویلیٔ بارس در وحه و طیفه
 مدرسان آن مدرسه عنایت فرموده اند - چون بایرید و میر بر ملازمت
 راحه رسید و تعصب دبی هم منظور بود - و تنه هم مدرسه شده بود
 اراں تاریخ راحهٔ مذکور باو ناحوش شده بود - جمعی ار رعایای بارس
 را تاکید نمود که بحوبور رفته ار مشار الیه دادخواهی نمایند -

ریاده قول کرد - و چندی دیگر که میر فریدون از حصارِ مجلس (صحت) داشتند آنها میر میر التماس کردند که صد مثقال دیگر از برای خاطر ما هم باید حورد - و مثل محصص حان قرانتِ شهاب حان و آفاق و محمدی و بایرید بیات و میرکی حان و علیقلی چهل مثقال دیگر اصابه کرد (بد) که مجموع یکصد و چهل مثقال شد - میر مذکور بواله بواله کرده تساول می کرد - و بحای آب گاه کاسه پر کوکار^(۱) می حورد تا به رش ماند و کوکار - و بنار دیگر یک کاسه کوکار دیگر حورد - و صلاح ایویں راتنه خود را حورده بود تا سه چهار (گهژی) شب در مجلس بود - و از کتات (و) نوشتن و شعر خواندن و گفتن و آدابِ صحت همه را بخا آورد - و اصلاً تغییری در مشار الیه نشد - چون امر عربی بود و تعجب داشت درین مختصر این حکایت را درج نموده - حکایت حلاقی بیست - و جمع کثیری درین امر گواهد *

بعد از چند روز راحه تودرمل از درگاه رحمت یافته بود که غسلِ سارس نموده بخوپور رفته سان واحب لشکرِ حان حانان بهید - و سیاهه بدرگاه برد - کشتی چوکندی راحه مذکور بیکار حاب وار سر از گنگ رآورد - و حس علی حان حاکم قلعه چار چون سر راه بود راحه همراه آمده بود - و بایرید دران اوقات ست حابه که سابقاً معدِ هدوان بود بمروور اوقات - آب ویران کرده مبررِ مردمِ نارار

پیوست - و نایزد بیات بهار حارۃ او حاصر شد - و در معلی ردیک
نگسیدِ حصرتِ حدیحه کبری (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا) مدفون شد ۵

و حاکمان چون رحمت یافته بودند بار در اندک زمانی قلعه حوپور
تشریف آوردند - و در چل ستونی که محبت دیوانحاه در حوپور ترتیب
داده بودند یک روری صحت داشته - میرکی حان که یکی از قورچیان حاکمان
بود و میر فریدون صدر حاکمان را ناو حمت قلی بود - و علی قلی
که میر سامان حان مدکور بود - این هر دو کس متفق اللفظ بحاکمان عرص
کردند که در حیی که اسکندر حان را بپاپوس حصرت رده بودید میر فریدون
در مرل قاسم حان حواهر راده پهلوان دوست هشتاد مثقال رش^(۱)
حورد - حاکمان انواع تعجب کردند - و حاکمان میر فریدون گفت که
تو مدتها است که نما سب هم اطاقی داری - و هرگز این نوع مکیف در مجلس
ما محوردی - مهتر حاصر حریه دار را طلب داشته فرمودند که همان رش
که میر فریدون پیش اریں سه سال پخته در طرفهای چپی در حَوَ کور کرده
یار - اُچون طرف چپی رش بظر در آوردند سر طرف را وا کرده
در طبق چپی گذاشتند - حاکمان میر فریدون فرمودند که هشتاد
مثقال را بخت حاطر محمد قاسم حان حورده از برای حاطر ما چند
مثقال ریاده می کی - بیست مثقال دیگر از برای حاطر نواب حان مدکور

(۱) تَرَش - ایک مرک دوا کا نام ہے جس کا حر اعظم امون ہے - فرہنگ آصبہ

و مررا مقلس درین مجلس درمیان هر دو ملّایان گنجانده و شاگردانِ حوب ملّایان روم هم درین مجلس بودند - و چون مررا مقلس را تنها یافته بودند سحهای پر دقت و مسئلهای مشکل آرمودید - چنانکه محدود ار مشار الیه مسئله سوال کرده بود - او را حواب ناگفته ار طرف دیگر شیخ عد الی صدر در سدد پرسیدن مسئله شد - دیگر مررا مقلس در حواب شیخ عد الی گفته که ای علام حورد تا آن قدر تحمّل کن که علام کلان ار من چیری پرسیده است - او را بیان کم - بعد اراں حواب تو گویم - و این سخاں مررا مقلس در همد و مکه معطمه شهرت کرد - چنانکه حاکمان این سخاں را سرکار حوپور آوردند - و مررا مقلس بعد ار چند رور محصرت عرص کرد که من مقلس نام دارم - اما بدولت حصرت ریاده ار راد و راحله ار نقد و حس هم رسیده در ایام دولت شما ناں سعادت مشرف شوم - حصرت ار رر و تحمّاتی که مشار الیه را در مکه نکار آید ریاده ار وسع ناو مرحمت فرمودید - هم امسال بطوافِ حرمین مشرف شد - و بایرید بیات که در سه ۹۸۸ (به صد و هشتاد و هشت) بطوافِ حرمین رسیده بود مشار الیه را در مکه معطمه ملازمت نمود - و دران اوقات در مدرسه که نام بامی حصرت که در محل سوق اللیل که متصل بمسجدی که حصرت رسالت پاهی صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ سَلَّمَ آنجا تولد کرده اند ساکی بود - و در سه ۹۸۹ (به صد و هشتاد و نه) بحوارِ رحمتِ حق

که نادرشاه این بدعت را در سلسله صاحب قرآن شما گذاشتید - هیچ نادرشاهی درین سلسله ناحق تعظیم نکرده است - حضرت چون در سددِ عایت و شفقت بودند - فرمودند که خان مانا شما قابلِ تعظیم هستید - و بعد ازان آمدنِ اسکندر خان را بعرض رسانید - و حضرت مشار الیه را طلبیدند - به پانوس سرافرار شد - و از عایت و شفقت نادرشاه آچه جهت تسلی مشار الیه درکار بود فرمودند - و در همان دو سه روز سرکار لکهنو که یکی از سرکارهای خوب هند است و در آب و هوا و فیض قریه ندارد مشار الیه جاگیر فرمودند - و باسپ و سروپا سرافرار ساخته رحمت نمودند - و حاجانان را بر بعد از چند روز به اسب و سروپا سرافرار گردانیده برگشته سرام را که از برگات سرکار مانیکپور که متصل به برگات سرکار جوپور بود از تعبیر قلیچ خان در وجه ریادتی جاگیر مقرر داشته رحمت فرمودند - درین چند روزی که حاجانان در درگاه بودند در هر مجلس سداگان حضرت عایت و شفقت بیحد بحال مذکور ساختند .

و دران اوقات مرزا مجلس که یکی از سلاطین معظّم بود - و علم مطلق را که از جمله علمها که ملایان را درکار است از علمهای دیگر بیشتر ورزیده بود - و از ملایان بر دست هند دران اوقات ملا عبد الله سلطان پوری که مخدوم الملک خطاب یافته بود - و دیگر شیخ عبد الہی که بجهت علم بسیار منصب صدارت یافته بود - و در مجلس همه جمع شده -

حاجان بود در محلِ حواسدگی این عرلِ حواحه حافظ را در مجلس
حواند که این است -

ای دل اندر بدِ رلفش از پریشانی مال

مرعِ ریرک چون بدام افتد تحملِ بیدش

و اسکندر حان را باوجود ترکی ارین بیت اضطراب سیار شد -
و حاجان بقاحتِ حافظ رسیده باسکندر حان در همان مجلس
سوعی آشنائی کردند که مالکلیه دعدعه که محاطر اسکندر حان
راه یافته بود رفع شد *

و بعد از چند روز دیگر حاجان با اتفاق اسکندر حان
و یوسف محمد محاسب فتح پور العار فرمودند - در شش روز
پانوس سرافرار شدند - و پیش از آمدن اسکندر حان یکبار دیگر
بجهت پانوسِ حصرت - حاجان متوجه فتح پور شده بودند -
آن هم در شش روز واقع شده بود - و در مرتبه اول بایرید
در بارس بود - و در مرتبه دوم باوجود درویشی قلعه حوپور
را باو سپرده گذاشته بودند - و سعادت یار ولد بایرید دران العار
در ملازمت بود - به پدر خود حکایت کرد که درین طور هوای گرم
که درآمدِ پشکال بود - و اسکندر حان که باوجود آنکه از سلاطین
قرآق بود از العار حاجان به تگ آمده بود - و حصرت انواع
تعظیم و عیایات حاجان ظاهر فرمودند - و حاجان عرص کرد

در را برآورده اند که در آن خانه بمرد - و نوکراں او هر جانب متفرق شدند - و من هم امروز فردا این عمل خواهد کرد - و بدگیاں شده اند که ایها مغل اند - در ولایت سگاله که باشد در اندک زمانی بطریق رمیداران بر همه چیز ولایت مطلع خواهد شد - و آخر به نادرشاه خود التماس خواهد آورد - شما گناه مرا از حضرت طلست - هر نوع که باشد از میان افعانان برآمده بملازمت می رسم - و همین کتات اسکندر خان را معه عرصه داشت محسن بدرگاه فرستاده گناه او را التماس کردند - و فرمان عالی شان صادر شده که شما را پدر گفته ایم از محل و افعان هر کس گناهی کرده باشد و شما التماس کنید حواهم بخشید - چون این فرمان بحوپور رسید همان زمان نقل گرفته معه حوا کتات به اسکندر خان فرستادند - بعد از چند روز اسکندر خان و یوسف محمد ولد سلیمان اورنگ و حاجی اعلی و حمی از ملازمان خان مذکور که درین مدت همراه او بودند بحوپور آمدند - و خانان استقبال نمودند - و در محل بیک فرود آوردند - و از مهمانی و اسباب لایق بخان و یوسف محمد مذکور فرستادند - و چند مرتبه قلعه حوپور بمحل طلستیده مهمانها کردند - و یک روز محسن خان داروئه حوپور التماس مهمانی اسکندر خان و خانانان بخود نمود - التماس مشار الیه را قبول نموده روز دیگر در خانه مشار الیه مهمان شدند - حافظ محمود بيشاپوری که سابقاً پیش علی قلی خان می بود و درین وقت ملازم

شاعر تاریخ مرمت آن صقه را صقه عیش همایون بادشاه یافته بیتی
چند گفته - و اهتمام و مرمت که بایرید کرده ملای مدکور دران بتهای
تاریخ درج کرده برین نوع -

شاه دین پرور همایون بادشاه	حسرو فرحده بخت مه لقا
در بارس مجلس آرا شد که هست	آب او حوب و هوایش دلکشا
ساحت هر برم خود شه صقه	تا درو سارید هر عیش حا
حاجانان معیم عالی مکان	خواست تعمیر کد آن صقه را
نایب نواب سلطان بایرید	صقه را کرد از عمارت با صفا
رمگاه حصرت نواب شد	این متحد صقه عالی سا
حای آن دارد که تاریخش بود	صقه عیش همایون بادشا

تاریخ را در سگی کده بدرخت پیلی که بحاب آفتاب رامد
صقه واقع شده حای یک تاریخ کده دران درخت محکم کرده -
الآن آن سگ تاریخ دران درخت استوار ست - بعد ازان سرکار
بارس را بدستور ساق بایرید رعایت کردند - بار ناسپ و سروپای
لایق سرقرار فرموده رحمت کردند - و خود متوجه حوپور شدید *

و در همین تاریخ کتابت اسکندر حان که در میان افعانان بود
در حوپور بحاجانان رسید - مضمون این که بافعانان اعتماد چندان نماده -
سلیان اورنگ را که ردیک بهاگلپور حاگیر او بود در (۱) حاه کرده

دولتخواهی* حضرت این التماس ایشان را قبول نموده و کیلان ایشان را سروپا داده حواب عرصه داشت ایشان را نوشته میعاد قرار دادند که در چه تاریخ سلیمان به پتسه بیاید - و خود اریحا برود - بعد اراں ملارماں او بیگچها و حاگیرداران خود چیری نوشتند که در فلان تاریخ مقرر شد که در پتسه ملاقات سلیمان افعان برویم - شمایان دران میعاد همه در گذر حیت و بلیه جمع شوید - و بایرید که در بارس بود عرصه داشت کرد که ار حکم چاره بیست - اما درین وقت که حضرت قلعه چنور قل کرده باشد شما را بحاجه افعانان به پتسه رفتن لایق نمی نماید - بار حکم نوشتند که تو در رسید پور (سید پور؟) در فلان تاریخ پیشتر از همه ملحق خواهی شد که لودی آخا آمده مرا خواهد دید - و عهد و شرط که لودی کند تو دران مجلس خواهی بود - بعد اراں به پتسه حواجم رفت - ناو خود تشویش و محوردن چوب چپی بایرید مردم خود را از خشکی فرستاده خود نکشتی در آمده خود متوجه ملارمت حان حانان شد - چون بیست و چهارم حمادی الثانی سه ۹۷۰ (به صد و هفتاد) قرار داده بود و در بیست و ششم در نواحی حیت و بلیه ملارمت حان حانان رسید - چون حماعه بمشار الیه ناحوش بودند محل یافته معرض رسانیدند که محاکم بارس که هر بار چیری می نویسد حواب می نویسد - و میعاد حاضر می شود - سرحد است و افعان که این معی

درآید - همان رمان کسان اعتدای ناسد الله حان فرستادند که اطمینان
 مشار الیه شود - و رمایه را نگماشتهای حانمان سپرده خود ملارمت آید -
 و ناو نوشتها که اطمینان خاطر او شود فرستادند - چون کسان حانمان
 رمایه رسیدند اسد الله حان را اطمینان خاطر شد - قلعه را نکسان
 حانمان سپرده خود متوجه ملارمت حان مدکور شد - و نواره و کومک
 افعانان که آمده بود مایوس گشته مراجعت نمودند - آب سون که لودی
 آخا ناسی هزار کس فرود آمده بود که سرحد ولایت خود را از آسیب
 محل نگاه دارد - چون اسد الله حان ملارمت رسید رمایه را تقاسم
 موشکی داده سلطان پور و بعضی از پرگات حس حان محکوتی را بعضی
 رمایه مشار الیه مقرر داشتند - و از مقام دیگر ریادتی هم ناو رعایت
 کردند - و سلیان افعان که حاکم ولایت سگاله بود - و لودی که وکیل
 او بود داستند که حانمان مرد سپاهیست و تدیرش ریاده بر شمیر
 است از راه ملایمت صلح درآمدند - و تحفه و هدایا و وکیل فرستاده
 عرصه داشت کردند که چون شما را حصرت پدر می گوید میانه ما
 و نادشاه صلح دهید که ما در ولایت خود باشیم - و معلان در ولایت
 و حاگیرهای خود باشد - و هر روز از حاسین حگ و حدل واقع بشود -
 و التماس بر نموده بود که من از سگاله به پته بیایم - و شما از حوپور
 در پته - ملاقات نموده عهد و شرطی که می باشد در حضور مشخص شده
 حظه نام نامی حصرت نادشاه بخواند و خوانده شود - حانمان بخت

اندک روری به پانوسی سرافرار شدند - و افغانان سگاله که این سست را
داسته اطاعت علی قلی را برطرف کردند بلکه ناو در سددِ راع شدند .

سال دیگر علی قلی بختِ دفعِ ایشان جمعیت کرده متوجه سگاله
شد - و افغانان هم از سگاله برآمده نزدیک به پتیه بیکدیگر روبرو
شده نشستند - علی قلی چون لشکرها کشیده و بی سامان بود و افغانان
در کمال جمعیت و سامان - از محل در اردوی علی قلی اندک کسی ماند -
و توحه حصرت برین بود که علی قلی معدوم گردد - و افغانان چون
ربونی او را داستند رور آوردند که حس پتی دشمن ما ست - بما بده
تا تو صلح کرده این جانب کرمی را تو بدهیم - چون (در) محل بیچارگی
علی قلی علاجی نتوانست کرد حس پتی را بسته بایشان داد -
و خوبور مراجعت کرد - چون بار مکرر سیاه نمک بحرایی کرده بود
دران مدت هرچه خیال کرد راست یامد بار بر سر قلعه مانکپور
و کره لشکر گرد کرد - و این خبر به ندگان حصرت رسید - از آگره
بالعار متوجه آن حرام حواریان شدند - در مابین کره و آلهاناس رسیده
قدری جنگ^(۱) شد - هادر بدست افتاده - همان زمان بقتل رسانیدند -
و علی قلی را تیری از عیب رسیده سر او را بر بپایه سریر خلافت مصیر
رسانیدند - و اسکندر و سلیمان اورنگ بحاب افغانان التها بردند -
و ساهی و اسباب ایشان آنچه در خوبور و نارس بود بدست لشکر طهر

حصرت بطریقِ العار متوجه اردو شدند - سحری بود که ناردو رسیدند -
 و اراں بدبختان خبر یافتند که خود را قلعهٔ حوپور رسانده‌اند -
 مادر علیقلی را و میر اصغر مشی و حواجه شاه محمود مشرف دیوان
 خانانان و حواجه رین الدین ملارمان خانانان که در قلعهٔ حوپور
 محافظت میکردند مقید ساختند - و والدۀ خود را برآورده متوجه قلعهٔ
 نارس شدند - چون به نارس رسیدند محمد شریف قرات بایرید را
 معه اسباب ریادتی که در محلی که نالعار بر سر علی قلی می‌رفتند
 در نارس گذاشته بودند گرفته متوجه قلعهٔ مدنِ نارس که اسد خان
 ملارم علی‌قلی می‌بود شدند - چون بدگانِ حصرت بدولت و اقبال
 نر بحوپور رول فرمودند خانانان و حواجه حهان نر التماس
 گماهان علی‌قلی و هادر و اسکندر نموده - نر فرمان عالیشان صادر شده
 که بدستور سابق حاگیرهای ایشان را بایشان ارانی داشته خود بدولت
 نالعار متوجه آگره شدند - و اردو آنجا بحانانان سپردند که مهمساری
 این جماعت نی‌عاقبت اندیش نموده بآگره بیایند *

چون اردو و خانانان بکره رسیدند خبر رسید که هادر و اسکندر
 اراں روی آب متوجه آگره شده‌اند - خانانان بآنها چیری نوشته -
 بالتو خان تواجی ناشی را فرستادند - ایشان از راه برگشته بحوپور آمده
 همه بیکجا جمع شدند - و علی‌قلی هم از سروار برگشته بحوپور آمد - بدگان
 حصرت در آگره رول فرمودند - خانانان و اردوی طهر قرین بیر در

رسیده بودند در کشتیها درآمده بحاب پرگنه چلوپاره روان شدند -
و بعضی اسباب و ساهی که از مردم او می توانستند همراه گرفته و پاره دیگر
کشتیها را شکسته - و اسد الله حان تریری را در قلعه سارس که رمایه شهرت
کرده علیقلی گذاشته بود - بعضی از ساهی و کشتیهای خود را آنجا کشیدند -
و خود همراه حس پتی و حمی از ملارمان قلعه چلوپاره رفته فرود آمد -
رور دیگر سدگان حصرت چون کشتی یافتند اریں روی آب در براری
قلعه چلوپاره رول فرمودند - و اردویی علیقلی فرود آمده بود - خود
در درون قلعه در چری فرود آمده بود چنانکه بعضی ینیان ؟ (لشکریان)
او اریں روی آب ظاهر می شدند - و سدگان حصرت چند تمگ
آن چری که او می بود انداختند - و او هم تمگ چندی سر داد -
حس علی کولانی که در ملارمت حصرت ایستاده حرف می زد یک
علوله آمده ردام قلماقی او خورد - حاجانان دست سدگان حصرت
گرفته این حاب برآورد که لایق باشد که شما در براری این نوع
حرام حوار قراق حو گرفته وا ایستید :

بقاره نوت مار دیگر را علیقلی نواخته از آنجا کوچ کرده بحاب
سروار متوحه شد - و از افغانان حس پتی همراه مشار الیه بودند -
سدگان حصرت کوچ کرده لب آب را گرفته قریب مؤ رول فرمودند -
مار دیگر بود که خبر رسید که هادر واسکدر قصد ساهی و اردو
نموده بحاب حوپور متوحه شده - در همان مار دیگر سدگان

(۴) حاجان عایت کردند - و حاجان سیکار سارس - برید و رحمت فرمودد - و اسباب ریائی را در قلعه سارس گذاشته - تا دیگری بود که طریق المعار در ملازمت حضرت متوجه عقیلی شدند - و از آب حوبپور ردیک قبیلش گنگ گذشتند - و تا حوض بود که غاری پور رسیدند - و کسان عقیلی که شتقداران غاری پور بودند خبر یافته از کرکی برآمده عقیلی در محمدآباد که چار کروهی غاری پور است رسیده خبر رسانیدند که حضرت بدولت و اقبال تشریف آوردند - و حضرت و لشکریان همه اولچین شده میخواستند که همان زمان بر سر آب حرام حوار متوجه شود - درین اثنا حاجان رسید و عرض رسانید که نادرشاه عالم لایق بیست که مثل شما پادشاهی بر سر این حراست حوار قزاق در شب بروید - ملازم شما است - ایشان فرمودند که پس آن حرام حوار خبر یافته حواهد گریخت - حاجان عرض کرد که حکم یک نوکر از پیش شما گریخته باشد - هر جا گیرد آخر دست می آید - در رفتن و گرفتن او اضطراب نفرماید - حضرت چون حاجان را پدر گفته بودند و کلانتر الس و - الخامس او را قبول فرمودند - و علی الصالح متوجه شدند - چون او خبر یافت مقاومت نتوانست کرد - قرار برقرار داده محاسب برهنه رسیده بدو رفت - بعضی از لشکریان حضرت تعاف کردند - و آب گداز برهنه رسیده اندک رست - و هم نمودند - چون سامی و اسباب او که در کوه کوچ کرده بود

من و شمایان گذشته التفاتها کرده اند - شما چون این نوع بی ادبی کرده اید و آن هم من رسیده که لشکر حصرت را حلوی کرده بر سر شمایان آمده بودند شما را ضرور شد - و چند رنجیر فیل حاصه که همراه بود بدست شمایان درآمده - حالا تلافی آن این است که فیلهای حصرت را بدست هرکه درآمده باشد گرفته مفصل کرده بدرگاه فرستند - و به یار نام نوکر بهادر که پیش علیقلی می بود - سپرده فرستادند - و آنجا رسیده فیلان را جمع ساخته بدرگاه معلی فرستادند .

رور دیگر مادر علیقلی همراهی حاکمان و حواحه حهان متوجه ملارمت شدند - مع فیلهای خوب و پیشکشهای لایق هر دو در حوپور بهابوس مشرف شدند - نوعی که حاکمان و حواحه حهان به علیقلی قرارداد داده بودند حصرت التماس ایشان را مدول داشته فرمان حهان مطاع صادر شد که حاجیر علیقلی و بهادر و اسکندر دستور سابق ایشان متعلق باشد - بعد ازان بدگان حصرت باندک کسی سر قلعه چار رسیدند - چند رور آنجا بوده شکار فیل بیر فرمودند - و از آنجا مراجعت نموده در بارس باردویی طمر قرین ملحق شدند - بعضی ارباب بفاق این التفات که بطر علیقلی و آنجماعه کردند خواستند که بطهور بیاید بعرص رسایند که او بیحیر است اریحا ایلغار کرده او را بدست می آریم - سرکار حوپور و بارس و عاری پور و بعضی محال دیگر که حاجیر علیقلی و آنجماعه تعلق داشت

جهان گرفته بتلازم حضرت پیرد - تا حضرت از گاهان علی قی
و بهادر و اسکندر بگذرد - و جاگیرهای ایشان را بر ایشان مله دارد -
و این هم قرار یافت که صاحب در قلعه مکسر که خانه ابراهیم حان است
جمع شوند - و ابراهیم خان مذکور مهابی خانخانان و خوانین نمود
روز دیگر متوجه ملازمت حضرت شوی - و بعد از فراغ صحت
هر یک بمنزلهای خود رفتند - و صاحب این حاعت همین دستور در
قلعه مکسر در خانه ابراهیم حان حاضر شدند - چون از محو حان
فائقشال بقدر شافی ظاهر شده بود خاخانان اتماس حواجه حان
گاه بجهن و با حان و مرزا بیگ و محب کلایتران فائقشال را از
علیقلی التماس نموده - آنها را نیز همراه قلعه مکسر رده و دد که ربع
کلمتی که میان علیقلی و ایشان تنده ود شود =

در این اثنا این خبر از حویبور رسید که لشکری که سردار
آن میر معزالملک بود که بر سر بهادر و اسکندر تعیین کرده و دد -
در نواحی حیرآباد جنگ کرد - چند حلقه قبل حاصر که در آن لشکر
بوده بدست آن تنک بحرامان افتاده - و محمد یار سلطان که حواهر راده
'اسکندر ود درون جنگ بدست لشکریان حضرت کشته شده - من
رمان خانخانان به سادر و 'اسکندر چیری وشت که اضطراب کرده
جنگ را بر کرده اند - در ساعت که وشته رسد فلهی حضرت را جمع
کرده فرستند - و علیقلی هم چیری وشت که حضرت ایضا از سرگاه

علی قلی از شمشیرها و خدمتگاری‌ها که ساق کرده بود میگفت -
 بایرید بطریق مطایبه که سابقاً درحوردی بمشار الیه داشت گفت
 که از سر تراشیده و دستار کلان شما دولت‌خواهیها ظاهر است -
 بعد از آن قرار یافت که آصف خان بملازمت حصرت رود - و صورت
 مجلس را بعرص رساند - و حواحه جهان را از آنجا فرستد که آمده
 علی قلی را باتفاق حاجانان دلاسا بنماید - و بنده حیدر این درگاه عالیشان
 سارید - هر یک جدا شده باردویی خود رفتند ه

بعد از سه روز حواحه جهان از حوینور آمدند - و حاجانان
 قرار دادند که ابراهیم خان را این جانب در اردویی شما فرستد -
 تا ما باردوی علی قلی برویم - همون زمان این معی را بحان زمان
 نوشتند - مشار الیه ابراهیم خان را در کشتی انداخته این جانب
 فرستادند - و حاجانان و حواحه جهان مذکور و میر اصغر مشی
 و حیدر محمد آخته‌بیگی و شاه خان حلایر و کوچک علیخان پسر او بیس
 بیگ کولانی و شاه حسین خان نکدری و تمرخان یکه و بایرید
 و حواحه رین الدین از ملازمان حاجانان نکشتی درآمده آن روی آب در
 کسر بحانه علیقلی مذکور رفتند - و مشار الیه مجلسی که لایق این
 جماعه بود آراسته - و حسن تنی و کالا بهار و سلیمان مگلی و سلیمان
 سلطان اورنگ و حمی دیگر که باو اتفاق داشتند بمجلس حاضر شدند -
 بعد از مهمانی قرار یافت که ابراهیم خان و والده علی قلی را حاجانان و حواحه

خط بمشار الیه رسید سائی خود را در کنده گذاشته با لشکری که همراه داشت و کومک افغانان که باو ملحق شده بود مع نوارهای خود متوجه گدر چوسا شدند - بعد از دو سه روز به نکسر که آن طرف آب بود (و) روی روی حاکمانان بود رسید - نمار پیشین روز دیگر نکستی درآمده همراه یک قورچی و شهریار نام ملاری و سلطان محمد میرآب متوجه ملاقات حاکمانان شد - و حاکمانان هم در کشتی درآمده - مرا عیث الدین علی که در آخر او را آصف حاکم ساختند و از حوپور از ملارمت حصرت آمده بود که در محل ملاقات علی قلی در مجلس حاضر باشد - و نایب ملارم حاکمانان و میر حاکم ملارم سلطان قنق که پیش حاکمانان می بود این سه نفر در کشتی حاکمانان درآمده متوجه شدند - چون هر دو کشتی میانه آب گنگ^(۱) بیکدیگر نزدیک رسیدند - و هور اندک فاصله مانده که حاکم رمان از کشتی خود قد راست کرد و گفت کیفیت لع - سلام علیکم - و حسته در کشتی حاکمانان درآمد - و بیکدیگر را در نعل گرفته بجهت تعزیت حصرت حست آشیانی که تا آن عایت بیکدیگر را ندیده بودند گریه سیار کردند - و عهد و شرط بجهت دولت خواهی حصرت از حاکمین نمودند - کلام الله که نایب در نعل گذاشته بوده بود - هر دو سوعی که در بالا گذشت سوگند خوردند - در اثنای حکایت

(۱) در اصل سحه ، آب گنگ و حون بیکدیگر ، .

محسرت نگدراں - و رین لیموئی مع رین پوش حمل در بالای اسپ رده و پوشیده از حویلی دولتخانه که درآمد شیۀ آوار خوش کشید - چنانکه حصرت از آوار شیۀ اسپ حاصر شدند - و ترک سپر دوری نموده توحه فرمودند - و اران ایوان فرود آمده بدولت سوار شدند - و تعریف اسپ را بخواهین که حاصر بودند فرمودند و درین اثنا بایرید هم تعریف کرد - حصرت فرمودند که تو برمی این اسپ از کجا می دانی - بایرید عرض رسانید که بنده در حصار حریده بود - و درین راه پیشکشِ حاجانان نموده - حصرت فرمودند که مگر بحصار آسپ می آرید - عرض کرد که اران راه نگحرات سیار می برد - فرمودند که فرمان نویسد که نگحرات دیگر اسپ نبرد - و راه حصار بعهده و اهتمام بایرید باشد .

چون حاجانان بشکر پیش ملحق شدند و آصف خان بجهت ملاحظه علیقلی و مردم او از عاری پور دو گروه پائین تر قلعه راست کرده لشکر را آنجا در آورده بود - تا آن روز که حاجانان رسید آنجا بودند - پس فرمود که آن مردم کوچ کرده متوحه گذر چوسا شوند - چون بموضع براین پور که از برگنه محمد آباد و محمد آباد از برگات حوپور است در رابر قلعه نکسر که آن طرف آب است رسیدند - و مردم حاجانان و خواهین فرود آمدند - وزیر خان را اسپ و سروپا داده مع قور حاصه رحصت نمودند - و بخون خان قاقشال را با جمعی از ملارمان

گفته - و بعد اراں فرمودند که حان بابا شما لشکر پیش میروید با ما -
 حان بابا عرص کرد که شما نادر شاه آید باین نوع کارهای حروی متوجه
 شدن لایق بیست - بنده برود - و همون زمان ناسپ و سروپا سرافرار
 کرده رحصت فرمودند - و حکم فرمودند که چون آنجا برسید وریر
 را معه قور رحصت کنید - چون آصفهان مردی کم رته بود قور را
 فرستاده بودیم - حالا احتیاج بقور بیست - مردم شما تسلیم خواهد
 کرد - و مشار الیه در سپاه خوینور که مرل میرا عرب نوکر علیقلی
 بود فرود آمده بودند که بدگان حضرت متعاقب حواجه حان را
 بمخدوم الملک همراه کرده بخت عذرخواهی سخنان بالا فرستادند -
 و چون بدگان حضرت فرموده بودند و مخدوم در میان بود رفع
 کلمت سخنان گذشته شده بار تارگی عقدِ احوّت ستند .

و بعد اراں اسپ شرعاً که بایرید در حصار فیروزه ارا افعان
 مامکان حریده بود و در بواجی* سلطان پور بلهر رور عید قربان پیشکش
 کرده بود - و حضرت بارها باحاکمان فرموده بودند که حضرت
 نادر نادر شاه را اسپ شرعاً بوده است که ناو میل داشته - دایم در طویله
 نگاه می داشتند - اگر اسپ شرعاً خوب هم رسد ما هم میل داریم
 که نگاه داریم - و همون رور که بایرید این اسپ را باحاکمان پیشکش
 کرده بود باحاکمان بدر حضرت کرده بودند - و بایرید گفتند که چون
 لشکر می رویم این حانور حاندار است مبادا امری واقع شود - تو برده

بدگانِ حضرت در حوپور رول احلال اررانی فرمودند حواحه عبد المجید
 را که خطابِ آصفحانی داده بودند با جمعی از حواین بر سرِ علیقلی تعین
 فرمودند - و او در مابین عاری پور رفته نشست - و از جهت رور
 برشگال از آنها نتوانست گذشت - بعد از چند رور باو خبر رسید
 که مطهر حان را (با) حریه رانی که بدست او افتاده بود می طلبد -
 چون تاحک و بی حوصله بود اریں عمر هراس در خاطرش پیدا شده
 با چندی از بردیکان شی از اردو برآمده نکره که حاگیر مشار الیه بود
 رفت - رور دیگر این خبر بعرض اشرف رسید - بواب معمر حان حاحانان
 را طلب داشته در مجلسی که مخدوم الملک و حواحه حهان و مطهر حان
 در ملارمت بودند فرمودند که حان نانا دیدید که این مردک تاحک
 چه عمل کرد - حان حانان بعرض رسانید که نویسنده را چه حوصله باشد
 که شما این مقدار تربیت کردید - فرمودند که حان نانا - حواحه حهان او را
 ترتیب کرده بود ما از ترتیب او چه خبر داریم - حاحانان عرض کرد که سخی
 حواحه حهان در وقت تربیت این نوع مردم چه اعتبار دارد - و حواحه
 حهان در محل تربیت او گفته بود که یک موی آصف حان به از تمام الس
 چعته است - و حواحه این را هم مشخص نگفته بودند که کدام
 موی آصف حان از الس چعته بهتر است - در وقتِ عرض کردن این سخنان
 حاحانان گریه کردند - حضرت التفات و عنایت بسیار طاهر کردند و فرمودند
 که بد کرده و جهک رده که این نوع سخنان در مجلسی که شما بوده اید

رور دیگر بدگانِ حصرت ساں واحب دیدد مخصوص
 مردم سرکار حصار - چون جمعیت و پُرِ رِاق آمده بودند بطرِ مرحمت
 متوحه شدند - و عایت و شفقت سیار فرمودند - و لشکرِ حان هم پیش
 اریں رور تعریف کرده بود که لشکرِ حصار سیار پُرِ رِاق اند -
 و اسکندر حان حرام‌خوار حیرِ تشریف آوردن حصرت یافته
 قلعهٔ یمکار را گذاشته راه لکھو متوحه اوده شد - و امیر حان حمیل
 که حاگیردار قلعهٔ یمکار بود با مردم خود و حاگیرداران آن نواحی آمده
 ناردوی طغر قرین ملحق شدند - و علی قلی و بهادر که آمده قلعهٔ مانکپور
 را قل داشتند آنها یر باامیدی قلعه را گذاشته حوبپور مراجعت
 نمودند - و جمعی از حواین و سلاطین در دنبال اسکندر حان بالعار
 متوحه شدند - و اردوی طغر قرین همراهی* بدگانِ حصرت از آب
 لکھو عبور نموده متوحه حوبپور شدند - علیقلی - بهادر حان را خدا کرده
 ناسکندر حرام‌خوار فرستاد که در اوده یا هر محل که لایق داند
 باشد - و علیقلی साथی* خود را گرفته نکدا نام موضعیت آن طرف آنها
 بالاتر از حاجی پور و ردیک آب سون و پائین‌تر از آب سلوار - و گنگ
 و حون که همراه می‌شوند که مابین حوبپور و حاجی پور دران لبِ آب
 مصوط‌ترین حای بود نگاه داشت - و سلیمان کرانی و افغانان که ولایت
 سگاله را داشتند کمک علیقلی شدند - و فتح حان و حس حان پتی
 که در قلعهٔ رهناس بودند آنها یر کس علیقلی فرستاده باو اتفاق کردند - چون

داشتند - نواب مرزا سلیمان و حرم بیگم مراجعت نموده به مدحشان رفتند *

و در سه ۹۷۳ (به صد و هفتاد و سه هجری) بود که فرمان عالی شان بایرید صادر شد - و پروانه نواب جان حاکمان که سان واجب حاکمیداران سرکار حصار را و یراق ایشان را یک ملاحظه کرده همراه گرفته متوجه لشکر حوپور شوند - موجب حکم همین دستور عمل نموده - قریب هفتصد و هشتصد کس همراه گرفته متوجه آن صوب شد - در راه بحر رسید که حاکمان را با جمعی از حواین پیشتر رحست فرموده اند - و در حصرت دهلی حط حاکمان رسید که حاکمیداران حصار سرعت خود را بلب آب قنوج رساند - دو مزل را یکی ساخته در اندک فرصتی از راه کول حلالی متوجه قنوج شدند - و همان روری که اسکندر جان باعی قرارداد داده بود که از آب گذشته شب حوون بر سر حاکمان بیارد - این جماعت بعایت الهی دران شب رسیدند - و آن حرام نمک بحر یافته نتوانست از آب نگردد - و از کنار آب برگشته بقیعه بیمکار رفت - بعد از سه چار روز بدگان حصرت بدولت و اقبال با لشکر گران بلب آب شیرگزه رسیده بدیک بقنوج شده بدولت فیل سوار از آب عبور فرمودند - و اکثری از حواین فیل سوار بودند - و اردوی حاکمان که پیش ازان بلب آب آمده بودند آن شب نکشتیا سوار شده از آب گذشتند *

اعتراض خواهد کرد بلکه عصب - میر مذکور متعهد آن دو کس 'د' را
 بایرید خلاص کرد - و جهت کوفت دو روری - ر - حصار بود -
 و اسباب که بایرید مهابانی نموده بود متوجه درگاه نمود - و در محسرت
 دهلی بهانوس بدکان محسرت - اقرار گشت - بدکان محسرت -
 محسرت دهلی رسیده اند ناتار حان حاکم - علی و ثنا محمد حان واهی
 و نور الدین محمد حان ترخان حاکم دار - میدون و ابوالفتح و میر فتح
 برادران قلیح حان و حمی دیگر که حاکم - واهی - علی و -
 ابوالعالی تعین فرمودند - و آنها را واهی - که توپخانه کدش - در
 فیروز پور حیر ابوالعالی را یافته اند که بپرکه سیالکوٹ رفته ک شب
 بوده از آنجا بنگران حکم کرده متوجه کابل شد

و در اوایل که کابل درآمد - ملازم - مرا محمد حکیم را خود
 قرار داده - بعد از چند روز آنها هم دعد - مخالفت نمود - ما چون حکم
 والد - میرای مذکور را معه محمد قاسم کوهر و عرب خواهرزاده مشار اله
 را بی جهت قتل رسانده - مرا را تصرف خود در آورده - و این حیر
 چون به بدحشان رسید نواب میرزا سلیمان مع کورچ خود حرم حکم متوجه
 کابل بجهت دفع و رفع ابوالعالی شدند - در لب آب نارای بیکدیگر رو برو
 شده - فتح مرا سلیمان روداد - و ابوالعالی مذکور را رده دست
 آورده نواب محمد حکیم مرا سپردند که بخون والد خود و امرای خود
 نقصان رسانید - نار نواب محمد حکیم مرا دستور سابق در کابل تشریف

تمام بمائی - و عرصه داشت را محامیان که در آگره محبت اعتماد گذاشته بودند فرستادند - و سرعت تمام متوجه شدند - و روری که خط شجاعت حان و لشکر حان محصار رسید چار رور بود که ابوالمعالی ارگرد حصار کوچ کرده رفته بود - ابوالمعالی که در کول فرود آمده بود آن شب بایرید و سپاهیان و توپچیان کمال احتیاط بها آوردند - و دران شب بوکران بایرید مالهه نمودند که باردوی ابوالمعالی شحون بریم - سلطان مدکور را آن قدر جمعیت بود که حماه را سگاه داشت قلعه جدا کرده حماه را شحون فرستد - و گفت مادا مردم کاری نتواند کرد - و ار نگاه داشتن عاخر شویم - و دیگر آنکه دران چند رور بوکران احمد سلطان حرامی کرده با ابوالمعالی درآمده بودند - و در اکثر تواریخ هم شیده بود که بوکر اعتماد تمام نتوان کرد - شحون بردن را قرار نتواست داد - صاح ابوالمعالی داشت که قلعه استحکام یافت نمی توان گرفت - و رفتن حصرت دهلی را هم ار سدگان حصرت ملاحظه نموده لایق بدید - کوچ کرده متوجه لاهور شد - چون دو کروه محنگلی که در فتح آباد بود درآمد بعد یک گهژی به بایرید که در رح متصل محاهای فیروز شاهی بود سیاهی طاهر شد - و میر گیسو را سوگند داده رحصت کرده اند - که چون به بایرید رسد دو کس ابوالمعالی را که گرفته اند خلاص کند - چون میر مدکور سلطان مدکور رسید اراده قرار داده نمودند - بایرید گفت اگر سدگان حصرت بشود

ما دولتخواهِ حصرتیم می‌یابست که پیشوار ما می‌آمدی - و آنچه قاعدهٔ
 مہمانداری است بحا می‌آوردی - و دروارها را سته مردم ما حگ
 کردی - و ما اگر در صددِ بدی می‌بودیم قصه را می‌تواستیم دست انداز
 کرد - و آن دو نوکر ما را که گرفته بفرست - مُلاً مارک مذکور
 نقله آمده سخماں ائوالعالی سائید گفت - مشارالیه را بار فرستادند
 که اگر شما بطریقِ مہماں می‌آمدید مہمانداری می‌کردم - اما شما نارول
 درآمدہ و بحرانہ شریفہ دست انداز کرده میر گیسو را مقید ساختہ
 ہمراہ آوردید - ہر محل شما میر گیسو را رحصت کید - من ہم آن رماں
 (مردماں) شما را حواہم گداشت - و اراخا با احمد سلطان و اسکندر سلطان
 ولد شادی بیگ دولقدر حگ کرده قتل رسایدہ اید - و اراں حا
 شقدارِ پرگنہ جہویمہوں را قتل رسایدہ اید - من چہ نوع شما را مہماں
 خیال کم - در ہماں رماں حقیقت آمدنِ ائوالعالی و حگِ سر تحتہ پل
 را بواب حاحماں عرصداشت کردہ

و حیر آمدنِ ائوالعالی نارول سدگانِ حصرت در آگرہ رسیدہ
 بود - ایشاں بدولت و اقال سوار شدہ متوحہ حصرت دہلی شدہ بودند -
 و عرصہ داشت بایرید در دودل پایۂ سریر اعلیٰ رسید - و شجاعت حان
 و لشکر حان کہ ہمراہ بودند حکم شد کہ سائید بویسد کہ مردانہ
 باشد کہ ما ہم رسیدیم - و مہر ہمراہ بود کہ فرمان سرافرار شوی -
 و نوشتہ لشکر حان و شجاعت حان حکم ما داستہ در خدمتگاری اہتمام

که در قلعه) محکم کرده اند - ما نتوانستیم در آمد - ابوالعالی گفته که
او مردی سردار است - و شنیدم که در وقتی که مرا سلیمان و مرا ابراهیم
قلعه کابل را قتل کرده بودند قلعه داری و ترددات خوب بها آورده - بلکه
مدار قلعه مدانی به او بوده - بالفعل که او حردار شد ما نمی توانیم
قلعه را گرفت - حلو گردانده از عقب بنارگاه سرکول مامکان که
محمد قاسم خان بيشاپوری که قتل اریں حاکم دار حصار بود صقه ترتیب
داده بود آنجا فرود آمده - و صقه مذکور از قلعه حصار یک دیگ انداز
باشد - و هور مشخص شده بود که چه کس است - از دو سپاهی
ابوالعالی که بر سر تحت پل گرفته بودند نایرید پرسید که این چه کس است -
اینها گفتند که ابوالعالی است که از مکه آمده - و نابول
و غیره که آنجا (اراخان) بالا ذکر کرده شد تقریر نمودند - نایرید را
گمان این بود که او این قدر جمعیت هم رسانیده باشد - و محصرت
حلال الدین محمد اکبر بادشاه مخالفت کند - درین اثنا ملا مارک
حصاری که مشرف دارالصرب حصار بود گفت که ابوالعالی که مکه
می رفت در احمد آباد مشارالیه را دیده ام و می شناسم اگر گوید رفته
حر بیارم - او را فرستادند - ابوالعالی چون او را از دور دیده - دایسته
که این شخص تحسین آمده - او را پرسید - مشارالیه بخواست که دروغی
نگوید - گفت آری مرا فرستاده اند که تحقیق شود که چه کس است
که این ها فرود آمده - ابوالعالی گفت برو و سایرید سلطان بگو که

بیشتر شد - قصّات را گفت که بمهرلها رسیده و تحدید وصو کرده
 بدرواره ناگور جمع شوید - و خود اسپ طلّیده باضطراب چنانکه
 بالاتگ اسپ را هم نکشیده بودند سوار شده - یک علام بهیرچی
 ایستاده بود سپر و شمشیر طلّیده خود را بدرواره ناگور رساند -
 رسیدن مشار الیه و دویت کس بدرواره مذکور ابوالمعالی تعین
 نموده بود سراسر رسیدند - و ادم پسر مراد بیگ دیوانِ کامل در
 مدوی بوده سواران حدل کرده بالای تحتّه پل رسیده بود که مردم
 درواره بایرید را دیده دلیر شدند - تیر و تفک مردم ابوالمعالی
 گذاشته - پسر مراد بیگ را از دست سواران خلاص کرده - دو کس
 دیگر از کسان ابوالمعالی را از سرِ تحتّه پل گرفته آوردند - باعیان
 را رده برگردانیدند - و سیصد کس که بدرواره دهلی تعین کرده بود
 آنها بیر نآن درواره رسیده - محمد شریف مذکور تحتّه پل را کشیده
 نقاره رده - بایرید را معلوم شد که نآن درواره هم حماعه رفته اند - ابوالمعالی
 چون سوی قصه رسیده از نقالان تحقیق نموده که در قلعه کیست -
 آنها گفتند که بایرید است - قبول نکرده و گفته که شنیده‌ام
 که حاجانان او را طلّیده‌اند و رفته - آنها گفتند که قل اربن
 بچد رور حاجانان مردم خود را طلّیده نموده‌اند آنها رفتند - بایرید
 مع سپاهیان خود ایجا است - درین اثنا مردم که سر تحتّه پل رسیده
 بودند حماعه از آنها مراجعت نموده - (به) ابوالمعالی رسیده (گفتند

فیروزه است - و کارکن مذکور را فرصت آن شده که نام ابوالعالی
 را یک تحقیق نموده نویسد - سه چار گهزی شب بود که آن حط سائید
 که در قلعه حصار بود رسید - مشارالیه را از روی سپاهگری ددعه
 محاط رسیده - همان رمان سوار شده برج و ناره قلعه را ملاحظه نموده -
 هر جا شکست و ریختی بود در همان شب در صدد مرمت شد - و از
 سپاهیان و توپچیان اعتمادی در همه جای قلعه تعیین کرده - و خود دروازه
 دهلی آمده محمد شریف نام برادر خود را در دروازه دهلی گذاشته
 مشارالیه گفت هر محل جماعه پیدا شود تحت پل را برداشته استحکام
 در دهد - چون بقاره خانه هم در بالای دروازه مذکور است - گفت بقاره
 هم برید که من هر جا باشم حردار شوم و دایم که جماعه آمده اند -
 و از آنجا دروازه مذکور رفته از قدیمان و معتمدان خود را در دروازه
 مذکور تعیین کرده - همان رمان حاسوسان سواره و پیاده هر جانب تعیین
 نمود - و خود بمحل آمده در بالا خانه مرحومی بیگ مرک که سابقاً
 حاکم حصار فیروزه بود آن محل را راست کرده بود - و پشت نام او
 بر جمیع بنده مشرف بود برآمده بایاران بیدار بوده از برج و ناره از
 دروازه ها خبر می گرفت - بمار بامداد گذارده بخانه مذکور فرود آمده -
 قاصی و مفتی هر روزه در مجلس حاضر می شدند - تا مهم بندهای خدا
 موافق شرع کرده تفضیل می رسید - محل بمار اشراق بود که از مابین
 مدوی و بازار شهر آوار و عوای ظاهر شد - بایرید مذکور را ددعه

در وقتِ این سخنان که در بالا گذشت و گریه و گریبان پاره کردن در مجلس حاضر بودند ،

و درین مرتبه نکاولان آتش می کشیدند - تا وقتِ دسترخوان در آوردن به بایرید گفتند که تو مرا باین فرمانی که یاری آورده است می خواهی تا آگره ری در رنگ حانور چشم دوخته - بار مرا بی حوائی دهد - بایرید عرض رسانید که این مرتبه دران رنگ بخواند بود - و آن زمان کابل از شما بود - و عی حان با جمعی کثیر مرا محمد حکیم را محافظت می کرد - و این اندیشه داشتند که مادامی شما بی رحمت یاد کابل کنید - و حالا که کابل از شما رفته باشد - و عی حان همد آمده - و بوکران ملارم مرا شده باشد - و مرا و ملارمان سرِ خود از شما دگر چه ملاحظه کنند که بآن نوع نگاه دارید - من صامی فرمودند که من آن مقدار از حراسایانی که در دریجانه دحل یافته اند ایدا کشیده ام که باین سخنان تو گول می شوم - و تا آگره بخوانم رفت - بایرید در جواب گفت که آخر تا آگره بخوانید رفت - چه علاج دارید - اگر بروید شما بد است - گفتند که بدی کدام است - بایرید گفت که اریں بدتر چه باشد که ناعی می شوید - حاجانان درین مرتبه بایرید بطریق دشام پیش آمدند - اما دشام ایشان بایرید و اهل مجلس ظاهر نشد که چه گفتند - و چون آتش طیار شده بود بطعام خوردن مشغول

آخر کفش خود را اریں در چادر برداشت و آن در چادر برد
 که ایضا را هم تو گذاشتم - و درین چادر هم می‌ناشتم - و نایرید هم گریه
 کرده بچادر خود روان شد - و چادر مشار الیه یک سرعه بود
 که ملک ایوب کلانتر حلیل محاکمان در پشور داده بود - و در حیثی که
 این چادر رمین دور را محاکمان از لاهور آوردند - آن چادر را
 مشار الیه داده بودند - و از صد کس شکست خورده بعد محاکمان و حیدر
 محمد خان و نایرید کسی دیگر چادر نداشت - و همور نایرید در چادر
 خود قرار نگرفته و گریه محاکمان هم تسکین یافته و پیشواری که گریبان
 پاره کرده بودند - دیگری پوشیده بودند - راهد قلی نام از بردیکانی که
 داشتند - که حالا در سگاله در ملازمت نواب سعید خان ست فرستادند
 که (نایرید) بیاید - نایرید گفت که سخنان مرا نمی‌شنوید و مرا که می‌طلبید چه
 می‌کند - خود را در آب انداخته^(۱) می‌میرم - حواحه قاسم ایل
 و حواحه شیخ احمد دیوان و قاصی حواحگی و رستم علی و محمد شریف
 ایها به نایرید نصیحت کردند که مردی کلانی است - و بجهت تسخیر فلکی
 چند روری دولت ارو برگشته است - چون طلب می‌دارد بروید -
 و چون نایرید مکرراً ملازمت رسید تا آن چندی را هم بمجلس طلسمه
 بودند - مثل یاری سلطان که فرمان آورده بود و طالعی و مررا علی دوندان
 و نالتو اورنگ و دوست محمد کرماهی و حواحه حسن و شاه هاشم -

(۱) در اصل نسخه «آب انداخته مردار می‌میرم» .

و حان‌خانان چون میر حان علام سلطان محمد قق را فرستاده بودند که رفته بطریق حاسوسی به بین که آنها به بایرید چه می‌گویند - و او ایشان چه قبول می‌کند - و میر حان رفته سخنان گذشته این جماعه را بحان‌خانان گفته بود - بایرید چون بچادر خود می‌رفت از پیش چادر حان‌خانان بایست گذشت - راه دیگر بود - و در وقتی که حانه حیدر محمد حان می‌رفت در چادر را پیش کرده بودند - و حان‌خانان و حواجه حس که بیکدیگر که حرف می‌زدند می‌مودند - بایرید را بخاطر رسید که سلام ناکرده چون نگذرد - و چون متوجه کورش شد - حان‌خانان را بخاطر رسید که آن سخنانی که در چادر حیدر محمد حان ناو گفته اند حواحد گشت - پیش ازانکه مشار الیه سخی تعرض رساند - حان‌خانان در سدد اعراض و اعتراض مشار الیه شدید و گفتند تو می‌خواهی که مرا ناآگه بری که ارکان دولت ریش مرا در رنگ بر احش بگیرد - و من مع می‌کرده اشم - و بایرید قسم یاد کرد که عرض من کورش بود - سخنان مردم کدام رور من بی‌رضای شما تعرض رسایده ام - و عرض حان‌خانان اریں مقدمه و اعراض این بود که داسته بود که اگر دو رور دیگر مهم باین هیچ باشد پاره از نوکر که مانده آنها بی‌پریشان شود و مهم دیرتر صورت می‌یابد - و درین باب داسته بود که بایرید حرف ردن خوب است که بلکه حساب گم شده بدست آید - درین اثنا بایرید گفت که نمی‌دایم شما در چه خیال آید - مهات شما صایع شده رفت -

وداع حان حانا آمده بود - و این پانصد کس را حان حانا
رحصت کرده بودند که هر جا خواهید رفته نوکر شوید که من ترک
سپاهگری کرده ام - و تو اچیان این مردم را کوچانده از آب
می گذرانید - و حیدر محمد آخته بیگی را چشم درد میکرد - و بایرید بخت
پرسش بچادر مشار الیه رفته بود - و سرداران آن پانصد کس بدیع الزمان
ترکان سیره رین الدین سلطان شاملو و طالی ملخ آبی و دوست محمد
گرماتی و قاسم ایل؟ و رستم علی؟ بی ماه روی و حمی دیگر در چادر
حیدر محمد حان به بایرید گفت و گو کردند که تو همه وقت در مجلس
می باشی - و ترا برادر می گوید و می نویسد - و تو یک کلبه از حاب
ما می گوئی - و ما را و پدران را سست سی ساله و چهل ساله هست -
ما درین وقت ایشان را گذاشته کجا رویم - و بایرید - حیدر محمد حان
و چندی دیگر را گواه گذراند که بارها بطریق نصیحت گفته ام و محدل هم
پیش آمده ام چه کم قول می کسد - ما آنکه کنگش سپاهگری را هیچ کس
درین الس چعتی به اریشان نمیداند - و همه الس سخا و کلانی ایشان را
قول دارند - می یام که چند روری بی دولتی پیش آمده است که
هرچه می گوید و می کسد همه غلط است - خوب چون حالا فرموده
اند شما از آب نگذرید - بلکه درین اثنا وقت یام بعرض می رسام -
ما هم ضرورتست فرزدان من در کابل ناسیری مانده اند - و سخا
ما که دایم گوش می کردند حالا هرچه می گویم آن در می آید -
هر حال تلاش حوام کرد - بلکه یکبار دیگر ناگه توام برده

بودند - مضمون آنکه در سپاهگری شکست عیب می باشد - و شما نکسِ
 خورد هم حگ نکرده اید - و شما که التماس لاهور کرده اید حاگیرهای
 که شما داده ایم تا عایت تعثیر یافستند - نداسته بودیم که آن حاگیرها
 ار لاهور کمی داشته - و الا لاهور در اوایل در عوص آن شما
 می دادم - درین ولا بعضی حکایت ار سلطان آدم و باقی ککراں عرص
 ما رسیده - بابران پیر محمد حان و قطب الدین حان و شریف حان
 و باقی فرردان و برادران آنکها را که در صوئه پنجاب حاگیر دارند -
 و محمت دفع و رفع ککراں تعین کرده ایم - و آن جماعت را مدتیست
 که رحصت فرموده ایم ار لاهور گذشته باشد - و سب تاحیر در دادن
 لاهور همین شده - و الا شما حان مانا مانید - لاهور که ار ما التماس کرده
 باشید - چون بدهیم - در رور بلکه در ساعت متوجه ملارمت شوید که
 دستور سابق مصب وکالت ار شما است - و حاگیرهای سابق مع ریادتی
 محال خود خواهد بود - و اگر خواهید که بار نکابل رفته اران جماعت
 انتقام نگیرید ار لشکر و حریه کمی بیست - و یا جمعی دیگر را بخدمت
 کابل تعین کنید - هیچ کس را ار سخی و مصلحت شما چاره بیست -
 و قریب به پانصد کس ار حاگیرداران شاهپور و حیرآباد و اتاوه و حلدرد
 و غیره که بحاحبان ملحق نشده بودند در همین مرل آمده ملحق شدند -
 و حواحه حسن نقشسندی که در آخر یرنه مررا حکیم شده بود و اعتماد
 تمام در دریحانه مررا داشت و اسباب او به بهره رفته بود - محمت

رور دیگر کوچ کرده متوحه ییلاب شدند - و در دو سه رور
 ار ییلاب عبور کرده براه سلطانی بده سلطان پور که حایهای سلطان آدم
 ککر بود متوحه شدند - چون سلطان پور چهار پنج گروهی مانده بود
 سلطان آدم و لشکری و محمد حان و شمس حان و باقی فروردان و سایر
 سلطان آدم مع کولی و ادرن و کیلان سلطان مذکور استقال کرده ملازمت
 نمودند - و اظهار بدگی و دولتخواهی نموده محبت آشنائی که سابقاً بحان
 مذکور داشتند - و در حیثی که میرا کامران را ار حائے سلطان آدم
 ملازمت حصرت حت آشنائی برده بودند و در همان اوقات مررای
 مذکور را کور کرده رحصت مکه معظمه فرموده بودند - که آن داستان
 در بالا در تذکره ذکر شده - سه گروه ار سلطان پور پائین تر در لب آب
 هت فرود آوردند - و هر رور ار بر و دانه و غیره اسباب مهمانی سرکار
 خاصه حان و توانعان که همراه بودند ریاده بران که درکار بود
 می فرستادند - و چند مرتبه بطریق سیر سلطان پور رفته - آنجا هم مهمانیها
 خوب کرد - و چند وقتی که در حاگیر سلطان ادم بودند همون مقدار
 حائی که چادر حایحانان و آن جماعت که همراه بوده فرود آمده بودند
 نامرروع یافتند - و یکبار سیر قلعه رهناس نموده و تنهانه که در
 رمان سلیم حان حاکم هند سی هزار افغان گذاشته بود که دایم ار لشکر
 کابل حردار باشد آنجا را بیز سیر کرده بار بار دو آمدند .

و بعد ار چند رور یاری سلطان تواچی ناشی که ار پشور عرصه
 داشت برده - در حواب عرصه داشت ار مشار الیه فرمان صادر فرموده

داده بود - و حیدر محمد خان به روح که حابِ شمالِ قلعهٔ پشور واقع شده آمده بود - و این سخنان را سبایید گفت که حاکمان میگویند که تو بشانِ طلبِ مرزا آمده - تا عایتِ برادری و فریدی همه وقت کرده، مادا که درین وقت خدا شوی - و بایرید در جواب گفت که خان حاکمان حساب کنگش را گم کرده است من بعایتِ الهی نکرده ام - و سالها که پروردهٔ بمک ایشان باشم - و در محالسِ مافع و فایده رده باشم - و این چه محلِ حدائی است که خیال کرده باشم - و پیش مرزا که روم ایشان سست مرا میداند - از من چه اعتنا خواهد کرد - اگر خدا شوم در محلی که ایشان حصرت را یانوس کرده بار حرمت و سست قدیم یابد - بعد ازان مگر رحصتِ مکهٔ معظمه حاصل کرده بطوافِ حرمین مشرف شوم - چون حیدر محمد این سخنان را بعرض حاکمان رسانید - همان رمان مشارالیه را طلبیده گریها کرد - و التفاتها نموده وعدها فرمودند - بایرید بعرض رسانید که تا یاری تواچی جواب عرصه داشت بیارد مدتی خواهد شد - و مرزا محمد حکیم و ملارمان از تاراج اردو و مهمی که داشتند خاطر جمع کرده اند و خبر بودن شما در پشور هم بایشان رسیده باشد - اگر جمعی را شما تعیین کسب از سپاهگری دور می نماید - و بر افعانان که گرد پشورید اعتماد می توان کرد - و ایشان را عمر را دولتخواهی کردن اولاتر می نماید - و بما هم اگر کومک تعیین فرماید دور است - هر صورت در قلعهٔ پشور ما را ریاده برین بودن لایق نیست - و این سخنان بایرید - خان حاکمان را پسندیده افتاد *

موده عرصه داشت لاهور کرده بودند - و تا حواب آوردن یاری لایق دیدند که در قلعهٔ پشور باشد - کوچ کرده در قلعه درآمدند - و از جماعهٔ شکست خورده صد کس تا آن زمان همراه حاکم شده بودند - و چندی از ملارمان حاکمان که نامی داشتند مثل نالتویگ اورنگ حسر پورهٔ عباس سلطان قوادیان و مرزا علی - شاه قلی - دودار ترکمان و دوست محمد شیخ و شاه هاشم و محمد قاسم مهرداد سرواری که قلی ارین مهرداد حلال الدین محمد اونی هم بود - و در رمین داور و نارس هم بوکر سادر حاکم برادر حاکم بود - و راهد قلی و امام قلی پسران عصر بوکر مرزا یادگار ناصر و قاصی حواگی و محمد شریف قراتان بایرید و سید حسین آخته بیگی و علیقلی آب نارانی و از ملارمان حصرت - حیدر محمد و تریکه و حیدر علی آب نارانی تواچی ناشی حاکمان امثال این مردم جمع شده بودند - در قلعه هر کس حاکم مناسب دادند *

و یک روزی خبر یافتند که مرزا محمد حکیم به بایرید نشانی فرستاده بود که خاطر از فرزدان جمع دار - حاگیر از برای تو عورسد را نگاه داشته ایم - چون ملارمت برسی از مصبهای نزدیک که حواهی تو عایت می کنم - و از خدمات سیار که در قلعه سدانی کابل وعیره کرده بودی چشم داشتیم که پیش از همه ملارمان حاکمان بیانی - و حالا هم چون فرمان برسد متوجه ملارمت شوی - و این نشان در بیرون قلعه به بایرید رسیده بود - چون بر مصمون اطلاع یافته پاره کرده سر تاب

می رفت - و بعرضِ حان حانان می رسید - و تا محلِ نمار احوال این بود -
چون ادای نمار نموده سوار شدند بایرید و قاصی حواحگی که سابقاً قاصی
گردیر بود و از بایر سید عاشق سمرقندی که در رمان مررا الع بیگ
محتسب سمرقند بوده - و مررا را در ایامِ نادرشاهی سمرقند در مجلس
احتساب کرده - و محمد شریف بطریقِ عادت کورش کرده همراه شدند -
و نواب حاجانان به بایرید گفتند که از عمِ فرزندان تو حواب بگردیم -
و تو تا عایت از برای فرزندان خود آه نکشیدی غم نمی رجم بود -
بایرید بعرض رسید که اگر دایم که آنها می همراه (به) می شوند گریه هم
می کنم - حصرت نادرشاه و شما سلامت باشید - تا کی محمد حکیم مررا
فرزندان در کامل نگاه خواهند داشت - مررا هم در قلعه سداق مررا
سلیمان و مررا ابراهیم خدمتها کرده ایم - فرزندان مرا صایع خواهند
گذاشت - چون می شود که رنده به هند رسیده ایم رحمت خواهند کرده
یکپاس رور بود که علی مسجد رسیدند - شاه هاشم برادر
شاه ابوالمعالی که از حگ گاه گریخته به حلال آباد رسیده یکی از رعایای
حلال آباد را رهبر ساخته نواب حاجانان رسید - و بعد از حگ آنچه
در حلال آباد شنیده بود بعرض رسید - و سه پاس رور در گردِ قلعه
نکرام که او را حالا پشور میگویند قیللای افغانان حلیل فرود آمده
بودند - و کلانتران حلیل دران رمان حبیب و ایوب نام داشتند -
و حان سه چهار روری تقریب آنکه از یاری تواچی ناشی محصرت التماس

چون سه چار گروه رفته بودند که قل محمد اعولق و رن او که سی ساله ملارم ایشان بود گریه کردند که دختر من در جنگ گاه مانده است رحصت کسید که رفته پیدا کرده بخود ملحق سارم - و حاجانان در رحصت مشار الیه ملاحظه می کرد که هرگاه این خدا شود دیگر همراه من که می ماند - و بایرید معرض رساید که هرگاه که در هد بپاوس حصرت مشرف و سرافرار شوید - و دولت رفته شما نار آید - مثل قل محمد بهتر چندان پیدا شود - وقت آن بیست که شما ملاحظه کرده ردالت کشید - و بایها ملایمت کسید - آنچه تقدیر رفته است دیگر نخواهد شد - رحصت دادند و دریا حان مهمند یک کس خود را همراه کرد که آنها را ناردوی مررا رساند - و یم شب گذشته بود که در چلکه یساوول فرود آمدند - و آن روز بقدر ترددی کرده بودند - و روز و شب حواب نکرده بودند - و از کلفتی بیدولتی که رسیده بود باوجود حواب می آمد - و محبت آسایش اسپان که تا بخائی رساند تا ادای نمار نامداد توقف را دران مرل ضرورت داستند - بایرید چون در محل افتادن ار اسپ - هر دو دست او درد می کرد - و حدائی فرریدان و رفتن بقدر و حس بسیار و در آمدن بی دولتی او را حواب می گذاشت - و حاجانان و حیدر محمد آخته بیگی و جمعی که در ملارمت بودند آنها را بیر همین تقریبات حواب می آمد - و علیقلی یعلعچی که دران وقت به یامت بایرید او را میرسامان کرده بودند هر زمان از احوال بایرید حبری گرفته

مانده بود - محاطر رساند که ایها هم از برای خاطر سائی اسپ و استر
 و شتر را گرفته مررا ملحق شوید - همه را پیش انداخته از دسال
 حاکمان روان شد - و همین مقدار حدائی حواحه شیخ احمد دیوان
 فرصت یافته حاکمان عرص کرده که بایرید هم پیش مررا رفت -
 و حان مذکور بشیدن این سخن کلفت یافته فرود آمده در بالای سگی
 نشسته بود - و مردمی که همراه بودند فرموده بودند که تحسّس بایرید
 کنید - آوار طلب آن حماقت چون نگوش بایرید رسید فریاد برآورد که
 ایک رسیدم - و حاکمان را از آمدن بایرید حوشالی تمام دست داد -
 سب عقب ماندن را پرسیدند - عرص رساند - فرمودند که نکدام حاب
 می رویم - بایرید عرص رسانید که چون سه چار گهزی شب گذشته بود -
 و عیم هور میداند که ما بحاب کره سو می رویم اگر بایلغار فرستد
 همین حاب خواهد فرستاد - و حالا لایق این است که ما راه را
 بحاب چپ داده بدیه علامان که آمده بودیم رویم - و از قبیله های
 مهمد هم دور باشیم - و بدریا حان که کلانتر مهمد همراه است
 حالا اعتماد می توان کرد - چون به یساول برسیم راه هندوستان هم راست
 می شویم - دران صورت راهی که آمده ایم میدایم - احتیاج برهر
 هم نخواهد شد - و این کنگش و سخنان بایرید بحان حانان خوش آمد -
 دیگر اران رمان نکنگش حیدر محمد آخته بیگی عمل نکردند - و چون
 سوار شدند بحاب یساول که دیه علاماست متوجه شدند *

یکی آنکه شیده ایم که پسران تو در اردو سوار شده بودند آمده نما
ملحق شود - و یکی دیگر آنکه ولی حان و تسکر قلی و قوچتار
می گوید که اگر برگردیم مررا را زیر می کیم - چون معلوم نایرید شده
بود که این حماعه قرار داده اند که خاخانان را رده مررا سپارند -
نایرید گفت که نامعقول می گوید - در وقتی که یسل رورو بود
حگ نکرد - و حالا یکدام جمعیت برگشته مررا حگ می کیم - فرردان
من تصدق شما - شما خود را بجای رساید که جنگ گاه نزدیک ست -
ایستادن اینجا لایق نیست - از تاراح که فارغ می شود پی را گرفته
خود را بشما می رساند - و تار شام بود که این سه کس که در بالا ذکر
شد که مررا جنگ می کردند از خان خانان جدا شده رفته مررا همراه
شدند - و دریا حان کلاتر مهسد از اول تا آخر همراه خاخانان بود -
و تلاش او این بود که خان خانان را بقبیلۀ خود که در دامنه سفید
کوه بود برد - و آنچه مدعا داشته باشد بعمل آرد - و چون دو سه گروهی
از جنگ گاه جدا شده میانه شام و خفتن شد - و ناندک آب روان
رسیدند - و خاخانان اسب را آب داده روان شدند - مردمی که همراه بودند
مقیّد نشدند - و دران لب آب نایرید بعضی از خدمتگاران خود را دید
که از جنگ گاه برآمده اند - و یک قطار مایه حالی و اسب نور که طبل نار
نقره داشت - و در محل جنگ فرصت نشد که آن اسب را سوار شود -
و اشترجلو برآمده بود - سائی این حماعه همراه سائی مشار الیه در اردو

عیم می‌رسید - و از همان تیر آتشباری یک تیری به اسپ چله‌
 حصاری رسید - و مشارالیه در پیادگی حگ می‌کرد که شهادت رسید -
 و محمد شریف را بیش از یک شمشیر فرصت شد که بر سر اسپ
 ابوالعالی انداخت - دیگر یسل مررا را ریر کرده - حان حانان تاب مقاومت
 نیاورده - هر چند قدر نایرید فریاد کرد بلکه لعلی بی‌آناه هم گشت که وقت
 گذشت حوی و ریر کردن عیم است - حاجانان در جواب گفتند
 که کار ازان گذشت مراجعت نموده - و نایرید هم موافقت نمود -
 و در محلی که از حوی حوچه رستم می‌گذشت تنگ اسپ کده شد -
 و رین و کیجم از بالای اسپ گشت - و نایرید افتاد و اسپ از دنبال
 حاجانان می‌گریخت - و کلی سلطان از دنبال اسپ رفت که بلکه تواند
 گرفت - کردی یرو علی ملازم نایرید خود را رساند - و از اسپ فرود
 آمده اسپ خود را به نایرید داد - و نایرید او را بر سر ساعری اسپ
 سوار کرد - هر دو از حگ‌گاه برآمدند - چون از نزدیک اردو
 می‌گذشتند مردم میرا تاراج متعول شدند - نایرین حان حانان و نایرید
 و اکثری شکست خورده باحلاص شدند - و پاره دیگر که میل ملازمت
 مررا داشتند و پیش‌رو عرصه داشت فرستاده بودند - و ساهی
 ایشانان در اردو بود مررا (را) ملازمت کرده بوکر شدند *

و از حگ‌گاه چون بیم گروه جدا شدند حاجانان ایستاده بود -
 و نایرید که رسید سپ ایستادن پرسید - فرمودند که بدو وجه ایستاده ایم

و چندی دیگر رحمی خود را به یسل رساندند - و مردم لشکر را از کشته شدن آن سردارِ هراول و رحمیهایی که به یسل همراه شدند هراس در خاطر پیدا شد - و تا آن زمان حاکمان حیه پوشیده بودند پوستین داشتند و تسبیح کهربا در دست - و نایرید هم که علما را بایشان رسانید میخواست که در برانگار حای خود (باشد) فرصت آن بشد - و رورِ حگ درپیش علما واقع شد - و مردم برانگار^(۱) که قاقشالان بودند از حای خود محسیدند - و برانگار که مرزا حس حان حویش شهاب حان بود او نیز از حای خود محسید - مگر حسیده و بعقبِ حابِ حلال آباد رفت - و محمد شریف قرانت نایرید و چلمه حصاری و یک چندی دیگر که در حوچه (در) برانگار نایرید همراه بودند فیلان نایرید را گرفته به یسل مرزا تاحسد - و چلمه حصاری شهادت رسید - و محمد شریف شمشیری به ابوالعالی توپچی که از علامان شاه نعمت الله داماد شاه اسماعیل یردی بود که بطریق سوداگری تکامل آمده بود و از آتش باری و قوی تمام داشت - و حاکمان پیش ازان که همد بیآید او را تربیت کرده پیش عی حان گذاشته بود - و در محل امرای مرزا حیا محالفت کرده بودند - او را خطاب رومی حانی داده بودند - او در گردِ اسب خود را اسباب آتش باری ترتیب داده بود که در محل اسب تاحس آتش داده لشکریان

(۱) در اکبرنامه جلد دوم صفحه ۱۸۸ «میرزا حس (که در برانگار بود) از حای

خود محسید - و قاقشالان و رحمی (که در برانگار بودند) نیز توفیق خدمت یافتند»

علما بحای مں می ناشی - مں پیشتر می روم کہ سیاهی* عیم را به بیم -
 و بایرید مالمه کرد کہ از رمانِ حصرت آدم تا این رمان هرگز واقع
 شده کہ سردار بحای قراول برود کہ سیاهی* عیم به بید - نار تریکه
 و حماعه مالمه کردند کہ آن قدر عیم بیست کہ شما این ملاحظہ می کنید -
 العرص کہ بایرید در چناب و ہرہ و یلاب و در پشور و یساول
 و ہمہ حا گفت کہ تا آمدن کومک توقف کنید قبول نکردند - و اینجا
 ہم مالمه سیار کرد کہ قرار دادِ حگ فردا ست و امروز ستاره روبرو ست -
 و سردار ہم قاعدہ می باشد کہ رفتہ سیاهی* عیم بسید - اراحائی کہ
 چند رور بخت برگشتہ بود اصلاً سحان بایرید مقید نشدند -
 و حاکمان ہمراہی* تریکہ رفتہ ہراولان ہمراہ شدہ و حیدر علی
 تواچی را فرستادند کہ بایرید علما و مردمِ یسل را گرفتہ بیاید کہ امروز
 حگ می کم - و کلی سلطان کہ سابقاً (ار) امرای مرا کامران بود
 و دریں ولا نوکر حاکمان بود مشار الیہ بایرید متعق بود کہ امروز
 وقت تگ شدہ و ستاره روبرو ست حگ کردن لایق بیست - و دریں
 اثنا یاری تواچی ناشی* حصرت کہ او را ہم دران لشکر بطریق کومک
 فرستادہ بودند آمدہ مالمه نمود کہ حاکمان علما و لشکر را طلبیدہ اند -
 و بایرید بی اختیار شدہ بموجب حکم علما و مردمِ یسل را گرفتہ
 روان شد - ہور حاکمان رسیدہ بود کہ میانہ ہراولان حگ شد -
 و حواہ کلان کہ یکی از سرداران ہراول حاکمان بود کشتہ شد -

و کوچ و عاخره و حویشاں از مدگر و مؤت همراه بودند - و اراں
 جماعت شرم کرد که بیدل نشوید - آن تقریب دست تصدوقها نکرد - و اردو
 کوچ کرده متوجه چار باغ صفا شد - چون به ردیک چار باغ بلدی بود آنجا
 ایستادند - و حنار ردی بیگ یکی از ملارمان حصرت فردوس مکانی نابر
 بادشاه که مدتی درویش بود و در بدحشان ساکن بود - و در هند بخت
 تعزیت پرستی، حصرت حنت آشیانی آمده بود - و درین سفر بحاکمان
 همراه بود - حاکمان ممرای عرصه داشت کرده او را فرستاد که بلکه
 جماعه که باعث این فتنه شده اند مرا را بیارند - و حان حانان را
 به بيسند - و ستاره هم روبرو شده بود - و بیگه شده بود - بهر حال اگر
 حگ شود صاحب نکید - و چون میر مدکور را ملارمت مرا
 رحصت کردند به نایرد حکم شد که ردیک به چار باغ حای مریوت
 پیدا کرده اردو را فرود آرد - نایرد رفته میانه حوی حوجه رستم
 که مراریست - و حوی چار باغ حای اردو دیده - مردم نرود آمدن
 مشغول شدند - و حیدر محمد آخته بیگی هم آمده دید - و رفته بحاکمان
 نایرد را تحسینا نمود که اردو را بسیار حای مناسب فرود آوردند -
 و نایرد هم آمده به یسل همراه شد - و حای او در حوجه - رانگار
 بود - درین اثنا تریکه از هراولان جدا شده آمد که عیم اندکیست
 چرا حگ را بردا می اندازید - شب بلکه بیک حای بدر رود -
 صاحب کار بر ما ریاده شود - حاکمان به نایرد گفت که تو در به

و روز دیگر که رِ گردِ قلعهٔ حلال آباد رسیدند عدی حگک پیش آمد - و آن روز قلعه را محاصره کرده - چون وقت تنگ بود گفتند که شب اسباب قلعه گیری راست کرده صباح بقلعه بچسبیم - و آن شب تا صباح گردِ قلعه بودند - و صباح خبر آمد که نواب مرزا محمد حکیم مع لشکر کابل دی روز مدراول فرود آمده بودند - و امروز متوجه قلعهٔ حلال آباد شده اند - و ساعت دیگر خبر رسید که مرزای مذکور نکوتل درستی که از قلعهٔ حلال آباد دو کوه باشد رسیده از آب میگذرد - حاجانان را فرصت این شد که بقلعهٔ حلال آباد بچسبند و سی را هم بقلعهٔ چهار باغ صفا فرستد - و قل اربین لشکر کابل را بطر در می آوردند - و درین زمان بغایت مضطرب شدند - و بایرید فرصت یافته عرص کرد که در محل کنگش تردی محمد و میر محسن و حواحگی محمد حسین و عدی و شاه ولی را حساب میکردند که ایها در برابر ما چون آمده حگک می کشد - نواب مرزا محمد حکیم که پسر حصرت حت آشیانی همایون نادر شاه است بحساب هرگز نمی آوردید - امروز فکر آن ناید کرد که کدام یکی در برابر او ایستاده حگک میکشد - آن مقدار وقت - تنگ شد که مردمی که از نقد و حس همراه داشتند نکلا تراش افغان و رعایای تمام مدراول نتوانستند سپرد - و گور کردن خود کجا فرصت شود - بایرید تا سی لک از نقد و حس همراه داشت - و در وقتی که میخواست که در چادر صدوق وا کرده ملارمان خود چیری سپارد - چون عورات مثل همشیره و همشیره رادها

کرد - مگر آهائیکه در دارند خلاص شوند - و این سخنان روری که از
پشور کوچ می کرده در مجلس حاکمان می گذشت - و در زمانی که از
تنگی حیر میگذشتند آن روز بایرید هراول بود - و حیدر محمد آخته
بیگی بمشار الیه رسیده پروانه حکومت کابل رسانید - و مشار الیه در
حوال گفت که از یتھانی که در خاطر گذرانیده اید عجب دایم که فتح
کابل شود - هرگاه که کابل میسر شود آنگاه پروانه حکومت می رسان
خواست - چون به ساول که دینه علامان ست فرود آمدند حیر رسید
که بجای تردی محمد که نکابل رسیده بعدی سرمست را بحلال آباد تعین
کرده اند - دی روز درآمد - و اکثری کلاتران مهسد و حلیل در پشور
حاکمان را دیده و دوارده اسپ پیشکش کرده سوار بسیار سوکری
آمدند - و حاکمان اسپ را نگرفتند - و آن حاء را نگاه داشتند که مرا
که نکابل اربا بخت خرید اسپ بیاید التماس ناح و حرج خواهد کرد -
و تمر یکه و خواجه کلان و جمعی را از دینه علامان بر سر قلعه حلال
آباد بعدی سرمست تعین کردند - چون بایرید در مرل خود بود
محمدی کثیر همین سخن کابل و مرا محمد حکیم در میان داشتند -
و دیوان خواجه حافظ در مجلس بود از برای مرای مذکور واکرد -
آن عزل آمد که مصرعش این بود -

ع

ستاره درخشید و ماه مجلس شد

رسیدند اینجا هم نگویم مقید شده تعجیل متوجه شدند - و آهائی که
 در برآوردن عی حان سعی کرده بودند مثل قاصی ابراهیم و فریدون
 تعائی، مرزا محمد حکیم و میر محسن حویش شهاب حان و تردی محمد
 و بدعلی میدانی و باقی قاقشال و شاه ولی آنکه که سابقاً نکاول حصرت حبت
 اشیانی بود و علی محمد و عدی سرهست و سویدک یرعلق و محمد معصوم
 که در ثانی الحال همد آمده ناعی شد و هور تا این تاریخ در سرکار سگاله
 ار حمله ناعیاست - در تاریخی که کوچک عملدار که قیل ارین نوکر حواحه
 کلان بیگ بوده در حیی که حان حانان در کابل بود نوکر ایشان شده بود -
 دران محل که حان حانان پاپوس حصرت همد آمدند او را در کابل
 در خدمت فرید حود عی حان مانده بودند - حرم حان حانان را
 باو همراه کرده ار کابل بدرقه شده ار حلال آباد گذرایده در نواحی
 پشور که حمزه عرب ار قیل حان حانان حاکم پشور بود رسانده - در
 رمانی که حرم حان حانان نگوچک سروپا داده رحصت کابل نمودند -
 همان زمان حمزه عرب رسید - معلوم شد که نکابل رحصت شده -
 ردیک نه حم نگوچک رسیده - مشار الیه چون حمزه عرب روبرو شده
 حمزه عرب در مردانگی شهرت داشت تیردستی نموده نگوچک (شمشیر)
 انداخته قتل رسانید - و برگشته حرم حان حانان را ار یلاب گذراند -
 و مراجعت نموده نه پشور که حاکم آخا بود رفت - و امثال این مردم
 را حیدر محمد حان وسوسه میکرد که چون کابل میسر شود سیاست یابد

(۲۵۵)

همیشه عرصه داشت خواهی کرد - و ناسپ و سروپا از همگان امتیاز یافت - و بدگانِ حصرت از مرلِ حاکمان همین روز متوحه سیر و شکار گوالیر شدند .

و حاکمان کوچ بر کوچ متوحه کابل (شدند) - و محمد قلی خان و سایر کومک بجاگیرها متوحه شدند که سوکر خود خرچی لشکر داده در یلاب یا پشور حاکمان ملحق شوند - چون از آب چاب عبور نمودند بایرید بعرض رساید که چند روری اگر بخت کومک توقف میکند همین جا خوب است - هور رمین هندوستان است - همه چیز آسای بهم می رسد - حیدر محمد آخته بیگی چون شوق کابل بمشار الیه از همه ریاده بود گفت درگذشتنِ یلاب چند روری حایل می شود - و رای کومک در پشور توقف نماید - چون به یلاب رسیدند حمزه عرب را که حاکمان در پشور مانده بودند و تا این روز در پشور بود در یلاب بملازمت رسید - عرض کرد که تری محمد میدانی قلعه حلال آباد را گذاشته نکابل رفت - بایرید بعرض رساید که چون حمزه عرب مدتها در پشور بوده حکم شود که پیش از ما رفته بقلعه حلال آباد درآید - ایجا هم حیدر محمد گفت که حمزه عرب سپاهی خوب است همراه باشد - چون ربان افغانی میداند در کوتل ساره و غیره که افغانان سر راه (۱) خواهد گرفت درکار ست - چون به پشور

(۱) در اصل سحه و سر راه بگیرد خواهد گرفت درکار ست .

کرده بوده اند - دولتخواهان که در ملارمت اند صلاح دولت همچون دیده اند که شما مراحت نموده ملارمت آئید و هرکرا صلاح داید بر سر راحه مدکور تعین نمائید - و شما بخت دفع و رفع ملارماں مرا محمد حکیم که بیاد فساد کرده بوده اند متوجه کامل شوید - چون این حکم حاکمان رسید در ساعت متوجه درگاه شدند - و شاه قلی خان نارنجی را با جمعی کثیر بر سر راحه مستو تعین فرمودند - و نواب حاکمان و نواب محمد قلیح خان برلاس و مرا حسین خان نکدری و تمرخان یکه که قل اری نوکر نواب بیرم خان بود و جمعی دیگر از بیگچا و یکه خوانان را همراه حاکمان نکابل تعین نمودند - و حاکمان را اسپ و سروپا داده و کومک را هم بایشان همراه کرده رحصت فرمودند - و قرار یافت که تا فتح شدن کامل حایکیرهای حاکمان که در هند است بحال خود باشد - و چون حاکمان از آگره کوچ کرده باسکدره فرود آمدند بدگانِ حصرت و ارکانِ دولت بخت حرمت حاکمان آن مرل آمده وداع فرمودند - و مشار الیه مهمانی و پیشکشهای لایق بحصرت و ارکانِ دولت گدرایند - و بدگانِ حصرت بمردم اعتاری حاکمان هم عایتها کرده و وعدهای پادشاهانه فرمودند - مخصوص سائرید که از قدیم بحصرت حش آشیانی و بدگانِ حصرت خدمتها کرده بود - از تاریخ سه ۹۵۰ (به صد و پنجاه) که در اردویی شاهی بپاوس سرافرار شده تا این تاریخ عائانه و حضور خدمتها تقدیم رساییده بود - فرمودند که از کامل

یک روری حصرت از معتم حان حانان پرسیدید که مردم در پادشاهی من چه می گویند - حاکمانان عرص رساید که نادرشاه صد و بیست ساله شوید - اریکه ادم را بحون آنکه و معتم را بحون دحتر نی فاطمه کشتید مردم شما را حوب یاد میکند - و کمال عدالت همین باشد که کردید - حصرت حاکمانان گفتند که به اریں هم کار کرده ایم - عجب است که او را می گویند - اما شما می داید برای حاطرها نمی گویند - حاکمانان عرص کرد که چون همچون باشد که من چیری دایم و از برای حاطرها بحصرت عرص نکم - فرمودند به اریں کارها آست که حاعه اتکها را از لاهور برآورده در رنگ سات العش پریشان کرده هر یک را هر گوشه هندوستان حاگیر فرموده ایم - عدالت و کردانی این پادشاه عالی شان را اریں نوع سخنان می توان داست *

و در سه ۹۰۰ (به صد و هفتاد) حکم حاکمانان سائرید رسید که بر سر راجه مستو تعین فرموده اند لشکر سرکار حصار را گرفته رود متوجه شود - و در اندک روری در آگره ملارمت حاکمانان مع لشکر حصار رسیده کوچ بر کوچ بر سر راجه مذکور متوجه شدند - و چون ناناوه رسیدند فرمان عالی شان باسم حان حانان صادر شده بود که عی حان از قلعه کابل بطریق سیر برآمده بود که فصایل عمو مشار الیه و ابو الفتح ولد مشار الیه عمر را محمد حکیم و ملارمان اتفاق نموده او را در قلعه نماده رحصت هد نمودند - و ساهیء شما را بر از قلعه برآورده رحصت هندوستان

اما هور حیات داشت - بار حکم فرمودند که بالا بیارید و بیدارید -
 بار دیگر که بموجب حکم عمل کردند - کوکۀ مدکور را حیات نماد -
 و مردم در بحانه از توهم این امر هر یک بحای پریشان شدند - و حضرت
 بمحل مأم بیگه رفته گفتند که ماما - ادهم را کشتند - آنکه از احلاصی
 که داشت اصلاً سست فرمودی ادهم بخاطر او برسد - عرص کرد که
 خوب کردند - من و دیگر فرزندان من تصدق شما - گاهی کرده بود
 عدالت نمودند - نقصاص رسید ۵

و بعد از چند روز دیگر حواحه معظم تعائی حضرت بود
 بی جهت حرم خود را که دختر بی بی فاطمه که اردوبیگی حرهای
 حضرت همایون نادرشاه بود و بولک نام پسری هم داشت که در گرد
 حضرت حجت آشپزی خدمت میداد میکرد کشت - و این خبر
 بحضرت رسید - همان زمان بی تحاشا بحانه حواحه معظم مدکور تشریف
 آوردند - و از نزدیکان مثل قلیچ خان و عادل خان ولد شاه محمد قلاتی
 و چندی دیگر در ملازمت حضرت بودند - حواحه را در حوبلی
 مشار الیه ایستاده طلب فرمودند - و سب کشتن حرم از حواحه پرسیدند -
 و حواحه سخنان نادر برابر عرص کرد - و یقین حضرت شد که عورت
 بی گناه کشته شده - و فرمودند که برید - آن مقدار چوب بر سر حواحه
 نازید که حواحه بیپوش گشتند - و فرمودند که قلعه گوالیر برده
 نگاه دارید - چون حواحه طالم بود بصر چوب در قلعه گوالیر از
 دارالما بدار القا رحلت نمودند ۵

و در همین سال میانہ اتکہ حاں و ادم حاں کوکہ محبت بفاق
 سخن چیں برائی شد - و بخائی رسید کہ ادم حاں و حشم و آلہ بردی
 ملارماں کوکہ مذکور اتکہ را در سر دیوان در تہ شمشیر کشیدہ
 شہادت رسانید - و بدگاں حصرت در محل بودند - چون خبر
 بایشان رسید هموں رماں شمشیر حمایل کردہ بدولت لنگی رستہ برآمدند -
 و مردہ اتکہ را دیدہ پرسیدند کہ این چه کس است - رفیق چار مصب
 کہ حابہ راد نواب حوارادہ بیگم کہ ہمشیرہ نواب فردوس مکانی ناربادشاہ
 بود بعرص رسانید کہ بادشاہم اتکہ شما است - فرمودند کہ گشت -
 گفت - ادم حاں - و ادم حاں ریبہ پایہ بود بحاب حصرت کہ
 بر می آمدند روان شد - و حصرت برانی ہندوستانی فرمودند کہ ای
 گاندو^(۱) چرا اتکہ ما را کشتی - و او عرص کرد کہ با دولتخواہ
 بود - حصرت دست انداختہ موی ادم را گرفتند - و احتیاج
 شمشیر نشد - مشت مارک بر ما گوش او زدند - کہ دو بارہ
 مقدور سخن کردن نشد - و حکم کردند کہ او را از ریبہ پایہ بیدارند -
 مہتر سکھائی کہ در محل حکومت لاهور حصرت حت آشیانی ہمایوں بادشاہ
 بخطاب فرہاد حانی سرافراز کردہ بودند نزدیک بود - چندی دیگر کہ
 نزدیک بودند او را از ریبہ پایہ انداختند - چنانکہ معر سر او قصوری کرد

(۱) گاندو - ہندی - اسم مذکر - پشت دہ - وہ شخص جسے وہل بدکرائے کا مرہ ہو -

علاماتِ حصرت و د امر من رساید که اید را ساعان - هست - ا
 حصار داده اند - و رای داودی (دودی) حور - مری - سار در - م
 است - باو سپرده ساش فرماید - حصرت در الا - م - و - ا
 طلب داشتند - و رای - اوی را مشار الیه سار - و - ا
 عصار رفته شکار نمود و - یم این حور - مری - ا - م - سیاری که
 از احوال این حیدر دار خوانی و - و - حصار حور - م - ا - م - ا
 سلطای عایت فرمودیم - و از حصرت - م - (جا) - حصار - ا - م -
 و در حصار و سار و حور - م - ا - م - ا - م - ا - م -
 و در حکومت قلعه چار خان - م - ا - م - ا - م - ا - م -
 محتاط حای و علم نای و ساگیر - م - ا - م - ا - م - ا - م -
 پروانه محط مرحومی میر اصغر مشی که حطاب اسرف حای سیراوار
 گشته بود صادر شد مع - م - ا - م - ا - م - ا - م -
 مزار گشت - و حواحه مظفر علی که دران ایام دیوان حصار و -
 و همراهی حواحه کلان حصرت دخیل رسیده و داد که حکم ساعان رسد
 که هر جا رسیده باشد بار همراهی - م - ا - م - ا - م - ا - م -
 و حواحه مشار الیه ناساق - م - ا - م - ا - م - ا - م -
 رعیت پروری آنچه بوده بخا آورده - رعایا عاظر جمع در سد
 راعت و آبادانی شدید

دیگر فرستد تعشیر حصار بخواند بود - و صباح شب دیدان رنگ کردن
 حواجه شاه (محمود) که مشرف دیوان بود پروانه حکومت سرکار حصار به نایبید
 رسانید - و مشار الیه را کلفت بسیار دست داد - در جواب شاه محمود
 گفت که چه تقصیری کرده ام که از درگاه احراح میکشد و تسلیم نکرد - حواجه
 مشار الیه در سدد اعتراض (اعتراض) شده محامیان حاضر برد - و حان حانان
 در جواب گفتند که رحمت ناو باد که احلاص او بمن این نوع است که
 خدمت مرا گذاشته یاد فراغت و حکومت حصار نمیکند - اما مشار الیه
 گو که اگر تو نمی روی ما کسی دیگر نداریم که قابل این خدمت باشد -
 و ناین تقریب سرکار حصار تعشیر می یابد - تو شرط کردیم که یکسال
 بیشتر تا آروان نرسد - و حضرت برائی کو ما هم که در میان ملارمان
 گاندهم ترا آنکه ما را کشتی - و او عرص کرد که ما محمد رور
 اسپ و حضرت دست انداخته موی ادهم را گرفتند - اسپ نور
 که دران چند رور که - بخارک بر ما گوش او زدند - و بودند سایرید
 دادند که برده از نظر نگدراں حکم کردند که او را از حصار محمد بخشی
 که ردیک بکسر بود - و تقریب بود حضرت محمد بن این خدمت که بن
 مدون بود که ادهم حان کوکه و پیر محمد حان شیروانی - و یاب توکر
 بیرم حان بوده به ناربهار حگ کرده سرکار مدون را آرو گرفته
 بودند - و حضرت می رفتند که فیلاں حوب و پاتراں لایق را از آنها
 بگیرد - چون نایبید اسپ را از نظر گدراں مقول حان که یکی

را گرفت - و بایرید نگوشت قهچي اشارت کرد - اسپ بدولتِ حصرت حسرت
و دو پای پس نکسار کشتی حورده بد شد - بآب رسیده رور دولت
رور کرده خود را در بالای پل گرفت - و حصرت بران مارک فرمودند
که پادشاه سلامت - و سوار شدند - و از حوشحالی درپیش سراپرد -
که در باغ بود حلو کشیدند - و انتظار این حماه که در عقب می‌دویدند
می‌رزدند - چون رسیدند همه محرا شده - حصرت بدولت در سراپرد
در آمدند - و بردیکان در گردِ سراپرده بوده - مردم ریادتی برگشتند -
بعد ازان قدر نارانی شده - و حاکمان دران شب در حویلی "حرم‌سرای
صحت داشتند - افیون خوردند و گسحه ماحند - و هم‌باری فریدون (تعانی)
محمد حکیم مرزا و پاینده محمد ولد قرحه حان و بایرید و چندی
دیگر که در مجلس بودند مثل محمد قاسم حان حواهر راده پهلوان دوست
میر و شاه حسین نکدري و لشکر حان وعیره - در آخر
صحت دندان رنگ کردند - و بایرید چون همه وقت با ایشان
موافقت کرد - در دندان رنگ کردن هم موافقت کرد »

و قل اریں حاکمان پروانه رسیده بود که قصه حصار فیروره
را بخت حالصه نما گذراند - و قصه الور را عوض نگیرد - و حاکمان
سب این را از ما هم بیگه پرسیده بودند - و بیگه مذکور بعرض رسانید -
و حصرت فرمودند که حواجه کلان که ملازم حاکمان است در حی
که بخت شکار محصار رفته بودیم ارو رنجیده‌ایم - اگر بحای او کسی

(۲۴۷)

در ملازمتِ حضرت چون کس کم است ایها حضرت را تا ناع رساند -
و حاکمان بطریق سرگوشی به نایب گفت که این مردم را تو گرفته
حضرت را تا ناعی که محلها آحا است رسان - چون ندگان حضرت سر پل
رسیدند دیدند که یک کشتی کلاں جدا شده اسپ می تواند جست - حضرت
پیاده شده در فکر بودند که اسپ را چه نوع گذراند - و از لب پل
تا ناع راه سیار - و اسپ بود - تاتار حان و لشکر حان و تمرتاش ناظر
بیوتات داماد حواجه معین و نایب و غیره همه در فکر بودند که اسپ
حضرت را چون گذراند - نایب عرض رسانید که این اسپ بوریست
که من از برای حاکمان در حضرت دهلی خریده ام - و حاکمان بحضرت
پیشکش کرده اند - و هر این اسپ میدام - اگر حلو گرفته نکشد میسر
ایضا را بحد - و حضرت فرمودند چنین کنید - لشکر حان و تاتار حان
و تمرتاش و حمی دیگر که سست ردیکی داشتند همه سبایب در سدد
اعتراض شدند که نوعی که تو میگوئی این اسپ نخواهد جست -
و در آب افتاده صایع خواهد شد - و نایب در سدد جواب شد که
پادشاه عالیشان را که این مقدار توحه باشد که این اسپ اریضا بگذرد
اگر بگذرد - اقبال پادشاهی - و اگر در آب افتد هایتش رین تر شود -
آب (اسپ) را چه ضرر رسد - هر حاجت آب ناری کرده بدر می آید -
و حضرت را سخن نایب پسندیده افتاد و فرمودند که اسپ را نکشد - میر حان
علام سلطان محمد قق که در ملازمت حان حان بود حلو اسپ پادشاهی

باشد بیارید که حروس من در لاهور شهرت تمام داشته - من
حروس پادشاهی را آورده گذاشتند آنکه حروس خود را گذاشته -
ماکیان ظاهر شد - ماکیان و حروس بیکدیگر چون حک کسد - مدکان
حسرت را سیار خوش آمد - و ایام حروس ناری در اوائل مه ۹۶۸
(به صد و هشت و هشت) بود .

و در اواخر دم امسال یکووری در آگره حک^(۱) شد - بلی
که بر آب آگره پسته بودید شکست - و آتش در آتش خانه مایم بگه
و جندی از (مکان) پاتران حسرت که در واجی وراشاه مرل - اند
سوخند - و این خبر بواب حان حانان و حواجه جهان رسید - اما
فصد در بحاله کردند - و در میان دروازه قلعه آگر که خاب - ریا است
و او را دروازه آب می گوید حسرت که مایم بگه را پرسیده - راحت
فرمود بودید کورنش کردند - و اینها حسرت را پرش نمودند - و حسرت
فرمودند که سوختن (مکان) پاتران سهل است - اما شما (ار) بگه پرسید
که اسباب وراشاهه او سیار سوخته است - و حسرت این خانه را که
رحصت فرمودند خود بدولت متوجه ناع که آن طرف آب بوده و حله
آنها بود و حسرت اراخا تشریف آورده بودند شدند - و حواجه جهان
و بواب حانانان مصلحت دیدند که جمعی کثیر که همراه ما آمد

(۱) حک برورن سکر - مقرر لفظ هندی است که اصلش حکر است و بی آن

ناید و عارآگین است که از سمت مغرب وارد - فرهنگ اندراج جلد اول صفحه ۱۲۵ .

درین سلسله را (درین سلسله) از حالت آلت و رقی کرده - این بدش -
 عالیشان این طور مردم را آن^{۱۱} نوع تربیت کرده اند - آخر الامر آن
 نمک حرای را از دست داد اند - و چون مدکان حضرت خود سعادت
 متوجه مهمات سرکار خود شدند حالا مردم عالم ملاحظه نماید که در
 هر شهر و پرگات و قریات هندوستان حریبه چه مقدار جمع شد -
 و هر رور چه مقدار دیگر به سدهای درکا و آبد و روید، مصرف می شود

و بعد از چند رور از پیروانی و مخلصی از باب رحل ها - حان
 شیانی که سرکار اناوہ را دران چند رور او تعیر داده - بخت می جاگیری
 بخوبپور پیش علیقلی که برادر مشار الیه بود متوجه شد - و چون
 حان حانان معرض اشرف رساید چنان صلاح دید که بایرید بیات که
 در حین حوردد سالی حان مشار الیه در بریر در محله آوا همماری
 وده اند - و دران اوقات بایرید ملازم نواب حانمانان بوده مشار الیه را -
 برگردادن حان مذکور تعین نمودند - و بایرید مذکور در شادپور که یکی از
 پرگات سرکار کالپی است حان مشار الیه رسید - و هرچه قدر صلاح و -
 گفت - چون ایشان در حصت از آگره برآمده بودند در برگشت ملاحظه
 نمودند - و ارکان دولت هم میل برگشتن او نداشتند - آن بود که جماعه یتیم
 نکردند که او را برگرداند - و چون بخوبپور رسید حان رمان سرکار نارس
 را که ریادت^{۱۲} جاگیر او بود از قیل پادشاهی به برادر داد

(۲۳۵)

و بدگان حضرت دران اوقات بحروس نگاه داشت و حگ
ابداحت میل تمام داشتند - و همچون حکم شده بود که هر کس بکورش
بیاید حروس همراه بیارد - یک روری شمس الدین اتکه که دران اوقات
حاکم سرکار پنجاب بود از لاهور برآمده بود و حکم موی سر گذاشت
باو در راه رسیده بود - و موی سر او بلند نشده بود - حضرت فرمودند
که ما حکم کرده ایم و شما هنوز موی سر نگذاشته اید - مشار الیه بطریق
ندیمی برص رساید که موی سر ادکی بلند شده بود - اما به منتهی که
رسیدم بطریق مردم هدوان آخا تراشیدم - بدگان حضرت شگفتگی فرمودند -
و ارکان دولت ندیمی اتکه را پسندیدند - و حکم شد که بعد ازیں که
بکورش آید او بر دستور سایر دولتهواهاں حروس همراه بیارد -
رور دیگر چون کورش کرد ظاهر شد که حروس آورده باشد -
حضرت فرمودند که آتہ چون حروس بیاوردی - ایجا غم ندیمی بخاطر
اتکه رسیده عرض کرد که حروس دارم - حضرت فرمود که کو - گفت که
ریر مفتوح در تہ بعل نگاه داشته ام - اما وقتی بر می آرم که حروس ای
و حگی که حضرت دارند بمعمره بیارند - آن زمان حواغم گذاشت که
حگ کند - حضرت بردیکان اشارت کردند که دست کبید که حروس که
در تہ بعل است راست میگوید - چون چندی از بریکان دست به
بعل اتکه رسایید آوار مرع ظاهر شد - و حضرت فرمودند که
ولان حروس را بیارید - و اتکه برص رساید که حروس حگی که

درین سلسله را (درین سلسله) از حالتِ آلتِ فرقِ نکرده - این پادشاه
عالیشان این طور مردم را اُن^(۱) نوع تربیت کرده‌اند - آخر الامر آنها
نمک‌حرامی را از دست نداده‌اند - و چون بدگانِ حصرتِ خود سعادت
متوجه مهماتِ سرکارِ خود شدند حالا مردم عالم ملاحظه نمایند که در
هر شهر و پرگات و قریاتِ هندوستان حریه چه مقدار جمع شده -
و هر روز چه مقدار دیگر به بدهای درگاه و آینده و روبره صرف می‌شود

و بعد از چند روز از بی‌پروائی و بی‌لطفی اربابِ دخل‌مهارِ حان
شیانی که سرکارِ اتاوه را در آن چند روز از او تعیر داده - بجهت بی‌حاجگری
مخوپور پیش علیقلی که برادرِ مشارِ الیه بود متوجه شد - و چون
حان‌خانانِ عرصِ اشرف رساید چنان صلاح دید که بایرید بیات که
در حینِ خورد سالی حانِ مشارِ الیه در تبریز در محله آوا شماری
بوده‌اند - و در آن اوقات بایرید ملارم نواب حان‌خانان بوده مشارِ الیه را به
برگرداندن حانِ مذکور تعیین نمودند - و بایرید مذکور در شاه‌پور که یکی از
پرگاتِ سرکارِ کالپی است حانِ مشارِ الیه رسید - و هرچه قدر نصایح بود
گفت - چون ایشان بی‌رحمت از آگره برآمده بودند در برگشتن ملاحظه
نمودند - و ارکانِ دولت هم میل برگشتن او نداشتند - آن بود که جماعهٔ یقین
نکردند که او را برگردانند - و چون مخوپور رسید حانِ رمان سرکارِ سارس
را که ریادت بی‌حاجری او بود از قیلِ پادشاهی به برادر داد *

(۲۴۳)

سواری می فرمودند بدرواره رسیده ارو آب گرفته نوش حان
میرمودند - و او چون دیوان سقا داشت شعر سقا را می خواند -
و حضرت گوش می فرمودند - و بعد از مدتی یک روز در گسندی
که در درون قلعه آگره واقع است هور چون عمارتی از برای حضرت
ترتیب داده بودند آن گسند دیوانخانه ایشان بود - حاجانان و هادر
سلطان شیانی و مرا عد الله محل داماد حاجانان و عد الله سلطان
قراق داماد قاسم رلاس که بعد از چند روز حضرت او را حاکم سرکار مدون
ساختند - و او در اندک رمای بمک حرامی کرده بعصب حضرت
گرفتار شد - و جمعی دیگر از حواین و سلاطین در ملازمت مام
بیگه بودند که حضرت را هژده روپه بخت مهم ضروری درکار شده
بود - و حواحه سرای را فرستاده بودند - و حواحه حان در جواب
گفت که هژده ^(۱) روپه را از حاگیر که بگیرم - و بیگه ارین مقدمه حاضر
شدند - توحه مادر دستم گفتند که برو از پیش داهان ترک من هژده
روپه گرفته باین حواحه سرا نده - و در همین مجلس عد الله سلطان قراق
بخت مهمساری خود حرف می زدند - گفت آلت من هور شما معلوم نشده
است - مرا عد الله محل گفت بلای بر تو و بر آلت تو خورد - تو مدت های

(۱) در منتخب التواریخ جلد دوم صفحه ۲۵ مرقوم شده و الحق سامشای م که
صرف نادر در ملک نداشتند و از تر بعضی خرجهای ضروری گاه گاهی معتدل می ماندند
و حریه اصلا نبود - و نوکران پادشاهی همه حایکدهای دیون و بریشای احوال و روحه
کمال داشتند .

است - من رر ار که نگیرم - نایرید عرص کرد که من گرو می گیرم -
 حصرت فرمودند که معقول می گوید - چه گرو می گیری - نایرید
 عرص کرد که پوستینی که ایشان پوشیده اند میگیرم - مقیم پوستین را
 بموجب حکم برآورده به نایرید داد - و پوستین کش ابره اطلس
 سر و گریبان کش - و نگریبان او هر رمان نایرید روی آفتاب میکرد -
 و سدگان حصرت شوق میفرمودند - و مقیم رنگریها می کرد - و هوا در
 کمال برودت - و در میان دریا از نمار پیشین تا نمار شام که ناری
 برطرف شد مقیم ن پوستین بود - چه مقدار سرما حورده باشد :

از راه آب مرل بمزل بعد از چند رور ناگره تشریف آوردند -
 و سدگان حصرت در قلعه آگره برول فرمودند - و به بیگمان و محلبا
 که همراه بودند حویلیها تعین فرمودند - و حویلی نواب بیرم خان را
 که در لب دریای آگره است نواب خاخانان عایت فرمودند - و ردیک
 حویلی ن خان خانان حوهر نکاول بیرم خان حویلی داشت - مام بیگه را
 چون سابقاً و حال نایرید عایتی بود گفت آن حویلی نکاول که نما تعلق
 دارد تو دادیم - و نایرید چون آن حویلی را متصرف شد درویش
 هرام سقا برادر کلان مشار الیه بود گفت که در حویلی درخت یم است -
 در ته درخت سقاخانه راست کی - هرموده برادر در چند رور
 سقاخانه باتمام رسید - و درویش نظر که یکی از مریدان سقا بود در
 درواره قلعه آگره سقاخانه راست کرده بود - و سدگان حصرت هرگاه

(۲۴۱)

کشتیها لنگر کرده بودند - یک کشتی ماهتانی حاکمان داشت - بعد آن
کشتی کلاں که برای ایشان خرگاه برپا کرده بودند - حاکمان و حماة
نکشتی مهتانی در آمده در یک دوآنی از دریای حوں نگاه داشتند -
و حاکمان نگحمة ناری مشغول شدند - و حریف گحمة ایشان بریں
تفصیل - پایده محمد قرچه حان و فریدون تعائی نواب مرزا محمد حکیم
و نایرید بیات - و بعد از چند دست ناحق گحمة سدگان حضرت
که سیر دریای فرمودند نکشتی حاکمان (تشریف) آوردند - و در سد
عد کردن گحمة شدند - حضرت فرمودند که ما هم شیده ایم که این ناری
بعریست - نایرید تا ما هم به بیسم - سدگان حضرت و مقیم قره پیر محمد عرب
و فریدون مدکور و نایرید طرح ناری را بیاد کردند - و سدگان حضرت
فرمودند که این ناری را خوب می کند - حاکمان و حواین که حاضر بودند
متفق اللفظ عرص کردند که ما از نایرید یاد گرفته ایم - و حضرت نایرید
متوجه شده فرمودند که شروع کن - نایرید بعرص رساید که نادرشاهان
می نایرید یا حریانه - و بعد از آن که چند دست ناری شد مقیم قره پیر محمد
نای داد - و نایرید برد - چون مقیم همراه زر نداشت نایرید گحمة را
بر زمین ماند - حضرت فرمودند که چرا نمی نایرید - عرص کرد که این
ناری ست کسی که برد و زر بیافت برمی گردد - و حضرت مقیم
فرمودند که چرا زر نمی دهی - او عرص کرد که شمال حان و مقول حان
دریں کشتی در ملازمت شما آمده اند - و تمسیم من همراه بیامده

خواهد شد - و هوای سگاله چون محل ناحوش است سب نارفتن همین بود - و الاّ او و بهادر برادر مشار الیه آن نوع امرای حصرت بودند که اگر اقبالِ سدگانِ حصرت قریبِ حال ایشان می بود سگاله چه - که هر حالت که توحه میکردند بآسانترین وجهی فتح آنجا میسر می شد - و آخر الامر این دو برادر از بی لطفی مردم در بجا و همیشگی مصاحبانِ بد اربین درگاه عالی شان روگردان شدند - و در اندک زمانی این هر دو برادر بجهت دعائی که فلک بایشان ناحت باعی از دار الما بدار القاء رحلت نمودند - و سدگانِ حصرت را کشتن ایشان ضرورت شد - و الاّ پادشاهان را باین نوع مردم امرای چرا بی لطفی باشد - اسباب دولت پادشاهان امرای خوب است - و هر محل که این نوع حواین و سلاطین (امرا) پیدا شوند پادشاهان در تربیت ایشان ملاحظه نمی (می) کنند .

همان زمان که حاجانان از مجلسِ حصرت برآمدند بدرویش اورنگ چیری نوشته سبیرید دادند - مشار الیه رفته حواجه مطهر علی را از آنجا برآورده در منزل حان مذکور بملازمت رسانید - و همان زمان باسب و سروپای لایق مشرف شد - و شی که که حصرت و جمیع بیگمان و محلبا نکشتیا در آمده ناگره که پای تحت سارید متوحه شدند - حواجه مطهر علی را سروپای دیگر داده دیوان سرکار حصار که محاکیر حاجانان بود ساخته رحست کردند - و این سیر دریا در آواخر سه ۹۶۸ (به صد و شصت و هشتاد) بود - و یک بار دیگری

ارکان دولت در کمال کم رنگی درپیش خاندانان سابقاً و حال که داشتند -
و او خاطر همه را ملاحظه کرده بی مشورت ایشان سخن بعرض می رساند -
و حضرت پادشاه بعد از فوت حان مذکور در مجلس او را بخوبی یاد
می فرمودند - اریں رهگذر بود که او اندک مهم را بی حکم حضرت عمل
نمیکرد *

و در همین مجلس حان حانان و بیگه و حواجه حان متفق اللفظ
بعرض رسانیدند که مرا عرب ملارم حان رمان فیلی چند و از پارچهای
نصیس سگاله که تاج حان بمشار الیه فرستاده بودند آورده - مهمساری حان
مذکور باید کرد - حضرت فرمودند که چرا معطل اید - حان حانان شما پدر مائید
سوعیکه صلاح دولت داید مهمسازی او و سایر دولت نماید - اما این مقدار
داید که ما را نوکران - پادشاه نکرده اند - و مردم رورگار تصوف و تهو
این پادشاه عالی شان از سخنان ایشان معلوم کرده باشد یا خواهد کرد - و رور
دیگر لایق دولت که می دانستند مهمسازی حان دمان نموده باسپ و سروپای
لایق و فرمان حاکم سرکار حوپور و سرکار نارس و سرکار
عاری پور و بعضی از پرگات سرکار اوده و سرکار مانکپور تال آب
سون بالفعل او حاکم کردند - و در فرمان حکم شده بود که اگر سگاله
را نگیری هم تو عایت حوام کرد سرافرار کردند - و او سگاله را ناسان
ترس وحشی میگرفت بلکه او گرفته تاج حان داده بود - و درین مرتبه
در رفتن سگاله ملاحظه این داشت که این حاکمها یکی دیگر عایت

حهاں گفتند - و حواحه حهاں فریاد برآورد که آن مرد چهل و شریر است -
 و ارو در نوکری بیرم حان به بدهای حدا صرر سیار رسیده - و اگر او
 خلاص شود بار به بدهای حدا صرر حواهد رساند - حاحاان گفتند
 بهر حال انای حس شما است - صرر او چه حواهد بود - شهاب حان چون
 دیدند که حاحاان بخلاصی او مقید است حواحه حهاں را تسکین دادند -
 و قرار یافت که به بندگانِ حصرت عرص کسد - و حاحاان گفت شما بد مددی
 نکید من محصرت عرص کرده گناه او را ظلم - به نایزد گفتند که هرگاه
 که بدریخانه روم تو بیاد من بیار - رور دیگر چون حان حاان بمملک بیگه
 تشریف بردند نایزد بیاد حاحاان داد - بیگه حاضر شد و گفتند که چه
 کرامی کند که شما گناه او را طلبید کس بخانه درویش اورنگ فرستاده
 مظفر علی را از بدیخانه او برآرید - حاحاان گفتند که چون
 همچون باشد محصرت بادشاه عرص باید کرد - بیگه گفتند که من عرص کم -
 درین گفت و گو بودند که حصرت بادشاه بمملک بیگه تشریف آوردند -
 و سر سوری از توحته مادر دستم حان گرفتند - و خارهای که در حگل
 حصار در شکار در پای مارک ایشان در آمده بود میکشیدند - و درین
 اثنا بیگه گناه حواحه مظفر علی را بالتماس حاحاان عرص کردند -
 و حصرت التماس او را قبول کردند - و فرمودند که می گوید که نویسنده
 نعریست اگر شما را درکار باشد نگاه دارید - و کمال ادب و احتیاط
 حاحاان را اریحا قیاس باید کرد که آن رته - و حواحه حهاں و سایر

ختم شد کهر و کافری بر تو بَارَك اللهُ اَرین می‌گذرد
 آن صم گفت نامم از سرِ دین هیچ کس ایچین می‌گذرد
 در حیی که حصرت دهلی در درواره قلعه سقا حانه داشتند
 که به سدهای خدا آب می‌دادند - و در پهلوی حانه ایشان دوکان نابیای بود -
 و نابیایا هیرم سیار در دوکان جمع کرده بود - آتش در هیرم نابیای افتاد -
 و آن تقریب حانه هم سوخت - و سقا این قطعه مناسب داسته گفت -
 * قطعه *

سقا که چو قاقوس عمری می‌پیچید بر آشیانه حس را
 آتشکده گشت حانه او از سورِ درون چو رد بس را
 از آتش دل سوخت حاش همسایه بد مصاد کس را
 و بعد از چند روز افضل حان سائید گفت که حواجه مطهر علی -
 ترقی است ما و او از یکجائیم - وقتی که بیرم حان به تهریده درآمده بود
 حواجه مشار الیه را بطریق ایلچی‌گری بدیال‌پور پیش درویش محمد خان
 اورنگ که سابقاً نوکرِ بیرم حان فرستاده بود - و مشار الیه را دولتخواهی
 بخاطر رسیده - و حواجه مشار الیه را مقید ساخته - و تا آن روز در حانه
 مشار الیه در بند بود - بحان عرص کی که گناه او را از حصرت بادشاه
 طلبد - چون حواجه حهان و شهاب حان و اکثر ارباب دحلِ حصرت
 بادشاه در حانه مهدی حان که حاجانان تشریف داشتند جمع بودند - بایرد
 بحان مذکور عرصه داشت کرد - و حاجانان (۱) همان رمان در مجلس بحواجه

(۱) در اصل سه دهمون زمان ، ،

هر که شد با صوت ترش همریان ^(۱) در وقت کار
 می‌رند پا راں هت در گسدِ دوار چرخ
 می‌رند ^(۲) بر دورِ نقطه رور و شب با ماه و مهر
 هر حال او من سرگشته چون پرکار چرخ
 ره ره چنگِ خویش را امشب نقابون سار کرد
 تا رند آن قمر در مجلسِ سیار چرخ
 کف ریان و پای کویان دمدم در رمِ عیش
 می‌رم هر دم بیادِ آن قد و رفتار چرخ
 تا شدم چون نافه سودائی ر چینِ رلف ^(۳) یار
 می‌رم پیوسته راں رو بر سرِ نارار چرخ
 ذکر آن یکتا درین لگر ر عیرم فرد ساحت
 همچون سقا می‌رم هر سو قلندروار چرخ
 * رباعی *

سقا عم و درد و شادمانی همه هیچ اندیشه مرگ و زندگی همه هیچ
 بر حیر که در حهاں فانی همه هیچ حر عشقِ نگارِ حاودان همه هیچ
 * وَ لَهُ اِیْضاً *

گفتم ای کهرتست ایماّم ار تو سقا بدین میگذرد

(۱) در یک سحه خطی دس همریان وقتِ سماع .

(۲) در اصل سحه درلف او .

(۳) در یک سحه خطی می‌رم .

و مار سیار است رسید - حربۀ مجدد سقّای مدکور رسیده بمحل که آمد
 خود را نمیداست - نزدیک نیم شب بود که بیحدی سقا را بایرید گفتند -
 و مشار الیه دران بیحدی سقا را ملازمت کرده شعوری درو یافت -
 عیال و مریدان سقا هم در حرع و فرع بودند - و این بیحدی مشار الیه
 تا سه پاس کشید - بعد اران بحال آمد و صو ساخته دوگانه بخا آورد -
 و احوال گذشته آنچه پیش از بیاختیاری واقع شده بود به برادر
 تقریر کرد - بایرید چون از برادر خاطر جمع کرده رخصت گرفته بمحل
 آمده - صاحب احوال را بمنعم حان معرص رسانید - و اران رور بار درویش
 سقا در میان مردم بیشتر شهرت کرد - و درین مختصر در بالا گذشته
 که بموجب فرمودۀ شاه قاسم انوار در سمرقند در حوای سقا فرموده اند
 که شعر نگو - و دیوان ترکی و فارسی دارد - و دیوان فارسی او حاضر بود -
 چون وا کرده شد همین غزل آمد = لایق دید که یک غزل و یک رباعی
 و یک قطعه نوشته شود - اگرچه در دیوان ابیات به ارین دارد اما
 حسب الحال همین را آمد -

می رسم در خلوت اسرار با آن یار چرخ
 در حرّات معان چون رید دُردی^(۱) حواری چرخ

(۱) در دو سعه خطی دیوان حرام سقا که در سوانثی است «دو حواری»
 مرقوم است - در مرگ اندراج حد دوم صفحه ۳۴ نوشته که دُردی «انضم» معنی دُرد که در حر
 رقت ته نشین شود و بخاراً معنی شراب تیره - باید دانست که دُردی معنی غری است و دُرد - ملود
 بای تحلی فارسی *

و حاجی محمد حان سیستانی بحال مذکور بموجب حکم چند مرل همراه رفتند - و چون اردو در حصرت دهلی فرود آمد سدگان حصرت هم از حصار فیروزه تشریف آوردند - و چون معمم حان از کابل آمده در هند مرلی نداشتند مرل بیرم حان که در کنار دریای دهلی واقع شده بود و محالهای مهدی حان متصل بود ایشان عیایت فرمودند - و حویلی مام بیگه که مابین هر دو حویلی بود بیگه مذکور بسایرید عیایت کردند *

و در همین چند روز عرس حصرت حواجه قطب الدین مختیار کاکی که مرار ایشان در دهلی کبه است واقع شد - معمم حان و حواجه حهان و ملا پیر محمد شیروانی و حمی دیگر از حواین و سلاطین و اشرف حان و افضل حان و لشکر حان عرس آستانه رفتند - و شیخان و مریدان آستانه سماعها و اسلوی که داشتند بخا آوردند - و از شیرینی و دستارهایی که قاعده بود بمجلس آوردند - دستارها را بر سر حواین بستند - و حواین هم نه بدر آستانه آنچه داشتند بخادمان آستانه دادند - و درویش هرام سقا که برادر کلان نایرید بود و دران اوقات در چله خانه حصرت شیخ نظام الدین اولیاء که در کنار دریای دهلی* بود که مقبره پر فتوح حصرت حجت آشیانی متصل بان واقع شده می باشد - و در همان روز عرس محبت آب بخش کردن مرار حصرت حواجه قطب الدین رفته بود - و در محل برگشتن دهلی کبه آبخانی که مسجد چند

بالا گذشته در منزل بیگه پاپوس سر قرار شدند - و به بیرم خان بدگل
 حضرت نوعی آشنائی و خاطر خوشی فرمودند که گویا هرگز کلفتی واقع نشده *
 و در همین مجلس معم خان بعرض رسانید که من از خان مذکور قول
 کرده ام که او را رحمت طوافِ حرمین فرماید - حضرت فرمودند که
 ما میل این داشتیم که در ملازمت باشد - و چون بیرم خان التماس نموده
 حسب التماس مشار الیه قول کردیم - و تا دو پاسِ شب صحت داشتند -
 و مردمِ اردو آن شب خوابِ نراحت در چادرهای خود کردند
 و فتنه و فساد که سفاقِ بعضی مردم برپا شده بود تسکین یافت - و نار
 کوچ کرده مراجعت فرمودند از گداری که براری روپر بود - حضرت مع
 اردو گذشته کوچ بر کوچ در نواحی قصه سرحد رول فرمودند -
 و مهم ساری رفتن بیرم خان در میان آمد - و بعد از سه چار روز
 مشار الیه را رحمت مکه معظمه فرموده خود بدولت بخت شکار بحاکم
 حصار فیروزه تشریف بردند - و بایرید (با) خرچی و بعضی اسباب لایق که
 معم خان به بیرم خان فرستاده بودند تا یک منزل بحان مذکور همراه
 رفته - و اسباب را نوکلای ایشان سپرد - و بیرم خان خطی نوشته بایرید
 دادند که در هندستان از ملک و اسباب آنچه از بیرم بطر نعمت لعل که
 معم خان باشد در آید بطریق ملکیت بایشان گذراندم - و بایرید رحمت
 یافته این خط را بمعم خان رسانید - و روز دیگر کوچ کرده اردو بحاکم
 حضرت دهلی متوجه شده و بیرم خان سفر حرمین - و ترسون محمد خان

ردیک بدرواره ایستاده بودند - مررا عند الله معل و مهدی حان که مانماً
 امرای مررا عسکری بود و لشکر حان و غیره از بایرید - بیدد که آمدن
 بیرم حان چه شد - بایرید گفت که این بیآمدن^(۱) - کمند که تو بین
 چون برآمدی - گفت که مرا فرستاده اند که آمدن بیرم حان به من رسانم -
 بعد از آن سرداران و جمیع لشکر حوثمال شدند - و داستند که دروغ
 بایشان رسیده بود که این حماعه را - ر اندرون گرفتند - و بایرید تهجیل
 متوجه ملارمت حصرت شد - و حصرت - ر چا - ر مام بیگه تشریف
 داشتند - و از دور بایرید را شاختند - و خدمتکارانی که ردیک ایستاده
 بودند فریاد کردند که حیر هست - بایرید عرص کرد که حیر است -
 و دولت حصرت قوی است - بیرم حان می آید - و از شنیدن این خبر همه
 مسرور شدند - و حصرت از بایرید خبر دیدن بیرم حان و آمدن
 او می پرسیدند - و لشکر حان را که از قلعه برآمدند حواحه حان
 فرستاد بود - او نیز متعاقب بایرید رسید - حصرت ناو متوجه شدند -
 مشار الیه عرص رسانید که بایرید درون قلعه کافران رفته بود حیر
 درون را او می داد - نار بدگان حصرت بایرید متوجه شده حیر درون
 پرسیدند - و بایرید را ناسپ و سروپا سرفراز گردانیدند - و مام بیگه
 و حواین که در ملارمت بودند همه بایرید التفاتنا نموده بوعده و وعید
 مسرور ساختند - میان شام و حفتن بود که بیرم حان با حماعتی که در

توخته که ناح‌گاه بلخ است و^(۱) در بدحشان بوکر مرزا ابراهیم بوده مرزا را شاخته گرفته نه بلخ پیش میر محمد حان که حاکم بلخ بود رده - این طور بادشاه‌زادهٔ بهمن مردانه را نکورک نام ملارم خود فرموده که کشت - و هر جا که خبر کشته شدن مرزا ابراهیم رسید پیر محمد حان را خبر کرد - و افسوس از برای آن شاهزاده خوردند - و تاریخ فوت او را کورک کشت یافتند - و این خبر باخوش در حیی که اردو در کنار ماچپی واره بود رسید *

و در همان چند روز حضرت از گذر روپر از آب گذشتند و اردو هم متعاقب از آب گذشت - و در همین مرل میر اصغر مشی را^(۲) بعد از آمدن مکهٔ معظمه خطاب اشرف حانی عایت فرمودند - و حواجه سلطان علی را خطاب افضل حانی درین همین تاریخ سرافرار گردانیده بودند - و در حیی که بیرم حان - تردی بیگ حان را کشته بود ایها بخت اشائی تردی بیگ (ار) حان مذکور فرار نموده مکه رفته بودند - و بدگان حضرت کوچ نکوچ ناں کوهی که بیرم حان راجها پناه رده بودند شدند - چون نزدیک آن کوه رسیده اردو فرود آمد - و روز دیگر حاعهٔ از امرا و یکه حوانان بطریق سیر متوحه حدق و قلعه

(۱) در اصل سحه که ناح‌گاه بلخ است و این کورک که در بدحشان بوکر مرزا

ابراهیم بوده مرزا را شاخته الخ *

(۲) در اصل سحه داصر مشی را که بعد از آمدن *

بیرم حال در مدت وکالت بخت روضه امام رضا علیه التَّحِيَّةُ وَ السَّلَام ترتیب داده بود - و در جنگ آن پیر بدست آنکه مذکور درآمده بود - چون از بطر اشرف گذراند بحریه عامره سپردند - و حضرت از سرحد بخت دفع و رفع حال مذکور متوجه آن کوه شدند - ردیک پرگنه رورو در لب آب ماچهی واره اردو فرود آمده - و بدگان حضرت بخت سیر متوجه لاهور شدند - و چند روز سیر لاهور کرده بار دولت و اقبال ناردو تشریف آوردند - و سیر لاهور در سه ۹۶۷ (به صد و شصت و هفت) بود *

و در همین تاریخ مرزا ابراهیم ولد نواب مرزا سلیمان که بخت تسبیہ اورنگان - پدر و پسر از بدحشان متوجه بلخ شده بودند - و چون مرزا سلیمان هفتاد و دو جنگ ناورنگ کرده همه حا فایق آمده و درین مرتبه هم اورنگ را بطر در یاوردند با سپاهیان گشتند - و هر لشکری که عیم خود را حوار گرفت البته شکست می یابد - مرزا ابراهیم از پدر جدا افتاد - و اورنگان باو علیه کرده مردم او پریشان شدند - و خود سه چهار کس معدودی نگوشه افتاده - و ^(۱) کل کافر نام که راهدار و تمناچی

(۱) در اکبرنامه جلد دوم صفحه ۱۲۵ مرقوم است که درس اثنا رانر کل کافر میرزا را می شامد و نامق مردم ده مقید ساحه پیش پیر محمد خان یزد + پیر محمد خان متوم شده در کشت اسمحال می نماید - تاریخ ابن قصه کوراک کشت (۹۶۷) یافته اند - و کوراک نام حلائی بود - و میرزا سلیمان کوبل امید پدر (۹۶۷) تاریخ یافته بود - و پیشتر ابرین قصیه بدو روز مرزا ابراهیم قصده گعه که مطلعش اس است *

رفت محاک حسرت چون لاله داع ردل آرم محشر بیرون با داع دل سر از گل

مررای مدکور فرستادند - و در پتھاره هم بیرم خان شکست خورده بحاج لاهور و کوه دامن متوحه شد - در بواجی^۱ سلطان پور شمس الدین محمد اتکه و لشکر بادشاهی که پیش آمد حگ کرده شکست خورد - و حواجه مظفر علی دیوان خود را بدیال (پور) بطلب درویش اورنگ که ملارم خان مدکور بود فرستادند - و درویش اورنگ هم از آغای خود روگردان شده - حواجه مدکور را مقید ساخت - باز خان مدکور براحای بواجی^۲ لاهور که یک کدام ایشان کلان بود و تحتمل^(۱) نام داشت رجوع کرد - و در بواجی پرگنه^۳ حواره نکه در آمد - و راحای کوه دامن همه باو اتفاق کردند - و کوه مربوط تر خود را که بالای پرگنه^۴ حواره واقع شده حقدق کسده و درواره راست کردند - و معم خان از پای دولتخان کوچ بر کوچ متوحه ملارمت^۵ حصرت شد - و در بواجی ماچپی واره بمررا شرف الدین حسین و ادهم خان و سایر ارکان دولت^۶ حصرت ملاقات نمودند - و روز دیگر بپانوس حصرت سرافرار گشتند *

و در همین مجلس شمس الدین اتکه - ولی بیگ^(۲) دوالقدر را مع اسماعیل قلی ولد مشار الیه دست بسته سر دیوان آوردند - و علم که

(۱) در اکرامه جلد دوم صفحه ۱۱۶ نوشته چون بقیق پیوست که برام خان پش راحه گس در بلواره که در میان کوه سوالک حافی مستحکم است پناه حه دران حال متحصن است بآران حدو صورت و معی هیردم مهر ماه آلهی موافق سه شنبه دهم محرم سال ۹۶۸) همد و شصت و هشت هلالی قاید توفیق ایردی متوحه آن صوب شدند *

(۲) در اصل نسخه «ولی بیگ ولی دولقدر» *

و ملا عبد الباقی صدر و ملا حورد زرگر و پاینده محمد و سوکون پسران
 قرحه خان و فریدون تعائی مرزا محمد حکیم و شاه هاشم برادر ابوالمعالی
 و محمد قاسم و محمد حسین حواهرادهای پهلوان دوست میرزا و ابوالفتح
 ولد فصایل بیگ برادر خان مذکور و میر محمد امین بشارپوری قراست
 مهر قریش که در آن ولا از محاربا آمده بود مع ملک گدا علی و ملک
 امیر ولد میر سر علی کلکاری و غیره در آواخر ماه شوال سه مذکور
 در لاهور بطواف مرقده منور پر فتوح حضرت جنت آشیانی مشرف
 شدند - و بواب بیگه بیگم را که خدمت قری می کردید ملازمت نموده
 رحلت حاصل کرده در حویلی محنت خان قزوینی^(۱) که ابوسعید کروزی
 حالا متصرف است منزلها ساخته - و الآن همشیره بواب مرحومی
 محمد حکیم مرزا تشریف دارند - و بعد از چند روز برآمده در پای
 دولت خان فرود آمده *

و مرزا عبد الله معل داماد ایشان بود و حاگیردار پتاره -
 و بیرم خان که از آگره برآمده بحساب بیکایر و آنحدود رفته بود -
 و باز رای خان مذکور مقلب شده از بواجی بهتیر گذشته به تهریده که
 حاگیر شیر محمد دیوانه که ملازم بیرم خان بود آمده - اسباب ریاضتی
 خود را در قلعه گذاشته محمد را همراه گرفته به پتاره بر سر
 مرزا عبد الله آمده - و مع هم خان هم جماعه را از لاهور نکو ملک

(۱) در اصل سحر و عربی *

به بیگم همراه ساختند که در ملازمت بوده در هر مرلی که فرود آید اسباب مہای که قاعده می باشد سرکار خاصہ بیگم و متعلقان رساد - و از پلِ عورند که نگذرند رحمت گرفته کمال آید - ایرید توحیح حکم عمل نموده - و بعد از چند روز در کمال ملازمت و اب رسید - و از حسِ حلق و مروت و غمت بیگم آنچه دیده و د مرص رساید

و در عمون چند روز مرا شریف الدین حسین ولد حواجه معین سیرۃ حضرت حواجه جان محمود از کاشعہ کمال آمده - معنی اسباب - سوداگران - در ملازمتِ مرای مذکور آورده بودند - و حسابان خوب داشتند یک لک بار ایشان را وا کرده آسمه و اب جان جانان را در کار داده گرفته ما باقی را صاحبان برگزیدند که در دستور کاشعہ سته در ملازمت مرای مذکور متوجہ شد شد

و معین جان تا سہ ۹۶۷ (۱۰۷۷ و شصت و شصت) در حکومت کمال کردند - درین مدین چند مرتبہ فرامینِ صلب تشار بہ صادر شد - بحر الامر شوق باوسِ سنگانِ حضرت گریبان گرفته مقید بمیوہای خوب و سیرِ ع شرآ و حکومتِ کمال شد - در آخر سہ مذکور یزدش شعان متوجہ شد شد - و پانصد سر را سپاہیانِ خوب همراه آوردند - و مدتی سپہیان را در کمال در ملازمت و اب محمد حکیم مرا و فرار خود عی یکت گشتند - و در ملازمتِ حضرت مثل حیدر محمد تحت بیگی و مقیم و بتو قوت توتی یک جان و حواجه عبدالمعم

ردیک بدرواره دهلی است کرده بودند فرود آمدند - و محمد قلی حان در روح قاسم رلاس که می نشستند رفتند - و بعد از چند روز از معمر حان رحمت حاصل کرده متوجه هند شدند *

و در رستان هم امسال حرم بیگم کوچِ نواب مرزا سلیمان از مرزا رحیمده نکابل آمد - و اباق دیوانه و علی محمد قلعه نوکران بیگم مذکور همراه بودند - و نواب حان حانان ایشان را در حویلی حواریه بیگم که ساح شهر آرا متصل است فرود آوردند - در انشای این نواب مرزا سلیمان خطی نواب حاجانان ارسال داشته بودند که اگر بیگم را بصایح برگردانید که به بدحشان آید ما از تو منت داریم - و نواب حان حانان هر روز رفته بیگم را بصایح میکردند که رفتن شما هند اصلا لایق نیست - اباق دیوانه و علی محمد راضی نمی شدند که بیگم به بدحشان مراجعت نماید - و آخر بیگم از مصاح و بصایح معمر حان مراجعت بدحشان راضی شده قرار یافت - و چون بمعموره که پای مار است بیگم آنها رسیده بودند حاجانان را طلبیدند که وداع نمایند - اشتر کجاوه بیگم را خواندند - و حان حانان هم از اسب فرود آمده - و عهد و شرطیکه می باشد بحان حانان کردند و گفتند که ما ترا رادر گفتیم - دیگر نخواهیم گذاشت که مرزا سلیمان و مرزا ابراهیم بر سر کابل بیایند - و اسب طرق خانه راد مرزا سلیمان که او را اله پانچه می گفتند بحاجانان داده رحمت فرمودند - و حان حانان بایرید را

تردی بیگ که آن رمان حاکم اتاوه بوده بشید - مشار الیه در بالای
دولچه خود راه نداده - و معم حان گفت که حر کشته شدن تردی
بیگ حان امروز از فرمان عالیشان و کثافت بیرم حان بمن رسید - برای
همین گریه می کردیم - و افعان حصر حیل که چهل روز پیش باشد که
در مدراول تو گفته انواع تعجبها کردند - و بایرید بطریق کنایه عرص
کرد که حالا همد می توان رفتی - گفتند که می رویم - تو برو نکابل - تا
محمد قلی حان توحیهی مردم کابل تکلیف نکند - و من بدرقه شده از کوتل
سیاه و ییلاب نگذرام - و برگشته در تمان یک هزار و مدراول کلوجی
توحیه کرده از رعایا تحصیل کنم - و بعد ازان نکابل آیم - بایرید عرص
کرد که دران مرتبه هشتاد روز بخت اوراق در کابل مانده بودم - انواع
کلفتها بمن رسیده - من بی شما نکابل می رویم - و حان مذکور فرمودند که
تو که می روی رعایای کابل جرم می کسند که من برمی گردم - محمد قلی حان
چیزی نمیدهد - بایرید التماس کرد پس نانا دوست بخشی را بمن همراه
کشد - حان التماس مشار الیه را قبول کرده - و صباح کوچ کرده در
هدال پور ردیک اردوی بیگمان فرود آمدند - و آن شب بایرید و نانا دوست
هم در خدمت بوده - و صباح معه بیگمان کوچ کرده متوجه مرل باریک آب
شدند - و بایرید را فرمودند که تا آن مرل همراه بیا که محمد قلی حان
کثافت و مردم کابل پرواها نویسم - مشار الیه بموجب حکم عمل نموده تا آن
مرل همراه بود - کثافت و پرواها را گرفته - و از بیگمان هم رحصت

ایشان را ملازمت کرد - آنکه حان و مقیم حان و نالتو و نانا دوست بخشی و حواجه عبر ناظر در ملازمت بودند - و قاصد هسودی از هند آمده فرامین و خطها آورده بود - همه در وقت خواندن رقتی می کردند - به بایرید فرمودند که قلعه رفته فرردان خود را دیده - مشار الیه گفتی - فرمودند که بحاجه رفته ترکش خود را وا کرده و فرردان را دیده در بنار دیگر پیش من بیا که تو کار دارم - چون بنار دیگر بایرید آمد همین جماعتی که در بالا گذشت در ملازمت بودند - بنار شام را گذارده ایشان را رحمت کرد - و ایشان مهدال پور که اردوی همه بیگان تا آن روز آسود رفتند - و حان بحرگاه درآمده - بعضی از ملازمانی که بایشان کیش می رسید طلبیده گشت که در وقت دولت اگر بیدولتی هم واقع شود همه شریک ایم - در رفتن هند چه می گوئید - بایرید عرص کرد که قل محمد اعولع که درین بردیکی از هند آمده و طرح و وضع در بحاجه را می داند هرچه گوید عمل کنید - و ناو متوجه شدید و فرمودند که کیفیت هند را تقریر کن - مشار الیه از کلابهای نواب بیرم حان آن قدر گفت که درین تذکره نگنجد - و درین اثنا بایرید گفت که روری که من و اورو در مدراول فرود آمده بودیم - یکی از افعانان حصر حیل گفت که تردی بیگ حان را بیرم حان کشت - مشای کشتن چهرهای دیگر بوده باشد - اما مردم عالم گفته که در حیی که سابقاً در هند بودند بیرم حان که بیرم بیگ بود و میر - عمایون نادرشاه - یک روز خواستند که نالای دولچه

پیمبر بود فرمودند - و مشار الیه متوجه آن حدود شد - و موضع شهری که از دیهای الکاز بود و در حلسکه حلمی واقع شده - و آن حلکه هم به الکاز تعلق دارد - و پیش از رفتن هند حصرت بحاگیر سلطان محمد قراول مقرر داشته بودند - و مشار الیه درو درختهای ناع و طالاری راست کرده بود - و آن ناع قدری برگس و سمشه هم داشت - بایرید آخا فرود آمده تحصیل مشغول شد *

و روز دیگر قاصیان الکاز بدیدن مشار الیه آمدند - پاره شراب و چند مرع پروار و انار و نُقل شراب آوردند - در تمان مدراول و یکهار قاعده ایست که هرگاه قاصیان بدیدن حکام یا تحصیلداران می آیند شراب و نُقل می آرند - و اگر در دیهی دعوای شرعی بیکدیگر دارند قاصی را آخا می طلبد - و بدار القضا رفتن رسم نمی باشد - و اگر کسی می میرد غسل داده در تابوت گذاشته و تابوت او را در راه قبر در زمین می گذارند - یا شراب یا سرسور که نوره ایست میجورند - و در گرد مرده رقص می کنند - و بعد از آن او را بحاک می سپارند - و بعد از چهل روز که تحصیل ناتمام رسیده بود و اسپان هم حوید حورده فره شده بود حطّ معم حان به بایرید رسید که از تحصیل هم چیری (اگر) باقی مانده باشد رود بیا که متوجه هند شدیم - روز دیگر مشار الیه متوجه ملارمت حان شده - و حان مذکور در بیرون قلعه حوشاهی در کنار آب پیش (حیمه) برپا کرده بودند -

بودند تشریف آوردند - و رکاب که از همه حوردها بود بطریق
 الش به نایرد و چنداولان عایت فرمودند - و چون تنگی گاؤ
 رسیدند مرا میرک که اتکه سلیمه سلطان بیگم بود از کابل آمده تقریر
 کرد که اسباب بیگم هور در کاروان سرا افتاده - چون راهها
 محاطه بود از کوتل تنگ گاؤ - که سابقاً کوتل کون می گفتند و یک
 وقتی در مجلسِ حِتِ حصرت آشیای این نام گذشته - ایشان فرمودند
 که این نام خوب نیست - بعد اریں کوتل تنگ گاؤ گوئید از آن جهت
 کوتل تنگ گاؤ می گوئید - نایرد با حمی برگشته نماز شام بآن
 اسباب رسیده باز کرده ستیری در باریک آب ناردو ملحق ساخت -
 و از آنجا کوچ کرده بمنزل دیری - و از منزل دیری بمندراول فرود
 آمدند - حط معم حان به نایرد رسید که مدتی است که تو در کابل مانده
 و خبر قندهار و بلخ نمان رسیده است - اوراق را بملا نظر که بخشی
 بیگی معم حان بود سپارد - تو خریده پیشتر بیا - نایرد از مندراول
 روانه شد - و از افعانانِ حصر حیل یکی سائید گفت که تردی
 بیگ حان را بواب بیرم حان در هند کشت - و چون همون روز نایرد
 در قلعه حو شاهی ملارمت معم حان رسید - و هور حان مذکور آن
 قلعه راست کرده حلال آباد نام نموده بودند - از نایرد خبرهای
 بلخ و قندهار و هراغات و آشنائی محمد قلی حان مردم کابل پرسیدند -
 و بعد ازان تحصیل تمام الکاکار و قبیله هرا میخی که در بواجی مهر لام

شدند - و بمقیم حان مذکور نار آشنائی مصاحبان کرده بمدینه^(۱) مارس که آن طرف آب گنگ است - و علیقلی شیبانی بجهت استحکام جنگ افعانان قلعه او را مرمت کرده رمایه نام کرده است - ناآخا رسیده بودند که فرمان طلب که گناهان او را بخشیده بودند رسید - بواب معم حان اسپ و سروپا بمشار الیه داده رحصت فرمودند - چون بیگان و ساهی^۲ امرا و حواین همه اسباب هد تیار کرده مستطرب همین جنگ هیمن بودند همه ار آمدن سر هیمن خوش حال گشته - بعد بیکه بیگم و سلیمه سلطان بیگم که بجهت بعضی ضروریات مانده همه متوجه هد شدند - تا هشتاد رور دیگر ساهی^۳ معم حان در قلعه کابل بود - بعد اران معم حان بایزد نوشت و جمعی را فرستاد که ساهی را گرفته بیا که متوجه هد می شویم - ساهی را گرفته در کاروان سرای مهتر دوست که در چلکه سیاه سگ واقع شده فرود آمد - دران چند رور بر فهای رور باریده بود - و هوا در کال برودت - درین اثنا حط معم حان رسید که بیکه بیگم و سلیمه سلطان بیگم را بر همراه بیارید که اگر ناآخا نماید بدرقه علیجده باید فرستاد - و یک هفته دیگر در کاروان سرای مقام کرده - و ناآخا دوست بخشی هم همراه بود - بعد اران بیگمان ار قلعه برآمده ملحق شدند - کوچ کرده بموضع تتحاک رفت - روری که ار موضع تتحاک کوچ کرده متوجه باریک آب شدند و آن رور بایرد بیات چنداول بود بیکه بیگم و سلیمه سلطان بیگم که عقب مانده

(۱) در اصل سحره مدین مارس ه

کرده ایم که کابل را قبول کرده - و تو حویلیه ایشان را حالی می ساری -
و این خطاب را ماه حکک حلیفه در میان ترخان بود - بایرید عرصه داشت
کرد که معمم حان همچون کسی بیست که من بی رحمت ایشان ساهی^۱ ایشان
را از حویلی توأم برآورد - دیگر تقصیری ندارم - شش ماه برگرد سر
شما و هر کس هم که در قلعه بود گشته ایم - و حالا این نتیجه داد که سخن
دروع^۲ علامان قاسم برلاس در سدد اعراض میشود - بده را چاره بیست -
اما از پادشاهان انصاف لایق است - و چون بی گاهی بایرید ظاهر شد
عیایتها فرموده گفتند که چون ملازمت^۳ حضرت برسم خدماتهای ترا بر عرص
خواهم رساند نتیجه خواهد داد ه

و در تاریخ سه ۹۷۸ (به صد و هفتاد و هشت) حضرت - مقیم بیگ
را از قاسم علی حان بختی که در قلعه^۴ سورت معمم حان را در مجلس
حضرت لفظ بی ادبانه گفته بوده برای خاطر معمم حان او را چهار
فرستاده بودند که حان مذکور تسبیح نماید - چون همه وقت معمم حان
بامرای چغتی مخصوص بعلامان حضرت شفقت و خدمتکاری می نمودند -
و این نوع بی ادبیها بخت دولتیخواهی حضرت از مردم می گذراندند -
از مقیم حان در این مرتبه این بی ادبی را گذراندند - و حضرت عرصه
داشت کرد تا گمان^۵ مشار الیه نموده - عرصه داشت را بقاسم علی حان
ببرده ریخت کتک^۶ - و 'ر' قلعه^۷ چهار برآمده بر سر افعالان متوجه

شهر حویلی خود در آید - بایرید گفت شب بعد از وداع محمد قلی حان که بیرون آمد در ماده حویلی می گفته بود - من معم حان رفته گفتم - ایشان فرمودند که حویلی "سلطان قلی دلال را به پنج هزار شهری خریده ام - و بنی ولد خود داده ام - و او حالا همراه من می رود - محمد قلی حان در آن حویلی نشیند - و چون من ادس می کنم شما نگهدارید که حلیت دارد - و چون کلوجی را گرفته ساهی را ظلم در آن صورت حویلی شما حالی شده متصرف خواهید شد - و چون علامان به بایرید مکرر ماله کردید کلیدهای دروازه را گرفته متوجه بالای حضار شد که در دیوانخانه مریم مکانی که محمد قلیح حان و حواجه حلال الدین محمود و باقی امرای کومک که همه حاضر بودند سپارد - کلیدها را حان مذکور گرفت و فرمود که ما در دیه افعانان باشیم - و تو در شهر - کلید پیش تو لایق است - و بایرید در جواب گفت که تا عایت محکم بواب معم حان کلیدها درپیش من بود - چون در میان معم حان و شما حدائی نیست حالا محکم شما نگهدارم - کابل را نگاه می باید داشت و الا کلیدها را نگاه داشتن سهل است - هر کس که خواهد نگاهدارد - از تقریر علامان برلاس که بجهت حویلی آمده بودند پیش^(۱) بایرید بواب مریم مکانی سخنان گفته فرستاده بودند - و بواب مذکور بایزید را بدر محل طلیده در سد عتاب و خطاب شدید - و فرمودند که ما بصد مستداری محمد قلی را راضی

(۱) در اصل نسخه دایمده بودند پیش از آن از بایرید بواب، *

رفته بود - و معم حان سر را بایرید بیات که بجهت سی (ساهی) در کابل مانده بود فرستاد - و خط نوشت که هرگاه که سر رسد بر درِ دروازه آهی بیاویری - و فرمانی بقاره شادی رسد - و سه چهار گپژی از شب گذشته بود که سر به بایرید رسید - و وح حکم معم حان عمل کرد - و از راه ناره قلعه به بالا حصار آمده سوچی فتح هیمون به بیگمان رسانید - آنکه حان و میر قالی و ملا مقصود بگالی و حواجه عبر باطر و اکثر حواجه سرای حرما جمع شدند و گفتند که بیگمان می فرماید که از کجا داریم که این سر هیمون ست - و فتح راست است - بایرید خط معم حان را فرستاد - و اکثر بیگمان خط حان مذکور را می شاختند - چون اطمینان خاطر ایشان شد همه به بایرید اسپ و سروپا وعده فرمودند - و صباح محمد قلی حان رلاس به بایرید گله کردند که ما هم خبر نایست کرد و بقاره فرمود - بایرید گفت که در خط حان بود که من شما خبر کم - تقصیر را معدور دارید ه

و قل اریں هم روری که معم حان از کابل برآمده متوجه یکسهار شده در تپچاق فرود آمده بود به بایرید فرموده بود که بعضی اسباب ضروری را نار کرده فرستی - و کلیدهای دروازه که درپیش تست محمد قلی حان سپاری - در اسباب نار کردن بود که دو علام قاسم رلاس آمدند که این حویلی و رح تعلق به بیگم که دختر قاسم رلاس و کوچ محمد قلی رلاس است دارد - حالی کید که بیگم مذکور می خواهد که از دیه افغانان

بر سر هیمن سوار شدند - در باغ ست آن کافر رسیدند - چون دولت صاحب قرآن اعظم محصرت تحت آشیانی قرار یافته بود - و ایشان محصرت حلال الدین محمد اکبر بادشاه مستقل شد - و حق سبحانه و تعالیٰ بدین سبب عهد مسلمانی آن کافر را در دل او محو گرداید - چون محک محصرت متوجه شد سلاطین و حواین پیش از آنکه بدگان محصرت برسند او را شبیه تیر گرفتند - و تیری از عیب در میان صندوق فیل چشم آن کافر رسید - و همان زمان او را دستگیر کرده - و این خبر را به بدگان محصرت شاه قلی محرم که در آن زمان ملازم نواب بیرم خان بود رسانید - و متعاقب آن کافر را به پای فیل محصرت رسانیدند - و بدگان محصرت فرمودند که اگر مسلمان می شوی از سر حوین تو می گذریم - و آن کافر حرام راده باسلام دریامد - آخر الامر بدگان محصرت شمشیری بر او زدند - و از آن تاریخ حلال الدین محمد اکبر بادشاه عاری می نویسد - و این فتح در اول سه ۹۶۳^(۱) (به صد و شصت و چهار) بود - و سر آن حرام راده را بکابل فرستادند - و در مقام قورق سای مجمع خان رسید که به یک هزار

(۱) در اصل نسخه از سه و کاتب ده ۹۳۶، ارقام یافته در منتخب الواریج جلد دوم

صفحه ۱۵ مرقوم است که صاحب روز جمعه دهم ماه محرم الحرام سه اربع و ستین و تسعمانه (۹۶۳) که روز عاشورا باشد اعراض و حدال مابین امرای مقلای و افواج هیمن واقع شد ++ ناگاه تیر احل که هیچ سپری دافع آن نتواند بود بر چشم احوال او رسید چنانچه از کاسه سر تهی معر او گشت و فی شعور شد و حمی که ردیک او تردد می کردند این حال دیده متعرق گشتند و لشکریان اهل اسلام تعاقب ایشان نموده قتل عام کردند *

معهم حان برآمده متوجه لعلان شد - و محمد قلی برلاس و جماعه کرمک کابل را قبول نموده ناشیدند *

و بخت حیرت انگیز که همون که همور در هندوستان شده بود بیگمان و ساهی* امرا تمام یراق آمدن هند مهیا ساخته بودند - اما معطل این بودند که حیر دیگر از هند بیاید - چون عدلی که قائم مقام اسکندر بود - ملک او را هم دعدعه سلطنت هند شده بود - در بواجی* بیاک که حصرت حلال الدین محمد اکبر بادشاه شهری طرح انداخته او را اله آباد نام کرده اند که در هند آب و هوا قریه ندارد عدلی مذکور از دارالما ندارد القاف رفت - و هندوئی همون نام وریر او بود - ویل و لشکر سیار که از عدلی مانده بود گرفته متوجه دهلی شد - و بخدا عهد کرد که اگر معل را ریر کیم مسلمان شوم - چون دهلی رسید تردی بیگ حان ترکستانی و نه امرای که ناو کومک بودند حگ کرد - و تردی بیگ حان شکست خورده متوجه رکاب طهر قرین شد - چون بدگان حصرت دفع و رفع سکندر نی عاقبت که در قلعه مانکوٹ بود نموده با لشکر بصرت مآثر متوجه حصرت دهلی شدند - و تردی بیگ حان و علیقلی که در سرکار سسل بود مع امرای شکست یافته پاپوس حصرت سرفراز شدند - و چون بواب بیرم حان را نه تردی بیگ برای قدیم بود - شکست همون را مشأ ساخته مشار الیه را بحانه خود طلبیده - و خود نه هانه طهارت حیست - و جمعی که قرار یافته بود فرمود که تردی بیگ حان را در دیوان حانه در بالای گلیمها گشتند - و بعد ازان

دیگر که کوتلها را روف می‌گیرد کار بریشان مشکل میشود - بالضرورت رور شسه مررا سلیمان و مررا ابراهیم مع لشکر بدحشان کوچ کرده ندیه معموره که پای مارناشد فرود آمدند - و یم رور همان رور معم حان درواره آهی را وا کرده ساع دیه افعانان خود می‌رفت که در راه حواحه میرکی دیوان نواب مریم مکانی که بیرون قلعه مانده بود و مررا سلیمان همراه شده بعضی دولتخواهی‌ها کرده بود درپیش حاتم پادشاهی درجورد - و معم حان نکسان خود حکم کرد که او را از اسب فرود آوردند - و از پس دوکان میوه فروشی او را از حلق کشیده - بعد از چند رور مردم کومک آمدند - در ادک رمان بخت بی سامانی در سنی در آمدند - معم حان گفت که علّه بیرون را مخالفان تمام کرده اند - آنقدر تحمل کنید که علّه سال نو قلعه در آریم - بعد از آن شما را رحصت کنیم - ایشان گفتند تا آن رمایکه حاگیر نداشته باشیم چه نوع خواهیم گذراید - معم حان در جواب گفت ناموس چعتیه تمام بر من بیست - شما هم امرای حصرت اید - و حالا در هدوستان حایگیرها آنقدر دارید - و زر هد همراه آورده اید - اگر چند رور تحمل کنید تا من سامان قلعه کنم - بعد از آن بروید لایق می‌ناید - این شق را قبول نکردند - آخر الامر قرار یافت که کابل را محمد قلی حان و حاعه کومک - و عرنی را حواحه حلال الدس محمود متصرف شود - و معم حان بلغان و یک‌هار رفته زر کلوجی بگیرد - و از آنجا متوحه هد شود - و توحیه مال اول را مردم لغان و یک‌هار کلوجی گوید -

مراد بیگ قرویی دیوان کابل بودید - و ار اشتر کردن تا لعلو ملارمان و حواحه سرایان نواب گلچهره بیگم و گللدن بیگم و مریم مکانی و نواب بیکه بیگم و ماه حاک بیگم - و ار برج لعلو تا برج حریف بیگ قل محمد اعولق معم حان و بعضی ار ملارمان ایشان داشتند - و برج حریف بیگ را میر محمد تانوت و تردی محمد میدانی ملارمان حان مدکور داشتند - و ار آنجا تا بدرواره آهی تعلق معم حان داشت - و هر حا ملارمان خود را تعیین کرده بودند - و هر شب جماعه را ار ملارمان خود چوکی کرده بودند که بقاره و دف و دایره در مرچلها گشته مردم را در مرچل می گذاشتند که جواب کسد - بایرید هر شب طرح بود که ر جمیع پنج مرتبه رسد - و آن جماعه را نویسد و نگردد - شهای جمعه دم نوبت خاصه مشار الیه بود - و خدمت توپخانه قلعه بیر ناو تعلق داشت - و قسمت انبار غله هم مشار الیه تعلق داشت - و پیاده چند هم رسانده بود که ار بیرون قلعه اسباب معیشت می آورد - و مردم نی بصاعت قسمت می کرد - و چار چراعها بیر ترتیب داده ار هر رخی آویخته بود که اگر پیاده در ته مرچل و برج بیاید نمایان باشد - چند رور در قلعه بقدری عسرت محبت دحیره شده بود - هر بار لشکر دشمن رور می آوردند مردم قلعه نا آنکه اندکی بودید بریشان فایق می آمدند - بحساب رور چهار ماه - و بحساب ماه شش ماه ار ابتدا تا انتهای قلعه بدانی بود

چون دایسته بودید که هیچ وجه قلعه را نمی توانست گرفت - و چند رور

یارک آمد - معم حان به بایزید قرارداد داده بود که تا زمانی که از بنار
 فارغ بشویم دروازه را وا نکنی - بعد از فراغ بنار جمعه دروازه
 یارک رسیدند - امام و چندی دیگر که محبت حطه آمده بودند در عقب
 دروازه بودند - معم حان مذکور ایستاده دروازه را وا کرد - و آن جماعه
 را در قلعه درآوردند - و خود تا مدرسه مذکور رفته بنار دیگر بود که
 حطه بنام مرزا سلیمان خواندند - صاحب رور شش مرزایان مع جمیع لشکر
 کوچ کرده متوجه بدحشاش شدند - و مردم قلعه بعایت آلهی و بدولت
 حصرت از عسرت خلاص شدند - و جمعه دیگر بنام بامی حصرت در رنگ
 جمعهای سابق حطه خواندند - بعد از ده دوازه رور حواین کومک که از
 هندوستان فرستاده بودند بکابل رسیدند - دروازه آهی مرچل معم حان
 بود - و روح بالای دوکان مسکراں مرچل تولک قوچی - و روح سر چاه
 مرچل مقیم بیگ ولد قره پیر محمد عرب بود - و مابین چاه و دروازه
 دهلی مرچل حواحه مح علی بود - و دروازه دهلی مرچل بانوس
 بیگ - و دو برج میانه دروازه دهلی و دروازه یارک یکی از
 شیخ هلول و دیگر مرچل قاصی حامد بود - و دروازه یارک مرچل
 محمد قاسم و محمد حسین حواهراده‌های پهلوان دوست میرر بود -
 مابین دروازه یارک و ارک مرچل بانا دوست محشی - و مابین دروازه ارک
 و اشترگردن مرچل فریدون بود - و در روح اشترگردن میر قطب الدین
 محمد اتکه و میر شاه محمد برادر شاه شمس الدین محمد اتکه و حواحه

هر حال قرار یافت که حطه نام مرا سلیمان تا حواصد کوچ نمیکند -
 در آخر قلعه سدانی بود که پیر محمد حان آنکه برادر شمس الدین آنکه
 (ار) بدگانِ حصرت و مرا حان هرازه که از کومک جدا شده پیش
 آمده بودند - و در حورد کابل مرا حان هرازه و ملا بیکیسی و جمعی دیگر
 فرود آمده بودند - میر محمد حان العار کرده خود را بدرون قلعه رسانده
 بود که هرچه معم حان قرار دهد مرا حاصر حان عمل نماید - معم حان
 قرارداده بودند که چون مردم سیار همراه مرا حاصر حان بوده
 و مردم مررایان تنگ قل بموده اند - چه طور خواهد آمد - مناسب است
 که به حاص هرازه حات رفته مردم و اسباب را در حائی محکم
 گذاشته مردمِ هرازه را هم گرفته شحون بر لشکرِ مررایان بیارند *

چون حاسوسانِ مرا سلیمان پیشتر از میر محمد حان که قلعه آمده
 بود خبر رسانده اند که مرا حاصر حان با کاروان و زر و جمعیت
 بسیاری در خورد کابل فرود آمده - و ارا حان کوچ کرده متوجه
 لندرتسه - مرا سلیمان با مردم بسیاری العار کرده در لندر بر سر
 مرتزا حنر رسیدند - مرا حاصر حان تاب نیاورده فرار نمود -
 مرتزا سلیمان سیاه بر نزد و مردم حاصر حان را گرفته - مردم را سرا
 داشتند - و تا یک صد تنگی بیور آن در قلعه را تنگ قل بمودند *

چون روز جمعه شد - در رسید در مسجد حطه نام نامی بدگان
 حصرت حواصد - تا جمعه وقت نام مرا سلیمان در عقب دروازه

را که بالا کشید دهم مرا باشد - و این قصیه را نانا دوست بمعم خان
 قرارداد داده بودند - معم خان و تولک قوچی و مقیم قره پیر محمد عرب
 و شیخ هلول چولی و مرا قلی و قاضی حامد و نابوس که مرچلهای
 ایشان ردیک بود و جمعی دیگر در بالای دروازه نارک پنهان شده مشاهده
 می نمودند - اول یک نکاول خود را مع ترکش و شمشیر و تیر مرا
 بالا فرستادند - چون او را بالا بر آوردند معم خان گفت نگیرید - و مرا
 را تیر و تصگ گرفتند - مرا نانا دوست را دشام کرده ریه پایه را
 هم نتواستند برد گذاشته گریختند .

بعد از دو روز دیگر مرا سلیمان معم خان خطی نوشتند که
 نابوس را فرستد که بعضی سخنان دارم - شما رفته نگویید - معم خان
 گفته فرستادند که شما مهر شاه را فرستید که در قلعه باشد
 تا نابوس پیش شما رفته بیاید - روز دیگر مهر شاه را فرستادند -
 و معم خان نابوس را پیش مرا سلیمان فرستاد - مهر شاه را در
 دروازه نارک مهمانی کردند - و پشتهای گوسفند داشمندی و حرورها
 و انگورهای کشمش در مجلس در آوردند که مشار الیه قسم یاد کرد که
 در بدحشان که گوسفند داشمندی اینجا ست اریں نوع ندیده ایم -
 و میوهائی که اینجا خوردیم دریں چند وقت که در بیرویم بخورده ایم -
 نار دیگر مرا سلیمان نابوس را اسپ و سروپا داده رحست کردند -
 چون نابوس آمد مهر شاه را اسپ و سروپا داده رحست کردند -

اگر من بیرون می‌رفتم همه را بمیرایان معلوم می‌کردم که قل ماحصلی ندارد - باین مشار الیه را اسب و سروپا داده سوگند و دلاسانی که می‌باشد باو کردند - و خاطر مشار الیه جمع کرده رحصت دادند که آنچه مرا سلیمان و مرا ابراهیم بخود قرار دهد نوشته فرستد *

چون رحصت یافت بعد از دو سه روز نوشته فرستاد که مرا سلیمان می‌گوید که اورنگان در همسایگی من اند - من برخاسته بر سر کابل آمده‌ام - تا مهمی بساریم و برگردم چون می‌شود - و اگر ایشان از رای گفت و شنیدن بنام من خطبه بخواند تا من کوچ کرده بدحشان روم - چون نوشته آمد مع من حان امرای پادشاه و بعضی از ملارمان اعتمادی خود را طلبیده کنگش طلبیدند که چه می‌گویند - این جماعه صلاح دیدند که سهل است - یک روز بنام ایشان بخواند مشار الیه کوچ کرده برود - باز بنام حصرت بخوایم - بجهت عسرت - مردم قلعه صلاح دیدند و قرار یافت که روز جمعه امام مرا سلیمان آمده در مدرسه ملا عند الخالق که در میان قلعه است خطبه بخواند - مابین دروازه یارک و ارک مرچل بنا دوست بخشی بود - مشار الیه قل ازین بجهت ناری دادن مرا ابراهیم کس فرستاده بود که اگر شما بیایید من شما را از مرچل خود بالا می‌کشم که سپاهی و رعیت قلعه تنگ آمده اند - و اکثری درین امر من متفق اند - یک شبی را که باو قرارداد داده بودند همان شب مرا ریه پایه را گرفته همراه میرین العادین و جمعی بنپای مرچل او آمدند - و قرار داد این بود که نه کس

او کمک (رسانده) میر طوفاں مذکور را بریده قلعه آوردند - آن روز تا نهار دیگر تنگ جنگ از حاسین نوعی پیوسته بود که گاهی ایشان مردم را ردیک به ته قلعه می سارید - و گاهی ایها از بلندیها محاذهای که روبروی دروازه بود می گذرانیدند - و تاش بیگ و دوست محمد و چندی دیگر از ملارمان نواب معمم حان ترددهای مردانه کردند - و این حمانه که از شهر بیرون رفته بودند چون از دروازه در آمدند حواجگی محمد حسین میرر رحم بایرید را بمک ریخته نشست - و چون رمضان بود مشار الیه تردد بسیار کرده بودند - دران چهار ماه قلعه مدانی (بایرید) همان شب عابه رفت - علی الصلاح نار ملارمت حان مذکور آمده - چون در جمیع شقوق دحل تمام داشت عمل می نمود - بعد از چند روز قاضی نظام را مررا سلیمان بایلیچی گری قلعه فرستادند - و بعضی ارادهای حام دور از کار نموده بود - نواب معمم حان قول نکرده مشار الیه را بایرید سپردند که روبر در مجلس آرد در شب در منزل او باشد - تا قریب بچل روز قاضی این نوع آشنائی نمودند - و از آش و میوها و شیر و شربت که در مجلس می آوردند - عرص این بود که قاضی نظام می نمودند که قلعه بدولت حسرت تنگی بست - و همه چیز داریم - و امروز یا فردا کمک از هندوستان می رسد - با از بیرون و سپاهیان قلعه از بیرون و یکدیگر که ملحق میوند - را به حال می شود - و از کوی مدو کوه به نوع مدو - خواهد گذشت - بعضی نظام جمع میباشند - و به راه میروند -

چون پیادهای مرا ابراهیم رور آوردند پیادهای قلعه را بچهار دیواری
 حلال حوران در آوردند - و این مرتبه فرصت حگ تیر و سپر و شمشیر
 شد - کلوچ از دیوارها کسده بر یکدیگر می‌زدند - و بار از
 جانب اردویی مرا پیاده سیار کومک رسیده آنها همراه شد - و باین
 حماعت پیادههای چند دیگر از قلعه برآمدند - بار پیاده مرا ابراهیم را
 بعایت الهی برداشته از مرچل گذرانده - بایرید حماه را گذاشت که این
 مرتبه مرچل را خوب هموار کردند - چون خبر مرا ابراهیم مدکور رسید
 با لشکر خود او بیچین شده ردیک مرچل رسید - از ترس رسورک و تفنگ
 قلعه بیش نتوانست آمد - بایرید با پیادهای قلعه چون مرچل ایشان را ویران
 کرده و کاری مانده بود خود را (علیحده) کشید - مردم قلعه چون مرا
 ابراهیم را برار دیدند چندی از سپاهیان تیر دسته کرده از قلعه برآمدند -
 تاش بیگ معل و دوست محمد (و) بابا دوست و شاه حسین دیه افغانی و فخر علی
 کولانی که نوکر قبر علی بیگ بود - و در پیش ساهی* قبر علی مدکور
 خدمت میکرد - شهاب حواجه سرا و چندی دیگر حدلهای مردانه کردند - و یک
 رسورک بر اسپ محمد قلی شعالی که پهلوی مرا ابراهیم ایستاده بود رسید -
 و اسپ همان رمان سقط شد - و مرا خود را آن طرف کشیدند -
 و تاش بیگ درین اثنا محمد قلی شعالی رور و شده یک تیر زد - اما از
 سواران مرا حماه آمده به پیادها تاحتند - و پیر محمد علمدار معم حان
 بطوفان عسس قدور رور و شده حلوگیر کرد - و دیگر پیادهای قلعه

پیادهای قلعه را در تهِ رَج که مرچلِ قاصی حامد بود و دران پائین چند حانه
 حاکروب که چپرها را رده بودند و چهار دیوارها مانده بود ناخا آوردند -
 و بایرید و طالی و سلطان قلی و کرم نکدری و حمی ار ملارمان
 معم حان در دروازه یارک ایستاده بودند - بایرید را با آنکه حکم بود که
 ار قلعه بیرون رود و کلیدهای دروازه پیش او بود - چون دید که عسیم
 پیادهای قلعه را تهِ رَج حانه حلال حوران در آورده اند - و بیرون
 کرده اند - باین جماعه که ایستاده بودند گفت که محل تعافل بیست - چندی
 اتفاق کردند - مشارالیه کمال و تیر و سپر از تیم گرفته - و اربن جماعه
 طالی و کرم و نکدری و قره مدی و شر علی و سلطان قلی قرابلی و سه
 چهار دیگر از سپاهیان قریب ده دوازه کس دویدند - و بطاره گران
 رَج و باره قلعه سورن انداختند - و چهار دیواری رسیده عسیم را
 برداشتند - مرچل مررا اراهم رسانیدند - و مرچل را ویران کردند -
 و در انشای این تیری در شکم بایرید رسیده - چون کوه رر در نعل
 داشت تیر نکره رر رسید - علتوس حورده پیکان تیر در شکم
 درآمد - و حواجه کلان ملارم معم حان که در بالای رَج در خدمت
 حان مذکور ایستاده بود دیده که بایرید نشسته تکیه سر کرد - بحان گفت که
 بایرید رحم حورده - و حان مذکور - با دوست بخشی را فرستاده به بایرید
 اعتراض کردند که ما نمروده بودیم که تو از دروازه بیرون روی -
 و مررا اراهم با جمیع لشکر خود حیه پوشیده متوجه مرچل شده - بار

عایت سیار ظاهر ساختند - و وعده‌های بی‌نهایت فرمودند - آن شب بار آن
مرچل را راست کرد - بعد از چند روز دیگر یک شی تاش بیگ معل
و دوست محمد بابا دوست را قریب سی کس همراه کرده بر سر آن مرچل
فرستادند - از دروازه یارک برآمده راه باران گوسفند از ته پل آب چکان
گذشته - مردم مقدم در مرچل حیردار شدند - تاش بیگ و دوست محمد
و حماة در آن شب حگهای مردانه نموده بار قلعه برگشتند *

بعد از چند روز دیگر معم حان به رح مرچل قاصی حامد
که پائین دروازه دهلی و یارک واقع شده آمده بودند - در بالای
رح نشسته تماشای اردوی مرا ابراهیم و مرچل مشار الیه میکردند -
بایرید دروازه یارک را وا کرده - حماة از پیاده‌ها بخت گرفتند گاه برآمده
بودند - محمد قاسم و محمد حسین حواهر رادهای پهلوان دوست میرر که
دروارهای یارک مرچل ایشان بود - در دروازه مذکور ایستاده بودند - از
مرچل مرا ابراهیم حماة برآمده مردمی که از کول گاه میگرفتند دویدند -
و مقیم قره پیر محمد که در هد محطاب شجاعت حان سرافرار شد
بیرون دروازه ارک که سته بود در کول نشانه مانده تفنگ می‌انداخت -
چند پیاده تیر و کمان دار که همراه گاه‌کشان رفته بودند آن حماة مقابل
شدند - شهاب حواحه سرائی ماه کوچک بیگم داخل پیادهای قلعه بود خیلی
حدل و مردانگی ارا حواحه سرا ظاهر شد که معم حان حگ همه را میدیدند -
چون حگ از حاسین تزارو پیوست مردم مرا ابراهیم روز آورده

معم حان بمرچل حواجه مح علی محشی که برادر حواجه امیا محشی حضرت
 حلال الدین اکبر نادرشاه بود که متصل بدروازه دهل بود (رفت-) حاسوسان
 بایریدار بیرون حیر آوردند که مقدم کوکه در باغ شهر آرا طالب علما صحت
 دارد نه بالاحاقه حریف بیگ پسر مولانا عبد الحاق آخوند مررا کامران
 که متصل بحاقه آخوند مذکور بود - و آن حویلی در ته ارک کابل است -
 و مرچل میر محمد تانوت آخته بیگی نواب معم حان و تردی محمد میدانی
 و سید محمد دلال تاتو حلایان بوده - (بایرید) آمده چندی ار ملارمان
 خود را فرود آورد که روبروی مرچل مقدم بیگ بود - آن مرچل
 دودیدند - و چند کسی دران مرچل که در حواب بودند سراسیمه گریختند -
 و تیر و شمشیر و سپر و تکیه عمد گرفتند - و ریه پایه که مقدم بیگ
 محبت قلعه گرفت آورده بود مع اسباب که ار ملارمان او گرفته بودند
 بایرید همه را بالا کشیده - و بیگمان و مردم قلعه ار پسرهارا ار بالای ارک
 انداخته تماشا می کردند - مقدم بیگ حیر یافته یکه سوار تاخته آمد - دید که
 ار مرچل آثاری نمانده و خود را ار اسب انداخته در عقب کلوحها
 پنهان ساخت - تاقیه و دستار او می نمود - رها تپچی پسر مهتر سسل
 میر هزار مع سی نهر تپچی که در رار مرچل مقدم بیگ - بایرید تعیین
 نموده بود نه تصگ گرفتند - حدای تعالی نگاه داشت - و الا تپچیان تقصیر
 نکردند - بایرید ملارمت معم حان در مرچل حواجه مح علی مذکور رفته
 کوریش نمود - فرمودند که چه عوعا و سوری بود - کیفیت را بعرض رساند -

اعتراض نماد که چرا بی رحمت رفته بودید - همه را اسب داده و نوارشها نموده وعدها فرمودند - بعد ازان معمم حان کلیدهای دروارهای قلعه را سایرید سپرده فرمودند که از سوار و پیاده مرد و زن بی حکم و بیرون نگداری - و کلیدهای درواره تا آن روزی که محمد قلیح حان رلاس که نکو مک آمده بود و کابل را از معمم حان قبول کرده و حان مذکور برآمده تمان یک بهار رفته و بایرید را بجهت خدمت سپاهی در قلعه گذاشته بودند - و بعد ازان کلیدهای دروارها را نواب محمد قلیح حان سپرده مردم را فرمودند که مرچلهای خود بروند .

روز دیگر مرا سلیان در دیه نو در حایهای حواجه شاه محمود که سابق دیوان حواجه کلان بوده و دران ولا نوکر کسی نبود فرود آمدند - و مرا اراهم در چلکه سیاه سگ متصل به پلِ مستان فرود آمد - و مقدم بیگ در بالای خانه میر رنگریر که سرکوب قلعه بود مرچل ساخت - شاه طاهر در محاس کاروان سرای تردی گاو مرچل ساخت - مردم قلعه از درواره یارک محاس کول برآمده گاه دروده^(۱) می آوردند - و بر سر گاه هر روز حگ پیاده می شد - و هر روز بدولتِ حصرت فتح و فیروزی از حاس مردم قلعه بود - بعد از چند روز مرا اراهم حواست که دیگر مردم قلعه بجهت گاه بیرون به آید - در بالای بختاهای که روروی درواره یرک بود مرچل ساخت - و مردم بسیار گذاشت - یک روز بیم روری بود که

(۱) در اصل نسخه «دروده» نوشته .

ملارمان حان بیر در حدل تقصیر نکردند - و هیچ کس بود که ار پنج
و شش رحم شمشیر و گرز و کیستن نداشته باشد - و نور محمد حواجه
حصری یکی از مخالفان روبرو شده - هر دو یک دیگر را در بالای اسپ
بعل گرفتند - نور محمد از اسپ جدا شده - اسپ او بحال عیم رفت -
و مشار الیه عیم خود را ربون ساخته اسپ او را سوار شده بیاران
خود ملحق شد - چون عیم برگشته چهار دیوارهای کلکه در آمدند -
و تاریک بود و مردم قلعه نیز برگشته در پای درخت بحال ایستاده بودند -
چندی دیگر از مخالفان از راه حواجه حصر بحال در آمدند - اول آنها^(۱)
نداستند که اینها مردم قلعه اند - چون حاضر شدند رو بگریز کردند -
چندی ازین مردم آنها را پیش انداخته تا قبر پسر تردی گاو دنبال کردند -
آن مخالفان همه رفته همراهان همراه شدند - بار اینها آمده بیاران خود ملحق
شدند - چون بی رحمت معم حان آمده بودند مطارحه رفتن قلعه می کردند -
تاریک شده بود - میر کمال برادر مشار الیه کمال حس در محل جدا شدن
نا دایسته در میان مردم قلعه الحیش شده ایستاده بود - شاه حسین دیه افغانی
او را شناخت که از مخالفان است - سپر او از گردن گرفته و دو سه دیگر
از اطراف و جواب او چسپیده از اسپ فرود آوردند - و بدرواره دهلی
که معم حان دران درواره بود آوردند - مشار الیه را رولانه کرده سپردند -
چون این حوایان زخمها داشتند و مردانه رفته بودند دیگر معم حان را محل

بالا رفته - با پیادهای مدحشی که بالای قلعه بودند حدل کرد - پیادهای را پیش انداخته عمارهائی که حاص حواحه حصر است فرود آوردند - و حای که در نانا دشتی بود پناه خود ساخته بایشان حدل می کردند - و سواران قلعه - نابوس و مقیم و نانا دوست مدحشی و شیخ مهلول در ته رح اشتر گردن (گرام) که نارار گوسمد بود استادند - و تولک قوچی و تاش بیگ و دوست محمد (و) نانا دوست و سی نمر ار ملارم نواب معم حان دوکاهای سر بحاس را پناه خود ساخته بچپی کردند - چون نمار شام نزدیک شد آنها داستند که ار قلعه کسی ندر بیاید - و پاره در سرای تردی گاو درآمدند - و پاره بحای خود ایستادند - و یارده نمر ار سی نمر ار ملارم معم حان مع تولک قوچی و تاش بیگ و دوست محمد (و) نانا دوست که جمیع چپاده نمر شدند - حواحه کلان و نابرید و نانا دوست حواحه مسافری و اندال بلجی و نور محمد حواحه حصری و طالی برادر خادم بلحانی و شاه حسین دیه افغانی و ایم و صالح سلطان قراکولی و رستم علی بی بی ماه روی ملارم نواب معم حان عهد و شرط کردند و سوگند خوردند که تا بعیم دست نرساند برنگردند - بعایت آلهی و بدولت حصرت تکیه کرده تاحتند - و ار بالای قلعه سورن^(۱) انداختند - دو سه دفعه بعیم همراه شده چپقلشهای مردانه نمودند - و کال مردانگی و سرداری را تولک قوچی بحا آورد - تاش بیگ و دوست محمد

(۱) در اصل سحر «سورن» ارام یافته .

دهلی از عالم رفتند از دو ماه بیشتر و کمتر بود - و این مصیبت در^(۱) پانزدهم ماه ربیع الاول سه ۹۶۳ (به صد و شصت و سه) واقع شد - و پادشاهی و سلطنت هررید ارجمند ایشان حصرت حلال الدین محمد اکبر مرزا پادشاه قرار یافت - و قل اریں بیرم خان را اتالع ایشان ساخته بر سر سکدری عاقبت که در قلعه مانکوٹ درآمد بود تعین فرموده بودند - و شاه ابوالعالی را ناحمی کثیر دیگر نکومک مررای مدکور نوشته بودند - درین اثنا این خبر حاسور را بالتویک توای بیگی ترکستانی^(۲) مع کوکبه و اسباب پادشاهی بشاها ده عالمیان رسانید - و خبر یافتند که ابوالعالی خیال مخالفت کرده - در مجلس به تولک قورچی امر شد که او را گرفته مقید ساختند - و مشارالیه را به ولی بیگ دولقدر سپردند - و بعد از آن بدولت و اقبال چون در پرگه کلاهور تحت سلطنت خلوس فرمودند اول کسی را نوارش فرمودند مع بیگ بود -

(۱) در اصل نسخه در آخر سه ۹۹۲، از سهوکات ارقام یافته - بمبد منتخب التواریخ از بدایونی جلد اول صفحه ۴۶۶ و اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۶۳ و تاریخ شاهی معروف به تاریخ سلاطین افغانه صفحه ۵۳۵

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۶۵ نوشته که تردی بیگ خان (که بخت سرائیم این بلاد در دهلی اقامت داشت) اسباب و ادارات سلطنت و دارائی مصحوب علام علی شش انگشت و حمی دیگر از مردم اعتمادی بدرگاه جهان پناه مرستاده اظهار اطاعت و عودیت کرد - و میرزا ابوالقاسم پسر میرزا کامران را نیز روانه ملازمت ساخت - و در منتخب التواریخ جلد دوم صفحه ۱۲ نوشته که مقارن واقعه پادشاه معور و خلوس شامشاهی تردی بیگ خان حاکم دهلی میرزا ابوالقاسم ولد کامران میرزا را با کارهای شامشاهی و بیلان حیده مصحوب حواصه سلطان علی وریر خان و میر مشی اشرف خان ملازمت مرستاده بوده

واحشام هیچ یک بود که در جنگ سرهد کال تردد و مردانگیا بها
 یاوردید - مخصوص حصر حواجه سلطان و نواب بیرم خان و تردی
 بیگ اتاوه و علیقلی شیبانی و حصر خان هراوه - و اسکندر یک ماه
 بلکه بیشتر کال سعی که در سپاه گری بود بها آورد - و چون صاحب
 دولت بود شکست بمشارالیه آمد - از فیلاں و اسباب بادشاهی او بدست
 لشکریان نصرت مآثر درآمد - و او با معدودی چند محاسب قلعه مانکوٹ
 و دامن کوه لاهور رفت - و حصرت بدولت و اقبال کوچ بر کوچ
 متوحه حصرت دهلی شدید - و فتوح و فیروزی در تحت حصرت دهلی
 حلوس فرمودید - تردی بیگ اتاوه را با جمعی محاسب لاهور تعیین فرمودید -
 و اسکندر سلطان قراق را با جمعی ناگره و علیقلی سلطان شیبانی را با جمعی
 محاسب سسل و آن حدود تعیین فرمودید .

چون همگی همت ایشان بریں بود که خود را از دیبای دوان
 نگذراند بخدا شرط کرد بودند که ولایت هد که مورث ایشان بود
 که بجهت مخالفت برادران از دست رفته بود بدست آرند - و بعد ازان
 خود را از همه گذرانده سلطنت را محصرت شهراده عالمیان حلال الدین
 محمد اکبر مرا سپارید - و خود بدرویشان و علما و فضلا صحت
 دارد - حق تعالی بجهت پاکیزگی طیب ایشان بخواست که دیگر دریں
 حاکدان تیره و چرخ نی وفا ناشد - قص روح مطهر ایشان نموده که در
 هشت حلوه بنماید - و ازان تاریخ که در هد در آمدید و در حصرت

(۱۹۳)

حضرت درپیش قلعه سرحد رول فرمودند - و سکندر هم در رار قلعه
راست کرده و حدق رده فرود آمد - چون چند مرتبه از حاسین جنگ
مردانه شد - و ترمقی حان قراوت بیرم حان و باقی پرواچی
که سابقاً نوکر مرحومی مرزا همدال بود جنگهای مردانه نموده شهادت
رسیدند - حصر حواجه سلطان و نواب بیرم حان و تندی بیگ ترکستانی
و علیقلی شیبانی و حصر حان هراوه و اسکندر سلطان و عند الله سلطان
قراق و لعل بیگ بدحشی و حیدر محمد آخته بیگی و حلق رردی
و میرک کولان و حاک علی ایلان چوق و شاه بابا تولکچی و قربان
قراول و میرم طوعای و برادران و محموق قاقشال و بابا و مرزا بیگ
و محبت و برادران و سلطان محمد کان لعل و سلطان محمد قراول ملقب
به قق و حیقون حلایر و قمر علی سهاری و حلق رردی سهاری
و سهاری و سلطان حسین بیگ ولد سلطان بایرید و سلیم حان (و) الع مرزا
و کاکر علی (و) سید علی بیگ و تولک قوچی (و) عطا بیگ برادر مشارالیه
و محمد بیگ و شام بیگ و مرزا محمد بیگ و حان محمد و سلیمان قلی
حلایران و التون قلیچ و میرم قلیچ و حان قلیچ و برادر آن خانه قربانی
و محمد امین دیوانه ولد حلق رردی و محمد قاسم کوهر و محمد حان ترکان
و ولی بیگ مع برادران و محمد قلی شیخ کان و حسین قلی افشار
و سید محمد پکه و ساقی شیخ کان برادر مشارالیه و کلانتران ایمانات

نمایان شد - بیرم خان و سرداران دیگر از اطراف و حواص افعانان را در میان گرفته و شیشه تیر حمی را بخاکدان دهر انداختند - اکثری دیگر را رحمی ساختند - و آوار مرزا حصر خان هزاره را اکثر لشکریان می شیدید که فریاد کرده می گشت که هی سه برن که همه داهان دستارنداسد - در همون یک پاس اول شب سی هزار کس را بعایت آلهی و بدولتِ حصرت درهم شکستند - و فیل و اساب سیار بدست لشکریانِ ظفر قرین درآمد - صاحب یک پاره فیل و سرها که دست آورده بودند بمحت خان عربوی سپردند که در محل شکست - حصرت که از همد بدر رفته بودند - او در میان افعانان ماده بود - و از ایشان جدا شده بیرم خان را دیده - بملازمت حصرت فرستادند - و عرصه داشت نمودند که مناسب این است که حصرت هم از لاهور برآمده بر سر اسکندر متوجه شود - چون فیل و سر و عرصه داشت رسید و محنت خان هم آنچه از افعانان می داشت بعرض رسانید و رور رور از صبح افق فتح و نصرت دمیدن گرفت - حصرت مهتر سکهای را خطاب فرهاد حای داده در لاهور حاکم گذاشتند - و خود بدولت کوچ کرده متوجه حصرت دهلی شدند - و جمیع لشکرهای پیش و آنچه عقب مانده بود همه ناردو ملحق شدند - چون سرحد رسیدند اسکندر هم از آن جانب پیدا شد با یک لکه افعان و فیل سیار - و جمیع لشکرِ بدگانِ حصرت از محل و رمین دار و لاهوری قریب ده هزار کس شده بودند بلکه کمتر هم - بدگان

تعیین فرمودید - چون لشکرِ طهرِ قرین آن جماعهٔ مردودِ الآخرت رسیدند
 باندک ترددی بدولتِ حصرتِ محالمان را درهم شکسته سر و فیل سیار
 بدرگاه فرستادید - و اسباب و ساهی^۱ ایشان بدست مردمِ لشکرِ طهرِ اثر
 افتاد - و لشکرِ مفتوح و فیروزی برگشته باردوی طهرِ قرین ملحق شد *

و خبر آمد که تاتارِ حانِ کاسی سی هزار کس از اسکندرِ سور
 که دران ولا پادشاهی هد باو قرار گرفته بود رحصت یافته متوحه
 حگِ حصرت شده - مدگانِ حصرت بوابِ بیرم حان و اسکندرِ حان
 قراق را و مرا حصر حان هرازه و لعل بیگ بدحشی و حیدر محمد
 آخته بیگی و میرک کولانی و خالق بردی و از ایماق و احشام که به
 اوقچی گری شهرت داشتند و حمی دیگر از امرا و یکه حوانان مردانه را
 بحانِ مدکور بوشند - و از لاهور رحصت یافته متوحه عیم شدند -
 به آبِ ماچپی واره رسیدند - خبر یافتند که تاتارِ حانِ سی هزار کس
 آن طرف آبِ فرود آمده - پیش اران که خبر بااعانان رسد بمار دیگر
 همان رور بود که بیرم حان با جمعیتی که همراه داشت از آب گذشته -
 بااعانان حاضر شده کوچ کرده متوحه حانِ مدکور شدند - چون شام
 ردیک بود در لبِ آبِ دیهی بود و بااعانان خود را در عقبِ دیه کشیده
 پناه خود ساختند - پیادهائی که بان دیه درآمده بودند بجهت گرفتن
 عله و غیره یک کدام باداسته آتشی بر چیری رده اند - همان زمان باد تند
 شده همه چیرهای آن دیه آتشی درگرفت - از روشنی آتشِ لشکرِ بااعانان

و در همان چند روز حاکم سیادت مآب میر عبد اللطیف عربوی که قاضی حهاں وکیل شاه خود را قرات میر مدکور می گفتند همراهی فرید خود که مرا عیث الدین علی نام داشت - و ثانی الحال بدگانِ حضرت حلال الدین محمد اکبر مرا پادشاه در هند بخطاب بنیب حانی سرافرار فرمودند نکابل تشریف آوردند - و چون معم بیگ خبر یافت تا بی ماه رو ایشان را استقبال نمود - و در بهترین منزلهای کابل فرود آوردند - و چند روزی بجهت این که اسپان ایشان بیاساید میر مدکور اقامت نمودند - و چند مرتبه دیگر معم بیگ بجهت ملاقات بمیرل میر رفتند - و میر هم چند مرتبه بحانه بیگ مدکور که در حانه برج قاسم رلاس می بودند تشریف آوردند - بعد ازان بحرچی مناسب که در ستر هند نکار آید و اسپان لایق بمیر و فرید داده عذرخواهی سیار فرمودند - و به بیگ محمد آخته بیگی که جمعی از ترک و تاجیک کاروان عظیم جمع شده بود سفارش نموده روانه ملارمت حضرت نمودند - و حضرت بدولت و اقبال کوچ بر کوچ چون بدارالسلطنت لاهور رول فرمودند جمعی از افعانان مثل شهار خان و نصیر خان و غیره قریب به بیست هزار کس حاکم پرگنه دیبالپور جمعیت نموده بودند - چون این خبر بحضرت رسید شاه ابوالمعالی و علیقلی سلطان شیبانی و عبد الله سلطان قراق داماد قاسم رلاس و جمعی دیگر از امرا و یگه خوانان را بر سر افعانان مدکور

وقتی که سدگان حصرت در تحاک تشریف داشتند باردو آمده
 ملا الیاس و ملا نور الدین ترخان و ملا عد الباقی صدر و وسایر ارکان
 دولت که قل ارین آشا بود ملاقات نموده همه گفت که درین مرتبه
 چشم داشت تعظیم ار حصرت دارم - اراده او در همین منزل به سدگان
 حصرت همه فرمودند که ملا ملازم ما بود هرگز ما را تکلیف تعظیم نکرده
 بود - و حالا بچه تقریب تعظیم می طلبد - و آهائی که ار ملا شنیده بودند
 عرص کردند که میگوید که من سمرقند رفته تحصیل سیار کرده ام - و علم
 من بخائی رسیده که حالا حصرت من تعظیم می تواند کرد - حصرت
 فرمودند که هرگاه او در سمرقند علم تحصیل نموده باشد ار نکا که ما هم
 در کابل سق بخوانده ایم و علم ما ریاده شده - پس جماعه که ملا آشا
 بودند صلاح همچنان دیدند که فردا که حصرت سوار می شود شما هم
 سواره بیاید - و در بالای اسپ دریاید - صاح که حصرت سوار شدند
 ملا هم همین قرار داده سوار شده آمده بودند که دریاید - چون چشم
 مارک حصرت بر ملا افتاد فرمودند که ملا فرود آئید - و نما دریاید
 لایق است - چون حصرت نادرشاه عالیشان بودند دیگر ملا را محل چون
 و چرا نماد - ملا بی الحال ار اسپ فرود آمدند - و علی دوست یساول
 که دران (وقت) ایشک آغا (بود) کتف ملا را گرفته ردیک برکاب
 حصرت رسانید - و حصرت ار بالای اسپ دست مارک به پشت
 ملا نهادند - و حکم شد که مراجعت نموده نکابل روند - و معم بیگ
 که حاکم کابل بود حکم شد مهم ساری ملا نموده متعاقب روانه سارده

کسی سفر نمی‌رود - و سمعت لع که نواب بیرم خان باشد و کیفیت
 لع که علی قلی شیانی (باشد) و محواجه سلطان علی وعیره که جهت دارم
 کتاتها حوام نوش - تو برده گدرانده حواب حواهی فرستاد - و حالا
 ترکش وا کرده امروز در صحت ما باش - چون امرای کلان بود بایرید هم
 حواست که در ساعت یک متوحه شود بهرموده ایشان عمل کرد - و آن روز
 باشید - و روز دیگر که رحصت آمد فرمودند که اصل عرص ما این است
 که ترا نگاه داریم - از زمانی که تو نوکر حسین قلی سلطان مهردار بودی و تا
 امروز که درپیش حواجه حلال الدین محمود و کیفیت لع بودی حواها این
 بودیم که تو درپیش ما باشی - دروازه‌های قلعه را محافظت کرده که بایرید
 مدکور را نگهدارد - و علیقلی چون در تحاک فرود آمده بود و سراولان
 مشار الیه محبت بایرید پیش معم بیگ آمدند - میر مدکور گفت
 که میان (من) و کیفیت لع سست آن قدر هست که یک ملارم او ما را
 خوش آمده است رحصت می کنیم - سراولان گفتند که پس باین مصموم
 ما را یک نوشته بدهید - میر مدکور نوشته داده - باین تقریب بایرید را
 نگاهداشتند - و علیقلی چون داست که بایرید را بخواهد گذاشت روز
 دیگر مشار الیه متوحه همد شد - و در سه چار مرل ناردوی طهر قرین
 ملحق شد .

و ملا علاء الدین لاری که قل اریں ملارم حصرت ود و چد
 سال محبت تحصیل سمرقند رفته بود از سمرقند مراجعت نموده -

فریدون	ار	سادات	حواحه	عید	مکمل	بیگ
مشهد	بود	مولانا	صالح	مشرف	میر	حاجی لگ
یعقوب	همدان	اصطل	حیدر	گاومیش		

و حمی دیگر از ملارمان حضرت شاهزاده عالمیان و از نوکران نواب
 دیرم خان هارلو قریب به پنجاهار کس در ملارمت حضرت بودند
 که متوجه هندوستان شدند *

و علی قلی شیبانی بخت گذراندن کاروان رحمت یافته
 به بگش رفته بود - و بایرید دران زمان ملارم حواحه حلال الدین
 محمود بود - بخت رنجشی که از برادر حواحه حلال الدین محمود
 داشت از حواحه بی رحمت به بگش پیش علی قلی شیبانی که
 در تبریز در حوریدیها همسایه بودند آن سست رفت - و چون بدرقانه
 کاروان را گرفته از محل محاطره گذرانده نکابل آمد - و تا آن زمان را
 ندگان حضرت تبا یک بار رسیده بودند - و سلطان مشارالیه در همون
 چند روز برآمده در تهاک منزل کرد - و سزاوالا سلطان مذکور
 در شهر اهتمام کرده مردم را از دنبال فرستادند - چون خانه بایرید در
 درون قلعه در همسایگی رح قاسم برلاس واقع شده بود - و دران اوقات
 در رح مذکور معم بیگ حاکم کابل تشریف داشتند - و بایرید پرتل
 بار کرده و ترکش سته پیش میر مذکور آمده که رحمت حاصل کد - و آن
 روز چهارشبه سوری بود - میر مذکور فرمود که درین نوع روری

مولانا پیر محمد شیروان	حسین قلی بیگ ولد ولی	محمد وفا علام بیرم خان
ترسون محمد حواہر رادہ	بیگ دو القدر	راحد علام خان مذکور
سیف الملوک کہ	اسمعیل قلی برادر ایضاً	جمال شرح ایضاً
مخطاب خان سر فرار	حاجی محمد سیستان آن پیر	حاجی قرہ آختہ بیگی
شدہ بود	مخطاب خان سر فرار	حاجی غارف
ولی بیگ دو القدر	شد	تمر یکہ
محمد بیگ قرات بیرم خان	محمد صادق ولد محمد	آقہ خان میر شکار
شاہ ردی بیگ قرات	حواہہ باقر میر سامان	اسکندر سلطان
ایضاً	بیرم خان	شاہ ردی بیگ قرات
حبیب علی	قراہ طاق علام ابراہیم	بیرم خان
سکندر بیگ ولد شادی	حواہہ مظفر علی دیوان	حبیب علی
بیگ ملارم حصرت	احمدی محمودی برادر	استاد یوسف تسورہ
شاہ	مشار الیہ	میر قلی ولد ایضاً
حواہہ باقر ولد محمد	حواہہ طاہر محمد دیوان	عوعان گویندہ
صادق خان	مقصود علی	طاہر قصی حانہ راد
حسین بیگ ولد محمد علی	نکاول شاہی	اناع بیگ
رکیب دار فردوس	محمد قاسم ولد حواہہ	حاسق ردی
مکان	حب علی تمعاجی	محمد امین دیوانہ ولد
شاہ قلی محرم	حاجی حسین برادر مشار الیہ	مشار الیہ
بابای رسور برادر ایضاً	یار حاجی برادر ایضاً	میر قلندر

علی دیوانِ مرا ابوالحسن دیوانه قرأت شاه علی ایشک آغا
 کامران قره حان مقصود دمه که خطاط
 مح علی قوشچی رادر میرک علی تسل برچی سلطان سرفراز شده
 مح علی حان مدکور خان محمد توغای که داروغه دار الصرب
 قبول پرواچی برادر ساقا قورچی مرا شد
 میرحشی مرا کامران همدال بوده ملا بایرید آخوند
 حواجه محمد سلطان ملا قاسم کاهی حلال الدین محمد اکبر
 مستوفی که حضرت میر قاسم دیوانه حواهراده مرزا
 نادر شاه باو خطاط مشار الیه ملا میر کلان آخوند
 مصف حای داده خالد س نار بیگی طوغای ملا محمد امین رادر
 بودند پاسای قاقشال مشار الیه
 دوست سهاری مرا بیگ قاقشال سید حلال دوستدار
 قدر علی سهاری مح قاقشال مقصود سگالی
 مهتر ارغون ولد عاشق سمحین معل قرأت مهتر قالی
 ارغون حاکم قلعه ست حاجی محمد نانا قشقه مصور افشاه تواچی

ملازمان نواب بیرم حان بهارلو که در رکاب

میمون بودند

ری حان قرأت بیرم بیگ رادر جهانگیر مخصوص رادر ایضاً
 حان قلی بیگ محمد قره سلطان
 محمد سعید ولد یعقوب عد الرحیم رادر ایضاً محمد قاسم یشاوری

محمد اتکه را شهادت	میر شریف عربوی برادر	حواحه معین قرات حواحه
رساند حصرت پادشاه	ایضا	نظام الملک دیوان
اتکه (کوکه) را	شاه محمد عربوی برادر	مررا سلطان حسین
نقصاص رساند	ایضا مخاطاب حانی	نی قره
سیف کوکه مخاطاب حانی	مفتخر شد	حلیفه عارف ار اولاد
سرافرار شده در	فاصل محمد پسر محمد عربوی	حالد ولید
گجرات شهادت رسید	فرح محمد برادر ایضا	مہتر ثانی هروی
رین کوکه برادر سیف	نورنگ محمد ولد میر	رستم
کوکہ	قطب الدین محمد	حس علی ترکان آحتہ بیگی
سعادت یار کوکه در	عربوی	کہ حصرت بادشاہ
ملارمت حصرت	نار ہادر ولد میر شریف	ناو قلعه چار عایت
سلطان طواف حرمین	محمد	کرده بودند
مودہ	گوخر ولد قطب الدین	تردی محمد ولد بیگ
حیون کوکه در ایام	محمد	محمد آحتہ بیگی
حوای بخوار حق	میر ابراہیم بدحشی	فورچی بی
پیوست	میر عبد اللہ صدر فریکی	قتلو قدم کابی خادم
قطب الدین محمد اتکہ عربوی	حواحه امیا بخشی بیگی	چار آستانی
برادر شمس الدین	هروی کہ مخاطاب	حلال الدین مسعود دیوان
محمد اتکہ	حواحه حہاں سرررار	کال الدین حسین دیوان
	شد	ولد حواحه مقصود

ملا طاهر بخاری که	عیب الله چگی و حسرت	مولانا سپهری پسر سی
صدر بهادر سلطان	شاه	حواحه محب علی
شیان	مخلصی قصی	بختی
مستور بیگ نکاول	طوفان نئی (نائی)	مولانا رمی شاعر مصاحب
رحمان قلی خوش بیگی	عرب ن	ملا سپهری وده
ایرج ترسون رلاس	حافظ سلطان محمد آخته	مولانا میر حان پیودی
مایرید کرانی	حافظ کمال الدین حسین	جلایران ملقب بصرب
محمد جان قانونی	حافظ مہری کہ بہ نکاولی	رں
کحک غنچکی	سرافرار شدہ ہود	محمود کرکراقی واد سلطان
قاسم چگی غلام خسرو	حافظ ناصر برادر ایضاً	محمد کرکراقی
پادشاه	حالا در مکہ متوطن	ساقی درار
	است	ترسون علی قراول برادر
		مشار الہ

ملازمان شاہزادۂ عالمیان جلال الدین محمد اکبر مرزا

کہ در رکابِ ظفر قرین بودند بدین تفصیل

میر شمش الدین محمد انکہ	محمد باقی کوکہ خطاب	ادم کوکہ برادر محمد باقی
عزوی	خان سرررار شدہ	کہ خطاب حای
مولانا عبد القادر آخوند	یوسف محمد کوکہ خطاب	سرررار شدہ کہ پسر
ہروی	خان سرررار شدہ	دیوان شمش الدین

سلیان الع مررا	مہتر ہریہ آندار	مرزا علی برادر مشار الیہ
محمد حان ترکان	نوح ولد مشار الیہ کہ	حان باقی اعولق حصر حان۔
لطیف سرھدی	الآن آندار خاصہ	حواحہ حان
سید محمد پکبہ	حلال الدین محمد اکبر	رستم علی کرہ کراع
باقی شیخ کان رادر	شاہ است	مہتر کشمش
ایضاً	مہتر رفیق توشکچی	مہتر حوھر آفتاوجی
محمد قلی شیخ کان افشار	قیا بیگ حوان قرات	مہتر کوچک فتح ہوادار
حسین قلی افشار	ماہم بیگہ	ولد کوچک کہ الآن
سید عارف طوشکچی	شیخ حمید سلی	در ملارمت شہرادہ
مہتر وکیلہ	درویش محمد اورنگ	عالمیان شاہ سلیم است
مہتر واصل	قی تمش حلیل اللہ دولدی	و ار گویدہا
مہتر ایس حریہ دار	عماد الدین حسین رادر	و سازیدہا
مہتر سسل میر ہرار	قاسم	
مہتر ساکہ رکادار	علی دوست تواچی رادر	بدین موحب
تیمور شرتی	حیدر بخشی	میر سید علی عچکی
مولانا کتاندار	یاری توشک بیگ مررا	نانا دوست نوبقطار
رستم علی کرہ کراع	کامران کہ در ہد	حان محمد ارلات
حس حان ولد مشار الیہ	تواچی ناشی کردد	یار محمد برادر مشار الیہ
محب سرمای	شاہ قلی (ملارم) مررا	ہرام عچکی
رفیق (بوکر) حورادہ بیگم	عسکری	طوفان ربانی
ملقب بچہار مصب	علم شاہ ولد میر پهلوان	

داد بهار محمد ولد محمد قاسم	قرمان قراول قراول شاهی	حان محمد بیگ ولد شیخ
موچی	بیگ حان	علی بیگ حلایر
پایده محمد معل قرات	بخشی بخشی ؟ قرات	خوشحال و شاهین و حمشید
حاجی محمد حان قشقه	محمد بخشی حضرت	و مقصود و قاسم
شادمان برادر ایصاً	فردوس مکانی	آب نارانی قورچیان
سلطان محمد حان کان لعل	میرم شقاول بیگی	حضرت
داروغة کان لعل	حان محمد هسودی	حاک علی انچلا فوق ؟
ساقی طوق بیگی	میر محمد موچی	حس خان ولد مشار الیه
محمد مومن خوش میر مرل	حسن علی موچی	حقیقون جلایر
میرک قارلغ	عزیر نکاول	خواجه عبد الله مروارید
علی محمد قسدوزی	سلطان حسین بیگ ولد	خواجه محمد صالح برادر
خواجه محمد سلطان تربتی	سلطان بایزید بیگ	ایضا
برادر خواجه سلطان	(از) امرای فردوس	ابو سعید تربتی
علی دیوان	مکانی	
میر قطب الدین تربتی	کا کر علی بیگ ولد	سلیمان قلی بیگ برادر
صاحب توجیه	سید بیگ	ایضا
حاک علی کلانتر ایماق	بیگ محمد جلایر ولد بابا	تولک قوچی
اولانحق	حلایر	عطاء الله بیگ برادر
میر طوقای	شاهم بیگ ولد بابا بیگ	مشار الیه در جنگ
توقائیان	جلایر	هیمنون شهادت رسید

مولانا اسد مشرف	ابو القاسم ایشک آغا	حاج محمد کتادار
مرزا قلی برادر حیدر	علیدوست ایشک آغا	قاسم محصل تری میر آش
محمد آخته بیگی	باقی علانی	مرزا کامران بود
محمود قافشال	ساقی برادر تردی بیگ	محمد حسین گنگ بکته
مرزا قلی چولی	اتاوہ	فردوس مکانی نار
بابا دوست چولی که در	بابا پرواچی	بادشاه
راه عراق بخشی	عارف بیگ	محمد بیگ قچاق ملارم
حصرت بود	امیر بیگ ولد حمیل بیگ	مرزا کامران حسر بابا
حالی بردی	وریر برادر مشار الیه	سعید قچاق
شیخ یوسف چولی	شاه قلی قرات نارمچی	محمد علی رکادار حصرت
محمد علی میر حاک	سلطان	فردوس مکانی - کانی
لعل حاج بدحشی ار	باقی بیگ پرواچی، مرزا	حوجه سته
امراء مرزا سلیمان بود	هندال بود	کوچک ولد ایضا
قدر علی بیگ ولد سلطان	ساقی لگ برادر مشار الیه	میرکی حگگ که در
اویس کولانی	مرین کتادار	هد دولت حصرت
حجر بیگ قرات تردی	بولک نبی فاطمه اردو	بادشاه در سرکار هد
بیگ اتاوہ	بیگی	حاکم شده بود
حکیم ریل	میر حاوید ار کاتان	التون قلیح حانه قربانی
هاشم حیی برادر شاه	حاصه حصرت	میر قلیح برادر مشار الیه
ابوالعالی	صالح ولد ملا کتادار	حانقلیح برادر ایضا

حواحه (۱) نور الدین محمد حسین باطر که شیخ نظر چولی ترکستانی
 محمد حسینی دیوان مدگان حصرت خطاب که بدولت حصرت
 مررا کامران لشکر حانی داده بعد از فتح همد
 حواحه قاسم بیوتات حواحه روح الله مستوفی میر عدل شده بود
 دیوان مررا کامران حواحه عبدالمجید مستوفی حواحه محمد طاهر بخشی
 حواحه عاری شیرازی که مدگان حصرت که بدولت حصرت
 که حصرت شاه در خطاب آصف خان^۱ بادشاه متوطن مکه
 تحت سلیمان دیوان داده بودند شده بود
 حصرت ساخته بودند حواحه سلطان علی برادر میر عارف
 میر شریف سیستانی مشار الیه که بدولت میر هاشم برادر قراست
 بخشی و حوش بود حصرت حلال الدین شهاب حان
 میران می نوشت اکبر بادشاه مصب حواحه عطاء الله حسینی
 حس علی منشی حکیم دیوانی یافته مشرف باورچیجابه
 مررا برادر زاده میر سید محمد منشی حواحه عطاء الله یزدی
 مشار الیه است دار العداله دیوان خاک

(۱) بر حاشیه کتاب نوشته لکاته .

به پیش حواحه نور الله منشی • ستاده دلیری سرتا با نور

اگر ریر خودش آذر می عیش • اگر بالا کشد نور علی نور

و در آخر کتاب نام کاتب احمد دهلوی مرقوم است •

پهلوان دوست میر برکه	محمد طاهر ولد میر ردی	محمد قاسم موجی که در
مررا حصر حان هزاره	بیگ ار امراء فردوس	راه کابل بخشی بیگی
قاصی توالسی قاصی اردو	مکانی ناز نادر شاه	حصرت بوده
عبدالرحمان ولد موید بیگ	مولانا نور الدین محمد	حواحه حس ملقب بحالدار
محمد قاسم کوه ر	ترحان	اولاد حواحه نقشند
میر شهاب یساوری	میر محمود مشی	حواحه مح علی بخشی
میر سامان	محمد حسین سمطی	برادر حواحه امیا
قبر بیگ ناریگی قاشعری	حواحه حلال الدین	بخشی بیگی حصرت
مررا حلال الدین ولد	محمود اوبهی	حلال الدین اکبر مررا
مررا حس برکه	حیدر محمد آخته بیگی	حواحه عدی بخشی
شیرویه ولد شیر افگ	حاکم قوربد	حواحه مقصود علی
سیره قوح بیگ	حواحه سلطان علی دیوان	دیوان مررا کامران
اندحانی	که در هد حصرت	حواحه قاسم علی برادر
محمد مراد ولد امیر بیگ	نادر شاه محطاب افصل	مشار الیه
سیره بیگ میرک معل	حان سرافرار ساختند	حواحه ابوالقاسم مشهدی
محمد نویان برادر	حواحه مررا مروارید	دیوان مررا کامران
مشار الیه	علطان که دران مرتبه	که در کابل دیوان
میر محمد عربی برادر	در هد دیوان بدگان	حصرت هم بود
شمس الدین محمد اتکه	حصرت بوده	
بابا سعید قنچاق		

نواب بیرم خان سهارلو	مولانا فی کسی	ہادر سلطان مہردار برادر
حاکم قندھار	مولانا سید علی مصور	مشار الیہ
مرزا عبد اللہ معل داماد	مولانا عبد الصمد مصور	قودق سلطان برادر بیرم
معتم خان	مولانا دوست مصور	اعلیٰ
خواجہ محمد رکریا ولد	خواجہ عبد اللہ ولد	سودق اعلیٰ برادر ایضاً
خواجہ دوست خاوند	خواجہ محمد رکریا	قرہ ہادر مرزا قرات
شاہ ابوالعالی برادر کلان	حیدر بخشی مرزا کامران	میرزا حیدر کشمیری
ابوالعالی ملقب شاہ	عافل سلطان	محمد علی برلاس داماد
لودان	خواجہ محری حامی	قاسم برلاس
خواجہ عبد المعتم قراق	ملا درویش مایلی	مصاحب بیگ ولد خواجہ
ملقب بنخواجہ پادشاہ	ہاشم جینی داروئے کتابخانہ	کلان بیگ اندھانی
خواجہ سلطان برادر	میر عبد اللہ بخشی برادر	محب علی بیگ ولد میر
مشار الیہ	میر عبد الحی	حلیفہ اندھانی وکیل
خواجہ شاہ شرح ایضاً	خواجہ حسین مروی	حضرت فردوس مکانی
میر عبد الحی	مولانا عبد الباقی صدر	نار بادشاہ
مولانا علاؤ الدین لاری	ترکستان	
بدولت حضرت بطواف	قاسم برلاس	اسمعیل بیگ احمد حانی
حرمین مشرف شدہ	تردی بیگ ترکستانی حاکم	دولدی
دریم فوت شدہ	اتاوہ	میر اصغر مشی
شیخ ابوالقاسم استرادی	قیای گنگ	محب علی
مولانا الیاس	علیق سلطان سمرچی ولد	نالتویگ تواچی ناشی
	حیدر سلطان شیشانی	

در یک ماه - یکی و اب محمد حکیم مرزا والده اش ماه چپک بیکم - و دیگری
 محمد فرح فال والده اش سانش ام دانست - و دختر حسن مرزا - خواهری
 بود - و محمد فرح فال مرزا در همون چند روز رحلت فرمود - و من الحجه
 هم امسال بدولت و امال برآمده - راع مر امیر منشی که متصل
 بجلکنه سیاه سک است و ریدک بکاروان سرای منتر پوست واند
 مهتر کپسه واقع شده ورود آمده - و آتش دو مانور سه ۹۶۱ (۹ مه
 شصت و یک) دران باع داده - و منم بیک را حاکم کمال ساحه
 بدولت متوجه هند شده ،

فصل چهارم در فتح هندوستان

فصل چهارم در آمدن هندوستان و فتح اکثر نالک -

و جامعه که در رکاب همایون و دد شاهزاده تالمیان - لال الدین محمد اکبر
 مرزا مع ملارمان و اب بتریم خان مع ملارمان و حواین و سلاطین
 و امراء و دیوایان و محشیان و بیگها و بگم حوایان و غیره بموجب
 تحصیل دبل مع ملارمان حصرت شاهزاده

شاهزاده تالمیان - لال الدین - حواجه معظم تغائی مرزا اسکندر سلطان قراق حاکم

محمد اکبر مرزا	حلال الدین محمد اکبر	بشور
مرزا ابوالقاسم ولد مرزا	محمد یار سلطان برادر ^(۱)	
کامران	حواجه حصر سلطان معل	مشار الیه

که اندالی را تارید - و بنار دیگر اسپان خود را دانه داده - رور دیگر پکپاس نقیله رسیدند - و نایرید هم دران لشکر بود - سپاهیان و افعانان جنگهای مردانه کردند - آخر الامر چون دولتِ حصرت قوی بود و بهادر سلطان خود تاحته افعانان را برداشتند - و ارگوسفند و روانات آن مقدار گردِ قلات آورده بودند که اران حمله آنچه توانستند قندهار بردید - و ما بنی را رعیتِ قلات و هزاره که دران بواحی بودند بردید - و حان محمد و علی حان حواهرادهای حصر حان همراه بودند - ایلچی را ناها سپرده راه احورستان و مالستان رحصت کردند - و نایرید هم در حصرت حان و بهادر سلطان متوحه ملازمت شد - و حان و بهادر سلطان بایلغار متوحه قندهار شدند - که شب دیگر پیش از بنار حصرت قلعه قندهار درآید - که بعد از بنار حصرت گفتند که ساعت بد می شود - و ایلچی و حواهرادهای حصر حان و نایرید آن شب در قلعه قلات بودند - و صباح اران حان متوحه احورستان شدند که حانهای علیحان و حان محمد بودند - و صباح بچلکه حرمی صفائی رسیدند که دیگدهای نام داشت - و ایلچی را فرود آورده - هر دو هزاره محاسنای خود رفتند - پاره اسپ و گوسفند و سگی چند بایلچی و نایرید هم اسبابت کردند - و اران حان کوچ کرده متوحه مالستان شدند - و در مابین هر دو مرل بچشمه گرمی که گرگاه می گفتند رسیدند - چنانکه از گرمی صد محبت دست بر آب میکردند - و رور دیگر مالستان فرود آمدند

و حان فرمودند که چرا نمی آئی - بایرید عرص کرد که حظِ حصرت
 بادشاه و الش میوه میدارم - بیرم حان خود را از اسپ انداخت - و هادر
 سلطان و همه یسل از اسپ فرود آمدند - و حان مذکور به بایرید گفت
 که چون خبر به کردی که حظِ حصرت داشتی - و مشار الیه گفت که من
 شاه ردی بیگ گفته بودم - طاهراً او خبر به کرده باشد - بعد از آن حظ
 و الش را گرفته بحاب حصرت تسلیات بجا آورده سوار شد - چون
 اسپان بایرید مانده شده بود از آن جا نتوانست مراجعت نمود - و حان
 مذکور هم حواستند که مشار الیه را قندهار برده رحمت فرماید - و آن
 شب در مابین هر دو کوه بخت ملاحظه شب حوین هرازه بیرون اردو
 ناشیده - و صاحب آراخا جماعه را چندان گداشته متوجه قندهار شدید *

چون نگند سروار رسیدند - الح بیگ ولد بلبل سلطان ایلچی*
 حصرت شاه رسید - و چند اسپ خوب و پاره آتش یزد و کاشان و غیره
 که شاه طهباس بخت حصرت فرستاده بودند همراه داشت - و اسپ
 و سروپا هم به بیرم حان مذکور فرستاده بودند - چون راه محاطره بود
 ایلچی را مع اسپ و سروپا برگردانیده در قلات در پیش قلعه چشمه
 که او را قهر قلات می گوید فرود آمدند - خبر یافتند که افعانان اندالی
 نزدیک نشسته اند - هادر سلطان را با شلع کرده حبیب علی و شاه قلی
 محرم و بابا رسور و حاجی قره و تیمور بیگ و حسین قلی بیگ ولد
 ولی بیگ دوالقدر که در آن زمان ده یارده ساله بود رحمت کردند

در علم هیئات به بیرم خان حکم شده بود - و در محل رحمت
 مشار الیه فراموش شده - حضرت فرمودند بیار - مشار الیه شتر
 کتابخانه را در اردو یافته از صندوق گرفته آورد - و حضرت
 در بالای اسپ تا دوازده سطر در پشت آن حرو به بیرم خان حمله
 نوشتند - و فرمودند که این میوه را هم به بیرم خان الش می فرستیم -
 به بایرید حکم فرمودند که حرو را و میوه را چون تو آورده به
 بیرم خان رسان - و باقی پرواچی که سابقاً پرواچی نواب مرحومی
 مرا هدال بود - در ملازمت ردیک ایستاده بود - فرمودند که همراه
 بایرید رفته مرا حصر خان هزاره و معم بیگ که چداول اند پروا
 رسان - که مردم اعتدای باو همراه کسد - که به بیرم خان رسانیده
 بار بار دو رساند - و بایرید رحمت یافته - حصر خان و معم بیگ
 بموجب حکم عمل نموده - میر احمد نام اعلوچ مرا حصر خان
 را بخت بدرقه همراه کردند - و تعجیل از دبال بیرم خان روان شد -
 عمار دیگر تنگ در کوی شادی و تازی چداولان خان مذکور
 رسید - و شاه ردی بیگ که چداول بود خبر کرده که کثات
 حضرت و الش میوه دارم - و اسپان من مانده شده - بخان مذکور خبر
 کید که نایستد یا سکی تر روند - و بایرید چون بخان رسید بحالت قدحار
 رفته - بعد ازان برگشته به یسل خان متوجه شد - و از اسپ فرود آمده -
 و خان مذکور همراهی هادر سلطان سواره می آمدند - و بایرید ایستاده

داشتند در مجلسی که آش حضرت رسول (صلی الله علیه و سلم) میدادند آب بدست ایشان ریختند - و چند مرتبه سیرِ باغِ علیچک و نانا حسن ابدال تشریف بردند *

و تمام رومستان سه ۹۶۰^(۱) (نه صد و شصت) را به رعایت و عیش گذراندند - و بیرم خان از اسب و اسباب آنچه لایق بود پیشکش گذراند - و قندهار را حضرت بمعمر بیگ ولد میرم بیگ که سابقاً میرم بیگ در حبیبی که آنکه مرا عسکری بوده داشته است - و محلی که همراه مرا بکابل می آمده هزارها مابین قندهار و عربی سر راه گرفته اند - و میرم^(۲) مذکور داشته که هر دو بیرون می توانست رفت - مرا گفته است که من بحدک می شوم شما بدر روید - مرا برآمده عربی آمده اند - و میرم^(۲) مذکور در همان حدک شهادت رسیده - عنایت فرمودند - و مشار الیه تسلیم کرده عرض رسانید که مردم گمان خواهند کرد که بیرم خان از قندهار بدر می آمده - آمدن حضرت محض از برای این بوده که دگری بخای او نصب کرده او را بکابل برید - چون قرار یافته است که در رومستان سه ۹۶۰^(۲) (نه صد و شصت) بدولت متوجه هند شود و بیرم خان در ملازمت باشد - وقتی که بجهت لشکر هند بکابل برسد

(۱) حسب روایت اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۳ سه ۹۶۱ نه صد و شصت و یک

می شود *

(۲) در اصل سحه «میر مذکور»

(۳) از اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۳ سه ۹۶۱ نه صد و شصت و یک معبرم می شود *

چون دو سه گهزی روز گذشته بود امرای غزنی برآمده علها را
مویجا واکرده بقاره کوفته می آمدند - و هزارها از آوار بقاره خبر
یافتند که جمعی بر سر ایشان می آیند - و از خواجه جلال الدین محمود
و این مردم که در عقب کوه نخچی کرده بودند خبر برداشتند - بساهی
و روانات خود را بحساب سردیه و قره باغ و قلعه سگین فرستادند -
و حودها جریده متوجه لشکر غزین شدند - و خواجه جلال الدین محمود
از عقب هزارها متوجه شدند - و هزارها چون خبر یافتند که از هر دو
جانب لشکر پیدا شد خود را بحانب بساهی و روانات خود کشیدند -
و امرای غزین و خواجه مذکور بیکدیگر ملحق شده - با هزارها جنگ
پیوست - از پیادهای غزین آن مقدار آمده بودند که هرچند کس را یک
خرگاه رسید و اندک عله و پاره روانات لاغر ایشان که نتوانستند برد
ماده بود - بدست انداز بردند - و تا نماز دیگر چند مرتبه هزارها ایشان را
رداشتند - و چند مرتبه دیگر سپاهیان هزاره را برداشتند - از جانبین
کس و اسب سیار زخمی شدند - و چون شب شد هزارها بر سر بساهی
خود رفتند - و سپاهیان بعضی در آمدند - و شاهزاده عالمیان در ارک
غزنی تشریف داشتند - و چون بندگان حضرت بیک منزل قندهار رسیدند
بیرم خان با لشکر قندهار آمده پایوس نموده - و حضرت در ارک قندهار
نزول فرمودند - و دران زمان مولانا زین الدین محمود کائنکر بداینی که غوث
زمان خود بود با حضرت ملاقات نمود - و حضرت جہتی که با دوریشان

مود عرصه داشت مردم عربی رسید که هراة چارپا سر برآورده بیاد
متمردی کرده اند - و در ادای مال محاکمیدار اهمال می نماید - و حرگاهای
ایشان مابین موضع تاسان و موضع قلغاح است - و از قلعه عربی
چهار پنج گروهی باشد - و کلانتران آن جماعت مستی و قوح بیگ و حتی
بودند - و یک مرتبه که ناصر مرزا غرنی را داشته این جماعت را تاخته
نوده است - و بعد از آن باین جماعت کسی دست یافته - همه از پانصد خانه
بیش بیستند - اما رور جنگ و مردانگی بده هرا ر خانه که مرزا مراد
تعلق دارد رور می شود بلکه بایشان غله می کسد - و حواحه حلال الدین
محمود در حواب عرصه داشت مردم عربی و ارکان دولت مرزا نوشتند
که ما پیش از آفتاب بعقب پشته که مابین تاسان و موضع رامک واقع
شده آمده آنجا بچی خواهیم شد - و شما از عربی مع لشکر درون
و بیرون برآمده - بقاره و علمهای شهراده هم همراه بیارید - و حواحه
مدکور اول شب از یونان که از مواضع گردیر است تا پشته قرار داده
راه سیاریست متوجه شدید - و بیم شب بود که بموضع کللال کو که دران
رمان ملک علی پدر ملک کوچک علی ملک گردیر و این دیه تعلق
ناو داشت رسیدند - و ملک کوچک علی و ملک بد علی هر دو برادر
راه رفتند - صبح دمیده بود که در عقب آن پشته که در بالا گذشته
درآمدند - از بالای کوه پیاده شده - حرگاه هرا را را قراولی می کردند -
و انتظار لشکر عربی و علم و بقاره داشتند *

که به نانا پلاس ملاقات نماید و بعلی دوست ایشک آغا فرموده بودند که راهی سرکی که بر دیک منزل نانا باشد - مشار الیه از محله که دورتر از خانه نانا بود سرکرد - و مریدان مشار الیه حیردار شدند - نانا را برداشته بر دیک دروازه که قندهار می رود آورده گذاشتند - چون حصرت یک تیراندار به نانا مانده بود و کوچه راستی بود - چشم مبارک حصرت چون به نانا افتاد بدولت از اسب فرود آمدند - و عصا گرفته پیش نانا رفتند - مریدان - نانا را حیردار ساختند که حصرت تشریف آوردند - نانا گفتند که همایون خوش آمدی - آه چرا حاجی محمد را کشتی - معن^(۱) گفتند چون گناه کرده بود خوب کردی که کشتی - و حالا به قندهار می روی - حصرت گفتند بلی نانا - گفتند برو خدا مراد ترا بدهد - و حصرت سیار مسرور شدند - و چند مشقالی بطریق بدر به نانا داده از دروازه برآمده بدولت سوار شده متوجه قندهار شدند - و حصرت شاهزاده عالمیان را مع حواجه حلال الدین محمود و مردم غری از یم گروهی میگرد رحصت فرمودند - و آن روز بقدر برقی هم ناریده بود *

و در آن سال علیقلی اندرانی را حاکم کابل ساخته رخصت فرموده بودند - حواجه حلال الدین محمود که حاگردار گردیر بود بخت تحصیل مال نکش و نعر که سپاهیان حصرت مرا رساند رحصت فرمودند - مشار الیه در اندک زمانی تحصیل آن دو محال را بی باقی کرده - چون نگردیر مراجعت

(۱) لعل عربی است و صحیح معاً باشد *

و حادمانِ روضهٔ سلطان محمود عاری و لشکر و ملکان و رؤساء همه در ملازمتِ شهرادهٔ عالمیان به پابوس سرقرار گشتند - و اراک حاکم طواف مرارِ حواجه عثمان^(۱) مرته نادی که صاحب کتاب کشف المحجوب است تشریف برد - و اردو مابین قلعه و مرار مذکور فرود آمدند - رور دیگر اراک حاکم کوچ کرده در میکر در حاکمهای رئیس خردالدین والد رئیس شمس الدین فرود آمدند - یک دو رور آنجا مقام فرموده رور سیم کوچ کرده متوجه قندهار شدند - و در حبیبی که بدگانِ حصرت میخواستند که از خانهٔ رئیس خردالدین بدولت سوار شوند زمانی مکت فرموده شاه ابوالعالی صحت داشتند - و ششم ولد حیدر بیگ ساربان که یکی از قورچیان حصرت بود فرمودند که همچون وا ایست که اگر سخی نگردد نشوی - و از آنجا که مردم سر دیوان داند که تو بطریق خدمت ایستاده - درین اثنا سخی فرموده اند که شاه ابوالعالی عرض رساید که ششم این سخی را شنید - و حصرت فرمودند که ششم تو داستی که ما چه فرمودیم او در جواب گفت -

* ع *

کسی داند که اشتر می چراند

فهم شام اراک رور نار مردم بیشتر ظاهر شد - با آنکه میخواستند

(۱) اسم گرامی ایشان علی بن عثمان ابن علی الخلالی المحوری است و در سه چهار صد و پنجاه و شش یا چهار صد و شصت و چهار هجری ارباب عالم فانی روپوش شد بد رحمة الله علیه - بسید نفحات الانس صفحه ۲۸۳ و فهرست کتب خطی فارسی از ریو جلد اول صفحه ۲۳۲ - و کتاب کشف المحجوب در گنج میموریل - لندن و بیر در لاهور طبع شده .

و نواب بیرم خان و قندهار و سمرقند و بخارا و غیره خبر می پرسیدند -
 مشار الیه آنچه از هر محل معلوم کرده بود معرض میرساید - چون آخر
 شب بدولت در باغ فرود آمدند - فرمودند که حافی روی که خواب حواحه
 حلال الدین محمود را حواهم نوشت و بدولت بخوانگاه متوجه شدند -
 بیدار شده بمار بامداد را ادا نموده بمار خواب رفتند - و یک پاس
 روز از خواب بیدار شدند - و خواب عرصه داشت حواحه حلال الدین
 محمود را نوشته مع اسب و سروپا به بایرید عنایت فرمودند -
 و تا بمار دیگر بایرید بخت کتاتهای ارکان دولت در اردو توقف
 نمود - و از همه خواب گرفته بمار شام متوجه کابل شد - پاردم
 شعاع اواخر سه ۹۵۹ (به صد و پنجاه و نه) بود که هور
 چراغ شب رات مردم کابل روش نکرده بودند که بخدمت
 حواحه رسید - سپاهیان که همه ایلغار او را پسندیدند - و راههای
 مابین آدیه پور و کابل هم محاطره بود و او تنها آن راه را آمده
 بود - و نوعی که حصرت فرموده بودند اسباب طح در ارته باغ برده
 از طعامها و کباب شش له و سیب کاج و غیره - چون بایرید میر سامان
 حواحه بود همه را مهیا کرد - چون شب در میان بمار پیشین بدولت
 حصرت در ارته باغ رول فرمودند - طعام مهیا شده بظر اشرف در
 آورده - حصرت مشار الیه فرمودند که دستر خان حاصه را بیدار -
 و کباب را جدا کن - یک قول قبرعه رای حاصگی جدا کرده باقی را بخواحه

انداخته بودند باوجود گرمای حلال آناد در یح تاثیر نکرده بود - حصرت
 بدولت یک پارچه بدستِ مارک گرفته در آب فروبرده شستند
 و بوش حان فرمودند - و اظهار شوق می کردند - و یک پارچه را هم
 آنداران شکسته در کوره حاصه انداختند - و تا آن رمان بهادر سلطان
 ولد حیدر سلطان شیبانی و مرزا عبد الله معل داما دمع بیگ و قهر علی
 ولد سلطان اویس کولانی رسیدند - و محمد حسین ماطر فرمودند که ما را
 نگوی که می خواستیم که الش یح شما عایت کم - چون هوا گرم است
 امساک یح ضرورت است - در راه که یح آب بخوریم شما هم الش
 حواهم داد - و محمد حسین فرمودند که از داوچه و رواج و آب لیمو
 و قند بطریق الش بایشان فرستند - و بایرید را فرمودند که سر صدوق
 را بسته و بر استر بار کرده همراه باشی که خبر کابل و بلخ و عری
 و قندهار و بیرم حان و غیره از تو حواهم پرسید - و بدولت غسل
 مشغول شدند - بایرید خود را بصحبتِ حماعه که در بالا ذکر کرده شد
 رسانید - چون همه باو التفاتی داشتند احکارات از وی می پرسیدند -
 و حصرت ما بین شام و حتم بدولت سوار شده متوجه آدیبه پور
 که موضع تومان یکهارست که حصرت فردوس مکانی ناز پادشاه
 ناعی طرح کرده او را ناع وفا نام فرموده بودند که الآن آن ناع یاد از
 روضه رضوان می دهد شدند - و بایرید را طلیده راست تا ناع مذکور
 که ثرود آمدند از او پییر محمد حان حاکم بلخ و مرزا حصر حان همراه

عسل راست کرده بودند - محب علی و ناصر علی که سابقاً از نوکران
 مرا هدال بودند در ملارمت حصرت بودند - و بایرید ملارم حواجه
 حلال الدین محمود مع عرص داشت حواجه مشار الیه از کابل رسید - و یک
 حروار استرکی یخ و یک حروار دیگر داوچه و رواج و آب لیمو و قد
 همراه داشت - که هر حا حصرت را ملارمت کد اسباب شربت مهیا باشد -
 و حصرت - مشار الیه را از دور شاختند و ناصر علی را فرمودند که نه بین
 چه چیز در استرها دارد - گفت که در یک استر یخ است - و حصرت آن
 مفید بشدند که استر دیگر چه دارد - اسپ نورکدا ارعوی که در حج
 قلعه بدانی مررا کامران بدست آمده بود سوار بودند - پیش جهاند
 و خوشحالی سیار فرمودند - و بایرید هم پاپوس سرافرار شده عرصه داشت
 حواجه مدکور گذرانده - مصموں عرصه داشت آنکه چون نکابل تشریف
 می آرید طعامی برای ردیکان ضرورتست - در ارته باع یا ارک یا مرل
 بده هر حا که حکم شود مهیا سارد - حصرت فرمودند که حواجه
 حلال الدین محمود همچون علام ما ست که در مرل او فرود می توانیم آمد -
 اما چه وقت کابل است - بایرید معرص رساید که گل پیاده باع شهر آرای
 یکه یکه وا شده است - حصرت فرمودند که پس درین صورت در ارته
 باع طعام ترتیب دهد - و تو همراه باش حواب عرصداشت نوشته می دهم -
 و فرمودند که استر یخ را حائی که عسل می کم بیار - بایرید و محمد حسین
 ناظر سر صدوق را وا کردند - چون صدوق را در مد گرفته و سوس

اعتراض سیار فرمودند - و چون بی‌رحمی او را دانستند فرمودند که اریح
تاریخ خلادی* اردو باو متعلق باشد - و این نوع بیرحمی که اریو واقع
شده بود بعد از مدتی درین نوع^(۱) هندی که دیده شد با ن حوردد و حامه
پوشیدن نمی‌یافت - و شره او هم فرنگی ماسد بود - چشمهای اریق و پروتهای
کود داشت - چون حصرت به پشور رسیدند که قلعه نکرام گوید
به پهلوان دوست میرر حکم شد که با مرا مرچل قسمت کند - و قلعه
را مرمت نماید - چند روز در گرد قلعه مذکور بودند - چون از مرچلها
بعضی مانده بود و هوا گرم شد تردی بیگ اتاوه و معم بیگ را
در ملازمت شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مرا بخت اتمام
قلعه گذاشتند - و به اسکندر خان قراق حاگیر کردند - تا آن زمان که قلعه
با تمام رسید دحیره هم درآمد - بعد از دو روز بدولت در قلعه خوشاهی
فرود آمدند که حالا او را حلال آباد گوید - معم بیگ راست کرده
که قاسم ارسلان تاریخ آن قلعه را با ن او معم خان یافته بود - چون خان
مذکور بعد از ده سال پل حوپور را راست کرده بود همین قاسم
ارسلان در آگره تاریخ پل را هم با ن این معم خان یافته بود - عی بیگ
ولد معم بیگ فراخور احوال مهبانی نمود - چون حاگیر پدر او بود
و نماز دیگر از قلعه برآمده بیم گروه مالای آب از برای ایشان حای

(۱) شاید مطلب عارت این باشد که بعد از مدتی درین نوع ای درین کار خلادی

در هند که دیده شد با ن حوردد و حامه پوشیدن نمی‌یافت و الله اعلم

حدا کرده ایم بیارید - و مشار الیه سپارید - اسباب را آوردید و جمله
 کوکه سپردید - و مرا کوچ کرده متوحه مکه معظمه^(۱) شدید - و حصرت
 متوحه کابل - و آن نی سعادت یگ ملوک چند مرل که همراه مرا رفت
 نی رحصت حدا شده آمد - ندگان حصرت را بغایت ناحوش آمد -
 و اراں نی وفائی که بمرا بموده بود باوجود مقولی - مردودِ حاص
 و عام شد - و این بیت مناسب احوال نوشته شد -

یسوفائی شیوه محبوس میدایم ما

یست حیوان را وفائی حوب میدایم ما

و در لب سیلاب^(۲) که بحال هند بوده دوارده پیاده - قراولان
 گرفته آوردید - حصرت فرمودید که آن طرف آب بیارید تا تحقیق بموده آراد
 کیم - ملا علی برادر مولانا عبد الباقی صدر ترکستانی سپردید - چون اردو
 ار آب عور کرده مشار الیه تنها و ایها دوارده بحر بودند - مشار الیه
 ار ترس همه را گردن رده - و سرهای ایشان در تیره انداخته بدر بحانه
 آمد - و این معنی نه ندگان حصرت رسید - نه او و مولانا عبد الباقی

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۱ نوشته که « میرا ار راه دریای سد نه لته
 رفت - و اراں حا بمقصد ستافت و سه حج دریافت - و در نازدم ماه دی الحجه در ما سال
 (۹۶۳) همد و شصت و چهار لک گویان احاط دعوت حق بموده بحمل عدم ست »

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۳۱ نوشته « بحم صفر این سال (همد و شصت
 و دو) دریای سد که نه یلاب مشهور است مستقر رایاب نصرت مد ، شاید این لفظ سلاب
 که در اصل کاتب نوشته از سهولکاب است و بحاش سلاب باشد »

ر حام ار تو هرچه رسد حای مت است

گر ناوکِ حفا ست وگر ححرِ ستم

مررا ار یوسف پرسیدند که کیان درین چادر اند - گفت میر تردی بیگ و منعم بیگ و نانوس بیگ و حواحه حسین مروی و میر عند الحی و میر عند الله و ححر بیگ و عارف بیگ - مررا بعد اراں گفتند که همه گواه باشید که آنچه من رسید همه ار ندی و ند عہدیهای من رسید - اگر مردم داند که حصرت نظر من (بی) التفات فرموده اند من محل کردم - حصرت در اثنای گریه کردن فرمودند که فاتحه بخوایم - و بعد اراں مررا سفارش فرردان و متعلقان خود نمودند - و حصرت فرمودند که ار همه خاطر جمع دارید که فرردان من اند - بعد اراں فاتحه خوانده مررا را وداع فرمودند - و یوسف دست مررا گرفته همان حا که اول با استقبال آورده بود رساند - و بعد اراں که حصرت بدولتخانه تشریف آوردند مررا بھای بھای گریه می کردند - چنانکه مردم در چادرها آوار گریه مررا می شنیدند - و رور دیگر چلمه کوکه که در ثانی الحال حصرت حلال الدین محمد اکبر پادشاه او را مخاطب حان عالمی سرورار فرمودند - و مشار الیه در حگ دھرپور که نداؤد کردند سردارِ ہراولِ حانحانان معم حان بود شہادت رسید ایستاده بود - حصرت فرمودند کہ در ملازمتِ ما می باشی یا همراه مررا مکہ می روی - مشار الیه بعرض رسانید کہ همراه مررا می روم - حصرت فرمودند کہ رحمت بر تو - و فرمودند کہ اسانی کہ بخت سفرِ مررا بہ مکہ

رسید آن رور همه رور حصرت قول می‌کردند که بعد از کور کردن او را باین حال چون رحصت دهیم - آخر معم بیگ و جماعه رور آورده حصرت را راصی ساختند که مررا را دیده رحصت فرمائید - اما باین شرط که در محل ملاقات مررا گریه نکند - مررا این معنی قول کرد - و نصف شب بود که حصرت بیک فانوس و پنج شش از حصار مجلس متوحه چادر مررا شدند - معم بیگ کس فرستاده مررا را خبر کرد که حصرت تشریف می‌آرد - یوسف محمد فرعی که قورچی مررا بود دست مررا را گرفته تا طاب چادر آورد - و چون چشم حصرت بر رومال که مررا بر چشم خود بسته بود افتاد بی اختیار در گریه شدند - و مررا چون عهد کرده بود که حصرت را دیده گریه نکند سکوت وررید - و حصرت بچادر مررا درآمدند - و چون کفش را آگده متصل بکفش‌گاه نشستند - به یوسف اشارت کردند که مررا را بالا برد و روروی حصرت نشست - و چندی که همراه بودند بچادر درآمده بودند همه اشارت کردند که نوعی که ایستاده‌اید بشیید و حصرت گریه می‌کردند - و مررا این بیت را خواندند -

✽ بیت ✽

کلاه گوشه درویش بر فلک فرسود^(۱) که سایه مثل تو شاهی فگند بر سر او
و بعد ازاں این بیت را فرمودند -

(۱) در اکرامه صفحه ۳۳ در فلک سایه، و ده که سایه همچو تو شاهی، از نام یافته.

هادید^(۱) - و گفتند سوعی که حکم شده است عمل در آرید^(۲) -
و آن مردم کال تهوری که از مررا دیده بودند بعرض رسانیدند - و همان
رمان مرزا چشمهای خود را رومال بسته بمعم بیگ کس فرستادند که
بیگ ملوک را رحصت گرفته فرستید که بدستور سابق خدمت من میکرده
باشد - و حصرت همان رمان بیگ ملوک را رحصت فرمودند - و از کال
محتی که مررا مشار الیه را بود همان رمان که رسیده دستهای او را
گرفته بر چشمهای خود^(۳) می مالیده اند - و این کیفیت هم بعرض رسیده -
و روز دیگر مررا - بمعم بیگ را طلسم فرمودند که شمایان می داید که
من در کابل بیگ نوعی بوده ام و حالا مرا باین حال نکابل می رید - چون
می روم من کشتی بودم - چون از حون من گذشتند مرا رحصت مکه
کرده نکابل برید - و آلا در راه خود را خود خواهیم کشت -
دران صورت حونی* من خواهد شد - چون کیفیت بعرض حصرت

(۱) در اصل نسخه ده سر خود مآندد، *

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۲۸ مرقوم است که این قصیه در اواخر (۹۶)

هند و شصت بوقوع آمد - و حواحه محمد مومن و محمودی «تاریخ این قصیه را بیشتر یافته بود، *

(۳) در اکرامه صفحه ۳۳۹ «میرا کال توحی که باو (بیگ ملوک) داشت دستهای

او را گرفته بر چشم مانیای خود هاد و این بیت خواهد -
* شعر *

هرچند که چشم رحمت پرده کشیده است

بیاست بچشمی که سی روی تو دیده است *

چه باید کرد - عیقلی شیبانی وشت که این وع کسی را پاره پاره
 باید کرد - و اکثر امرا حلق وشتند که میرا را باید کشت - و قاصی
 حامد که قاصی اردو و د او این وع وشت -
 و متصراع
 من بر برام که همه حلق راند

چون تذکره اتمام رسد و شش حضرت رسید - حضرت
 فرمودند که هر حال برادر است ^{۱۱۱} کشت همراه بسنه - بالسرورت
 فرمودند که چشمهای مرا را بیشتر رسد - علی دوست ابشک آغا
 و سید محمد بکه و علام علی شش انگشت و محمد قلی شیخ
 کمان را فرمودند که رفه یک چشم مرا را علی دوست
 بیشتر رسد - و چشم دیگر را سید محمد بکه - و دیگران دستهای
 مرا را بگیرد - و چون آنها حادر مرا درآمدند مرا خیال
 کردند که حکم ^{۱۱۲} کشتی شد - و موافق ^{۱۱۳} منله مرا آنها مشت
 کشیدند - علی دوست عرص کرد که مرا ام حکم کشتی چون بیست
 چرا همچون می کسد - مرا پرسیدند پس چه حکم شده است -
 قرار داد را مرا گفته اند - مرا نکیه طلبیدند در ته سر خود

(۱) در اصل سحه و ناکس ۰۰

(۲) در اصل سحه و محکم کشتی شده ۰۰۰

(۳) در اکبرنامه صفحه ۳۲۸ برسه که مرا هور کرده که عهد کشتی می آید -

اردو آمد - و التماس نمود که اگر حصرت از اردو برآمده چند گام بحساب من آید باعث سرافراری می شود - و حصرت از اردو برآمده و پشته بود که قرار داده بودند که حصرت تا اینجا برسد مرا ملازمت نماید - و حصرت از حای قرارداد اندکی عقب فرود آمدند - معم بیگ بعرض رسانید که قرار داد بیشتر است - حصرت بمعم بیگ بقدری اعراض شدند و سوار شده فرمودند که روان شو - میراده هر جا که می روی می رویم - چون در حای قرارداد عمر را ملاقات واقع شده مرا (را) گرفته ناردو تشریف آوردند - معم بیگ بمنزل خود رفت - و حصرت داستند که بیگ مدکور اراکین آرازی یافته - محمد حسین باطر را که در ثاں الحال حلال الدین محمد اکبر شاه بخطاب لشکر حان سرافراز ساحتند - فرمودند که بمعم بیگ را طلب - چون محمد حسین بموجب حکم بطلب آمد بیگ مدکور بهانه درد دندان کرده رفت - حصرت فهمید که حیلی آرازی یافته - و میداستند که حواجه سلطان علی دیوان را باو جهت تمام است نه او فرمودند که رفته بمعم بیگ را طلب - چون حواجه مشار الیه بحانه بیگ مدکور آمده باوجود جهت سیار رفتن در بحانه را قبول نکرد - روز دیگر حصرت بخط مبارک نوشتند که چون ربحانده ایم بیا آشتی کنم - میر مدکور همان خط بوسه کرده بر چشم بهاده روان شده

و همان روز حصرت گناه سیاری عمر را کامران نوشتند - و سر دیوان فرستادند که کسی که این مقدار گناه کرده باشد او را

کوهها بود فرود آمده بودند - تاخت بر سر ایشان برد - و جمعی از آنها کشته شدند - و گوسفند و روانات ایشان در رومستان نکابل درآمد - و بعد از سه چار (رور) نکابل آمدند - و حصرت و مردم اردو مابین دیکوت و یلاب گذشته حیر یافتند که پرايه نام رهبر داری در یکی از کوههای هره - سکر کرده - بر سر او رفتند - و حگ شده و سکر را شکستند - و پرايه دران حگ کشته شد - و اریں حاب کسی نامی کشته شد - و حیر تشریف آوردن حصرت - به سی هزار نفر افعایان که مابین قلعه رهناس و سیالکوٹ تهايه داشتند رسید - آنها را یارای تاحت اردوی طهر قرین شد - و سلیم حان میر حیر یافته بایلعار از آگره متوجه شد - چون حیر رسیدن سلیم حان محصرت رسید لایق بدیدند که درین مرتبه باو حذل نماید - قلعه رهناس را سیر کرده از آب یلاب بحاب کامل عور فرمودند - در مابین ماره کوه و سوات فرود آمدند - کگش رفتن کشمیر در میان آمد - و همه امرا چون میل رفتن حصرت میداستند قرار دادند که از راه منیر نکشمیر درآیند - و چون صاحب کوچ شد قلقچی همه یکبار رو نکابل کردند - و حصرت را اعراض شد - و یساولان و تواچیان (را) حکم شد که چندی را نکشد - معم بیگ عرض رسایند که پادشاهم کشتن مردم فایده نمی‌کند - باین نوع که من این مردم را دیده‌ام نکشمیر نخواهدرفت - و در همین زمان قربان قراول که از شاه بیگ حان مانده بود

رسید - مشار الیه حر یافته گریخته - و اشیای او را سپاهیان عیمت گرفتند - چون این مردم حر یافتند که سدگانِ حصرت در بوتگری که از دیهای پائینِ نگش باشد برول فرمودند تا روانات و اسانی که بدست آمده بود متوحه اردوی طهر قرین شدند - و معم بیگ ناں اساب فتح شاه آمده بپانوس مشرف شد - از اساهای لایق او آنچه بدست درآمده بود پیشکشِ حصرت و شاهزاده عالمیان حصرت حلال الدین محمد اکبر مرزا نمود *

و در همین مرل حواجه حلال الدین محمود را حاکم کابل ساخته علیقلی لعل که قاتل محمد علی تعانی که حاکم کابل و از قورچیان مرزا کامران بود سپردند که بد نماید - و حصرت بدولت مع شهزاده حلال الدین محمد اکبر مرزا و لشکرِ نصرت مآب متوحه هندوستان شدند - و حواجه حلال الدین محمود از اردو جدا شده و بمار دیگر در کوت متفرجی که سرحدِ دیهای نگش بالا بود فرود آمدند - و از آنجا کوچ کرده براه درّه اریاب در قلعه سمیدگاه که بگردیر تعلق دارد فرود آمدند - و از آنجا کوچ کرده در چشمه تره که ته کوتل گردیر است بحاکم کابل فرود آمدند - و از آنجا بایرید را رحصت دادند که حر آمدن را سپاهی و رعیت کابل رساند - و رح قاسم برلاس را که حاکم نشین قلعه کابل است برای حواجه حالی سارد - و حواجه از آنجا بر سر هراوه لاغری که مابینِ ودق و میدانِ رستم

و همه خواهان این بودند که باردوی طغر قریں چیری درآید - همه امرا
 سخی مشار الیه قبول کردند مثل اسکندر سلطان قراق و اسمعیل بیگ
 دولدی و بانوس و ابو القاسم ایشک آغا و جمعی دیگر از یکه خوانان
 و معل حواحیان^(۱) و قربان قراول و برادران - و جمعی دیگر را بخشی
 در همان مجلس نوشت - و تواحیان حبر کردند - و بمار دیگر بود که اران حا
 اسپان را دانه داده متوجه دره سمند شدند - و بنده درگاه بایرید
 هم دران لشکر بود - و سحری بپگاه به دره سمند رسیده - مردم موضع مذکور
 حبردار نشدند - و در دامن کوهی واقع شده که یک حاب او تیره است
 و یک حاب بگش - و حاب دیگر دور و سسله - و حاب دیگر دنکوت -
 از هر حاب آمده سوزن انداختند - و آن حماعت علاج دیگر یافتند
 ساهمی خود را پیش انداخته - چون راه بود بر کوه برآمدند - و خود
 برگشته جنگ کردند - چند کس از عیم کشته شدند - و سرها بریدند -
 و بعضی از ساهمی ایشان خود را از کوه برتافتند - و از کوه فرود
 آمده - مردم از روانات و اسباب و غیره آنچه بوده همه را تصرف خود
 درآوردند - و سه روز آنجا بشتستند - شاه ابوالعالی و لشکر که
 عقب مانده بودند آمده ملحق شدند - و معم بیگ که تمان یکبار به
 حاگیر مشار الیه بود راه تیره متوجه اردوی طغر قریں شده بود -
 چون به تیره بخابهای فتح شاه که مذهب چراع کشان داشت

شاه ابوالمعالی و علیقلی ولد حیدر سلطان شیای و اسکدر خان
 قراق و عد الله خان قراق داماد قاسم برلاس و اسمعیل بیگ
 دولدی و حواجه حلال الدین محمود و مانوس و حمی دیگر ار امیرا
 و یگه حوایان را پیش تعین کردند - و این مردم ار اردو جدا شده راه
 کوتل گردیر متوجه بحر شدند - و چون بحر رسیدند - حیرما یافتند
 که افعانان عد الرحمان در دک و بوفیل و غیره که دران واحی
 می بودند همه سائیهای خود را گرفته جانب بلد حیل کشیده اند - در بحر
 فرود آمدن صلاح ندیدند - بلد حیل متوجه شده رسیدند - یک پاس رور
 بود که عد الرحمان ساهمی خود را پیش انداخته خود با مردم کاری در کوتل
 که او را اتاوه می گوید که سرحد نگش و بحر و دور و مسله است
 ایستادند - چون علیقلی و یگه بیشتر بودند بده درگاه ایرید غم دران
 حماعه بود ناها تاختند - و افعانان را برداشتند - اندک رحم تعلیقی
 و کاکر علی رسید - و سعد بن شاه که یگه پادشاه بود به ابوالمعالی سپرده
 بودند رجهای مکر خورد - و ار افعانان حمی کشته شدند - اما مواشی
 و روانات و اسباب ایشان بدست بیفتاد - و حواجه حلال الدین نامرا
 گفت که ار پیش فرستادن مایان مقصود این بود که یک پاره گوسد
 و روانات باردو درآید - و قرعولی هم جدا شود - دست حالی
 رفتن باردو و برگشتن لایق می نماید - دره سمند نام حائست که مردم آنجا
 حیر یافته اند - اگر حماعه را بن همراه می کید رفته ایشان را می تاریم -

بعد از چند روز حصرت بر سر مرزا کامران و افعانان متوجه شدند - چون (نا) احشام بودند و مرزا هم چندان جمعیت نداشت - پادشاه کلان مقاومت نتوانستند کرد - و مرزا فرار را قرارداده رجوع سلیم خان ولد شیر خان که در آن عصر پادشاه هند بود کردند - و پیش از آنکه این قصیه دست دهد بحاجی محمد نانا قشقه گناه سیار نوشتند - مشار الیه را معه شاه محمد برادر او چون بادولتخواهی‌ها ابرو سرورده بود و درین لشکر هم بمرزا کامران اتفاق کرده بودند محکم فرستادند - و بیرم خان در عربین او را دلایا داده همراه آورده بود و در محلی که گاهان ناو نوشته بودند نتوانست که او را حمایت کند - و خان مذکور را بیز در همان چند روز رخصت قندهار کردند - و افعانان تاراج یافته بدرها و قشلاقهای خود درآمدند - و حصرت مراجعت نموده بکابل تشریف آوردند - و تیرماه را بدولت در ارته باع گذرایدند .

و در زمستان سه ۹۳۹^(۱) متوجه هندوستان شدند - چون در موضع پاقعاد شخمه از اعمال تمان اوکر بود برول فرمودند

(۱) در ترجمه حویش ارسکی صفحه ۳۵ سه ۹۵۹ (به صد و پنجاه و نه) ترجمه کرده در طقات اکبری جلد دوم صفحه ۸ مرقوم شده که در دی حجه سه احدى و ستن و نعباه آنحضرت پای سعادت در رکاب دولت آورده غارم تحیر هندوسان شدند - و بیز در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۴۰ تحریر شده که در اواسط دی الحجه (۹۶۱) همد و شصت و یک در ساعت بخار خان عربیت والا صوب صواب نالک هندوسان معطوف فرمودند .

همایون بادشاه داشتند و سخن او پیش سپاهی و رعیت معتبر بود
قول نموده شهزاده عالمیان را رحلتِ سیر نمودند - و این محصرت
رسیده بود - رور دیگر معمم یگِ بطریقِ عادت در ملازمتِ حصرت بود
شمس الدین محمد آنکه شاهزاده را نکوریشِ حصرت آوردند - و حصرت
فرمودند که دی رور بحاجی محمد سلطان فرموده بوده اید که ما را به آلود
گفته آراد کی - دیگر همچون نکسد - و بعد ازان که شاهزاده متوجه مکتب
شدند - حصرت فرمودند که معمم من شنیده ام که شما آراد کرده بوده اید -
من بجهت این نام حاجی محمد را بایشان ظاهر کردم که مرا هور حورد
هست - مادا در خاطر او ماند که معمم مرا آراد کرده آمده بحصرت
هم گفته - و یک وقتی اگر من باشم مادا تو صرر رساند - پس حاجی محمد
بی ادست به او هر صرری که رساند قابل آن هست - و این حکایت را
در سه ۹۷۸ (به صد و هفتاد و هشت) در حوپور که بایرد بیات
را در سرکار بارس بجهت کنگشِ لشکر بگاله که حصرت - قاسم علی حان
را بحوپور به پیش معمم حان حانمان که بخطاب حان ماناگی هم پیش
اراز سالها سرافراز شده بود گفته بودند - و درین تاریخ که این
محتصر بنامام رسید در خاطر بایرد مانده بود داخل کرد - بسب آنکه
دستور را بعملِ حواین و ملازمانِ درگاه هر پادشاهی شود که در محل
ملازمتِ پادشاهزادها ملاحظه نماید که در خوردی هر نوع که آنها
آشنائی می کسد در خاطر شریف ایشان می ماند - و در ایامِ پادشاهی
فراخور آشنائی ایامِ مرثائی نتیجه می دهد *

کامران و افعایان دست یابد - حصرت را این سخن مقبول آمد و فرود آمدند -
 و بر دولتجاه تشریف بردند - و مرچل مرا همدال چون ردیک درواره
 بود افعایان از آنجا مرچلهای دیگر نتوانستند گذشت - برگشته نقیلهای خود
 رفتند - و رور دیگر عرف و گردیر و آنچه حاگیر مرا همدال بود شاهزاده
 عالمیان حلال الدین محمد اکبر مرا عیایت فرمودند - و از نوکران مرا
 همدال - باقی پرواچی و مح علی و ناصر علی قوشچی را ملازم خود
 ساخته ما باقی را بمرا عیایت فرمودند - و شهادت مرا همدال مذکور
 در سه ۹۵۸ (به صد پنجاه و هشت) واقع^(۱) شد - و تاریخ فوت -
 مرا مذکور هم ^{۹۵۸}شحون است »

در همین سال که شهراده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مرا در پیش
 ملازاده که پسر ملا حسام الدین بود که ملا حسام الدین در عصر خود
 مثل او در سمرقند دیگری نگذشته است در حرگاهی که در باغ بواب مریم
 مکان می بودند می خواندند - و بمع بیگ محبت شهراده عالمیان را دعا کسد
 نکورنش کرده رحصت حاصل کردند - بادم که کوکه مرا بود فرمودند
 که بمعم نگو که ما را امروز آزاد کسد - ایشان بموجب حکم بملازاده الناس
 نمودند - چون بمع بیگ همه وقت بست وکالت در ملازمت حصرت

(۱) ولادت میرزا همدال در (۹۲۳) به صد و بیست و چهار بود - در اکرامه

جلد اول صفحه ۳۱۳ نوشته که تاوت میرزا را در حوی شاهی نامت سپرده بد از حدگاه
 نکال کردند و در پایان پای مردوس مکانی حصرت مار بادشاه مدیون ساختند انتهی
 مَلَحَصًا .

و افعانان اتفاق کرده شحون^(۱) بار دو آوردند - بواب مر را همدال و عد الوهاب یساول دران شحون شهادت رسیدند - وقتی که آن افعان حرام راده دست بریده شمشیر مر را انداخته - مر را دست چپ خود را بحای سپر بالا برداشته اند - شمشیر طاهراً برکی بوده است و تاره چرخ کرده برانگشت شهادت چپ سوعی افتاده بود گویا که پرگار^(۲) ماسد دو نصف راست کرده - دیگر بر دهن ایشان سوعی افتاده بود که اربین گوش تا آن گوش خدا افتاده شده بود - تیری بر دهن عد الوهاب حورده که از پس سرش برآمده بود - و عوعا و سورن افعانان ممراتی شده بود که حصرت بی اختیار از دولتحابه برآمده بر اسب سوار شده - بلدی در میان اردو بود آمده ایستاده شده بودند - و معم بیگ در مرچل خود خبر یافته خود را برکاب طغر قرین رسانید - حصرت را در گریه دید - عرص کرد که سب گریه چیست - حصرت فرمودند که بشنیده که مر را همدال شهادت رسید - معم بیگ عرص کرد که بالای شما گریه می کند یک دشمن کمتر - حصرت گریه را برطرف کردند - و بعد ازان سب سواری را پرسید - فرمودند که محبت این عوعای مخالفان - معم بیگ عرص کرد که سواری شما را شنیده منادا مردم مرچلها را گذاشته برحیرد - و مر را

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۱۲، شب یکسه بیست و یکم دی القعد (۹۵۸)

همد و پجاه و هشت رعی از شب گذشته بود که میرا کامران ما بسیاری از افعانان بر اردوی طغر قرین ریخت ، °

(۲) در اصل سحه ، پرگار مانده دو صف ، °

چون حیرِ مررا کامران رسید که در میانِ مہمند و حلیل نشسته و رور رور جمعیت ریاده می‌شود - حضرت را فرصت آن سست نشد که سر مررا کامران متوحه شوند - چون حضرت در سیاه آب گدُمک فرود آمده بودند حیدر محمد آحتہ بیگی و جمعی را ہراول تعین کردند و ایشان از سیاه آب گذشتہ فرود آمدہ بودند - مررا کامران ہمراہ مہمند و حلیل در کِره سو بودند کہ دامۂ سفید کوه است کہ آن طرف نگش است و این طرف جلال آباد - چون حیرِ تشریف آوردن حضرت را شنیدند از لشکرِ مہمند و حلیل حماعۂ را بخود ہمراہ ساختہ شحون خیال کردہ بر سرِ اُردوی حضرت آملہ - چون اُردوی آن طرف سیاہ آب بود و شب بود راہ یافتند - بر سرِ اُردوی حیدر محمد آحتہ بیگی کہ ہراول بود ریختہ - و مررا خود بر سر چادر مشار الیہ ایستادہ - شاہ بداع و بعضی یگہای دیگر در چادر درآمدہ شمشیر بر حیدر محمد انداختند - چنانکہ دست مشار الیہ چو لاق شد - چون حضرت نزدیک بودند مررا نتوانستند بکِره سو رفت - ہمراہ افغانانِ مہمند و حلیل از جلال آباد و ہمدال پور گذشتہ در باریک آب در قسیلہ های افغانان فرود آمدند - و حضرت متعاقب متوحہ شدہ میانۂ چیریار و ہمدال پور فرود آمدند - و گردِ اردو را مرچل بخش کردہ حندق کدیدند - و حواحہ جلال الدین محمود را داروۂ کامل گذاشتہ بودند - و سدۂ درگاہ بایرید در ملارمت حواحۂ مذکور بود - بعد از چند رور مررا کامران

محمد کلاوتر قافستان که در درّه عورسد که ردیک بچارسوحته بود
 فرود آمدند - و آراخا بچاریک کار و آراخا معموره - و ار معموره در کابل
 پانوس حصرت سرافرار شدید - و کیفیت بدحشان را بعرص رسایده
 عرصه داشت مررا سلیمان و حرم بیگم را گدرایدند - مررا سلیمان
 نوشته که اختیار دختر مادر دارد - و مضمون عرصه داشت حرم بیگم آنکه
 مررا سلیمان علام شما ست و من داه شما - پسر من علام بچه و دختر من داه
 بچه شما است - چون در همسایگی اوریک واقع شده ایم ما را ناموسیست -
 و شما پادشاه کلاید - اگر خواستگاری دختر من کید امیدوارم که ار کوتل
 هدوکش بدولت نگذرید - و بیگان و امرای کابل همه در ملارمت
 باشد - و من برای هر یک اسپان خوب بدحشان و گوسفندان و قماشها
 بخت سروپا ترتیب دهیم - و دختر را نکاح کرده شما سپاریم تا باعث
 سرافراری همه ما شود - و دشمنان که ردیک بشسته اند داند
 که شما این نوع رعایت کردید - چون در اصل هدوکش است
 در سه ۹۹۴ (به صد و بود و چهار) بدگان حصرت حلال الدین
 محمد اکبر پادشاه او را هدو کوه نام فرمودند - و سب این نام این
 بود که بر ایشان ظاهر شد که این کوه ار حد سگاله تا سرحد تریر
 واقع است که در دامنه آن مرات مردم تریر است داخل هدو
 کوه است - وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ - حصرت همه سخنان او را پسندیده فرمودند
 که اِنْشَاءَ اللّٰهِ همچین حوام کرد *

وقت هم رسیده حواحه دادند - و نه ننی فاطمه هم از اسپ و گوسفند و متاعهای دیگر اسایت کردند - و آغا پیر علی از کولات آمده حواب چاکر علی حان آورد - چون دیگر معطل نماند شب دوازدهم رمضان بود که حواحه را طلبیده و روره وا کردند - حرره کولات و انگور و حرار و پالوده و فرنی از همه سیار بمجلس آوردند - پاکیرگی و حونی آنها چه نوع تعریف توان کرد - و بیگم همه را از پیش خود سامان نموده از حواحه سراهای پاکیره فرستاده بودند - و حواحه اسباب خود را بخت بعضی ملاحظه از سوداگر و غیره که نکابل می آمده اند فرستاده بودند - چندان سامان نماده چنانکه در سطل اسپ طعام می خوردند - و سیرک اسپ را در ته خود انداخته حواب می کردند - باین نوع کرده از ورطه گرفتن خلاص شد - همان شب راست تا کلاوکان حواحه و ننی فاطمه آمدند - و از آنها بدره نمک آب که چپقون حلایر و حماعه حلایران می نشستند - و از آنها حواحه بدکشا - و از آنها به نارس - و از نارس به یرم و رداسوان آمدند - و از آنها بچار ناع علیقلی اندرانی - و علیقلی آن زمان حاکم اندراب بود - دو شب حواحه را بخت افطار نگاه داشتند - بعد از آن اسپ و حرجی حواحه و ننی فاطمه دادند - و همان ها حواحه را پدرود^(۱) گفته - و از آن ها بموضع حنجان که در آمدن دره کوتل بود است آمدند - و روز دیگر از کوتل گذشته در خانه مردی وطوی

(۱) در اصل سحه و پدر گفته، ه

کرده می‌ری - دختر مرا هم اراں حمله خیال کرده - چرا ار بیگم
و آغاچها بیامدند - دختر من اگر نامی نداشته باشد نام حصرت پادشاه
کلاں است - مثل شما مردم چون^(۱) نحواستگاری آمده در نکاح می‌باشد -
ذنی فاطمه هم در حواب گفته که مرا رحصت کسید - ار بیگم هرکرا
طلید بیاید - و بعد ار ساعتی که کیفیت^(۲) رش رسید نحواحه الوش
حرورۃ کولاب و انگور فرستادند - و ذنی فاطمه را دلداریا دادند
و فرمودند که آعه پیر علی که بیاید رحصت حواهم کرد - و ار بیسامان
رحصت ایشان شدید - و حلقۃ انگشتی و سروپای قاش و قد
وعیره که محبت شریّت نکاح فرستاده بودند همه را تصرف کردند -
و ذنی فاطمه را عدرحواهی‌ها کرده گفتند که چون خدمتگاری‌ها سیار
کرده‌ام این سخاں بطریقِ گله بود - چیری محاطر برسد که من داه
نادشهم - و کس بمحمد امین شیراری فرستادند که اسب سیاه مال که داری
گرفته بیا که حواحه حلال الدین محمود ار ما التماس کرده حریده بدهم -
بعد ار سه چهار رور آل اسب را محمد امین گرفته آورد - و نه پابصد
گوسفند ار مشار الیه حریدد - و پابصد گوسفند دیگر معه پارۃ حوارب
و کاردهای راعی و پوستین شاه‌رده و تحفهای دیگر بدحشان آنچه دران

(۱) «حون» اینجا بمعنی چه طور است .

(۲) در اصل نسخه «کیفت رش بگم رسد» ای حشم بگم دور شد و طبعش کفست

سلیان متوحه قلعه طمر شده بودند و در سر پل کشم حواجه را رحصت داده فرمودند که هر مهمی که دارید به بیگم قرار یافته - شما را بیگم رحصت خواهد کرد - حواجه رور دیگر نکشم بدر حاه بیگم آمده رحصت طلبیدند و رمضان ردیک (نود) - بیگم گفتند که آغا پیر علی نام حواجه سرا را نکولات پیش چاکر خان فرستاده ایم اراں حا که حواب بیاید رحصت خواهیم کرد - تا آن رماں چند شب ایضا افطار کید - بعد اراں حواهی رفت - چه اضطراب است - و بعد اراں حیدر علی و میرداد که ریش سفید درین حاه بود پیش حواجه فرستادند که این حلقه و انگشتری وعیره که شما آورده اید من می خواهم که بدولت حصرت بادشاه در حاحهای دحتر خود به اریں حواهر بدورم - و پارچهای دوکاهای براری که بخت سروپای من آورده اید من قابل ایها ام - و من و مرا سلیان و مرا اراهم خدمتها کرده ایم مخصوص در لشکر اشترگرام که بر سر مرا کامراں می رفتیم - خود سوار شده سراولی کرده لشکر فرستاده ایم - اگر حصرت بیمچه خاصه خود را عایت می کردند به اریں سروپاها بود - اگر دحتر مرا می خواستید بایستی حواجه دوست حاوند یا میر برکه را فرستاد - حواجه گفتند که من سست محرمیت بیشتر حیاں کرده بودند - اگر آنها را می خواهید مرا رحصت کید تا آنها آید - و زنی فاطمه در اندرون پیش بیگم بود - او هم این نوع احتراں فرمودند که ترا در کابل تعین کرده اند که دحترای مردم را حوش

قاسم قاصی حوربوں را نگیرد - رور دیگر بود که حواحه مررا نوشتند که شیده شد که آن نادلتنخواه را گرفته اند و او یابویی دارد بولاق - و بولاق^(۱) می مناسب دارد عایت خواهد کرد - و این نوشته را هم بایرید مررا رده بود در حویلیء محل حرم بیگم - قاسم حوربوں را طلبیدند - و حیدر علی آمده بر حاب دست راست او نشست - و میر رین العادین که یکی از امرای کلان مررا بود بر دست چپ نشست - دست های او را گرفته کارد را از میان او گرفتند و مشار الیه را سپردند - و بایرید دران مجلس حاضر بود - و کس بحویلی و اسباب او تعین کردند - و برادرش حبر یافته ازان ناعی که بود پیاده در میان ناعها گریخت - چو حظ حواحه حلال الدین محمود مررا سلیمان رسید تولکه تواچی ناشی خود را طلبیدند و گفتند که بایرید را طویله قاسم حوربوں می رری و یابوی نور قرعری بولاق که داشته گرفته نه او می سپاری - تولک همراه بایرید رفته - اسب را همان رمان نه بایرید سپرد - و بعد از چند رور مررا سلیمان خود قاسم حوربوں را گرفته از ملاحظه که داشت ثقله طهر متوحه شده که او را در حم لگان مقید سارید - و دولتنخواهان مررا لایق ندیدند که این نوع مُقَتِّ در سد باشد - چون اسم قصا بر مشار الیه اطلاق کرده بودند پاکترین موحودات آب است سار آن آحر الامر در آب ککچه سر دادند - و در حیی که مررا

(۱) در اصل سحه دارد بولاق و من بولاق می ماست دارد.

خواحه عرصه داشت مررا نوشتند که من شما در مجلس همایون نادرشاه خدمتها کرده بودم که اگر یک ناری به بدحشان بیایم بدولت شما فرائد کم - قریب بدوماه باشد که آمده ام - و هر روز من نعمه میرسد که ترا میگرد و به حم لکان که ارک قلعه طهر ست می فرستد - و یا در آب ککچه می اندازد - و این عرصه داشت را نایزد مررا سلیمان رساید - و مررا همان زمان خواحه را طلب داشتند و مکرر قسم یاد کردند که این سخن را تو مردم بعرض رسانده باشد - من علام حصرت ام این نوع امری را چون عمل می آرم - کلام الله هم در بعل گذاشته همراه برده بودند - بدولت خواهی مررا سلیمان سوگند خورد که خود را معاف بخوام داشت - مررا را چون اطمینان خاطر از خواحه بود و درین بیشتر شده خواحه بعرض رساید که هر محل احوال کامل را از آنجا عرصه داشت میکرده باشم - اگر اینجا یکی نادولت خواهی شده باشد یا ظاهر شود بعرض رسام یا نه - مررا گفتند که بطریق اولی بعرض رساید که پیش ازین چند روز چون قاصی حوربون آمده گفت که همچون که کله تاج همایون نادرشاه از هر جانب که پیدا شود اول کسی که مررا سلیمان را ویران کرده محصرت خواهد درآمد من - مررا گفتند که انشاء الله از من امری واقع خواهد شد که حصرت را به بدحشان احتیاج تشریف آوردن (شود) که او مرا ویران کرده محصرت درآید - چون عرض او ازین مقدمات که بشما گفته نفاق است این نوع مَقْتِ را مقید باید ساخت - قرار دادند که صاحب

و کتابتی که داشتند بررا گذراندند - و مررا فرمودند که تحمل کسید که بیگم ار قندور آمده باتفاق حواب داده رحصت کیم - در ناع حواحه معین ولد حواحه^(۱) محمود حان که در لب آب کشم بود حواحه را فرود آوردند - و مررا عسکری را در حانه میر نقاش که متصل ناع و حانه قراکور بیگم بود فرود آوردند - و بعد از چند روز بیگم قندور را بررا اراهم سپرده نکشم آمدند - این خبر چون نکابل رسید در عوض قندور و عری و گردیر و دیل آن و نواحی را بررا همدال دادند.

و چند دفعه کنگش کردند که حواحه مذکور را بگیرد - حواحه فهمیده مردم خود را متفرق ساخت - پاره را نکابل هر ماهه برگردانیده - پاره را نامرای بدحشان که سروپاها فرستاده بودند - سروپادای در یک سه چهار سپرده فرستاد و گفت که اراان حان نکابل روید - قریب نه بیست کس از خورد و کلان ماندند - یک روز قاضی حوربون که (قراتدار) حاجی محمد حان (نه) سلسله مررا سلیمان بود بحواحه مذکور گفت که کله تاج همایون نادرشاه که از کوتل هندوکش نمایان شود اول کسیکه ملارمت ایشان میبود مم - باوجود این در شب کسان او آمده این طرف آب و آن طرف آب کشم حواحه را نگاه میداشتند - معلوم شد که از نگاه داشتن حواحه - مررا سلیمان را خبر بوده - و او اظهار دولتخواهی نموده بفاق میکرده - و تا یک ماه چل روز حواحه را بظلمیدند - بعد اراان

و شاهزاده حامد دختر مرزا سلیمان را هم حصرت خواستگاری کردد - و بنی فاطمه را از برای این مهم حیرت‌ناخواه مدکور همراه کرده حلقه و انگشترین و سروپا و قماش و قد و عیره آنچه اسباب نکاح درکار بود از خواسته مدکور فرستادند - چون از کابل برآمده کوچ نکوچ از کوتل پنجره راه اندراب و حوست لورسک نهرحار و از نهرحار چون نکلاوکان که ده گروهی کشم باشد رسیدند - مرزا ابراهیم و حرم بیگم و حیدر علی تعائی مرزا ابراهیم پسر سلطان اویس قیچاق قل از رسیدن ایشان در موضع مدکور فرود آمده بودند - خواسته مدکور مرزای مدکور را ملازمت نموده - و بنی فاطمه بیگم را معلوم شد که محمد طاهر میرک ملازم مرزا همدال از قتل مرزای مدکور در قندور بود - عرصه داشت کرده مرزا سلیمان قندور را پیشکش کرده بودند - مرزا ابراهیم و حرم بیگم می‌روند که در قندور درآیند - چون باندک کسی بودند - و خواسته هشتاد جوان خوب مکمل همراه داشت - نوکران همه اتفاق کردند که مرزا را گرفته العار کرده نکابل می‌بریم - چون در میان ولایت بود و خواسته مردی تاحک بود این مهم در حوصله خواسته نگنجید - و از آن حا خواسته را پیش مرزا سلیمان رحصت کشم دادند - مرزا ابراهیم گفتند که بیگم که از قندور برگشته بیاید هر مهمی که داشته باشد همساری شما کرده رحصت خواهد کرد - یم شب بود که مرزا ابراهیم و حرم بیگم کوچ کرده متوجه قندور شدند - خواسته و بنی فاطمه نکشم آمدند - مرزا سلیمان را ملازمت نمودند - فرمان

به رکابداران فرموده که بما شربت بدهد - و چون مرا سب بهانی
 بیی* حواحه را بریده بوده اند - حواحه در حواب گفت که شما کی بمک
 داشتید - و اگر بمکی هم داشتند از بیی من برآوردید - و دیگر سخنان گفتند
 که لایق این تذکره بود - و این سخنان را میر عبد الله بخشی احسن عرص
 حصرت رسانید - حصرت حواحه را طلبیده فرمودند که آنچه مرا شما
 خطاب کرده و شما حواب گفته‌اید تقریر کنید - حواحه سخنان که
 بالا گذشت مکرر عرص رسانید - حصرت تسیم فرمودند - و مردم عاقل که
 در مجلس بودند حمل ر نی عقلی* مرا کردند - چون مردی را بیی بریده
 بودند و در بند او بودند - چه وقت گفتن این نوع سخنان بود - بعد
 اراں بدگان حصرت بحواحه حلال الدین محمود فرمودند که پیش مرا
 سلیمان به ایلچی‌گری که می‌روی مرا را همراه بر - تا مرا سلیمان
 مرا را به بلخ پیش پیر محمد فرستد - و حواحه حلال الدین محمود به بایرید
 سپردند که تا کشم محافظت و حده‌نگاری مررای مذکور^(۱) می‌کرده

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۸ و میرا عسکری را باو سپردند که میرا سلیمان
 رساند - و میرا سلیمان حکم عالی شد که میرا عسکری را از راه پنج محل سفر حصار بند -
 میرا سلیمان مقدم فرساده را گرامی داشته در مراسم تعظیم دیبه فرو نگذاشت - و امثال
 امر عالی نموده میرا عسکری را بحاج بلخ روان ساخت - میرا از دامت و حالت - بودن
 اس دیار محمود قرار نتوانست داد - و براد و راحله ناسکسانی قدم در مرحله این سفر
 دور دراز نهاد - و در سال (۹۶۵) هجری و شصت و پنج در میان سام و مکه بنامه عراو
 پُر شد - و مسافت رنگاش آنجا سپری شد، ۵۰

مررا شکست یافته ماهی پروژاله فرار نمود - و قرجه حان دران حگ بدست ملارمان مررا همدال رده افتاد - و سر او را بطریقِ ترخان تسلیم کرده سم اسپ حضرت رسانیدند - و حکم شد که رده از درواره آهی بیاورند - و سه چهار رور قبل از حگ بهجت بشد - و سراولان قوبدک سلطان و نایزد در دیه نو در بواجی حانه میر شهاب پنهان شده بودند - همون صحری که سر قرجه حان را از درواره آهی آویختند از محبت پنهان شدن و گریختن خلاص شدند - و نایزد چون از خانه که پنهان شده بود درآمد - اول کسی که درحورد ابو الحس دیواره قرات قرجه حان که در محل ریر کاندن مررا از لب آب باران گریخته بود - و نایزد چون اسپ بداشت مشار الیه اسپ را باو گذاشته باین تقریب خلاص شد - دولتخواهان حضرت عمه حا مسرور - مخالفان مکوب شدند - و شکست قنچاق و فتح اشترگرام در سه ۹۵۷ (هصد و پجاه و همت) واقع شد - مدت هر دو حگ از شصت رور بیش و هفتاد رور کم بود - و بار سدگان حضرت بدولت و اقبال در کابل برول احلال اردانی فرمودند - و این قطعه مررا پیر نداع ولد جهانشاه پادشاه حضرت مناسب احوال واقع شد

بار آمدم و سکه دولت نام ما ست

اقال یار گشت و سعادت علام ما ست

رفته اندر حوایمی کنی که وقت مارک است - و حواصه مذکور
 عرصه داشت کرد که حای مذکور را ابدال است - و حای حریف
 خواهد رساید - حضرت فرمودند که چون ما می فرستیم ملاطافه خود را -
 چون حواصه خانه حای مذکور رفته اندر حوایمی بود - حاجی ۵۰۰ -
 اسب سیا بله یال زراری که از کاروان گرفته بود - حواصه را -
 و حاضر حوی بود - و بعد از آن همیشه خصوصیت داشتند - و اسب
 را بعد از حک اشتراکیان^(۱) و فتح کامل - رید را که حضرت حواصه
 سپردند تشار الیه داد - و آن اسب حقیق بود - و آن
 دو داشت که در کامل اسی - که و همراه بود -

چون خبر توجه حضرت تمرا رسید انا کوچک و ملا سلطان
 را در کامل گذاشته لشکر را گرفته موجه آب از آن شد - و در
 حای را پدر گفته به سالار لشکر کرد - و ساهرا ده سالیان جلال "لین
 محمد اکبر مررا را در آن لشکر همراه - و چون مررا لب
 آب ناران رسید از آن جانب هم مررا ابراهیم و مررا همدال و حاجی
 محمد کوکی و جمعی دیگر از هراولان حضرت و مررا سلیان هم رسیدند
 و خیال حک داشتند - و نمار دیگر همون روز در لب آب
 تمرا حک پیوست - چون همه وقت دولت حضرت قوی بود -

(۱) در اکثر نامه صفحه ۳۱ و موضع اشترکام، و اما بعد صفحه ۱۳۳ سفر ۱۳

کوه عقابین است - و قاسم برلاس که حصرت کابل را باو سپرده بودند و شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا هم در قلعه بودند تا چند روز نگاه داشت قلعه کرد - آخر الامر بی دولتی رهسوار شده قلعه را بعهده و شرط بمررا داد - و شاهزاده عالمیان را مقید ساختند - و مررا از بی جمع کردن لشکر شد تا دو ماه سامان لشکر می نمود - و حصرت هم باندراپ رسید - و مررایان این خبر ناحوش را شنیده هور بجاگیرهای خود رفته آمده بحصرت ملحق شدند - و امرائی که راههای هندو کوه بجهت محافظت فرستاده بودند همه در اندراپ بپانوس مشرف شدند - و درین اثنا هزار اسپ از بلخ برآمده متوجه کابل شده بود - و کاروان میر سید علی سرواری بود - حواجه حلال الدین محمود و جماعه را فرستاده آن اسپها را آورده بها نموده سپاهیان محشی کرده تمسک نوشته دادند که انشاء الله بعد از فتح کابل جواب گوید - قریب بدو ماه حصرت در اندراپ مهم ساری لشکر فرمودند - آب اندراپ را پل بستند - و علی دوست یساول را بر سر پل مانده بودند که کسی بیحکم از پل نگذرد - حواجه حلال الدین محمود رسیده دیده که حاجی محمد حان مانا قشقه از پل گذشته سیر می کرده - مشار الیه (و) علی دوست بقدری اعتراض کرده که هر کس ازین پل گذشت مثل است که حاجی حاجی را در مکه می بیند - و حاجی محمد حان ازین سخن برآشفته و رنجیده - و رنجش حان مذکور بحصرت رسید - حصرت حواجه حلال الدین محمود را طلبیده فرمودند که بحاجه حاجی محمد حان

رده بدست افتادند - هر دو را مرا شهادت رسانید - و مردم شکست
 خورده سه راه رجوع کردند - و مرا متعاقب پارهٔ از دبالِ حصرت
 محاسب قورسید روان شدند - و جمعی راه کابل و جمعی دیگر بدره که موصع
 استالف می‌رفت - و نایب درین حماعه همراه بود که باستالف می‌رفتند -
 و از مردم اعیان دران حماعه سردار بیگ ولد قرحه و ابراهیم ایشک آغا
 و حواجه قاسم بیوتات و مست علی قورچی و امام قلی قورچی و جمعی
 دیگر (بودند) - و امام قلی و ابراهیم رحما داشتند - و هرارها هم سر راه
 گرفته - جمعی دیگر ازین مردم رحمی شده - اسپ و یراق را هرارها گرفتند -
 و رور دیگر چندی ازین حماعه پیاده باستالف رسیدند - و طاهر شد که امام
 قلی و ابراهیم بهمان رحما از دیا رفتند - و چون حو درو (حدری درو؟)
 بود از گرمی هوا نایب برگهای چکری را حامه ساخته به حارهای صحرا دوخته
 پوشیده و خود را باستالف رساند - رئیس پیر محمد استالی نایب را
 شاخته سروپا و کفش آورده پوشانیده - و رور دیگر هرادی
 که حاگیر حسین قلی سلطان و تاحچی بیگ (بود) طاهر شد - و رور دیگر
 در کابل سرحیانا رسید - و نانا دوست یساول مرا سلیمان که
 دران ولا پیش مرا کامران می‌بوده اسپ حسین قلی سلطان را
 سوار شده - و تاح مشار الیه را بر سر مانده و حجار او را بر میان بسته
 طاهر شد که حسین قلی سلطان را او فرود آورده پیش مرا برده بود -
 مرا کامران در حای آستانهای دوست نقاش فرود آمده که در دامنه

کردند و اکثر اسپان و مردم یسل پادشاهی رحمی شدید - درین اثنا حصرت
 بمست علی قورچی فرمودند که تو حوان مردانه - درین وقت چوں ایستاده -
 آن بی سعادت در حواب گفت که ناآهائی که حیثه حوب داده اید نتارند -
 و قاسم حسین حان آن طرف آب با جمعیتی حوب ایستاده بود - و پیش
 او حای تاحت بود مهراولان مررا بتاحت کوتاهی کرد - دیگر ار سرداران
 جمعیت همراه کسی بود که با مررا حدل تواند کرد - و مررا چوں ربونی
 لشکر حصرت را معایه می کرد ار سرکوب سراشیب شده متوحه علمها شد -
 و علم داران تاب نتواستند آورد - علمها را برتافته فرار نمودند - و قاسم
 حسین حان همون جمعیت که ایستاده بود برگشت - و حصرت با مردم فرار
 نموده متوحه آن دره که اردو آمده بود شدید - و بابا نام ملارم
 مقدم بیگ حرام راده ار دنبال حصرت رسیده شمشیر تاح ایشان انداخته
 چنانکه پس گوشِ مارک ایشان محروح شد - و شمشیر دیگر علم کرده بود
 که حصرت برگشته بعصب حطاب کردید که هی قلقچی قلتاق - ار صلات
 پادشاهی نتواست مرتبه دیگر شمشیر انداخت - و مهتر سکائی^(۱) توشکچی
 حصرت هم درین اثنا درمیانه در آمد - آن حرام راده برگشت - و فرحه حان
 هم ناداسته شمشیری در حگ گاه بر سر او انداخته بود - چنانچه یکجا
 حراحت او را مرهم می مهادید - و حسین قلی سلطان مهردار و تاحچی بیگ

(۱) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۹۷ مهتر سکائی (که مرحت حان مشهور است)

آمده آن بدولت را گمراند ،

و بالتویگ و تاحچی هم آمده ملحق شدند - و آثارِ هراولان مررا هم
ظاهر شد *

چون سدگان یک تیر پرتاب بدرون دره درآمدند و یک تیر پرتاب
دیگر کوهی در میان دره ظاهر بود که هراولان مررا مثل آق سلطان و نانا
سعید قیچاق و حمی دیگر در عقب آن بیی بودند - و پیش بیی سگ لاسی
داشت - حسین قلی سلطان مهرداد و قودک سلطان برادر بیرم اعلی
و مررا قلی چولی و پیر محمد آخته و فریدون تعانی بواب حکیم مررا
و حمی دیگر هراولان مررا تاختند - چون رمین شح بود نتوانستند
هراولان رساندن - آنها شیشه تیر گرفتند - تیری به پیر محمد حورده درجه
شهادت یافت - و اسپ مررا قلی سر رفته پای مشار الیه شکسته بود -
امام قلی و پسر مشار الیه از حمله قورچیان حصرت بود - سر پدر خود
تاحت که پدر خود را سوار کند او بر شهادت رسید - و تیری بر اسپ
حسین قلی سلطان مهرداد رسید از اسپ علطید - بایرید ملارم مشار الیه
اسپ کشیده او را سوار کرده به یسل حصرت ملحق ساخت - و حصرت
بر بدولت بر سر کشته رسید - و درین اثنا میرا کامران بر بالای بیی
برآمده سرکوب شده - و عورات و دختران مررا بر دستار بسته همراه
مردم مررا ظاهر شدند - توپچیان که در جلو بودند تمگهای خود را علوله
نمانده بودند - و اکثری از توپچیان مررا بودند که در کابل ملارم حصرت
شده بودند - چون مررا سرکوب برآمده بود و دو سه مرتبه شیشه تیر

و تردی بیگ اتاوه را و جمعی دیگر را نکوتل پشهر تعین نمودند - و قرحه
 حان و مصاحب بیگ و غیره که از قلعه تالیقان برآمده بودند و با آنکه
 لشکر بلخ کشیده هور مردود بوده در اردو بودند - میر اصغر مشی
 و مالتو بیگ و تاحچی بیگ کاشعری را بخت محافظت بدره قنچاق
 فرستاده بودند و خود بدولت و اقبال با جمعی نکوتل متوجه شدند -
 ردیک بچار سوخته فرود آمده بودند که ما بین دره قنچاق و راه بو است -
 و قرحه حان حاسوسان برای مررا فرستاده بودند که هیچ راهی
 خلوت تر از دره قنچاق نیست - و خبر کم رقی کوتل مذکور هم مررا
 رسیده بود از لب آب اندراب نکوتل قنچاق متوجه شده اند - و عرصه
 داشت میر مشی و جماعه که در دره قنچاق بودند رسید که مررایان
 باین دره و کوتل که مایان ایم متوجه شده اند - حصرت دران مرل
 توقف فرمودند - رور دیگر یکپاس بود که نوکر میر مشی تاحته سفس
 سوخته فریاد کرده میگفت که مررا رسید چنانکه مردم اردو خیلی برهم
 خوردند - و حصرت اعراض شده آن مرد را کردی و کتک فرمودند - و همان
 رمان حیهای که در قورخانه بود به یگها قسمت فرمودند - بمست
 علی قورچی که از علامان شیخم حواجه حصری بود حیة ریون
 رسیده بود - مشار الیه پوشید - حصرت سوار شده متوجه شدند -
 و اردو از دنبال کوچ کرد - و میانه مرل و دره قنچاق یک گروه
 فاصله بیش بود - همان رمان بدره مذکور رسیدند - و میر مشی

آمده در نواحی آب ککچه فرود آمده بود که رور دیگر میر طاوول اورنگ که تاحس بدحشاں آمده بودند نادرسته در اردوی مررا ریخته‌اند - و مررا را آن قدر فرصت بشد که اورق را خود همراه برد - و حریده مع مررا عسکری و مررا عد الله با معدودی چند فرار نموده - و اورنگان ساهی و اردو را تمام تصرف کرد. بحاب بلخ متوجه شدند - و پیر محمد حان حاکم بلخ خبر یافته ساهی را از میر طاوول جدا نموده و رحصت کرده - و اسباب اردو را از میر طاوول چه نوع توان گرفت - العرص بخالقی که مررا متحد کرده بودند بالمور خرا یافتند - و این خبر مررا سلیمان و مررا ابراهیم که در سر دره‌ها بودند و مررا هندال که در قندور بود رسید - همه باتفاق بر سر مررا کامران که در تالیقان در آمده بود متوجه شدند - مررای مذکور از آمدن مررایان خبر یافت - مقاومت ستواست کرد - از تالیقان مع ساهی برآمده متوجه کوتل هندوکوه شد - که از راهی که رفت کمتر باشد گذشته خود را در میان هزاره رساند - و از آن جا به بکر رود - چون این احارات محصرت رسید بدولت از کابل کوچ کرده بدره قورسند در آمدند - و مررایان از عقب مررا کامران در آمده - و حصرت - حاجی محمد حان کوکی و حواجه حلال الدین محمود که دران زمان سپاهی و حمیت خوب داشت و جمعی دیگر را برادهای صحاک و نامیان فرستادند - و مع یگ اتاوه - (۴) سارو اولگ بخت محافظت فرستادند -

احلال اردانی فرمودند - آن رستان همین سال را بدولت و اقبال در رک
کابل نصحت گذرانده - و اول بهار بطریق عادت بارتجاع تشریف برد -
و بیگمان پیر هر یک بمحل خود در آمدند - و در ماه شوال همین سال حسین
قلی سلطان مهرداد را جدا پسری داد - و او را و تراب نام کردند -
و بایزد را بیست و هفتم همین شوال جدا پسری داد - و حسین علی
سلطان او را سعادت یار نام کردند - و سعادت یار بیگ مذکور در حانه
حریف بیگ ولد ملا عبد الحالق آخوند مرزا کامران که متصل حانه
آخوند مذکور است و حانه آخوند در ته ارک کابل است توفد کرد -

فصل سوم برآمدن مرزا کامران و مرزا عسکری
از کولاب و خبر یافتن حصرت - در آمدن

ارکابل و متوجه شدن دره قبیاق

بجهت دفع و رفع مرزا کامران

آنچه دانی بخوان - تا ما را جواب بُرد - عرص کرد که حکم شود که بایرید
 هم در گویندگی همرانی کند - بایرید بموجب حکم عمل نموده - چون حشرت
 اظهار گرسنگی نمودند بایرید در صدد این شد که طعام بهم رساند - سپری که
 دران حایهای که از مردم جدا شدید آب کشیده اسپان را داده بود چون
 حراب شده بودند آخته قه فولادی داشت حوش کرده نگاه داشته بود - و از
 گوشت اسپ که در بالای کوتل قسمت شد بود و از پشت یخی که در دره
 بدست آورده بود ازینها طعامی در قه سپر مهیا ساخت - چون بدولت بیدار
 شدید ازان طعام تناول فرمودید - و بارها در کابل می فرمودید که هرگز ان
 لذت طعام بخورده بودم - و آن شب پیر محمد آخته خیلی خدمتگاری نمود -
 و رفته از درها هیمه خشک می آورد - و آتش می افروخت که هرگز سرما
 بخوردید - و در ته دیگر طعام هم آتش می کرد - و بار نامداد سوار شده
 متوجه کوتل شدید - و حیدر محمد آخته بیگی را رحست ایماق تولکچی که
 در یوای* قوربد بود و قوربد دران وقت بجاگیر مشار الیه بود
 فرمودید - و بار دیگر بدولت در قلعه قوربد برول فرمودید -
 و از آنجا شب در میان در حواحه سیاران برول فرمودید - و ازان جا
 نقره ناع - و از آنجا معموره برول نمودید - و از آنجا که بدولت سوار شدید
 اول رمضان سه ۹۵۹^(۱) (نه صد و پنجاه و نه) بود که در قلعه کابل برول

(۱) ارسکی در ترجمه خود صفحه ۲۸ بعد سه ۹۵۹ (نه صد و پنجاه و نه)

۹۵۷ (نه صد و پنجاه و هفت) بحرر کرده - و از اگرنامه جلد اول صفحه ۲۹۳

سه ۹۵۷ (نه صد و پنجاه و هفت) نیز معلوم می شود

کرد که تقریباً آن سخا را تولک قوچی می‌دادند عرض رسالت -
 تولک بر حاسب دیگر حضرت می‌رفت - حضرت متوجه شده
 از تولک پرسیدند - تولک کیفیت سر چاه و دلو را نوعی که گذشته
 بود عرض رسانید - حضرت از روی شگفت و مرحمت عدد
 حواشی حسین قلی سلطان نموده فرمودند که درین نوع وقتها هر حاجتی
 نگوش می‌رسد چنان محاط می‌رسد که کایهٔ نما می‌گویید - اراں مرل تا
 نکابل حسین قلی سلطان دیگر محضرت بر دیک نگشت نا آنکه حضرت
 مکرراً او را یاد کردند - چون حضرت نما پیشین میان درهٔ که مرد رسیدند
 ایماقات که آنجا قشلاق نموده بودند آر آمدن حضرت اندیشه نمودند
 و متفرق شدند - و بعضی علیهای ایشان درحایها بود بدست سپاهیان
 افتاد - و بنده درگاه بایرید اندک نادمحانی و گروهی بدست آورده بود -
 رین استر که دران مرل رده بودند شاخته از برادر شاه ولی آنکه گرفت -
 و رین کبه که از برادر رلو حان گرفته بودند بعد از هراار مت ناو داد -
 در ته کوتل سه پنج که از کوتلهای هندو کوه است فرود آمدند - حضرت
 فرمودند که چند دور شد که حواب مکرده ایم - هادر^{۱۱} سلطان ولد حیدر
 سلطان شیبانی را سر مارک خود را راوی او هاشد و فرمودند که

(۱) باید عارت این طور باشد : راوی هادر سلطان - حیدر سلطان سنی
 سر مارک خود را هادر و فرمودند ، و ارکس هم در ترجمه خود صفحه ۲۲ - خط ۳۲ و ۳۳
 ترجمه همین طور کرده - و در اصل صفحه ۲۲ و ۲۳ هادر سلطان - اما در صفحه ۳۲ و ۳۳ هادر سلطان
 ولد حیدر سلطان شیبانی بوده .

که مرثای چیست - چون قوطی را وا کردند مرثای آلوالو ظاهر شد -
 حصرت قوطی را تمام گرفتند .

و در همین مہرل محمد قلی شیخ کاک کہ از راہ راست می رفت
 بحر حصرت را شیدہ آمدہ ملحق شد - و تقریر کرد کہ میر اصغر
 مثنی و علی محمد قندوری کہ در آن وقت کلانتر سپاہیان قندور
 بودند می رسد - و بیرم اعلی و حمی دیگر اورنگان کہ از عقب
 اردو آمدہ بودند از ما گذشتند - و قرار داد ایشان این است کہ تا دوشین
 و کلکی بروند - و همان رمان اسپ محمد قلی شیخ کاک بمراتب سقط شدن
 رسید - حصرت فرمودند کہ حلال کردہ گوشت او را بمردم قسمت نماید -
 و محمد حسین باطر تقسیم گوشت آن اسپ را نمود - اراحمہ یک گرد
 استخوان راں بمصاحب بیگ و حسین قلی سلطان مہردار رسید - و آن
 مقدار ہمہ ہم رسید کہ کاب توان کرد - از حارہای کہ در رنگ حار
 پستہ از رمین برآید وانگشت ندارد و در ولایت عراق آرا کوبد
 گوید - بایرید اراں ہمہ آتشی رافروحت - و بمحرد رسیدن گوشت
 بر آتش حاگستر می شد - و گوشت همان طریق حام می ماند - و چون
 سہ روز بود کہ آب و نان ہم برسدہ بود مصاحب بیگ گوشت حام را
 ہرچند بدندان می گد دہج حوع او می شد - حسین قلی سلطان چون دید کہ
 ہرچند سعی می کند کہ چیری ہم رسد فایدہ نمی کند - آخر سر خود را
 ہادہ بحواب رفت تا وقت کوچ - بایرید بعد ازین خدمت اسپ حسین

و چاه دیگر بچ شش گر ريسان ميخورد رسيدند - چون چاهي كه پياده در آمده آب مي كشيدند چرگين شده بود حسين قلي سلطان مهر دار و تولك قوحي بر سر چاهي كه طاب مي خورد رسيدند - سيد البتوام يكي از ملازمان حضرت اراكان چاه آب مي كشيد - حسين قلي سلطان گفت كه تعجيل باش كه ما هم آب بخوريم - مشار اليه از روي اعتراض سلطان مذكور جواب داد كه هر كس سپاهگري مي كند پائانتاش بايد كرد - حسين قلي سلطان گفت من نميديم كه چه گفت - تولك قوحي گفت يعني شما را بير ققه بايد نگاه داشت كه درين نوع روري بكار آيد - سلطان مذكور ازين سخن بسيار متالم شد و گفت چه داستم كه بعد از چند سال كه عمر گذرايده باشم و بكارل آمده نوكر همايون پادشاه باشم - و ايشان به بلخ آمده شكست خواهد خورد مرا كرامات بود كه از براي امروز دلو با خود نگاه بايد داشت - سلطان مذكور در حضور تولك قوحي قسم ياد كرد كه تا زماني كه آب روان رسم و بمشت خود آب بخورم از كسي آب نطلم - بايريد دران روز هر چند بايشان آب آورد بخوردند - و دران اثنا حضرت فرمودند كه هيچكس پارچه ناني ندارد كه مي خواهم افيون بخورم - بايريد روز شكست قوطي مرنا و حليته كليحه كه از ركب حواحه قاسم بيوتات گرفته بود هر دو را بطر حضرت در آورد - حضرت از حليته كليحه و رشتها را چيده گرفتند - و ريرها را مع حليته به بايريد عنايت كردند - فرمودند كه در قوطي چيست - عرض كرد كه مرنا است - اما ميداد

شدید حصرت حیدر محمد آخته بیگی را طلب فرمودند که شاه بابا تولکچی
نگو که راهری پیدا کند که از بیراهه نکابل توان رفت - چون شاه بابا
ملازمت رسید حدا بخشی لولخی نام که از ایماق ایلاحق ود و یک چشم
او کور بود آورد که این راه ها را خوب می دادند - و شاه بابا دولیحه و طوق
عیایت کردند - و برهر دم وعدهای پادشاهانه فرمودند - و نمار حش
گذشته بود که شده^(۱) بر بیره بسته بدست بایرید دادند که از دبال رهبر رود -
و حصرت بیره را دیده از عقب روان شدند - و اریں هصد هشتصد
کس پنجاه شخص حبر یافته همراه حصرت شدند - و دیگران^(۲) بر سر چاهها
ماندند - دو سه گروه آمده بودند که درّه پیدا شد که مارپیچ (بود) - ناید
فرود آمد - و مارپیچ بالا رفت - چون اریں درّه گذشتند تا یکپاس شب
در همواری می رفتند که رهبر گفت که ده ایک بر دیک است - دهن
اسپان را سدند که مادا مردم ایک حردار شوند - و رور دیگر آب
یافته بودند - رور سیم نمار عصر بود که سر کوتل چار چشمه رسیدند
که دو چاه بود که در ثیلاق و ایماق سایه عچه است و بعد از سه رور
از شکست نآن مرل رول فرمودند - و دو چاه بدستور چاههای که در بالا
گذشته دران مرل بود - یک چاه حای فرود آمدن پیاده بود -

(۱) در فرهنگ اسدراخ جلد دوم صفحه ۵۳۷ سده سلکهای مافوت ولآل که ر دور

گریان و خاک سیه آوردند

(۲) در اصل سده و دیگران و دیگران بر سر حاهما

ار حصرت دورتر ایستاد بود فرمودند که کروتی* ما را پُر آب
ساخته باقی را بقاسم حسین حان بده - هریا نام آنداز کروتی در دست او
بود پُر کرده بمشار الیه سپرد - درین فرصت مردمی که پراگنده شده بودند
محصرت ملحق شدند - حصرت بدولت متوجه راه شدند *

و درین ولا اسپ آلّه حانه راد مر را سلیمان که برادر اسپ قراطاق
که حصر حواجه سلطان داده بود و سلطان به بایرید مرحمت فرموده
بودند مانده شد - و حصرت به بایرید فرمودند که مردانه باش
که تو اسپ پیدا خواهد شد - بعد از ساعتی سپاهی* - استر رکیب حسین
قلی سلطان را سوار شده که در لب آب علامِ رکاب دار را مع حرحین
انداخته گرفته بوده پیدا شد - بایرید حسین قلی سلطان گفت که استر رکیب
حسین قلی حان را یک سپاهی سوار شده می آید - حصرت شنید و فرمودند
که بگیر - چون آن سوار ناداسته ردیک آمد بایرید او را از استر فرود آورده
گرفت - و آن شخص چون مصایقه می کرد بدگان حصرت قهچی حواله آن
سپاهی کردند که او استرحود را می گیرد تو چرا مصایقه می کنی - چون
بدولت حصرت استر بدست آمد اسپ مانده شده را همان جا گذاشته -
تا درواره کابل احتیاج ناسپ دیگر نشد - ردیک شام بود که بر سر
چاه - چند دیگر مثل این رسیدند - و قریب هصد هشتصد کس محصرت
ملحق شده بود - حصرت لایق ندیدند که این جمعیت همراه باشد - فرمودند
که امشب درین منزل حوالم بود - چون مردم آب دادن اسپ مشغول

تصدقِ حضرت شد - حیدر محمد آخته بیگی اسپِ طرُقی^(۱) داشت آورده
محصرت گذراید - و محصرت همان اسپ سوار شده از بیراهه جانب درّه
صوف متوحه شدند - و دوبر گذشته که بدره درآمد - و قریب بیک
کروه رفته بودند که از پیش - راه بدر رفتن نبود مراجعت فرمودند -
و بعضی جوانان که دعدعه مردانگی داشتند رفته سر درّه را گرفتند که مبادا
اورنگان سرِ راه را گرفته باشد

چون بدگان محصرت ازین درّه آمده جانب درّه دیگر که گمان
راه داشتند متوحه شدند - و سر چاهی رسیدند که تخمرا اشیان مواشی
خود را آب می دادند - دو کس از سپاهیان ققه^(۲) داشتند آب می کشیدند -
محصرت از ایشان آب طلبیدند - محصرت را بشاخصند به آب دادند
و به جواب - بایرید ملارم حسین قلی سلطان دران وقت سر چاه رسید
محصرت فرمودند که من اربها آب طلبیدم بدادند - تو آب گرفته
بیار - چون یافتیم که محصرت آب بدادند صاحب ققه را گردنی زد
ققه را گرفته پُر آب کرده ملارمت محصرت آورد - محصرت آب را
نوش جان فرموده تحسین فرمودند - و قاسم حسین جان^(۳) گرگ انداز

(۱) در فرهنگ اندراج جلد اول صفحه ۶۷ نوسه که ریکی مسوب است بیک

و اسپ معروف - شاید از لفظ طرُقی در اصل ریکی بوده

(۲) ققه در ترکی کدو را گویند و ساند ققه معنی دلوی ناسد که از کدو سارند

و الله اعلم

(۳) در اصل سحه قاسم حسین جان یک کر انداز از محصرت دورتر اساده بوده

که در رفتنِ هری پیشکش کرده بود و در الناطقین نام داشت - چون دولتِ عیور فرمودند چندی که همراه بودند حگ کرده راه را از اوزک گرفتند که حصرت دولت گذشتند - چون ادک راهی رفتند حسین قلی سلطان را حکم کردند که مردم را جمع ساخته برگردانیده بیاور که با اوردگان حگ کند - مشار ایبه عرص کرد که این حواء پیش می رود همه حصرت را می بیند و بر نمی گردد - درین وقت هیچ کس سخن می نمود - حصرت فرمودند - الحال تو حکم می شوی - عرص نمود که پادشاه عالم مرا بخل کید و روان شد - و بایزد ملارم خود را گفتم که تو همراه بیا - این وکران دیگر در ملارمت حصرت باشد - چون عقب مردم رسید مثل حصر حواء سلطان و مصاحب بیگ و محمد قاسم موجی و ششم بیگ حلایر و غیره هر کس می رسید می گفت که حصرت دولت ایستاده حگ میکند - هر چند مالوه می نمود هیچ کس را یاری نگذاشت بود - دران وقت هر کس را روری بوده اسپ یکدیگر کشیده سوار می شدند - حسین قلی سلطان مهربان او نیز ملاحظه نموده از راه خود را کنار گرفت - نزدیک بدو پیر رسیده بود که حصرت بر بالایی بلندی ظاهر شدند - چون تلازمت حصرت رسید کمال کلفت و دقت ظاهر ساخته - حضرت انواع دل داریها میدادند که عالم سپاه گریست عیبی ندارد - آن اسپ حصرت که رحم خورده بود در همین مقام

تَمار نامداد بود که اردو شکستهای لب آب گر رسید - اورنگ همان رمان
 از عقب رسیدند - و چندان اورنگان اندک حدل نموده تاب یاوردند -
 و هر یک نگوشه رفتند - و اورنگان مردم اردو دست انداز نمودند -
 و حضرت در آن طرف آب نا چندی از خدمتگاران ایستاده بودند - و خبر
 رسید که مرا همدال ناورنگ نزدیک بوده - و این چنین عرص رسید که
 بلکه مرا را دستگیر کرده باشد - حضرت اریں خبر متالم شدید - حسین
 قلی سلطان عرص کرد که مرا همدال حورد یست حوان کلایست
 هر حاج که قابو یابد متوحه خواهد شد - حضرت شاه قلی نارنجی را که
 نزدیک ایستاده بود حکم فرمودند که رفته از مرا خبر تحقیق بیارد -
 حضرت بدولت متوحه گذشتن آب شدید که جمعی اورنگان از کنار آب
 سرکوب^(۱) بود بحاج حضرت تیر می انداختند - و بنده درگاه بایرید سپر را
 بحاج حضرت پناه کرده بود که یک تیره آمده سیئه اسپ حضرت
 رسید - اسپ^(۲) قله بود که شرف الدین محمد خان اوعلی للہ سلطان محمد مرا

(۱) سرکوب رورن مرکوب بلدی را گویند که ر فلعه و حاجها مشرف باشد از
 فرهنگ ناصری - در هار غم بوشه که سرکوب و سرکوبه معنی گزر است و عمارن بلد که
 مشرف ر عمارن دیگر باشد و لهدا شه را که مقابل فلعه سارند برای گرفتن فلعه آن را بر
 سرکوب گویند و دهمه بیر همان است - فرهنگ اندراج جلد دوم صفحه ۸۰۴

(۲) قله - ناصم و تشدید ثانی نوعی از رنگهای اسپ - فرهنگ اندراج جلد دوم
 صفحه ۹۸۸ - و در اکرامه جلد اول صفحه ۱۹۰ در آن بیشه شران برد رحش جهان گرد
 درین فام (که سر الظرف نام داشت - و آن را محمد خان حاکم هرات بشکس کرده بود
 و آنحضرت بر آن سوار بودند) رحم تر افاد، ۵

که محاجی محمد سلطان پروانه حانی برسان - مشار الیه بموجب حکم مشافهه پروانه رساید - و مخاطب حانی سرافراز شد و تسلیات بجا آورد - و بمار شام بود که نکار حویسارهای بلخ که از بلخ بیم گروه باشد رسیدند - دران حویسار فالیر هدوانه رسیده بود - لشکریان تمام از حوردد هدوانه محطوط شدند - و بمار حقت بود که امرا را جمع ساخته کنگش طلیدند - امرای که میل جنگ اورنگ نداشتند شهرت دادند که تا عایت که مررا کامران ملارمت بیامد بر سر کابل رفته خواهد بود - و این را بیر تعرض رسایدند اگر رفته باشد هم خواهد رفت - چون حقیقت باین نوع سمع اشرف رسید چنانکه کنگش نمودند که هرگاه ناورنگ بکنگ پیش آئیم مادام که مدعا حاصل بشود مراجعت نمودن مناسب نیست - اولی آست که بدولت متوحه کابل شوند که بعد ازان که مررا کامران کابل را نگیرد مشکل می شود - و لایق دیدند که درین شب کوچ کرده نکابل متوحه شوند - وقتی که پیر محمد میخواست از آب عمو نگذرد عرصه داشت عد العریر حان که از بخارا برآمده بکومک می آمد رسید - و این که پیر محمد حان از آب عمو نگذشت سبب این بود که دوپهر شب که امرا از ملارمت حضرت بحیمهای خود آمدند کوچ کرده از راه درّه گر^(۱) متوحه کابل شدند - و بواب مررا سلیمان و حسین قلی سلطان مهرداد را چداول گذاشته - بایرد ملارم حسین قلی سلطان هم دران چداولان همراه بود -

(۱) در اصل سعه دره گر، ۰

تو بسیار می‌مرونی کرده که شمشیر انداخته - آخر حضرت - اندو را
 محمد جان عایت کرد - و به پیر محمد آخه فرمودند که کی از
 ردیگان رود - اونکی را چادر خو - بر و رحم او را بدور -
 و محافظت احوال او می‌کرده باش - و اونکی از یراق کیو که کبر
 داشت و بر دست و پا دست بند و ران بند و زرد توی داشت -
 و آن شب بدولت دران مرل ورد

رور دگر کوچ (کرده) از حاکم دام کوه و زرم سوق متوجه بلخ
 شدند - چند روری که در راه مکث می‌فرمودند جهت آمدن میرا کامران
 بود - و درین مرل چنان مظاهر شد که میرای مذکور نمی‌آید - و از سامدن
 مررا لشکر را بعده محافظت رسید که مازدا میرا بر سر کابل رود - و توغتم
 از مررا بیشتر شد که از اورنگان - همان رور تار خضر بود که در
 سر تحت بل ما پیر محمد جان حگ شد - چنانکه حضرت را و بجای شدند -
 خبر رسید که مررا سلیمان و مررا عدال و حاجی محمد سلطان کوکی
 و جمعی دیگر که هراول بودند اورنگ را ر کرده از تحت بل حاکم
 بلخ گذرایدند - دران وقت عد الله سلطان و خسرو سلطان پسران
 اسکندر سلطان هراول پیر محمد جان بودند - و عد الله را گفتند که
 بیست و پنج ساله است - و ازان تاریخ که حگ شد چهل و سه سال است -
 حاجی محمد سلطان برگشته بملازمت سرافرار گشت - چون حضرت
 ملاحظه تردد حاجی محمد فرموده بودند محسن قلی سلطان مهردار فرمودند

حگ شد - کابلی مدکور در حگ کشته شد - و سرِ مشار الیه را بریده به بلخ بردید - و اوتکی^(۱) هادر ار نوکران شاه محمد سلطان را گرفته بملازمت حصرت آوردید - رحم شمشیری ر بالای سیاش بود - و وقتی که اوتکی بملازمت حصرت آوردند بایرید ملازم حسین قلی سلطان مهربدار دران معرکه حاضر بود - حصرت ار اوتکی پرسیدند که چه کس بود که تاحت بر اردو آورده بود - اوتکی بعرض رسانید که شاه محمد سلطان پسر بروندق سلطان حصارى بود - حصرت فرمودند که دیوانه شده بود - عرض کرد که حوان است و بخود معرور و ار حصار که برآمد - هور پیر محمد حان را ندیده حواست که دست برد نموده به بلخ رود - و در فرود آوردن اوتکی - محمد^(۲) حان ترکان و سید محمد پککه ماقشه داشتند - حصرت ار اوتکی پرسیدند که ترا که فرود آورده - محمد حان را نمود که این من اول شمشیر انداخت - من ملاحظه نمودم که شمشیر او من برسد - ار باد^(۳) شمشیر مشار الیه ار اسپ افتادم - برخواست در پیش اسپ خود ایستاده بودم که این حوان دیگر آمده شمشیری بروی من انداخت - و رحمی که دارم ار شمشیر اوست - حصرت سید محمد خطاب کردند و فرمودند که هرگاه باد شمشیر محمد حان افتاده باشد و پیاده شده ایستاده باشد

(۱) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۸۸ «اویکی اعلان» .

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۸۸ «میان محمد حان ترکان و سید محمد پککه

ماقشه شد - هرکدام سست این دستبرد بخود می کرد» .

(۳) در اکرامه صفحه ۲۸۸ «ار هول شمشیر این مرد ار اسپ جدا شدم» .

و نوروز بی قوی و جان مرزا و ملوللی مرزا و الی مرزا و - سلطان
 محمد میر آب و قدش او علان و وری دیوان بیگی و این - شاه که - در
 قلعه ایک بدست افتاد بود و آسای ایشان در بالا دگر گزیده شده
 نکال فرساده - و اناج را در اردو نگاه داشتند - و حو - بدوات کوچ
 کرد از راه حله موحه ناح شدند - و از موضع - لم گذشته در مقام اما شادو
 برول فرمودند - و آن شب میانی سه - و ش و اسباب کج و دند -
 چون قراولان مسامی اورک دیده و - بد اردو را حکم فرود آمدن شد -
 و صلاح قراولان خبر رسانیدند که اگر چه پیر محمد جان از ناح برآمده
 اما هور از نخته ال گذشته - بدکان حصرت باساره شاه اولیا مو -
 زیارت شدند و تا یکپاس رور در آستانه بودند - و عاده مان آستانه در که
 داشتند گدرا بیده موحه اردو شدند - و هور مارگاه نوعی که توان شست
 برپا شده بود در عمل شاه درآمده بعمل مشغول شدند - و اردو
 و نارار در کنار حوی و فالیر آستانه فرود آمد - و - مردم اردو از عیم
 غافل بودند که آوار عوهای از جانب اردو و نارار برخواست - و -
 سپاهیان سوار شدند - معلوم شد که شاه محمد سلطان ولد بروندق سلطان
 حصاری با چند سر بر اردوی نارار ریخته - کابلی برادر محمد قاسم موحی
 و سید محمد پکسه و محمد جان ترکان با جمعی با سلطان مشار الیه روبرو شده

(۱) در بار غم یوسف که حبه مالص در برکی رده را گوید - مرگ ادراج

رور دیگر اماں طلیدہ ہمہ بہ پانوس سرافرار گشتند - و رحست یافته
پهلوی چادر قرخه حان ورود آمدند ۵

رور دیگر ایشان را ما حمی دیگر از امرای خود طلیدہ کنگش
پرسیدند کہ بلخ را چه نوع میگیریم - حواحه^(۱) باع اتالع عرصہ کرد
کہ ما یاعی ایم از ما چون کنگش می طلسد - حصرت فرمودند کہ
اوربکان مردم راس اند و ما ترا درمیان اوربکان شیدہ ام از ہمہ
راس تری - و درین کنگش می آرمائیم - او برحاستہ عرص رساید
کہ اگر میل گرفتن بلخ دارید مایان را گردن رید - و حصرت
بدولت العار کسد کہ بلخ از ایشانست - حصرت فرمودند کہ شما مسلمایید
این قدر مسلمان را چون نکشم - بعد ازان اتالع عرص کرد
کہ ہرگاہ این معی را قبول فرمودند شق دیگر هست - اگر فرمائید
عرص کم - پیر محمد حان از سخن من بیرون یست - از حلم این جانب را
شما پیشکش کد و حطہ و سکہ نام نامی^۲ حصرت در سمرقند و بخارا
و بلخ خواندہ شود - و ہرار ہر چیدہ از لشکر سمرقند و بخارا و بلخ
وقتی کہ ہندوستان روان شود در ملارمت باشد - این التماس را ہم قبول
فرمودند - اح کوچک نی درمن و محمد قلی نی و عرب نی و حیدر قلی نی

(۱) در اکبرنامہ جلد اول صفحہ ۲۸۷ و حصرت جہانانی حش حرواہ ترتیب دادہ

از اتالیق در باب تسخیر ماوراء النہر کنگاش طلبدند - اتالیق بموقف عرص رساید کہ امثال
این امور از ما پرسیدن چہ گنجایش دارد ۵

پلنگی رده آورده بود - اورنگان بر رانورده عرصه کردند که ما را باین لشکر
 رفتن مناسب نیست و لشکر را بر طرف کردند - حصرت فرمودند که ایشان
 دشمن اند و هر چه که بر ایشان بد است بما یک است - دیگر کسی را محال
 دم دادن نماید^(۱) - و چادر قرحه حان ظاهر شد که برپا شده - حصرت
 برآشفند - دو سه گروه گذشته فرود آمدند - رور دیگر بدولت متوجه
 ایک شدند - چون هراولان نزدیک ایک رسیدند حواحه ناع اتالع که اتالع
 پیر محمد حان و ایل مررا و طوطی مررا و سلطان محمد میر آب و بوری
 دیوان بیگی و بورور نی^(۲) و حدا بردی اعلی و آح کوچک نی درمن
 و محمد قلی و عرب نی و حیدر قلی نی و حان مررا و جمعی دیگر ار
 اوعلاخان و امرای پیر محمد حان در قلعه ایک در آمده بودند - و هم چنان
 معلوم می شود که خبر نداشته اند که حصرت باین تعجیل متوجه بلخ شده اند -
 هراولان قلعه را در میان گرفته کس محصرت فرستادند که این حماعه
 در قلعه اند - ایشان را دیگر محل ار قلعه برآمدن نشد - رمان حصرت
 رسیده قلعه را تنگ قتل کرده - چون در قلعه آب و دحیره بود و این
 هم دایسته بودند که پیر محمد حان می رسد و کومک هم می تواند فرستاد -

(۱) ترجمه اکبرنامه از بیورج حلد اول صفحه ۵۴۵ (نوت ۵ - ۳ - ۲) رای

تحقیقات ابن اسماء ای بیرم اعلی کتن قره حکتو بسید ه

(۲) بیورج در ترجمه اکبرنامه حلد اول صفحه ۵۴۶ (نوت ۱) نوشته که دنی،

و «حان» یک معنی دارد، ه

کامران و مرزا عسکری از کولات و مرزا سلیمان و مرزا ابراهیم از کشم و مرزا همدال از قدور متوحه موضع نارس شده باردوی طفر قرین ملحق شوند - چون حصرت بدولت نارس برول فرمودند مرزا سلیمان و مرزا همدال و مرزا ابراهیم شرف ملارمت مشرف شدند - و مرزا سلیمان عرض رسانید که مرزا ابراهیم را رحصت شود که بجهت بعضی خدمات ضروری بدحشاں در کشم باشد - و هراولی یر نماید - حصرت رحصت فرمودند - و اراں حا متوحه بلخ شدند - حواحه ^(۱) دوست حاوید را که قل اریں بطلب مرزا کامران و مرزا عسکری نکولات فرستاده بودند - در همین مرل عرصه داشت مشار الیه رشید که مرزایان ساحتگی لشکر حاود بموده درین رودی ملارمت می رسند - چون این عرصه داشت رسید دیگر حصرت هیچ یک مقید نشده بدولت کوچ بر کوچ متوحه بلخ شدند - چون بدهنه حرم و سار ناع رسیدند حصرت بجهت تحدید وصو ار راه نکسار فرود آمده بودند - شیر محمد پکه یکی از تواحیات حصرت بود - پلنگی را به تیر رده بود آورد - حسین قلی سلطان مہر دار نعرض رسانید که وقتی که مرا بیرم اعلی ^(۲) مقید ساحتہ پیش کستن قرہ سلطان حاکم بلخ آورده بودند و او در حچکتو و میعہ ^(۳) بود و میخواست که بر سر حراساں رود - شخصی همین نوع

(۱) در اکبرنامہ صفحہ ۲۸۵ ، بالوبیگ را پیش میرزا کامران فرستاده بنام دادند

که بموجب قرار داد نرعت بلخ متوحه شدم ، ۰

(۲) در اکبرنامہ صفحہ ۲۸۷ ، بیرم اعلی ، ۰

(۳) در اکبرنامہ صفحہ ۲۸۷ ، پیش کیست مرا حاکم بلخ آورد و حچکتو میعہ استعداد

رفتن ہری می نمود ، ۰

اران حا روان شدند - و نامداد نکوتل اشتراگرام که رسیدند راه
گم شد - او علیدوست و عد الوهاب یساوولان که پیش بودند تردد
سیار نمودند راه نتواستند یافت - بعد از ساعتی پیاده بطر درآمد -
حسرت فرمودند که چه کسی - آنکس در جواب گفت که مدۀ
حدا - حسرت فرمودند همه کس مدۀ حداید - نام خود را
نگو - آن شخص گفت که حاکی - حسرت فرمودند نام خود را
نگو - حاکی چه معنی دارد - بعد ازان شخص گفت هرچه خواهد - چون راه
گم شده بود و حسرت بقدر اعراضی^(۱) شده بودند فرمودند که گیدی یا کوه
دلال - کدام یکی حوام - و بایرید بیات تا آن تاریخ پنج شش سال بود
که در گرد حسرت خدمت میکرد - و مدگان حسرت بآن اعراض هرگز
ندیده بود - بعد ازان پیاده رهبری نموده ایشان را بموضع اشتراگرام
رسانید - و بر لب آب پبحر رول فرمودند - و ازان حا کوچ
کرده بقره باع و رور دیگر مکالم تشریف بردند - و آن سال تیره ماه
سه ۹۵۵ بود *

ایام رمستان را بدولت در کامل گذرانده سامان لشکر بلخ نموده
اوایل بهار^(۲) متوجه بلخ شدند - و فرامین ممرایان صادر شد که مرا

(۱) اعراض عالاً ایضا بمعنی حشماک است - گدی - کسی را که رحولت و غیرت
و حمت ناشد گدی گویند - سید برای مردم تحقیق تاریخ شاهی مصصه احمد یادگار مطوعه
رایل ایشانک سوسانی صفحه ۲۸۵ *

(۲) در اکثر نامه حلد اول صفحه ۲۸۵ در اوایل سال (۹۵۶) همد و سناه و شش
که هوا رو ماعدال آورده بود ++ برمت بلخ متوجه شدیم *

کامل شدند - و مررا سلیان متوجه کشم - و مررا همدال متوجه قندور شدند - بدگانِ حصرت چون در سرآب که یکی از دیهای اندراست رول فرمودند محاطر شریف ایشان رسید که سیر قلعهٔ پریان کسد - وقتی که حصرت صاحب قرانی با کافران کتور جنگ کرده بودند در سرحد به درّهٔ پبحر آن قلعه را ساخته بودند نه بیسد - رور دیگر چون نقله رسیدند چند حانه بدستور سموحها که صحرا بشیار بخت روانات خود در کوهها ترتیب می دهد ظاهر شد - و سوادِ قلعه فی الحمله بضر درآمد - رور دیگر در قلعه رول فرمودند - چون آب سیار دران جاری بود و هوای خوش داشت بدگان حصرت را محاطر رسید که آن قلعه را مرمت نماید - و بدستور صاحب قرانی حاگردار و حاکم گذارد - پهلوان دوست میرر و معماران و گِلکاران و بیلداران را جمع ساخته حکم فرمودند که نامرا قسمت نمایند - و در ده رور ناتمام رسید - و بندهٔ درگاه ما یرید هم دران قلعه کار کرده - بیک میرک را حاگردار و حاکم آن قلعه ساخته حمی دیگر کومک به مشار الیه گذاشتند - و دحیره از دیهای حوست و اندراب و پبحر تعیین فرمودند - در رور یاردهم بدولت کوچ کرده متوجه کانِ نقره شدند - از قلعه دوسه گروه بحاب دست راست راه کامل بود - چون بکان رسیدند آعما پهلوان دوست را طلبیده حکم فرمودند که پارهٔ بیلداران آورند که کار کسد - حمانه که از حاصلِ کان اطلاع داشتند معرض رسانیدند که حاصلِ کان محرچ ونا نمیکند - بدولت بیک پاس شب بود که

رور دیگر بیم رور بود که حسین قلی سلطان مذکور و میر
 اصغر مشی و بالتویگ محبت مارک‌نادی کولاب باردوی مرا
 کامران رفتند - مرا بیمار پیشین را ادا کرده بیرون آمدند -
 و این حمایه مرا را ملازمت نموده پروانه کولاب رسانیدند -
 مرا در خواب گفتند که من صاحب کابل و بدحشان بودم - کولاب
 یکی از پرگنات بدحشان است ناین حاگیر نوکری چون قبول می‌کنم -
 حسین قلی سلطان عرص کرد که شما را پادشاه‌دۀ عقل شیده بودم - و میدادم
 این تقصیرات که از شما واقع شده و بهر حال حاضر سیر می‌کند - عجب است
 که ناوجود آن حاگیر میدهند و شما مصایقه میکند - مرا کامران را این
 سخن بسیار اثر کرد و دانست که آنچه می‌گوید بیان واقع است - رحاسته
 بحالت حصرت تسلیم کردند - و رور دیگر در محل کوچ مرا ملازمت
 حصرت آمده ناسپ و سروپا و ولایت کولاب سرفراز گردیدند - و مرا
 عسکری و چاکر خان را مرا همراه نموده نکولاب تعیین فرمودند -

توئی و کبهه رباطی فتاده بر سر راه

ر هر که حواه ستان و هر که حواهی ده

و اکثر نوکران چاکر (علی) خان درین منزل از مشار الیه جدا شده
 و مرا کامران همراه شدند - و مرا بخوشی و خوش‌حالی تمام رحصت یافته
 متوجه کولاب شدند - ناوجود این همه تقصیرات در ثانی الحال نوارشها
 و حاگیرها یافتند - و حصرت بدولت و اقبال باردوی طغر قرین متوجه

رحصت طلیدن نمکه فرستادند - حسین قلی مهرداد عرص کرد که اگر درین خدمت حصرت من شریک همراه نمیکشد من بخت مررا حاگیر پیدا کرده ام - حصرت فرمودند که شما را دایم نی شریک خدمت فرموده ایم و می فرمائیم - اما نوعی باید که مررا تسلی شده از اردوی ما بیرون رود - و به بایرید هم در حیی که حصرت حلال الدین محمد اکبر پادشاه او را نکاول بیگی و ایشک آغای حرم می ساختند - و حکیم ابوالفتح پروانه می رساند مشار الیه هم التماس کرده بود که هر خدمتی که حصرت نی شریک می فرماید چاره ندارم - و حکیم التماس مشار الیه را بعرض رسایده بود - و در سه ۹۹۹ روریکه (به) برکس حصرت بود بایرید را منصب و سروپا و عصا عنایت کردند و فرمودند که هر خدمتی که تو فرمائیم نی شریک خواهی بود - حسین قلی سلطان عرص کرد که میر اصغر مشی و بالتویگ را من همراه کسید که هرچه مررا بگویم و مررا جواب فرماید و من شما عرص کم ایها گواه باشد - حصرت التماس او را قبول فرمودند - حسین قلی سلطان عرص نمود که حاگیر چاکر (علی) حان حاکم کولاب را مررا عنایت کسید که به توکر حصرت است و به توکر مررا سلیمان - صلاح دولت درین است - و چاکر علی مدکور همراه مررا نماید تا توکر خود سارد - یا هرچه محاطر مررا رسد عمل نماید - و آسپ و گوسفند و آدمی دران ولایت نی هایت و نی شمار است - حصرت تحویر فرمودند - در مرل نازن مررا کامران از اردو بیم گروه دورتر فرود آمده بودند .

یک لشکر دیگر نکرده - و ما بواسطهٔ مهم مر را کامران آمد.
 بودیم - چون آن بمیصل رسید صلاح دولت آست که نکابل مراجعت کنیم -
 و سراجام لشکر خود کرده سال دیگر بر سر باج متوجه شویم - سخا
 سلطان مدکور را پسیدیدند و تصدیق نمودند - حضرت حکم کردند که
 چون باران برسم بار کنگش دیگر حواصیم کرد هرچه صلاح باشد - بار
 موصی است از ولایت مدحشان که از آنها یک راه به باج میروند
 و یک راه نکابل .

و ماوای خود رفتند - بعد ازان حضرت حکم فرمودند که چون مدتیست که
 از مرزا حدائیم حیمه جهت رهائش^(۱) مرزا آورده در ردیک درگاه
 برپا کسد که ردیک یکدیگر باشیم - و اردوی مرزا را حکم شد که هر حا که
 مرزا فرماید فرود آید - و سه روز در همین منزل مقام شد - روز چهارم
 کنگش رفتن بلخ در میان آمد - مرزا سلیمان گفتند که رمین بلخ قابو ست -
 مرزا همدال فرمودند قابو حواله در - یعنی قابو خوب است - و حسین قلی
 سلطان مهرداد که در دنگل نشسته بود عرص کرد که حضرت سلامت باشد -
 معیء سخی مرزایان را بفهمیدم - حضرت فرمودند که از مرزایان ناید پرسید -
 مرزایان در جواب گفتند که درین مدت برادران یکجا جمع شده بودیم
 الحال چون یکجا جمع شدیم اریں سب قابو می نماید - حسین قلی سلطان
 عرص کرد که اریں که ما یکجا جمع باشیم این قابو می تواند بود اگر همان
 اورنگ است که من دیده ام - و پدر من که در گرد هری ما بیرم اعلی
 حگ کرد و شکست خورده کشته شده بود - و من بدست قوور
 بهادر افتاده بودم - و مرا در میمه و چککو پیش کستن قره
 سلطان آورده بودند - من جمعیت اورنگ و لشکر بلخ را دیده
 بودم و تا عایت لشکر بیگانه بر سر ایشان نیامده - و روز
 روز جمعیت ایشان ریاده شده - و تا عایت هیچ پادشاهی در

(۱) در اصل نسخه حیمه جهت یانش سانه مرزا آورده و در اکرامه حلد اول

صفحه ۲۸۲، چون میرزا سرعت آمده بود حیمه و حرگاه و مارگاه رای مرزا از سرکار
 پادشاهی ردیک دولتحاه ایستاده شد، ه

بودند ارادهٔ نشستن کرد - چون حصرت متوجه بودند حس علی ایشک
 آغا را حکم کردند که مررا را بطلد - حسب الحکم روان شد - علی دوست
 و عند الوهاب یساوالان دور ایستاده بودند - ار روان شدن حس علی
 فهمیدند که مررا را طلبیده‌اند - ایها روان شدند - چون مررا رسیدند
 مررا یک کفش موره را برآورده بودند بار پوشیده متوجه ملازمت
 حصرت شدند - و مررایان و امرایان که قرارداده بودند حا بحا
 تعظیم نموده - در ته شامیاهای خود بودند - چون ردیک فرش رسیدند
 کورنش کردند - حصرت ترکی فرمودند کیشک - یعنی بیا - مررا سه تسلیم
 کرده آمد - در پای تختی که حصرت نشسته بودند رانو ته کرده
 خواستند که پای حصرت بگیرد - حصرت ایشان را ار روی شفقت
 در بل گرفته بالای تخت کشیده گریه سیار کردند - چنانکه حصار مجلس
 و ارکان دولت تمامتر در گریه در آمدند - بعد اراں مررا برگشته کفش
 خود را پوشیدند - رفته بخائی که اول سه تسلیم کرده بودند ایستادند و سه
 تسلیم دیگر کردند - و حصرت فرمودند که کیل اولتر یعنی بیائید و بشیید -
 و مررا تسلیم کرده - حصرت محاب حراعار حکم نشستن فرمودند - مررا
 چون نشستند^(۱) حصرت فرمودند نا اوقراق یعنی ردیک تر - ندگان حصرت
 سه مرتبه تکرار کردند - و هر بار مررا تسلیم کرده ردیک تر نشستند -
 مررایان و امرا را حکم شد که بمجلس طلبد - اول مررا سلیمان آمدند

سلطان مهرداد را طلب فرموده در باب ملاقات مررا مشورت فرمودند -
 مشار الیه بعرض رسایید که مطلوب بود احتیاج توقف نیست * مصراع *
 در کار حیر حاحت هیچ استعاره نیست

همان رمان بقلم مبارک نوشته فرستادید که هرگاه شما را اطمینان خاطر
 شده باشد ملازمت آمدن هیچ مانع نیست - و قرار داد شد که اگر مررا
 بیاید چه کسان باستقبال خواهند رفت - سه دفعه مردم نوشتند - دفعه اول
 میر اصغر^(۱) مشی و حسین قلی سلطان مهرداد و تردی بیگ اتاوه و معم
 بیگ ولد میرم بیگ اندحانی و نالتو بیگ تواجی ناشی (و) تاقچی بیگ^(۱)
 کاشعری - دفعه دوم قاسم حسین سلطان شیبانی و حصر حواجه سلطان
 و اسکندر سلطان و علیقلی و هادر فرزدان حیدر سلطان شیبانی -
 دفعه سیم مررا سلیان و مررا عسکری و مررا همدال هر سه جماعه
 مررا را استقبال نموده ملازمت کردند - مررا آمده باردو درآمد -
 و بخت آمدن مررا شامیایها را بر در دولتخانه برپا کرده بودند -
 و در سر دیوان برای مررایان دیگر و امرا شامیایها برپا کرده بودند -
 و هر یک در ته شامیایهای خود قرار گرفته بودند - و حضرت
 بدولت و اقبال در ته چتر و اوتاق شاهی در بالای چارپائی
 تشریف داشتند که مررا را بخت یاری و دولت همراهی کرد -
 ناپنج شش کس آمده در ته آن شامیایه که بخت او ایستاده کرده

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۸۱ «میر محمد مشی» و «تاجچی بیگ».

و محمد قلی شیخ کاک و لطفی سرهدی و چندی دیگر از تواچیان تعین نمودند که در دروازهٔ تالیقان ایستاده شوند - و حماة که دریاعی گری اتفاق کرده ملارمت حصرت بیاوردند - و بعد اراان مررا نگدارد که ممکه روید - و مررا مع یساهی ار قلعه که حکم شده بود برآمده متوحه آب نگی ^(۱) شد - و در اثنای این یک اسپ نوکر مررا ابراهیم یکی ار خدمت گاران مررا سوار شده بیرون می رفت - آنکس مررا ابراهیم گفت که فلاان اسپ مرا یکی ار دایان ^(۲) مررا سوار ست - مررا ابراهیم فرمود که بگیرد - آن اسپ را گرفتند - و این خبر محصرت رسید ایشان اریں سخن برآشتند و فرمودند که مررا کامران هرچه قدر دشمن ما باشد اما برادر ما ست - یک اسپ چه باشد که شما خدمتگار او را پیاده کرده اید - و مررا ابراهیم چون این کار ار نادانی کرده بود ار شرمندگی نی رحصت متوحه کتم شده - آن رور مررا کامران مع سی حود در اب آب نگی مرل کردند - و دو پاس شب بود که عرصه داشت مررا کامران آمد - مصمون آنکه آنچه نهایت عایت بود بست ناحوال من بحا آوردید - الحال اراده و مطلوب آست که شرف ملارمت مشرف گردم - و حصرت چون بحای پدر اند ار ایشان بحلی حاصل کرده متوحه مکه شوم - حصرت بهمان ساعت حسین قلی

(۱) مشرفی - نی - مسکبه در ترجمه حوش که در آلهاماد یوبورسئی است.

جلد چهارم حصه اول - سه ۱۹۳ع طبع شده در صفحه ۱۹ و آب نگی، بوشه اند - اما ار سکی در ترجمه حوش در صفحه ۱۹ سطر ۶ و آب نگی ارقام فرموده،

(۲) در اصل سحه و داهان،

شمشیر آوردند - و حصرت ارگناه او بیر گذشته در پائین دست قرحه
 حان حا نمودند - و بعد اراں سردار بیگ ولد قرحه حان را با ترکش
 و شمشیر آوردند - و چون پای مشعل که قرار داده بود رسید حصرت
 فرمودند که گاهی که کرده اند کلایان کرده اند - حردان را چه گاه -
 و ارگناه او گذشته ترکش و شمشیر ار گردن او برداشته - پانوس
 سرافرار شد - ردیک مصاحب بیگ حا فرمودند - و بعد اراں حیدر بیگ
 محل قانچی و چندی دیگر که همراه قرحه حان بودند همه را با ترکش
 و شمشیر غلامت آوردند - و حصرت همه را محشیدند - و بعد اراں حسین
 قلی سلطان مهردار این بیت را حواد

چراغی را که ایرد بر فرورد هراں کو تف ریدریشش سورد
 و قرحه حان چون ریش درار داشت این بیت محل واقع شد -
 و حصرت اریں سخی کمال خوشحالی نمودند - و حماة که حراحواری
 نموده بودند اریں مصموں بغایت درهم شدند - و بعد اراں قراں
 قراول به پانوس حصرت مشرف شد - بدگان حصرت ار قراول پرسیدند
 که چرا چنین کردید - گفت که پادشاه حماة را که خدا تعالی روی ایشان
 سیاه کرده باشد اریشان ایها را پرسیدن چه - یعنی سوال و جواب عبارت
 ترکی گذشت - حصرت تسم فرمودند و بدیوایان عظام حکم شد که اگر
 حاگیر او تعبیر شده باشد باو مرحمت فرمودیم *

بعد اراں بدولت اقال در مرل میر تولک که در همین باع بود
 متوجه شدند - رور دیگر علی دوست یساول و عد الوهاب و سید محمد پکه

و نابوس دیوس - فرمودند که دیوس در اردوی ما باشد - رور دیگر قرحه و مصاحب و غیره که یاعی شده بودند بعد نابوس همه را مرا مردم سپرده و از قلعه بیرون فرستادند - پنج گه‌ری شب گذشته بود که حصرت بدولت از دولتحانه برآمدند و بر کرسی که در پیش حانه که در باغ میر تولک برپا کرده فرش بیاداحته بودند^(۱) نشستند - و نه بخشیان و میر عرص قراردادده بودند که ایشان را بچه نوع آورده نابوس نماید - و قرحه حان را شمشیر در گردن کرده آوردند - چون بمشعل که نزدیک دربار بود رسید حکم کردند که چون مرد ریش سفید است و پدر هم گفته‌ایم شمشیر از گردن او بردارند - برداشته آوردند - و نابوس مشرف شد - و گناه او را بخشیده فرمودند که عالم سپاه‌گریست - و این عارت را برکی بیان فرمودند - و در مجلس^(۲) پائین دستِ تردی بیگ اطاوله^(۳) حکم ایستادن کردند - و بعد از آن مصاحب بیگ را آوردند و چون همان حای که شمشیر قرحه حان را برداشته بودند رسیدند ترکش را از گردن او واکرده

(۱) این واقعه حسب روایت اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۷۹ رور جمعه دوازدهم ربیع

سال (۹۵۵) هجری و پنج و پنج واقع شد .

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۸ در پایانِ دستِ چپِ تردی بیگ حان حکم شد که

باشد و بعد از آن مصاحب بیگ را ترکش و شمشیر بگردن سه آوردند - چون بر دیک مشعل رسید حکم فرود آوردن ترکش و شمشیر فرمودند .

(۳) در بعضی مقام درین کتاب لفظ «اطاوله» بای فرشت ای «اناوه» نیز

سرافراز گشت - و بمشار الیه فراحور حالت او مرچل دادند -
و چون مرچلها باتمام رسید مررا از عایت حصرت مایوس گشته
به پیر محمد خان حاکم بلخ کس فرستاد و کومک طلبید - و او اورنگان پیر
را طلبید که در باب کومک نایشان مصلحت کرده فرستد - اورنگان معرض
رسایدند که ایها پسران حصرت نابر پادشاه اند و هر چهار دشمن مایند -
از ما کومک فرستادن چه نست دارد - ایشان هرچند راع کسد فایده
ما ست - چون مررا از کومک اورنگان ناامید شد التحا بدرگاه جم‌ج‌ه
آورده از روی تصرع و راری معرض رساید که قلم عمرو در تقصیرات
من کشد و مرا رحمت مکة معطمة فرماید - و حصرت چون همه وقت
شفقت و مهربانی به برادران کرده بود حصوصاً بمرا کامران - التماسات
مررای مذکور را قبول فرمودند و حکم کردند که قرچه حان و حماعة که
در یاعی‌گری اتفاق کرده بودند مررا پیش ما فرستد - و بعد ازان ایشان
را رخصت مکة کنیم - ازان حماعة مایوس را مررا التماس نمودند که بمن
شفقت کسید که در راه مکة همراه باشد و خدمت کند - چون در اول
تربیت کرده من است و پسران او را در کابل کشته‌ایم بجلی حاصل کم -
حصرت التماس مررای مذکور را تحویر فرمودند - و قل اریں حصرت این
سه کس را بخط مارک نوشته بودند که قراچه بدیخت^(۱) و مصاحب مافق

(۱) در اصل سحه این لفظ روحه کرم خوردی کاعده مشکوک است - ارسکی در ترجمه

پادشاه بیر مردم مررا را تاراج نمودند - و بر سر اسباب الحه گفت و گو شد -
 حصرت فرمودند که هورل^(۱) باشد - دران میان حمی بودند که دو هرا ر
 روپیه اریشان رفته بود یک روپیه یافتند - و مردمی که ده روپیه نداشتند
 صاحب ده هرا ر روپیه شدند - و علی قلی ولد حیدر سلطان شیبانی اندک
 رحمی رسید - دیگر ار لشکریان هیچ کس آسیب برسیده بود - و آن
 رور در بالای^(۲) حلق باق فرود آمدند - و رور دیگر قلعه تالیقان را تنگ
 قل کرده مورچل قسمت کردند - و یک رور ار مرچل درواره که معم
 بیگ و حیدر قلی برلاس و حسین قلی سلطان مهرداد تعلق داشت
 و تمسک بقلعه می انداختند مارر بیگ ولد حواحه کلان بیگ را در
 بالای قلعه تمسک رسید - و او اران مردم بود که بقرحه حان اتفاق
 کرده بودند مدار بقا رحلت نمود - و حصرت ار کشته شدن او تأسف
 حورددند و فرمودند که کاش مصاحب بیگ بحای او کشته می شد ه

بعد ار چند رور مررا سلیمان و مررا ابراهیم ار سر درهای
 بدحشان آمده حصرت را ملامت کردند - و نایشانان بیر در گرد قلعه
 مرچل دادند - و بعد ار چند رور دیگر چاکر حان ولد سلطان
 اویس قنچاق نا مردم و سپاهیان کاری ار کولاب آمده نه پانوس

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۷۷، آنحضرت حکم هرل فرمودند یعنی آمده

هر کس را بدست افتد ارو باشد و دیگری طمع دران نباید ه

(۲) در اصل سحه بالان، ار برحه اوسکی صفحه ۱۸ سطر (۱) اصلاح کرده شد ه

ناعی شده بود او را یر دستگیر کرده بودند و بپایه سریر اعلی رساییدند -
 و حضرت بترکی فرمودند که ای دیوانه قلتاق ما تو چه بد کرده بودیم -
 او در جواب گفت که از روری که از کابل متوجه بدخشان شدم دیگر بکابل
 روی به بدی نه کردم - حصرت را اریں جواب حده دست داد -
 دریں اثنا معم بیگ عرضه رسایید که پادشاهم امرای کلان شماست -
 هرگاه خاطر مارک حواهد بقصاص می توان رسایید - حصرت گناه
 او را معم بیگ بخشیدند و حکم نگاه داشتن شد - و بعد ازان متوجه
 بالای خلق باق شدند - فتح الله بیگ برادر روش کوکه هراول حرو بود -
 و بنده درگاه بایرید دران هراولان داخل بود قریب به پناه کس بودند -
 هراولان چون بر بالای خلق باق برآمدند مرا کامران با علم خود
 و شصت هفتاد کس ظاهر شدند - چون دیدند که از عقب ایشان جمعی
 ظاهر شد روی علم خود را گردانیده متوجه این حماه شدند - و جمعی از
 مردم مرا جدا شده باین مردم تاحند - یک مرتبه هر دو هراول به
 یکدیگر شمشیر انداختند - و فتح الله کوکه سردار هراول حصرت بود از
 اسب افتاد - و حماه بآن مشغول شدند که او را سوار کسد علمهای
 حصرت ظاهر شد - چون چشم مرا بر علمهای حضرت او افتاد تاب
 مقاومت نتوانستند کرد - قرار بر فرار نموده متوجه قلعه تالیقان شدند -
 و بهمان طریق که مردم ایشان مردم پادشاه را تالان^(۱) کرده بودند مردم

که از نمار فارغ شدند اران روبرو میخواستند که نگذرد - چون آمده
 معرض رسانیدند که دران طرف آب حوضه است و سوار می واد
 گذشت - مناسب است که بالا آبایست و سنگ لاح - برامت لشکر
 می تواند گذشت - و حضرت متوجه بهان راه که خوب بود -
 قریب نیم کوه رفته از آب گذشتند - و یک آن آنها رسد
 بودند که شیخ حواء حضرتی که ران او بود بیامیز حواء
 حصریان بود - همراه فرجه خان با می شده بود - هراولان در حاکم
 بودند ملازمت حضرت آوردند - و حضرت میخواستند که بید -
 شمشیر و چوب و فداغ نمک بیادها که در حلق بودند -
 ریختند که همه را گمان شد که آمار او نموده باشد - چون آمده بود
 یسل پادشاهی زیر کرده گذشت - تقدیر و مع داشته - آسان او را
 حیدر ده محافظت نمودند - بعد اران چند سال دیگر کابری حواء
 کرد - بعد از چند وقت ناحل حواء مر -

که بح عالم محمد رحای نزد یکی تا حواء حدای

چون حد قدم حضرت دولت رفته بود و استعمال بیک روانی واد
 ایضا حد سال او بر ای امرای کلان حضرت بود که همراه فرجه خان

حد - حد - حد - حد - حد - حد - حد - حد - حد - حد -

در همین منزل رحلت فرمودند و عمر را سلیمان فرمان صادر شد که لشکر و اویماق بدحشان را جمع ساخته مستعد باشد - چون حصرت ردیک تالیقان رسید ایشان بپیر آمده باردو ملحق شوند - و حصرت بدولت منزل منزل از راه کوتل پیچر گذشته در اندرآب رول فرمودند - و نواب مرا همدال و لشکر قدور بپانوس سرافرار گشتند - و بچند منزل دیگر اردوی طغر قرین در نواحی تالیقان فرود^(۱) آمدند - و رور دیگر مرا همدال و حاجی محمد کوکی را و حمی دیگر از امرا و یکه خوانان را به هراول ساخته متوجه قلعه تالیقان شدند - چون صبح هراول از آب تالیقان گذشته اردو بپیر نداشتند از دبال هراولان گذشت - و حصرت بهار نامداد فرود آمده بودند - مرا کامران و قرحه خان و جماعه که از کابل فرار نموده در کشم بودند و همین سحر محلق باقی که حلکه ایست در لب آب تالیقان رسیدند - و مرا عند الله معل که حاکم تالیقان بود بالشکریان عمر را ملحق شده - و مرا همدال و حاجی محمد سلطان رو برو شده - مرا همدال و حاجی محمد سلطان را برداشته از بالای حلق باقی لب آب فرود آوردند - و اردوی حصرت را مردم مرا کامران دست انداز نموده هر کس فراحور حال خود الحقه کرده متوجه تالیقان شدند - و حصرت با مردمی که درین طرف آب بهار مشغول بودند آن صحت را مشاهده می نمودند - بعد ازان

(۱) از اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۷۶ معلوم می شود که این واقعه در اواسط

حمادی الاخری بهند و پناه و بیخ واقع شده

قوربد می‌گدشته پل را ویران کردید - هراولان حصرت مراجعت نموده در
 قرة باع شرف ملازمت مشرف شدند - و قرار یافت که نکابل مراجعت
 نمایند - و یک ماه مهمساری سپاهی نموده متوجه بدحشان شوند - و رور
 دیگر بار در اورته باع بدولت رول فرمودند - و مهمساری لشکر مشغول
 شدند - و قرحه حان و حماعه راه پبحر متوجه بدحشان شدند -
 تمر قلی شعالی که آعولق مشار الیه بود در پبحر گداشته که رور رور
 کیفیت کابل را می‌نوشته باشد - و حودها در کشم ملازمت مررا کامران
 مشرف شدند - و بدگان حصرت بدولت یکماه در کابل مهمساری لشکر
 نموده متوجه بدحشان شدند .

چون در حلکه قرة باع بدولت رول فرمودند نواب مررا
 ولد مررا سلیمان که از حاب سر دره‌اء حوست راه قلعه پریان
 که در سرحد پبحر واقع شده در رمانی که حصرت صاحب قرانی
 نکفارکتور حگ کرده بوده اند راست کرده حاکم گداشته بودند -
 اراں حا گدشته بموضع تاوه که تمر علی شعالی بوده رسیده خبر یافته
 بر سر تمر علی ریخته - آن باعی را نقتل رسانده سر او را جدا کرده
 تحفه ملازمت آورده مع ملک محمد پاپوس حصرت سرافرار گشته -
 و اول ملازمت مررا ابراهیم همین بود - و سر تمر علی را در گرد اردو
 گردانیدند - و مررا را حصرت هریندی قبول نموده بدامادی قبول نموده
 سرافرار گردانیده با ملک محمد اتکه به اسپ و سروپا سرافرار ساخته -

پیش انداخته متوجه بدحشاں شدید - چون این خبر در اورتہ ناع حضرت رسید - ساعت بخت سواری یک بود - چهار پنج گھڑی در سواری توقف افتاد - استرلاب در دست مارک ایشان بود تا ساعت یک شدن - حسین قلی سلطان مہردار بعرض رسانید کہ پادشاهم آن حرام حواریان دور رفتند - حضرت فرمودند کہ حسین قلی حان ایہا مرا پادشاہ نکرده اند می رفته باشد - و این نوع سخن را بندہ درگاہ بایرید بیات قریب سی سال قل اریں بدگان حضرت حلال الدین محمد اکبر پادشاہ در حضرت دہلی در مرل ماہم بیگہ کہ آغہ انکہ ایشان بود شیدہ در محلی کہ حامحانان معہم حان و حواحہ حہاں بعرض رسانیدند کہ مہم حان رمان در میان است - ہر نوعی کہ حکم فرمائید مہم ساری کہیم - حضرت فرمودند کہ شما پدر مانید ہر نوعی کہ لایق داید مہم ساری نکید - اما این قدر داید کہ حان رمان و دیگری ما را بادشاہ نکرده است - حان حانان و حواحہ حہاں چون این سخن از حضرت شیدہ مناسب دولت قاهرہ مہم ساری حان رمان نمودہ - فرمان عالی شان صادر فرمودہ - مرا عرب زرگر را کہ ایلچی ایشان بود رحصت فرمودند - و قریب بدو پاس و یک گھڑی کہ ساعت یک شد بدگان حضرت بدولت و اقال سوار شدند - و امرائی کہ ماہا اتفاق داشتند مثل تردی بیگ اطاوہ و معہم بیگ ولد میرم بیگ اندخان و محمد قلی برلاس و عد اللہ سلطان داماد قاسم برلاس و حسین قلی سلطان مہردار و بالتو بیگ تواچی بیگی و تاحچی بیگ قاشعری

بدحشاں رسایدید - و آنچه قلعه و دیر (ده) در همواری بدحشاں بود
تمام تصرف مررا کامران درآمد .

چون در همین سال قرحه حان و حمی ار امرا دولتحواهی‌ها
کرده بودند و معرور بر خدمت خود بودند و قرحه حان را پدر
گفته بودند و چون قد درار را عقلی باشد و مشار الیه ریش
درار هم داشت و برداشت کلانی بداشت محصرت عرصه داشت نمود
که حواحه عاری که شما مُشرف دیوان ساخته اید من نهرستید که نکشم -
و حواحه قاسم بیوتات را دیوان سارید - حصرت فرمودند که اگر گگاهی
بحواحه عاری ثابت شود ما نکشیم - و حواحه قاسم هرگاه دولتحواهی نکند
دیوان حواهم ساخت - چون اراده قرحه حان بدرحه قول بافتاد بابوس
گفت غلط کردی و حکایت فی صره گفتمی تو صرر حواهد رسید -
گفت چه باید کرد - مصاحب بیگ و اسمعیل بیگ دولدی و بابوس
و حیدر دوست چعلقاچی و حمی دیگر که اتفاق داشتند قرار
دادند که بر سر نادرشاهی می‌رویم - بابوس گفت که نادرشاه بررگست -
و مردم سیار در اطراف و حواص همیشه حاصر اند - این قرار
داد خوب نیست - یاران و دولت حواهان مشار الیه صلاح دیدند
که گله حصرت که در حلقه حواحه ریواس است رانده بدحشاں
برده مررا کامران پیشکش کنیم - و مشار الیه را گرفته بر سر کابل بیائیم -
یکپاس رور بود که قرحه با حمی که قرار داد شده بود رفته گله را

عرض کردند و حکم شد که برادر قلعه این حماعه را گردن رسد -
 در پیش مرزا پسر تردی گاو این حماعه را بقصاص رساییدند - و صری
 اعوانق بانوس در میان این حماعه بود - حکم شد که بانوس وایستد تا این
 حماعه را گردن رسد - این نوع شکست ممر را کامران روی داد - و بعد ازان
 که از هیچ حاسب کومک ممر را کامران برسید بظلم و تعدی دست برآورد
 بلکه باین نوع مردم بیرون را بقلعه درآورد - چنانکه دو پسر
 بانوس را که در سی ده دوارده بودند بقتل رساییدند - و مادر
 ایشان را بمردم نامناسب سپرد - و زن محمد قاسم موحی را در
 درواره آهی از پستان^(۱) آویخت - و مردم حصرت آنچه دران
 قلعه بودند همه مشالقت رسایید - و بعد از چند روز بواب الع مرزا
 که حاکم رمین داور بود و بواب قاسم حسین خان شیبانی که حاکم
 قلات بود و حواجه عاری که در اردوی حصرت شاه مانده بود
 بخت بعضی مهمات و شاه قلی سلطان قراست بیرم خان که در قندهار بود
 بمحلّ این حماعه قریب هراز نفر سپاهی آمده در باغ داس درّه که متصل
 بدامنه حواجه شمو و تحت شاه است فرود آمدند - همه حصرت را در
 بالای کوه عقابین بانوس نمودند - روز دیگر حصرت بدولت از کوه فرود
 آمدند - و حاسب درواره نارک مابین درواره دهلی و بحاس که قبل ازیں
 شده بود باین حماعه مرچل قسمت کردند - و پهلوان دوست میر بر جمیع

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۶۵ « زن محمد قاسم خان موحی را پستان بسته آویخت »

برآمد او را حلوگیر کردند و مملارمت حصرت در کوه رسایده مشار الیه را مقید ساختند - و اسپ کرنگی سوار بود که مررا یادگار ناصر از قندهار آورده بود بعد از کشتن مررا یادگار ناصر از کسان مررا مدکور حریده بود نکوچک علمدار حواجه کلان بیگ که دران ولا نوکر قرحه حان بود عایت کردند - و رور دیگر شیر علی که سابقاً نوکر مررا یادگار ناصر بود از قلعه برآمده - حگ سیار شد - چناکه تا مررا با نا شیو مردم پادشاهی را رانده آوردند - و تاش بکرک که پسر یوسف تعائی مررا یادگار ناصر بود و دران میان یکنهای حصرت بود درمیان گورستانها حدل سیار کرد و آخر شهادت رسید - و سر او را حدا کرده نقله بردند *

و رور دیگر حبر عمررا کامران رسید که مواری پاهد اسپ از بلخ آمده در چاریک کار فرود آمده اند - شیر علی را با صد نفر حوب تعین نمودند که رفته اسپان سوداگران نقله درآرد - این حبر محصرت رسید - مصاحب بیگ پسر حواجه کلان بیگ و اسمعیل بیگ دولدی را با جمعی دیگر از سرداران و یکه خوانان از عقب شیر علی تعین کردند - چون حبر بمشار الیه رسید بچاریک کار نتواست رفت و نقله هم نتواست درآمد - اراخا متوحه عربین شد - مصاحب بیگ با جماعه در کوتل سخاود ناو رسیده و حگ شد - آخر شیر علی فرار نموده بحاس حانه مررا حصر حان هرازه رفت و قریب سی کس از نهران مررا دستگیر شدند - بعد از دو رور بدیان را مملارمت حصرت آورده

ار پیام او کشیده تاحت و او را در میان گرفتند - و همان زمان حمایت
 آلهی مشار الیه را دستگیر کرده بملازمت آوردند - و قریحه خان چون
 باو ماحوش بود توقف در حیات او لاق نمید - و حصرت مردم که
 در رکاب همایون بود حکم فرمودند که برسند - در ساعت آن بمکرم
 را مان دیا فرستادند - و در دستگیر کردن او ممانه شامه را برادر الع میرزا
 و حمیل بیگ برادر حورده ناموس بحث شد - آخر از گوانمی سپاهیان
 جلدوی بحمل بیگ قرار یافت :

حصرت از راه حیایان متوجه قلعه کامل شدند - و هیراولان
 حصرت با مردم مرزا حبل کردند - از دروازه حیایان رسید
 درآمدند - و رده رده از دروازه آهلی قلعه را آوردند - و میرزا
 حصر خان هزاره و بعضی از امرای ارغون که از کرمه میرزا آمده
 بودند از راه دریا از عقب ناع شهر آرا بحالت هزارجات متوجه شدند -
 و حالا میرزا مدکور را خبر شد که حصرت از مدحشان تشریف
 آورده اند و شیر افگی هم کشته شد - و بدگان حصرت بدولت و اقبال
 نکهه عقابین برآمده برول فرمودند - و گرد قلعه را بعد دروازه باز
 سپاهیان مرچل قسمت کردند - و دروازه آهلیان بحسین قلی سلطان مهربار
 و حمیل بیگ رسید - در حین مرچل راست کردن حمیل بیگ
 سر خود را از مرچل برآورده فریاد زد و نام خود را می گفت
 که از بالای قلعه تنگ آمده بر پیشانی حمیل حورده که همان ساعت

کوتل شیرتو^(۱) - در اول بهار از کوتل ریکک^(۲) که بالای چاریک کار واقع شده فرود آمدند^(۳) - و در حواحه سیاران برول فرمودند - و دور دیگر اراں حا بالعار بگرد قلعه کابل رسیدند - و در پشته سیاه سگ آن شب تشریف داشتند - و علی الصاح از حاب پوستین دوران گشته از نین ماهرو گذشته بده افغانان که مرازیست که او را نانا شیر گوید رسیدند - شیر افگی نمک محرام که دران ولا بکه مرد که حاگیر مشار الیه بود و از قلعه طهر رحصت حاگیر یافته رفته بود - حانی بیگ اورنگ که با او حبت داشت مشار الیه را وسوسه نموده - و مرا کامران هم از کابل مشار الیه فرمان فرستاده و وعده وعید سیار کرده بود شیطان گریان گرفته بکابل آورده بود - و تمن و توع و بقاره مرا کامران او را فریخته ساخته در حمام تردی گاو مست بود - حر آمدن حصرت را از بدحشان ششیده همون زمان از حمام برآمد - و مرا کامران حر ناکرده متوجه حگ حصرت شد - به نارار نانا لولی رسیده بود که از بیدولتی که داشت علم او بچوب نارار حورده شکست - چون بر دیک نانا شش پر بهراولان حصرت رسید - سید علی نام قورچی داشت - شمشیر را

(۱) در ترجمه ارسکی صفحه ۱۳ « شیرتو » .

(۲) ارسکی در ترجمه « ریکک » یا « ریکک » هر دو ذکر کرده .

(۳) در اصل نسخه « فرور آمدند » و در هر جا در این کتاب بخای « فرود » ، « اردام

او را شهادت رسانیدند - و پهلوان علام تونقطار ملتب با شتر که دروارة آهی باو سپرده بودند دروارة وا کرد - مررا را بدرون قلعه درآورد - و آمدن مررا کامران از بکر و گرفتن کابل در اواخر سه ۹۵۳ (۱۰۵۳) و پنجاه و چهار) واقع شد - مررای مذکور چون بارک رسیدد شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا و معظم سلطان تغائی مررا مذکور که قاتل حواحه رشیدی بود مقید ساختند - و فصایل بیگ و مهتر و کله و مهتر و اصل را چشمهای ایشان بیشتر رده کور کردند - و محمد قاسم موحی را که کومک گذاشته بودند او بطرف حاله فرار نمود - چون این خبر از مصموں عرصه داشت مررا و بیگمان و امرا که در کابل بودند بصحت پیوست حضرت همان زمان میر اصغر مشی را طلب فرموده فرمان مررا سلیمان نوشتند که بعیر " قدور که حاگیر مررا هندال واقع است جمیع ولایت بدحشان را تو اردانی فرمودیم - و حالا شما را چون ححانی شده هر محل خاطر اطمینان شود در کابل ملازمت حواهی نمود - و صاحب بدولت و اقبال از قلعه طغر برآمده متوجه کابل شدند - و چند روری در تالیقان بجهت برف و بارندگی توقف فرمودند - و از آنجا متوجه قدور شدند - چند رور در قدور بواسطه مهبانی مررا هندال در باغ میر خسرو شاه توقف نمودند - و عید قربانی آنجا گذرایده متوجه کابل شدند از راه

(۱) در اصل نسخه دست مدور، و در هر مقام دست، یعنی سیر درون کتاب

قلی سلطان مذکور بمشار الیه میل تمام پیدا کردند - و اریں مرل شکار هلم که عارت ار شکار توسقاو^(۱) است و بران بدحشان هلم می گوید شدید - حسین قلی سلطان مهردار این شکار را سرکرده حصرت را ار بالای آب ککچه گذرایدند - و یم شب بود که آن کوه که توسقاو بود رسیدند - صبح بود که سوعی آهو ریر کرد هیچ یک را فرصت تیر انداختن نشد - چنانکه مردم دست درار کرده آهو را ار پا می گرفتند - و تسدی کوه ممرته بود که شرح ستوان کرد - و مده درگاه نایرد هم یک آهو همین نوع گرفته بود - و یکپاس رور ار شکار فارغ شده متوحه قلعه طهر شدند - رور دیگر ار طرف کابل حیر رسایند که مرا کامران ار بکر العار کرده عربین رسیده - و عد الرحمن قصاب و قصابان دیگر ار درون قلعه اتفاق نموده مررای مذکور (را) بنقله بالا کشیدند - راهد بیگ که حاکم عربین بود در همون شب ار ارک فرود آورده مقید ساخته در کابل آورده نشانه تفنگ ساخته - و یک روایت آنکه در عربین شهادت رسایند - چون صبح سارار طاقیه دوران می رسد حیر می یابد که محمد علی تعائی که حاکم کابل بود در حمام تردی گاو است - علیقلی لعلی^(۲) که یکی ار قورچیان مرا بود بدرون حمام درآمده میر مذکور را مع لگی بیرون آورده - و مرا

(۱) سبید ترجمه اکرامه جلد اول صفحه ۳۹۶ نوٹ (۳) °

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۵۸ علی قلی اوعلی درون حمام درآمده محمد علی را

برهه ار حمام درآورده °

اسب سلطان مذکور سیر بر رفته بود - و استحق سلطان سارو در مسک
 درآمده بوده - و پیادهای قلعه چار شریف او را گرفته بودند - من باستم
 که تا کرمک بمشار الیه برسد خلاص می شود - من هم ایان گداز که اسل
 گذشته بودند خود را به پیادهای قلعه رسانیدم - و ملازمین سلطان است
 کشیده او را سوار کردند - من بمشار الیه را گرفته بکنسیر - حضرت
 فرمودند که بر بدر و رحمت - عجب کارهای کرده - و مسو - حضرت
 اریس مقدمات آن بود که سامنر خون او را می آید - دست
 کرم بین و لطف خداوندگار - که شده که دست او سر سار
 علایت و مرحمت و مروت آنحضرت این فایز داد که -

و بعد ازان سخاک و امان و کاه میرود که اولنگ و - - احسان
 که دران بواسطه نور سخاگیر او رحمت فرمود - و امدوار صاحب
 که چون تکامل حوائج آمد فرستد را که عالی در و و - و سوسات
 حوائج فرمود - و اسب و سروا راده رحمت فرمود - و در عن
 مرل مهتر و کیله و سمندر فرمود که سایید که - ان اوقات که ملازم
 سلطان قلی حسین مهردار بود بگوید که چرا - رحمت ما می بانی - ناید
 عرصه داشت که من در رکنان در اردوی حضرت شاه بای حضرت را
 گرفتم - و تا علایت در رکاب طبر قزیرام - و خدمت میر حضرت من کم -
 و این که حضرت حالا مرا تکلیف خدمت می فرماید با امدی تمام دست
 داده - و حضرت جواب او را پسیدید و تحسبها فرمود - و حسین

بدر رفتند - و از پیشکشهای شاه طهباس چتر و اوتاق را که در تحت
 سلیمان همراه اسباب دیگر گدرا نه بودند از قلعه بیرون آورده از پل
 ککچه گدرا نه روی روی حم لکان که از قلعه طهر است باقی بود آنجا
 رها کردند - و حضرت بدولت و اقبال عید رمضان را در همان منزل
 میمون گدرا نه کردند - و یک روزی در همین منزل شیر افگی پسر قوچ بیگ
 مست بدریجانه آمده - و حضرت از عقب چاق او را دیدند - و از مستی
 او حاصر شدند - مهتر و کیله را فرستادند که شراب خوری ترا دایستام
 لارم بیست که مست بدریجانه آئی - چون پسر قوچ بیگ از امرای
 کلان معیری بود ازین سبب درهم شده دولچه (ریلوچه) خود را برداشته متوجه
 منزل خود شد - و تا چند روز بدریجانه بامد - حسین قلی سلطان
 مهرداد که باو جهت تمام داشت بمنزل او رفته بصاحب سیار نموده همراه
 خود بدریجانه آورد - و چون بدگان حضرت از عقب چاق ملاحظه
 نمودند که او بدریجانه آمد آتش جهت او مرمحت نمودند - و حکم فرمودند
 که باشد که می خواهیم که جنگی که در قلعه بدانی قلعه طهر که مرا کامران
 بر سر مرا سلیمان آمده بوده جنگ کرده عرص ما رسیده است حقیقت
 آرا حوالم پرسید - حضرت بمار عصر برآمدند و آنجا که جنگ کرده بودند
 روبروی آن منزل بود فرمودند که تقریر کی که بچه عنوان بوده -
 مشار الیه عرص کرد که اسحاق سلطان قرامت حصر حواحه سلطان با جمعی کثیر
 از بالای آب ککچه گذشته بودند - و در پیش این سنگ حبل نموده -

کرده بحواحه مشار الیه فرمودند که اسباب طبع یار تا بعرا پرد - حواحه
 مذکور اسباب را مهیا ساخته حاضر کردند - میر عبدالحی و حواحه حسین
 مروی و حواحه ایوب (و) ابوالبرکه و میر عبد الله بخشی احس و حجر بیگ
 و عارف بیگ این حمایه که اهل شست بودند مصالح بعرا پاک می کردند -
 و حواحه ایوب نافتح داشت و بخود پاک می کرد - ارو سخی پرسیده
 متوجه بودند - و حواب میداد - و در انشای حکایت کردن گاهی دست
 بفتح خود می رساند - حصرت از راکتی که داشتند بحواحه حلال الدین
 محمود فرمودند که این بخود را از پیش حواحه بردارید و بخود دیگر
 سارید - و خود بدولت محل تشریف بردید و حکم فرمودند که حصه
 خاصه را بدرون فرستند و ما باقی را نامرا تقسیم کنید - بموجب حکم
 عمل نمودند - و شب رمضان همین سال بود که حواحه معظم و کرچه
 حسین ولد مردان بیگ خلودار ناشی شاه اسمعیل حسین که میر آخور ناشی
 سام مرا بود - و از زمانی که نکومک قندهار تعین کرده بودند تا عایت
 در ملازمت بود - و برادر کلان او که حمزه بیگ نام داشت بطریق
 مصاحبت همراه حسین قلی سلطان خان مهربار بود - و میر محمد قره کور
 بحواحه مذکور اتفاق نموده بحاثه حواحه رشیدی در آمده و در سر طعام
 مشار الیه را بصر شمشیر آن دیا فرستادند - و درین مجلس حواحه اسیا
 و حواحه قاسم بیوتات و حواحه ابوالقاسم مشهدی و اسد مشرف و حمی
 دیگر حاضر بودند - و در همان شب این حمایه فرار نمودند - بحال کامل

شهرت کرد - و مرا همدال که در رستخ که پیش لشکر بود
 راحت نموده سر پل یسر که حدق قلعه طهر است رسیده بود که
 رفتند - بانوس که قلعه تالیقان را داشت و بعضی امرای که برگشتند - بار رستخ
 را بایشان سپرده بودند انداخته باندراپ جمع شده بودند و امرای
 مرا سلیمان که هر جا گریخته بودند سر برداشتند - چون رودی
 خبر صحت بدگانِ حصرت همه رسید بار هر جانب فرار نمودند -
 و بانوس و آن جماعه که جمع شده بودند بدرگاه آمدند - و قرچه خان
 و حسین قلی سلطان مهردار درین ورطه کمال دولتخواهی متقدم
 رسا شدند - مرا عسکری را در سد نگاه داشته بودند - و از همین مرل
 فصایل بیگ برادر معم بیگ را بکومک کابل تعین نمودند - و ملا بایرید
 طیب که معلم مرا حلال الدین محمد اکبر بود در لشکر بدخشان
 همراه بود - و درین بیماریِ حصرت خدمتگاری بسیار بجا آورد - و بنی
 فاطمه که اردو بیگنی محل بود او نیز در خدمتگاری تقصیر نمود - چون
 حصرت را بقدر قوتی شد در محقه درآمد - متوجه قلعه طهر شده برول
 فرمودند - و مراح مارک ایشان صحت تمام یافت *

در عین رستخ بخت صحت داشتن حصرت - حلال الدین محمود
 اوسه که میر بیوتات بود حانه کانی^(۱) ترتیب داده - و حصرت ساعت خوش

(۱) برای معنی بسید ترجمه اکبرنامه از بیروح جلد اول صفحه ۴۹۶ نوت (۲) *

داشتند - و خسرو^(۱) پادشاه که قاسم چنگی علام او بود و از شاه طهماسب گریخته آمده بود - طاهرا که در مجلسی حضرت شاه را باسرا گفته بوده - و قریب بده دوارده قورچی بود که در ملارمت حضرت شاه دعوی شمشیر کرده بودند - و حضرت شاه ایشان را ملارمت حضرت فرستاده بودند که در ملارمت ایشان که تردد نماید - حقیقت را ایشان حضرت شاه بویسد - و اراک حمله جعفر بیگ و حسین بیگ و توغان بیگ این سه کس در بازار کشم خسرو مدکور را در ته شمشیر کشتند - و چند روری آن سه کس را حضرت بد کردند - و بعد از چند رور حسین قلی سلطان مهردار گناه ایشان را التماس نمود - و حضرت جهت ملاحظه خاطر حضرت شاه از گناه ایشان درگذشتند - و نور چنگی که تولک قورچی از قاسم چنگی بوده است خسرو پادشاه بود .

و بعد اراک کگش چنین شد که بدولت و اقال قشلاق در قلعه طهر کسد - حکم شد که سپاهیان را آنچه از غله و غیره درکار باشد سامان نماید و مرلها ترتیب دهد - و بعد از چند رور دیگر بدگان حضرت بدولت متوجه قلعه طهر شدند - باین قلعه طهر و کشم شاح دان نام موضعیست چون آنجا رسیدند مراج مارک حضرت را تعیری شد - و اریس سب دران مرل دو ماه توقف نمودند - و یکجا را بیماری گدراندند - چنانکه از تکسر ایشان مقدمات دیگر

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۵۳ خسرو نامی از ملارمان شاه طهماسب .

بدره حوست درآمدند - و چند روز درپیش ماهای حوست صحت
 داشتند - و شکار مرغانی و کک و ماهی آن سر درها کرده متوجه
 ورسک شدند - چون ورسک رسیدند شکار کجشک دام نمودند - و شکار
 کجشک دام ناین نوع است درمیان دره دیواری کرده اند و در پهلوهای
 کوه که در برابر دیوار است دو کس دوتها بدست گرفته ایستاده می باشد -
 یکی درین کوه و یکی دران کوه - و دران طرف دیوار که کجشک می آید
 حای قرار داد ست - چون کجشک ناآخا می رسد دو کس که در کوه
 ایستاده اند دوپته (ته) می گردانند و آن چند کس که درین طرف دیوار مطرب
 گرفته شسته اند - چون دوپته (ته) گردانند ایشان را دیدند بیک مرتبه
 بر سر دیوار مطرب میاندازد و از حیل یک هزار و دو هزار باشد
 اندکی در می رود - و دیگر کجشکها بمطرب در می آید - و بایرید بیات
 دران زمان ملازم حسین قلی سلطان خان مهرداد بود - و حصرت طلب
 طعام فرمودند - دیگقرون و رکیب پیش رفته بود - و راه کنار دریا که
 اردو می رفت نوعی تگ بود که تواچیان دیگقرون و رکیب را نتوانستند
 آورد - و بایرید بعرض رساید که کباب کک و بوده و مرغای در رکیب
 سلطان طیار است - حصرت فرمودند که بیار - بعد از تناول نمودن سر و پای
 هم بایرید عنایت فرمودند - و بعد از آن متوجه فرحار شده رول فرمودند -
 و از میوه های آنجا تناول فرموده - روز دیگر در کلاوکان رول فرمودند -
 و روز دیگر نکشم تشریف بردند - و سه چهار ماه در کشم تشریف

و مرزا سلیمان^(۱) قریب به بیست هزار کس از سپاهی و ایماق و غیره جمع ساخته به تیرگران که از موضعهای اندراست فرود آمده صف راست کرد - و لشکر حصرت پیر قریب به پنج شش هزار کس بود صف آراستند - هور حصرت بدولت سوار نشده بودند که حاجی محمد سلطان مانا قشقه و بعضی دیگر از سلاطین و امرا و یکه خوانان که سردار هراول بودند متوجه یسلِ مرزا گشته - در اندک زمانی لشکر مرزا را درهم شکستند - و مرزا با معدودی چند از راه ناری^(۲) و اشکمش و تالیقان متوجه سر درهای بدحشاں شدند - و مرزا سیگ برلاس که حاکم عوری بود و چند دیگر مثل ماوس^(۳) سلطان از سلاطین قراق و از امرای مرزا سلیمان و محمد قلی برلاس هم درین منزل حصرت را ملارمت نموده بعایات پادشاهانه سرافراز گشتند - لشکریان ایماق را اسپ و یراق گرفته تصدقِ حصرت گذاشته - هیچ یک را نکشتند - و نایرید بیات یک قطار اشتر مایه مع اسباب الحیه کرده نکابل فرستاد - و از ملارمان حصرت میرک حکیه را تیری رسید از دارالسا بدارالقا شتافت - و بعد از دو روز حصرت از کوتل مشاشان

(۱) بسید اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۵۱ رای واعیات این جنگ ۰

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۵۲ «میرزا سلیمان را پای ثبات رحا بماند - و از

راه ناری و اشکمش متوجه بگی حوست شد» ۰

(۳) در اکبرنامه «اوس سلطان که از بژاد سلاطین مولسان بود» ۰

سواران می‌دهند - و در میان میدان چوب قق - و در یک رخ
 حوب تالاری ساخته - و در درون تالار دو صورت دیگر دران
 حاب حوص در پیش منقلی دارند - یکی مرع کاب می‌کند - و در عقب
 تالار چهار صورت ایستاده و دو صورت نشسته - و در بالای محارحه -
 در دور نام طره مداحلی - و در درون حوص نارنجی - و در یک
 حشاحاص سواری کشیده - و دیگر از هرمدان نادر مولانا خر صفای
 است که حشاحاص را ست و پنج سوراخ کرده - و نادره کار بی‌دل
 استاد ویس زرکش - سیم و طلا را نوعی ساخته که بیست
 و پنج سیم را ملا خر در سوراخهای خشخاش کشیده - این چند
 چیز از هرهای این حمله فرستاده شد - و یکسر پنج؟ صفحه از
 کارهای رنگیاست فرستاده شد - و یک صفحه تصویر قلم سیاهی از کار
 فصایل مآب نادر العصر مولانا دوست مصور که سست قدم ملازمت
 دارد - و در تصویر مانی* رمان - و در تذهیب نادره دوران - و در
 خط بری و تحریر نی‌شه و بطیر است فرستاده شد - و یک صفحه
 از کارهای میر سید علی مذکور - و یک صفحه از کارهای مولانا
 عد الصمد که روز نورور ساخته - و یک صفحه تصویر کار
 مولانا درویش محمد - و یک صفحه کار مولانا یوسف فرستاده شد -
 اِنْشَاءَ اللَّهِ تَعَالَى بعد ازین هزار کارهای هرمدان و هرهای بیدلان
 فرستاده خواهد شد .

مصّف این مختصر است دادند - و کاتب آن مسوده را بحس درین مختصر
 نقل کرده برین موح جمعی از بی بدلان و هرمندان دوران که در
 عراق و حراسان خدمت رسیده بودند و بالطف بیکران سرافراری یافته
 در شهر شوال سه ۹۵۹ (به صد و پنجاه و نه) ملارمت آمدند -
 و اکنون بانواع نوارشها سرافرار شدند و دایم الاوقات بمر محالست
 از اقران و امثال امتیاز تمام دارند - اراحمه سیادت مآب فصیلت
 ایاب نادر العصری میر سید علی مصّور است و در تصویر بطیر دارند -
 و در یک میدان چوگان باری ساخته و دو سوار برو ایستاده و در
 یکسر یک سوار حولان کرده می آید و بر یک سر سوار دیگر ایستاده
 و پیاده چوگانی بدست او میدهد - و بر هر سر برخ دو میل چوگان^(۱)
 باری و بر هر گوشه برخ این بیت را نوشته -

دروں دانه صد حرمن آمد جهانی در دل یک ارزن آمد

و در پایان العبد سید علی فی شهر رحب سه ۹۵۹ هـ

دیگر فصایل مآب فرید الدهر مولانا عبد الصمد مصّور شیرین
 قلم است که گوی سقت از اقران برده - در یک بخی
 میدان وسیعی ساخته که جمعی چوگان باری می کسد - دو میل در
 یک طرف و دو میل دیگر در یک طرف - و هفت سوار چوگان
 باری می کسد - و سر پیاده در حلو سواران که چوگان بدست

(۱) در اصل سعه دو بر سر هر برخ دو میل چوگان هـ

و سق بخواند - و آخر بمشار الیه بموجب قرار داد عمل فرمودند -
و حکیم مشار الیه در سلک سپاهیان درآمدہ در ہند بھاگیر حوب
سرفراز گشت - و پیش از لشکر بلخ میر عبد الکرم جہری کہ از صعت
کیما ہم وقوفی داشت و ملا رح علی کہ او ہم از محوم صاحب وقوف (بود)
تکامل آمدہ در لشکر بلخ در رکاب بودند - و چون در مجلس در باب
فتح ماوراءالنہر بعضی سخنان بلند گفتہ بودند و در ثانی الحال برعکس
ظاہر شد - بعد از مراجعت بلخ ملا رح علی ظاہر نشد کہ کجا رفت - میر
عبد الکرم در بدخشان چند وقتی در ملازمت حرم بیگم حرم
مرزا سلیمان بود - و آن حا ہم بعضی سخنان خلاف گفتہ بودہ و آخر
ظاہر شد کہ حرم بیگم - مشار الیہ را ستہ در آب ککچہ انداختہ - چون
خود را سید می گفت و این حا و آن حا دروغ گفتہ بود و دروغ گو
دشمن خدا ست حرم بیگم بر مصمون این بیت عمل نمودہ -

تو نکوئی کن و در آب انداز

و میر سید علی و ملا عبد الصمد شیریں قلم و خرم محلد کاری و صنعتی
کہ دران ایام کردہ بودند بطر کیما اثر در آوردند - و حضرت چون
غایبانه سواب رشید حان پادشاہ قاشغر خصوصیت داشتند لایق دیدند
کہ آنچه آجماعت بطر اشرف درآورده بودند رشید حان مذکور فرسند -
و کتابتی کہ بحان مذکور نوشته مع اسباب از کابل فرستادہ بودند - ملا
عبد الصمد شیریں قلم در لاهور در تاریخ بہ صد و بود و بہ نہ نایرید کہ

جماعت را نکابل بیارد - و بعد آن ملا محمود شیروانی که آمدن او را نکابل اقبال نکردند سب آنکه از علم ریاضی که حصرت را درکار بود او را وقوف چندان بود - و در قندهار مانده نوکر بیرم خان شد - و میر سید علی و ملا عد الصمد و ملا خیر مخلص بعد از مراجعت لشکر بلخ چهل روز گذشته بود که مع حواحه حلال الدین محمود نکابل آمده بپانوس سرافرار شدید و انواع عیایات همگان متار گشتند - و آن زمان در میان مصوران سرآمده ملا دوست بود که بجهت شراب که شاه توبه کرد خود را نتواست گذراند - بی رحصت ملا رمت مررا کامران آمده بود - و آهائی که درکار وقوفی داشتند ملا دوست را قرار داده بودند که کوه و درخت به از^(۱) مانی کشید - وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ - و ملا خیر مخلص بعد صفت صفائی که خوب میداست برنجی را صورت سواری کده بود طبل ناری در پیش رین و جانوری در دست سوار و حشاش را بیست و پنج سوراخ کرده بود و از همه سیم^(۱) گذرانده بود که مردم در محل تماشا سیمها را مشخص می شمردند - و در هم امسال فرمان عالی شان باسم شیخ ابو القاسم استرانادی که علم ریاضی را خوب می داست صادر شده بود - ملا عد الصمد و این جماعه بچند روز مع برادر خود که او از حکمت وقوفی داشت بپانوس سرافرار شد - و حصرت تعظیم شیخ ابو القاسم هم بخا آوردند بجهت این که قرار داده بودند که شاگرد او شوند -

(۱) در اصل سح کرم حورده است .

شمشیر برید - هرچه ایشان بویسد شمشیر هر یک شما را سفارش ایشان معلوم خواهد شد - و قورچیان یک روز پیشتر از آن که حاجی محمد کوکی هراولان مرا سلیمان در اندراب حگ کند - سرکرده این قورچیان حواجه معظم تعائی میرزا حلال الدین محمد اکبر بود - هراولان میرزا سلیمان چند مرتبه جنگهای مردانه کردند - و بعضیها رنجی شدند - بعد از گرفتن مدحشان قورچیان را در قلعه طهر حصرت - محصرت شاه سفارش نموده رحصت فرمودند و ولد بیگ را از مواضع استالاف که در بالا گذشته مشارالیه بعد از آن که اسپ بدو سپرد باعامات پادشاهانه سرافرار شده رحصت یافت *

در حین رحصت دو فرمان مشارالیه سپردند - یکی میر سید علی و ملا عبد الصمد مصور را طلب فرموده بودند - و یکی دیگر باسم ملا قطب الدین پدر قاضی علی بخشی صادر شده بود - مشارالیه بجهت ضروریات که داشته نتوانست که احرام ملا رمت بدد - و میر سید علی و ملا عبد الصمد چون بر مصموں فرمان سرافرار شدند در رور بلکه در ساعت متوجه پانوس گشتند - و ملا محمد شیروانی و ملا خضر محمد پیر نایشان همراه شد - و چون قندهار رسید عرصه داشت ایشان در کابل بنایه سریر اعلی رسید - و حواجه حلال الدین محمود اوهمی که او را در آن وقت از میر سامانی برآورده تربیت نموده بخشی بیگی ساخته بودند - و جمعیت خوب داشت - و راه قندهار محاطره بود نارای مشارالیه را تعیین فرمودند که این

رستم و مستی فراق را به پیش دولتحاه آوردند - و بخت این گناه
 و تقصیرات که در همد کرده بودند حصرت از پیش حانه برآمده تیری
 شاه رستم انداختند و فرمودند که هر که مرا دوست می دارد برید -
 حواجه معطم و حسین قلی سلطان مهردار که نزدیک بودند در ته
 شمشیر گرفتند - و مستی فراق را حکم شد که در ته پای فیل
 مرا یادگار براندارد - او فریاد کرد که در بعل من کلام الله است
 بگیرد - حصرت فرمود که به بید که راست می گوید - چون دست
 در بعل او کردند کلام الله ظاهر شد و به رکت کلام الله او از کشتن
 خلاص شد - و بعد از فتح همد قصر دیوانه مشار الیه را در بداؤن
 کشت - و بعد از آن حصرت از حواجه ریواس کوچ کرده در قرا ناع
 فرود آمدند - و از آن جا کنار آب قورند فرود آمده - صیادان آب ماران
 جمع شده شکار ماهی فرمودند - و از آنجا کوچ کرده از کوتل همدو کوه
 از راه بو در اندراب چار ناع علیقلی اندرانی رول فرمودند - و در
 محل گذشتن کوتل بقدری رسوس شد اما بحیر گذشت - و در هم امسال
 ولد بیگ قورچی تکلو اسپ و سراپا از برای حصرت از پیش حصرت شاه
 آورده بود - و سراپا را در ناع مواضع استالف که یکی از دیهای کوه دامن
 از کابل است حصرت بدولت پوشیدند - و دلو قاسم برادر ولد بیگ
 مذکور با چند قورچی مثل جعفر بیگ و حسن بیگ و توغان بیگ و غیره
 در پیش حصرت شاه دعوی شمشیر کرده بودند - و حصرت شاه آنها را
 بولد بیگ سپرد و فرموده بودند که بروید پیش برادر من همایون نادشاه

حواحه کلان بیگ و حسین قلی سلطان مهرداد و خوجه ایوب و نالتو بیگ بودند - نیم شب گذشته بود که بدگان حضرت بخت طهارت رحاستند - و پای مارک ایشان درهم پیچید و پشت بایوان داده ساعتی ایستادند - و حواحه حلال الدین محمود میر سامان بود عرصه داشت کرد که حیف باشد که مثل شما پادشاهی لطیف چیری بخورد که در رنگ اطفال پای درهم پیچد - حضرت فرمودند که رحمت باد - دیگر بخواهم خورد - دیگر در مجلس به شستند - و صاحب عملا عد الباقی و میر برکه اعتراض فرستادند که این سخن که حلال الدین محمود بما عرص کرد از شما لایق بود - و اراں تاریخ چندانکه حیات بود مکینی که شش داشت هرگز بخوردند - و حلق و انصاف بدگان حضرت را از بصیحت حواحه حلال الدین می توان فهمید که تا چه مرتبه بوده است - آخر الامر چون معلوم شد که مرا سلیمان هیچ وجه بپایوس حضرت بخواهد آمد بدگان حضرت در حورای^(۱) همین سال متوجه بدحشان شدند - از کابل برآمده در حواحه ریواس رول فرمودند - رور دیگر حضرت حواحه حان محمود در همین مرل تشریف آوردند و فاتحه خواندند - حضرت را رحمت بدحشان کردند - و شاه رستم لگ و شاه بداع و مستی فراق که رفت بدحشان اتفاق کرده بودند - شاه بداع را یکتا پنهان ساختند - و شاه

(۱) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۵ : حضرت جامانی اوایل (۹۵۳) هجری و پنجاه

و سه عاں عرمت هوب بدحشان معطف فرمودند ، و

بطور پادشاهی می آید و در یک گناه که آن بود در کرب و یا
 شاه حسین شما گناه و رسالت که اگر شما محبت کرده باشید
 بروید و ایشان را بگویند و بگویند شما مدغم و ...
 غفلت این معنی را قبول کردند و ما محبت می شدیم که ...
 عراق رفته است و کسان کشنده کرمک ...
 امثال این گناهان و شش و ... آخر و آخر که میرا را ...
 وجه نمی توان گذاشت ... علی بن ابی طالب که ...
 میرا را نکشد ... محمد علی گشت ...
 مرا یادگار ناصر را چون می کشم ...
 قاسم^(۱) موحی سرآمد ...
 مرا را کشت ... و در برابر دروازه ...
 مرا را ... خاک کرد ...
 نگورخانه ناصر مرا برد ...

یک شبی بدگان حضرت ماحمی در ایوان ارمیاع ...
 فرمودند ... و هم مجلس خواسته ...
 عبد الباقی صدر و فرجه خان و متصاحب بیک و منار بیک ...

(۱) ارک در رجه انگلی و موحی و ...

(۲) در اصل سعه و در برابر دروازه ای بزرگ طوف کمال ...

(۳) در اصل سعه و موحی و ...

• بیت •

سلطان چعتی بود گلِ گلش حوی
 ماگه احلش سوی حان راه بمون شد
 در موسم گل عرم سمر کرد اربن ناع
 دل عچه صمت در عم او عرقه بخون شد
 تاریخ وی ار بلبل ماتم رده حستم
 در ناله شد و گمت گل ار ناع پروں شد

چون چند مرتبه نواب مرزا سلیمان که در ندحشان بود فرامین فرستادند که آمده حصرت را در کابل ملارمت کند - و او هر بار بوعده و وعید میگدرانده ملارمت بیامده بود نکسگش شاه قاسم تعائی خود و مطهر کوکه مرزا عسکری - که هر دو فرار نموده بودند و بمررای مذکور گفته بودند که بمجرد رفتن نکابل تعیر ندحشان خواهد داد و شما را مقید خواهد کرد •

فصل دوم

در آخر سه نه صد و پنجاه و سه بود که بدگان حصرت قریب سی گاه بمرزا یادگار ناصر نوشتند - ار حمله گسهااں یکی این بود که در فتح قلعه چمپایر بحریه درآمده بودیم و حکم کرده بودیم که کسی بیحکم بدرین حابه بیاید و شما بی حکم آمده ار نکاولی که نما آش حاصه آورده کوریش فرستادند - ما ار هر حس حریه در خوانی گذاشته شما آش فرستادیم - و شما همت نموده یک مطهری ار آنجا برداشتید و خوان را تمام به نکاول دادید - و این نظر

و اقبال در ایوان ارته ناع برول فرمودند - و بعد اراں حکم شد که
 امرا چار ناع را آئین بندد - و بیگان و عوراتِ امرا ارته ناع را
 تا چهل رور آئین بندی برداشت - و در همین آئین بندی حضرت مریم مکان
 مع اورق و مررا یادگار ناصر ار قدهار تشریف آوردند - سب این
 آئین بندی محص ار رای حتة^(۱) سوری شاهراده عالمیان حلال الدین
 محمد اکبر مررا بود - و دران ولا مررای مدکور چهار ساله بودند و پنج
 ساله نشده بودند - و بعد ار چند رور متوحه سیر حواجه ریگ روان
 شدید - و در بالا دو کس دو کس را کشتی می انداختند و حود
 بدولت نامام قلی قورچی کشتی گرفتند - و مررا همدال و مررا یادگار ناصر
 هم یکدیگر کشتی گرفتند - و امرا و سلاطین همه دو کس دو کس کشتی
 گرفتند - و اراں حا بدولت سیر ارعوان رار بحواجه سیاران رفتند -
 و آئین بندی در اوایل نه صد و پنجاه و سه بود که چغتای سلطان که
 یکی ار سلاطین معل بود و در کال حس و لطافت - و حضرت را
 باو تعلق خاطر بود - و مررا همدال و مررا یادگار ناصر اظهار رقابت
 می نمودند - و ار کال لطافتی که داشت همه کس را توحه قلی بمشارالیه
 بود - در فصل گل ار دارالصاء مدارالقاء رحلت نمود - و مررایان
 و جمیع امرا در تکسین و تابوت او حاضر بودند - و میر امانی معیجه
 جهت او تاریخ گفته - این است -

حضرت بدولت و اقبال در درون قلعه کابل برول فرمودند - و بعد ازان
 شهادة عالمیان حلال الدین محمد اکبر مرزا را انکها ملازمت آن حضرت
 رسانیدند - و همشیرها و بیگمان و هرکس ازان حماعت که سست بدگی
 آنحضرت داشت پاپوس سرافرار شدند - رور دیگر در حرگاه دیوانخانه
 مرزا کامران که در ارک برپا کرده بودند قرار گرفتند - امرای مرزا که
 دی رور ملازمت سرافرار گشته بودند و حواین که در رکاب همایون
 بودند و جمعی دیگر از امرای مرزا کامران که ملازمت مشرف شده بودند
 امروز آمده پاپوس حضرت سرافرار شدند - و بانواع التفات و عیایات
 پادشاهانه بمبار گشتند - باقی رستان را در ارک بصحت گذرایدند - و بعد
 از فتح کابل ده رور بلکه یک هفته شده بود که موید بیگ دولدی در
 حویلی رح قاسم برلاس از دارالصاء بدارالبقاء رحلت نمود - و جمیع
 سپاهی و رعیت متفق اللط گشتند که بمقام تمام از درخانه همایون
 پادشاه بر طرف شد - و حالا همد رودی مسخر خواهد شد - و همد که از
 دست رفته بمقام مشار الیه رفته و بمقام مرایان - و در حی که خود را
 از قلعه قندهار انداخته پاپوس مشرف شدم ده هزار ترکان که بکومک
 آمده بودند همه متفق اللط گشتند که شیطانی که در میان مردم عالم
 می گوید موید بیگ بوده است - امید که مکیر و نکیر بحلاف
 سخنان مردم عالم - آشنائی کرده باشد :

و اول هار اسباب کارهاها نارته ناع فرستادند - و اهل
 حرم بر بدین ترتیب متوجه ناعهای خود شدند - و حضرت بدولت

و التماسات که مررا کامران کرده بود معرض رساییدند - هیچ یک بدرجۀ قبول یفتاد - و حواحبها برگشته بملازمت مررا کامران رفتند - و لشکرها از هردو طرف معطل بود که شاید صلح شود - و حصرت بدولت نشسته بودند و انتظار حواب حواحبها می بردند - باز دیگر که حواحبها بملازمت حصرت مشرف شدند و حکم که حصرت عمررا کرده بودند بخود قرار بداده و التماس که مجدداً مررا کامران بموده حصرت قبول نموده بودند - و قرار یافت که این مرتبه حواحبها بروند اگر مررا حکم قبول نکند دیگر بیایند - آخر الامر چون محصرت رسید که آنچه حصرت بحواحبها فرموده بودند مررا قبول نکردند - حصرت بدولت سوار شده متوجه لشکر مررا شدند - چون لشکر مررا از صلح مایوس گشتند همان رماں فوج فوج متوجه پابوس حصرت شدند - از نماز عصر تا نماز شام - غیر از لیل آفتابوچی ازین پنجهزار کس که مررا داشتند هیچکس همراهی نکرد - و چون شام شد مررا فرار را عیست شمرده باز کابل درآمده مررا ابراهیم ولد خود را همراه گرفته از راه بیی حصار متوجه عربین شد - و از آنجا به نگر رفتند - چون حصار محصرت رسید بانوس را طلبیده حکم فرمودند که تو در شهر برو و مادی کن که سپاهی وعیره دست انداز نکند - و این فتح در دهم رماص آخر سه^(۱) ۹۳۲ واقع شد - و نماز حقیق بود که

(۱) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۴۳ ارقام نامه که در شب سیزدهم آذر ماه حلال

موافق شب چهار شه دوازدهم شهر رماص (۹۵۲) هجری و نجاه و دو باید آسمان فتح کابل

(که مقدمه فتوحات آن اداره است) روی داده .

عقب قراولان رسیده - نابوس فریاد کرد که چه مردم آید و کجا میروید -
 حواب دادند که مردم حصرت همایون بادشاهیم و بر سر میر را می رویم -
 نابوس در حواب گفت رحصت می شود که من ملارمت حصرت مشرف
 شوم - ایشان گفتند چرا نه - از آمدن نابوس همه را یقین شد که گرفتن
 کابل میسر شد - و نابوس همان رمان در تنگی حواجه سته پناوس حصرت
 مشرف شد و سرافرار گشت - دلداداری یافت - مرا همدال را
 ملارمت نمود *

چون حصرت نمار اشراق را نا تمام رسانیدند نابوس بموقف
 عرص رسانید که وقت توقف بیست بدولت سوار باید شد - حصرت
 اسپ طلیده سوار شدند و اردو را حکم کوچ شد - چون حیدر سلطان
 شیبانی در یورت شیخ علی فوت شده بود علیقلی و بهادر پسران
 مشار الیه هور از تعزیت ربیامده بودند - و علیقلی دران وقت سرچی
 بود و بهادر پرواچی - حصرت در محل سوار شدن ایشان را طلیده
 عنایت پادشاهانه فرموده از تعزیت بر آوردند - و لشکر بعد از قراول
 و هراول در یسل درآمده متوجه کابل شدند - و در لشکر حصرت تب سیک
 (تب سیک) بسیار بود و اکثری بر شتر سوار بودند - چون ردیک موضع
 قرعه رسیدند فاصله میان لشکر حصرت و مرا کامران به نیم گروه بیش
 بود که حصرت حان محمود و حواجه عند الحق و حواجه دوست حاوید
 و جمیع حواجه ها که دران وقت در کابل بودند ملارمت حصرت آمده

ار امرای چند بیاید از حیون او گذشتم اما از مال او خواهر گذشت -
 و حیل مذکور التماس گناه فاسد سلس میر آتش بر آورده - و او من ممان
 آمیر صادر شد - و سید عباس از ولایت حصار شاهان و - و در ولایت
 میر عرص میرا کامران بود - و از امرای میر میرا بود - و میر میرا
 عایت آمیر صادر شده بود - این سه فرمانده همه همگی آورده بود -
 که در بالا ذکر کرده شده - و نکاس شب بود که شاه سی سات که
 به مانوس جهت تمام داشت مسار اله را تفت آورده (۱) فرمان که عند اله
 آورده بود - سید عباس و فاسد سلس - در حصار بیرون یک حصار
 شدند - و مقصود فرامین که اسم اشان مسار شده بود - مقصد
 و بخود قرار داد و اتفاق بود که - در وقت حصرت و برور - حیون
 صاحب فراولی ویت مانوس بگ - و حصرت از سکی حواصه سه
 در یواحی ارفندی فرود آمده بودند - و مانوس علی تشاح با حمت
 خود و شاه ردی بیات و بدف - رگاه بایرد - دران حمت همراه بود -
 چون بموضع دوری که دران ولایت حاکمیر فرمان فراول و - رسیدند وقت
 طلوع آفتاب بود که فراولان حصرت پیدا شدند - و حمی - بگر فراولان
 لشکر حصرت مثل الع ورا و شیر افک ولد قوج بگ و حاجی
 محمد سلطان مانا قشقه و فصائل بگ برادر و اب مسم بگ ولد
 میرم بگ اندکان و سید برکه و حمی دیگر از حواین و سلاطین از

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۳۳ و سکی حواصه سه .

هراهم سقا نام هاده - صاحب دیوان است - و آن دیوان مقبول خاص و عام است - و دیوان فارسی شاه قاسم انوار و دیوان ترکی شاه سیمی را تنوع نموده متوجه ترکستان شد - آصوبه را ازو گرفته مررا حصر حان هراهم داده بودند که محافظت راه قندهار و عربی نماید - مشار الیه عورید و صحاک و نامیان که آن هم ولایت کابل است عوض داده بودند - چون در حلکه دوری ملارمت مررا کامران مشرف شد فرمودند که در رفتن قورید آن مقدار توقف نمائید که تا مهم لشکر صورت یابد بعد ازان خواهی رفت - و سده درگاه دران وقت ملارم کسی بود - در ملارمت برادر سقا می بود - درین لشکر همراه بود - و رور دیگر عند الله نام حانه راد حیل یگ آمده بیر فرمان حصرت که از یورت شیخ علی نوشته بودند همراه داشت *

در حیی که خبر حصرت شهرت کرد که از قندهار بدولت متوجه کابل شده اند حسن دوله سلطان ملقب باق سلطان قرات حصر حواجه سلطان که داماد حصرت فردوس مکانی بود و مررا کامران داماد خود ساخته ولایت عربین را ناو عایت فرموده بودند و حیل یگ برادر ناوس را اتالیق مشار الیه ساخته - چون بحیل یگ خبر تشریف آوردن حصرت در یورت شیخ علی رسیده - از عربین فرار نموده خود را ملارمت حصرت رسانید - و گاه ناوس را التماس نمود - حصرت فرمودند که اگر پیش از امرای مررا بیاید حو و مال او را بخشیدم - و اگر بعد

حس علی ایشک آعه محصرت سمارش مهتر رفیق طوسکمی
 سلطان محمد قراول ملقب کرده بودند و یکی دیوان شلقدار
 بنقی ار خدمتگاران ردیک مهتر هریه آندار
 سلطان محمد کان لعل شاه بود بایرید کونانی
 مهر محمد قراکور سمدر ایرج
 ملا اسد مشرف شاه ولی نکاول ترسون رلاس
 مهتر واصل حواجه عبدالمجید مشرف شاه قلی مرزا عسکری
 مهتر وکیل باورچیخانه که در بیگ محمد آحجی تحویلدار
 سید عارف توشکچی هندوستان محمد قلی آحجی
 مهتر سکهای که بخطاب آصف حانی سرورار علام علی شش انگشت
 فرهاد حانی سرورار گشت سسل میر هرا ر که
 شد کومش خطاب صعدر حان
 مهتر ایس حریه دار کوچک سرورار شد
 مهتر ساکه رکادار اشرف ملقچی؟ مهتر آتش
 مهتر چولی فراش که محب سرتاهی پهلوان محب حب عسس
 در رنگان در مجلس مهتر نانا حان فراش قددهار
 اول حصرت شاه مهتر جوهر آفتاویچی حواجه عبر
 حمی دیگر ار بیگجه و یکه جوانان قریب بدو هرا ر کس در ملارمت
 بودند

چند رور نقدہار رسیدد - و امرای مررا کگش دادد کہ قندہار را		
ار بیرم خان نگیرد - مررای مدکور باین راصی شد - و مررایان و امررا		
کہ در محل رواں شدنِ کامل در ملازمت بودند بموجب تفصیل دیل -		
مررا ہمدال	شاہ قلی بیگ قرات	محمد علی میر حاکا کہ
مررا الع	نارنجی سلطان	بخشی بود
مررا عسکری	حیدر محمد آحتہ بیگی	ساقی طوق بیگی
حواحہ معطم	مقصود بیگ آحتہ بیگی	شیخ ہلول چولی
قاسم حسین سلطان شیان	ولدریں الدین سلطان	نطر شیخ چولی
شیر افگ و لد قوج بیگ	شاملو	مررا قلی چولی
موید بیگ دولدی	ملا عبد الباقی صدر	شام بیگ و لد نانا بیگ
فصایل بیگ	ترکستانی	حلایر
اسمعیل بیگ	میر نور الدین محمد ترخان	سلیمان قلی و لد شیخ علی
میر سید رکہ	قاصی حامد قاصی اردو	حلایر
عاقل سلطان	حواحہ حلال محمود اوہی	تولک قوچی
حیدر سلطان شیان	چعتائی؟ اورنک	عطا بیگ برادر مشار الیہ
علیقلی و ہادر فرردان	اراہیم ایشک آعا	درویش محمد حلح حاکم
مشار الیہ	محمد قاسم موجی میر بخشی	قلعہ بست
حسین قلی سلطان برادر	حواحہ رشیدی دیوان	علی دوست یساوول و لد
احمد سلطان شاملو	نانا دوست بخشی	حس علی گُرد

خواهد بود - و عهد و شرط و خصوصیت هماغست که در محل ملاقات قرار یافته - و بعد اراں همدال مررا و الع مررا و جمیع حواین و سلاطین جمعیت نموده بدر قلعه قندهار رفتند - و امرای قزلش چون کومک بودند و حکم داشتند که مردم حصرت راع کسد از طرف دیگر از قلعه برآمده رفتند و متوجه اردوی شاه شدند - و از امرای کومک چندی که برصای خود بطریق ملازمت بپاپوس سرورار گشتند حسین قلی مررا شاملو برادر احمد سلطان حاکم سیستان بود که در همان مجلس حصرت - مشار الیه را مهرداد ساختند - و شاه قلی نارنجی و مقصود مررا آخته بیگی شاملو پسر رین الدین سلطان - و بدگان حصرت بدولت و اقبال در ارک قندهار برول فرمودند - و این فتح در سه ۹۴۱^(۱) بود - و بعد از چند روز قندهار را سواب بیرم خان بهارلو عایت فرمودند - و قلات و نواحی را سواب قاسم حسین خان شیبانی عایت کردند - و رهین داور و آن حدود را قل اریں مررا الع که از مررا کامران از کابل گریخته آمده بود عایت فرموده بودند - و اورق و سببی را بحصرت مریم مکانی سیرده در قندهار گذاشتند - و خود بدولت و اقبال با جمیع لشکر نصرت مآثر متوجه کابل شد - و معم بیگ در بدخشان بود مررا یادگار ناصر همراه شد - بعد از

(۱) در اصل سده در همدسه سه ۹۴۱ داده اما این صحیح نیست در سه همد و پنجاه و دو

قندهار فتح شد و بعد قندهار تشریف نکابل برد و در دوازدهم ماه رمضان همد و پنجاه و دو فتح کابل روی داد - بسید اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۴۳ و ایضا تاریخ شاهی برای واقعات

چند روری آسوده شود و از سپاهی بر نمی نگرند و همراهی شود
چند روری توقف نمودند - و مررا همدال هیچ چیزی متنبه نباشد - کوچ
بر کوچ متوجه قندهار شدند - چون مررا الع و آن جماعه از راه گردیر متوجه
قندهار شده بودند - در اندک زمان ملارمت مشرف گردیدند و معایات
و التفات خسروانه سر فرار گشتند - و ولایت رمین داور را مررا الع
عیات فرمودند - و مررا همدال هم از راه نیری پاپوس سرازار
گشت - و جمعیت حضرت رور برور افرو می شد - و مردم قلعه را
برعکس از - محنت روی می داد - و بواب حوراده بیگم که با بلچی گنی
رفته بود مررا عسکری را ضایع سیار نموده - قرار بر صلح شد که
قلعه را سپارد - و قلعه قندهار را به پسر شاه و امرای ترکمان سپردند -
بعد از اندک فرصتی مررا مراد ولد حضرت شاه از عالم رفتند -
و دولتخواهان حضرت چنین صلاح دیدند که امرای حضرت شاه را رحمت
داده قندهار را بگیرند - و اورق^(۱) را گذاشته نکابل بروند - و شاه
چیزی نپسند که چون همور عربی و کابل میسر شد و جای دیگر که
کوچ و اورق خود را توان گذاشت بود باریان قندهار را چند روری
بطریق عاریت نما گذارند - و امرائی که بغیر رضا ملارمت آمده اند اگر آنچه
خلاف آن مقدمات که در ملارمت قرار یافته بعرض رسانند مسموع

(۱) ارق - اوروق - اوراق بمعنی حرگاه - ولس - لککو رسکو لثم حله اول

لایق بدید و حرم بیگم کوچ مررا مشار الیه را مع مررا ابراهیم رحصت فرمودند - و بعد از چند روز دیگر الع مررا شیر افگی بیگ و فصایل بیگ سپرده بودند که هر هفته یک کدام نگاه میداشتند بیکدیگر اتفاق نموده مررای مذکور را برداشته راه گردیر قندهار گریختند - از بار ناگشت مررا سلیان و رفت شیر افگی و غیره بطرف قندهار هراس سیار پدید آمد - و در فکر رفع کردن این کلمت بود که بعد از چند روز دیگر مررا یادگار ناصر بطریق سیر بطرف پای ماره رفته - نمار حقت خبر رسید که مرزای مذکور متوجه بدحشان شد که از بواجی دیهای قور - و راه گریو و رمین داور بحاس قندهار پاپوس حصرت مشرف گردد - مرزا کامران از استماع این خبر کلمت سیار کشیده در صدد این شد که جماعه فرستد که در مابین کابل و بدحشان بمیرا رسیده برگرداند - یا مررا راشکست دهد که بحمیت بحاس قندهار نتواند رفت - آخر بواب مررا همدال را تعیین نمودند که از دنبال مشار الیه رفته برگرداند - و مررای مذکور هم از کوتل مار گذشت - خبر بمیرا کامران رسید که مررا همدال هم مثل مررا یادگار ناصر متوجه قندهار شدند - مررا کامران را چون بخت ^(۱) بمخالفت حصرت بخت آشیانی برگشته بود هر کار که می کردند موافق نمی آمد - چون تیره شود مرد را روزگار همه آن کد کش بیاید بکار چون مررا یادگار ناصر به بدحشان رسیدند و حواستند که اسپان لشکریان

(۱) اصل سحه ، بخت بمخالفت حصرت بخت برگشته ، مرقوم است ه

شدید - چون مرا کامران رحصت فرموده بودند که بیرم حان
 مررایان ملاقات نماید مرا سلیمان را اندرون قلعه در حانه قاسم محصل
 نگاه میداشتند بیرون آورده ساع حلال الدین بیگ که در پهلوی ناع
 شهر آراست بردید - بواب مذکور آنجا ملازمت نموده فرمان و سروپای
 حصرت و کتات حصرت شاه را گذرایده قصیه اسپ بوری حقیق را بعرص
 رساید - و رحصت حاصل کرده رور دیگر به حلکه^(۱) سیاه سنگ رفته -
 مرا یادگار ناصر که از بکر آمده بود رفته ملازمت کردند - و تا سه پاس
 شب در ملازمت مرا بودند - و سب بیشتر بودن در ملازمت این
 بود که در هد بیکدیگر خصوصیت داشتند - و بعد از چند رور
 جواب فرمان حصرت شاه و کتات نوشته بواب بیرم حان حواله
 کردند - و بواب حوالاراده بیگم را از قیل خود بطریق ایلچی گیری
 همراه بیرم حان نموده قندهار ملازمت حصرت فرستادند -
 و بنده درگاه نایب دران اوقات در خدمت برادر درویش بهرام سقا
 در گردیر بود - چون بحر قیل قندهار و جمعیت حصرت و رور کومک
 قزلش در کابل شهرت تمام یافته سپاهی و رعیت را ددعه ملازمت
 حصرت شد - تدبیر^(۲) در لشکر مررای مذکور پیدا شد - مرا کامران از
 امرای خود کنگش طلبیدند که مرا سلیمان و مرا همدال و مرا الع را که

(۱) حلکه بالضم و سکون لام و کاف فارسی مرعرا - فرهنگ اسدراج جلد اول

صفحه ۸۳۱ و حلکه ساه رنگ مرعراست در مشرق کابل - بیورج - جلد اول صفحه ۳۶۲

نوٹ (۳) °

(۲) در اصل سحہ و مرتب ° °

انکه^(۱) نواب ایشاں بود و حیجی انکه که کوچ میر شمس الدین محمد عربوی که انکه مررا مدکور بود مررا را ار حرم بیگم مدکور برآوردند - و بیرم حان و حمی که همراه بودند کورش کردند - همه حصرت مررا را ملارمت نموده - حصرت مررا همه را دلداری دادند - و انکه مدکور باعث این سخماں بود - بعد ار تسلیات حان مدکور را بشستن حکم شد - و شاهزاده عالمیاں را کار گرفتند - و مردم که همراه حان مدکور بودند تسلیات محای آورده پاپوس سرافرار گشتند - و بده درگاه دران حماعت بود - تا یکپاس در ملارمت حصرت مررا بودند و اسپ و سروپا و فرمان که آورده بودند گدرایدند - نواب بیرم حان پرسیدند که مررا ام چند ساله شدند - ماہم بیگہ عرص کرد که شب^(۲) دوشه ششم بهصد و چهل و شش در عمرکوٹ حصرت تولد کردند تا این تاریخ سه ساله و شش ماهه شده‌اند - و این تاریخ محط حصرت حت آشیاں هم نوشته بودند که در کابل بظر درآمده - بعد اران رحصت یافته متوجه مبرل

(۱) انکه معنی دانه رای مرید محقق بسد رحه انگلیسی آبی اکری ار لاجر

صفحه ۳۳۱

(۲) در اکبرنامه صفحه ۱۸۳ شب نکسه پنجم رحب (۹۴۹) بهصد و چهل و نه تاریخ ولادت داده و بر در همان نامه مصفه گلدن صفحه ۵۹ بوسه که تاریخ چهارم شهر رحب بهصد و چهل و نه وقت سحر رور نکشه اکبر مولد شد - رای مرید محقق بسد رحل ایشانک سوسانلی اف نگال سه ۱۸۸۶ صفحات ۸۸ - ۸ و هندوریکل اسٹیران مل بومسمنک مصفه هودنوالا و رحه طقات اکری جلد دوم صفحه ۸۹ نوٹ ۵۴

می‌گذشت کس دیگر بران مطلع بود - و در سر دیوان قراچه حان و مصاحب بیگ که دران ولا برادر گفته ناو پوستین داعو داده بودند و مارز بیگ که برادر مشار الیه و سید عاس و نابوس و حمیل^(۱) و خالق ردی و حیدر^(۲) دوست مقل قاجی و کلی و غیره ار امرا و دیوایان و بیگه خوانان همه در سر دیوان نشسته بودند - سه چار گهری بلکه یکپاس بصحت گذشت - و بیرم حان بعرض رسانید که بجهت مررایان اسپ و سروپا و فرمان آورده ام چه حکم می شود - و نابوس را طلب نموده فرمودد که فردا بیرم خان بدیدن مررایان میرود تو همراه باش - رور دیگر نابوس ساعی که بواب بیرم حان فرود آمده بودند آمده همراه شد - ملازمت بواب مرا همدال که در حوبلی دلداری آعچه که در بواجی حواحه عند الصمد کابلی تشریف داشتند ملازمت نمودند - و فرمان و اسپ و سروپا که همراه داشتند ار حصرت گذرایدند - تسلیات بحای آورد - و دران اوقات مرا مدکور را بچشم بد نگاه میداشتند - رور دیگر باتفاق نابوس مدکور متوجه ملازمت شاهزاده عالمیان حلال الدین محمد اکبر مرا که مرل شریف ایشان در باع مکتب در حانه حوززاده بیگم همشیره حصرت فردوس مکانی آخا می بودند متوجه شدند - میان شام و حفتن بود که ماهم بیگه که آعا

(۱) در اصل سحه و حمیل ، بحای حطی مرقوم است .

(۲) در اصل سحه و حیدر دوست مقل مقل قاجی و کلی و غیره ، مرقوم است .

و سایر خادمان ایشان را ملازمت نموده سه رور در روصه توقف نمودند - و ار آنجا کوچ کرده در موضع شیر فرود آمدند - و ار آنجا کوچ نموده بموضع میدان آمدند - رور دیگر اران حا متوحه کابل شدند - چون نواحی موضع اورنگ کلتکی رسیده بودند نابوس بیگ با ملا مقبول که دران وقت بخشی بیگی نواب مرا کامران بود و رمی هزاره که یساول مرا بود و لطفی سرهدی که ار یتکهای مرا بود آمده نواب بیرم خان را ملازمت نمودند - و راه سر کرده ایشان را در سر حیاناں در باغ کلی سلطان فرود آوردند که یک حاب باغ باغ حواحه دوست حاوند متصل است و حاب دیگر باغ چغتای سلطان و حاب دیگر باغ حواحه معین و حاب دیگر بدریا - و این حواحه بعد نابوس در باغ چادر رده بودند که ار امرای مرا کامران کسی نه بیرم خان آشنائی نکند - و بعد ار سه رور که ار کوفت راه برآمدند مررای مدکور و خان مدکور را بچهار باغ طلب نموده و جمعی که در خدمت نواب بیرم خان بودند همه تاج پوش بهان وضعی که در میان قرلانش بودند بچهار باغ درآمدند - و در حرگاه که دیوان حانه مرا بود ملازمت کرده مصحف پیشکش نموده - و چون مرا بخت کلام الله تعظیم کردند در انشای این فرامین و کتاتهای که ار حصرت شاه و حصرت داشتند بیرم خان بایشان داد - و ایشان بنشسته مطالعه می فرمودند - و جواب و سوال که میان نواب مرا و بیرم خان

حاجا آوردند - و چندی از هزارها قتل رسیدند - و حسین آقا ایلچی
 سحاو سلطان را رحم تیری رویش رسید - و محمدی مرزا اسپه که
 بوری حقی نام داشت و رنگ اسپ گهر^(۱) بود و شاه طهماسب مرزا سلیمان
 آقا را تیر رده بود محمدی مرزا آن رور سوار بود - و آن هزاره که حسین
 ناحت - چون بدیک او رسید حری^(۲) پیش آمده است - آن حر را آزاد
 حست - و اراں طرف حر - محمدی مرزا هزاره را بیره محاکدان دهر
 انداحت - چون بواب مذکور آن حر را پیمودند هژده عرح^(۳) بود تعحبا
 نمودند - و هزاره آن تیر که در کجاں داشت کشاده داد - رسیه آن اسپ
 رسیده بود نا و خود آن رحم ده میل راه آمده اسپ افتاد - رور دیگر
 مار عصر بموضع مکیر که از دیهای عربین است رسیدند - و دران
 وقت رئیس خرالدين والد رئیس شمس الدین آخا بود - مهبان لایق
 نموده کیفیت تشریف آوردن ایشان را عمرزا کامران عرصه داشت
 نمود - همان رور آخا مقام کرد - رور سیوم از آخا کوچ
 نموده بروصه حضرت سلطان محمود فرود آمدند - و شیخ شاهی

(۱) در اصل سحه کهر اما صحیح گهر رورن سفر - رنگی باشد مر اسپان را که عربی
 کنت گویند - فرهگ اسدراج حلد دوم صفحه ۱۱۵۷

(۲) حر مفتاح اول و سکون ثانی فارسی - شکاف عموماً و زمین سگافه خصوصاً -
 فرهگ اسدراج حلد اول صفحه ۸۱۱

(۳) عرح شاید از لفظ آرش است معنای آن آتش است و آن را سر انگشت دست باشد
 تا مرفق که نگاه ساعد و مارو است - فرهگ اسدراج حلد اول صفحه ۱۳۲

چون این جماعت رسیدند و حگ واقع شد و بده درگا نایرید هم دران لشکر بود - رفیع کوکه مذکور بدست افتاد و اسباب و اشیای که بود تمام و کمال تصرف این جماعت درآمد - و بعد از دو روز دیگر بار باردوی ظفر قرین ملحق شدند - گوسفند بیشمار و غله بیحد باردو درآمد - یک روز احمد سلطان شاملو حاکم سیستان و حیدر سلطان شیبانی و علیقلی و بهادر فریدان مشار الیه و مقصود بیگ آخته بیگی شاملو پسر رین الدین سلطان و دوست نانا قوریگی و حیدر محمد آخته بیگی و مهتر یوسف حریه دار و میرک مارستانی و حیدر تیریری ملارمان حیدر سلطان شیبانی همه مکمل و مصلح شده انگیز^(۱) حگ قلعه قندهار بموده چند مرته چپقلشهای^(۲) مردانه به پیادهای قلعه کردند - خیلی از پیادهای قلعه صایع شدند - به علیقلی ولد حیدر سلطان شیبانی و میرک مارستانی رحم تیر رسید - و نانا دوست قوریگی و مهتر یوسف شهادت رسیدند - و هر در چند روز پیادهای قلعه برآمده و سوارهای اردو چپقلش می کردند - و بعد از چند روز نواب بیرم خان بچوب نادام تلح که از روصه حصرت امام آورده بود حره خود ساخته تاحت - و محمدی مرا و سید محمد پکه و جمعی که در خدمت نواب مذکور بودند فراحور مردانگی خدمت

(۱) انگیز برای محمه معنی برانگیجه - و در معنی فرهنگ معنی اراده بوشه فرهنگ

اسدراج جلد اول صفحه ۲۱۳ =

(۲) در اصل سحه حلتش اما لفظ صحیح چپقلش است معنی حگ و در عیانت بوشه که

معنی حگ ششیر است =

محال دیگر که در نواحی قلعه بود فرود آمدند - و این در آخر سه ۹۳۰^(۱) بود - و بعد از پنج روز حصرت با اردوی و نانی لشکر تشریف آوردند - و قلعه را تنگ قبل نموده مرچل قسمت کردند - و در همان چند روز موید بیگ و اسمعیل بیگ دولتی خود را از قلعه انداخته بپایوس مشرف شدند - بعد از چند روز دیگر که قبل بود در اردوی طهر قرین بقدری عسرت واقع شد - خبر رسید که رفیع کوکه مرا کامران در حاب رمین داور در کوهی که در لب آب ارعنداب از قندهار واقع شده مع حمی از هراړه و بکدري سکر^(۲) نموده اند - نواب بیرم خان را و نواب محمدی مرا که سیره جهان شاه پادشاه باشد که نواب بیرم خان بهارلو خود را از آن سلسله می گوید - و حیدر سلطان شیبانی مع فریدان علیقلی و بهادر و مقصود مررای آخته بیگی پسر رین الدین سلطان شاملو و شاه قلی بیگ نارنجی و سید محمد پکه و حمی کثیر را بر سر سکر رفیع کوکه فرستادند -

(۱) این سه ۹۳۰ غالباً ۹۳۰ که در کتاب نوشته صحیح است زیرا که در روز شش هفتم محرم الحرام سه بهد و پنجاه و دو محمد همایون پادشاه در قندهار رول نمودند - بسید مآثر رحیمی حلد اول صفحه ۵۹۶ - پس اعلی که در آخر سه بهد و پنجاه و یک در ماه دی الحجه این واقعه پیش آمد ه

(۲) سکر برورن لنگر - چیربست که برگرد لشکر یا حاهها از حار و سگ بوب حاه و غیره ساخته میبای جنگ باشد از عالم مورچال - فرهنگ اسدراخ حلد دوم صفحه ۳۶۳ در اصل سجه و لب آب از قندهار واقع ، و در مآثر رحیمی حلد اول صفحه ۵۹۶ نوشته درین حال خبر رسید که رفیع کوکه مرا کامران در رمین داور در پس کوهی در پشت ارعنداب با حمی از هراړه و بکدري جمع شده ششسه اند ، و در اکثر نامه حلد اول صفحه ۲۲۹ ارقام یافته رفیع کوکه میرا کامران محاب رمین داور پس کوهی (که در لب آب ارعنداب واقع شده) با حمی از هراړه و بکدري مجتمع شده ششسه ه

قول کردند - رور دیگر^(۱) قلعه را نامان گرفتند و کیفیت را محصرت شاه عرصه داشت کردند - و فرمان جهان مطاع صادر شد که ولد مشار الیه را که تانغان^(۲) به بررگی نحای پدر او قول نموده اند همان طریق حاگیر باو ادرانی داشتیم - و بعد از دو رور از فتح قلعه بدگان حصرت در بواجی قلعه برول فرمودند - و در سلک بدگان آستان ملایک آشیان درآمده بدعای دوام دولت اشتعال می نمود - و در همین منزل جمعی از حواین و سلاطین را بطریق یلغار قریب پجهرار کس بر سر قلعه قندهار فرستادند - و فاصله میانه قندهار و قلعه بیست قریب به بیست میل باشد - و رور سیم این جماعت بدرواره ماشور رسیدند - و قل اران چون قراولان خبر کرده بودند جمعی برآمده حگ کردند - و جماعتی از حاسین کشته و رحمی شدند - اما از حاسین کسی نابی که درین تذکره توان نوشت کشته نشد - آخر مردم کومکی پادشاهی رور آورده آن مردم فرار نموده قلعه آمدند - و مراا عسکری خود بر بالای درواره نشسته تماشا می کرد - چون توپ و تفگ سیار شد تاب مقاومت بیاورده مردم کومکی بیر برگشته در باع کامرانی و بعضی

(۱) در اکثر نامه صفحه ۲۲۷ درته رفته چون کار بر اهل قلعه نگ شد و مدد از جانب نرسد محصان قلعه فریاد الامان برآورده در صرع و راری کشودند و مقتضای عواطف حسروانی امان یافته قلعه را سردند . ه

(۲) در اصل نسخه « تاپان به بررگی » مرقوم است . ه

و یک شیِ حصرت در آستانهٔ مقدسهٔ مؤره در طواف بودند که محاطر شریف ایشان رسید که من هم در آستانه درمیان حادمان خدمتی کرده باشم - میر عد العظیم را که دران اوقات حادم باشی بود طلب داشته - مقرّاصی که در دست میر مذکور بود حصرت گرفتند - و میر مشار الیه کاسهٔ آب بدست خود گرفته در ملازمت حصرت میگشت - و حصرت سر شمعی که در روضه و دارالحفاظ و دارالسیار و گسید میر علیشر وعیره بود همه را گرفته در کاسه^(۱) آب که میر عد العظیم داشت می انداختند - بعد از چند روز حصرت بدولت و اقبال متوجه اردوی طهر قرین محاسب قندهار شدند - چون بلب آب هلمند رسیدند علی سلطان باشی بیوک را که پابند بفر همراه داشت و جمعی دیگر از یگها ناو همراه کرده بر سر قلعه بیست^(۲) فرستادند - مدّه درگاه بایرید دران لشکر بود - ملازم بواب مرزا عسکری - درویش محمد حاج حاکم دار و شقدار آن قلعه بود - و چون این جماعهٔ مذکور بواجی قلعهٔ مذکور رسیدند قلعهٔ مذکور را محاصره کردند - و درویش محمد مذکور آمادهٔ حگ شد - در اثنا ی حگ تصگی بعلی سلطان مذکور رسید و همان زمان بدار عقی رحلت نمود - و پسر او که دوازده ساله بود بجای پدرش - بوکران بکلانی

(۱) در اصل نسخه «کاسه» .

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۷ . قلعه بست که داخل ولایت گرم سیر و معلق

قندهار است نوشته - رای مرید تحقیق بسند ترجمه بیروح جلد اول صفحه ۲۵۷ بوب (۱) .

بود که حصرت حمی را نگواهی پیش سادات و قاصی فرستادید که ماه را در کوتل دق دیده بودند - چون گواهی دادید علمهای آستانه را بر آورده متوجه عیدگاه شدید - و کمیه بایرید در عیدگاه بود در ملارمت - و چند روری بدگان حصرت در ناع پائین پا تشریف داشتند - و بعضی اسباب و مردم و اردو از راه طرق و مشهد همراه شدند - و حمی از ردیکان چند روری که در مشهد بودند در ملارمت تشریف داشتند - حکم شده بود که در بیتاپور لشکر ریادت نکار هلمد بردند - و سلطان مراد پسر حصرت شاه و حواین کومک در همان مرل جمع شدند - درین چند رور سادات و مردم اعیان که قابل محالسه هشت آئین بودند صحت داشتند - و ملا^(۱) حیرتی یک روری این عزل را در ملارمت ایشان میگدارد که مطلعش ایست

که دل از عشقِ تان گه حگرم می سورد

عشق هر لحظه بداعِ دگرم می سورد

همچون پروانه شمعی سروکار است مرا

که اگر پیش روم نال و پرم می سورد

بدگان حصرت این دحل فرمودند که چنین بهتر باشد

«میروم پیش اگر نال و پرم می سورد»

(۱) ملا حیرتی در کاسان در سه ده صد و شصت و یک هجری داعی اجل را لک گفت -

رای مرید احوال بسید فهرست کتب فارسی ملی از داکور ریو جلد دوم صفحه ۸۷۴

شده بود بار بعمل آرید از گرگ دوانی^(۱) و ارمی مسلمان و چوگان^(۲) باحتی و عیره - و بدگانِ حصرت - حصرت شاه را وداع کرده متوحه سیر تبریر شدند - و ندۀ درگاه بایرید در ملارمت سید محمد عرب که امام شاه بود که آن سال در بدر آستانۀ حصرت امام رضا را باو سپرده بودند که آورده بان مردم رساند همراه شده ملارمت پدر در آستانه مشرف شده - و بدگانِ حصرت سیر تبریر نموده از آنجا متوحه کابل و قندهار شدند - و ده هزار کس کومک متعاقب ایشان بلب آب هلمند واردوی طغر قرین آمده ملحق شدند - و در شب عید رمضان سه ۹۴۰^(۳) بدولت و اقبال از راه کوتل دتی بمشهد مقدسه رفتند - و این ندۀ درگاه بطلب علمی مشغول بود و بالاحاقه^(۴) که در پشت گسند حصرت امام واقع است برول فرمودند - چون در مشهد باران و برف شده بود و هوا از داشت ماه را ندیده بودند - یک پاس روز

(۱) منیر بیروج در ترجمۀ اکبرنامه جلد اول صفحۀ ۴۴۳ بابت ۷ معنی گرگ دوانی

و ارمی مسلمان داده - اما معنی ارمی مسلمان تشییع نیست °

(۲) در اکبرنامه جلد اول صفحۀ ۲۱۹ نوشته که «لوارم مهبانی تقدیم رسانید و گرگ

دوانی و چوگان بازمی پیاده که در تبریر مشهور و معروف بود و در آن وقت از اندیشۀ شورش مجموع شده بود بجهت مرید اساطیر خاطر اندس نامر شاهی تاریکی در گرد آمد °

(۳) در اصل سحۀ عید رمضان سه ۹۴۰ در عدد ارقام یافه اما این صحیح نیست زیرا که

حسب روایت اکبرنامه جلد اول صفحۀ ۲۱۶ در حمادی الاولی (۹۵۱) هجری و پناه و یک ماه طهماسب خود استقال فرموده ملاقات حصرت تحت آشیای محمد همایون پادشاه فرمودند -

پس ۹۴۰ از سپهر کاتب ارقام یافه - هجری و پناه و یک بخارید بخای هجری و حبل °

(۴) در اصل سحۀ «بالاحاقه او در پشت گسند، ارقام یافته °

حسین قلی سلطان شاملو حیدر سلطان شیبانی محمدی مررا سیره جهان
 برادر احمد سلطان علی قلی و بهادر پسران شاه بادشاه
 حاکم سیستان مشار الیه سلطان حسن روملو
 آدم (ادم) مررا ولد دیو مقصود مررا آخته بیگی و دیگر^(۱) بیگچها و یک
 سلطان تهمت مررا برادر دیو ولدین سلطان شاملو خوانان
 سلطان

و بعد از مهمانی دو سه روز توقف نمود باز طرح شکار
 انداختند که در آق‌ریارت که آخر مهرل ییلاق سلق^(۲) است قرعه
 را آنجا جمع سارید - و بدولت متوجه شده شکار سیم ناتمام رسید -
 و بده درگاه بایرید در شکارها و طوئی تحت سلیمان در ملازمت
 بود - و حلیقه الحلقای^(۳) حصرت شاه را تیری از عیب رسیده عالم
 عقی شافت - و از همان جا حصرت را رحصت سیر تیریر فرمودید -
 و مردم تیریر حکم شد که از کارهائی که سابق می شده که مرور ایام مع

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۱۸ و در مآثر رحیمی جلد اول صفحه ۵۹۲ بعضی اسامی
 سرداران بر ذکر کرده اما در بعضی اسماء احلاف است رای مرید تحقیق ترجمه انگلیسی اکبرنامه
 از سورج جلد اول صفحه ۳۴۱ بسید ۵

(۲) در اکبرنامه «یلان سلق» نوشته بسید ایضا ترجمه بیورج صفحه ۴۴۲ ۵

(۳) در اکبرنامه صفحه ۲۱۸ «درین اثنا هرام مررا که با ابوالقاسم خلعا بد بود در میان
 سکار گاه داسه بری رو رد و او رحت هتی رست و بملاحظه خاطر میرزا کسی از سحر
 را شاه نگفت» ۵

فرمودند - و در همین روز طومار ده^(۱) هرا ر کس سوار مع مررا مراد
ولد شاه که محصرت - کومک^(۲) نوشته بوده مع طومار اساب پادشاهی که
ار هر کارخانه که لایق دیده حدا کرده بودند نوکلای حصرت سپرده
اشیا را بظر حصرت گذرایدند - و یعقوب مررا را که بقاء
سلطان محمد حدا بنده ولد حصرت شاه بود مهرداد حصرت کرده
و حواحه رشیدی را دیوان و این هر دو کس داخل سرداران ده هرا ر
کس کومک اند و نام^(۳) سرداران ده هرا ر کس بموجب تفصیل دیل -

مررا مراد ولد شاه	محمد حلیفه	حاکم	قراة محمد حان شرف
بداع حان قح ^(۴) لله	سیستان		الدین اوعلی تکلو
مررای مدکور	سحاو سلطان افشار	حاکم هری	
شاه قلی سلطان افشار	حاکم فرح ^(۵)	ایقوب (یعقوب) حواحه	
علی سلطان تکلو کدول	علی سلطان ناسی بیوک	رشیدی مررا بقاء	
اوعلی	تکلو	سلطان محمد حدا بنده	
احمد سلطان شاملو ولد	علی سلطان قورچی ناشی	ولد شاه طهماس	

(۱) در اکرامه صفحه ۲۱۸ ، دواره هرا ر سوار ، ،

(۲) در اکرامه ، میررا مراد نکک نامرد شده بودند ، ،

(۳) در اصل سجه ، ده هرا ر کس کومک اند و نام ده هرا ر کس بموجب تفصیل دیل ،

ارقام نامه در اکرامه صفحه ۲۱۸ نوشته ، اسامی اهل که درین کک عالی معمر سدید بدر
بفصل است ، لهذا در متن کات ار اکرامه اصلاح کرده شد ،

(۴) در اکرامه ، داعحان فاحار لله (معلم) مررای مدکور ، ،

(۵) در اکرامه صفحه ۲۱۸ ، سحاب سلطان افشار حاکم مره ، ،

سیاست فرمودید - چون قمره هم - است راد حضرت و حضرت شاه
و اباب سام و را و هرام و را و (از او ای شاهی) امثال عدانه خان
استحلو که داماد حضرت شاه اسماعیل بود و - و ادک - افغان بود
باشی افشار و بدر خان استحلو و شاه علی سلطان میرزا و از ملازمان
حضرت مثل حواجه معظم و بیرم بیگ و حاجی - - کوکه و رونس که که
و حسن کوکه - از حواین حضرت و حضرت شاه موسی - که در -
برآمد - و از هر حسن سکالر که خوش می آمد - رحم - بر -
هر می ادا حسد - چون از سکالر ورع شدند - در همین منزل از - و
فرو - آمدند - و بخت حسن ' حضرت - در منزل و وفات فرمود -
فریب ده دوازده روز - در - یک - حوت و ست سلطان محمد
فق ' بر پا کردند - و روز - بگر طریق سیر متوجه - ران و متوجه
حضرت سلیمان شدند - بعد از سه روز که - در منزل شریف باشند
بچوگان باری و فق ادا احت مشغول شدند - و در همان روز فق
اداحت بیرم بیگ را خطاب حاجی و حاجی محمد کوکی را سلطانای ارانی

(۱) در اکبرنامه خلد اول صفحه ۲۱۶ مردم است که حضرت سلطان در -
الی الماس گران بها که خراج ملکیها - املها - - - -
با رمان برآمد هر اسم و رسمی (که از سربکار خاصه - مسال - حاجی حرج شده و) راده
اران باصحاب مضامنه نادانند - پسند انصاف رحمه اکبرنامه از بدوح صفحه ۳۳ و ۳۴

(۲) فت - در ترک کدو را که مد در زمانه دهم رکان کدوی از حرت اوجیه مسانه
ی زدند و حالا بخای کدو طب را می زدند - پسند دوی خلد دوم صفحه ۳۳ و اما ۵۰
همانوی مظلومه رانی اساتک سوسانی صفحه ۸۷

ار وحش چدانی که بقلم در بیاید جمع ساخته قرعه نموده شکار متوجه
 شدند - یکپشته دران مرل بودند تا علف آن مرل و گوشت شکاری
 بکار رفته و اراں حاطرح شکار دیگر انداخته که لشکر را ده روره
 رحصت دادند که شکار را رانده در تحت^(۱) سلیمان قرعه شود - چون
 قرعه باتمام رسید شکار مشغولی نمودند - و ار وحش و طیور آن مقدار
 بهم رسیده بود که عدد آن درین مختصر نمی گنجد - و پاره آهو سرخه
 که ار قرعه بیرون آمده در رودخانه که عقب قرعه بود ریختند -
 و قورچیان و قلفتچیان لشکری آنها را به تیر و شمشیر کشتند چایچه
 یکی حان بیرون برد - با وجود این حال اراں طرف که شکار بیرون
 رفته بود و چل^(۲) حاعه که بود عصب نموده چندی از مردم اعیان را

شدند - سورج در ترجمه اکبرنامه حلد اول صفحه ۳۳۹ و ت مر ۵ نوشته که شاید سورج بلاق
 صحیح باشد سورج معنی سرد و بلاق معنی چشمه است و بلاق و بلاق معنی باغ است .

(۱) در اکبرنامه صفحه ۲۱۱ حوض سلیمان ، و در منتخب التواریخ حلد دوم
 صفحه ۹۲ دناون در خصوص معنی شکار قرعه می نویسند : و هندیان ایام در پنج کربوبی ++ شکار
 قرعه انداختند تا مقدار چل کروه راه از هر جانب بحیر سخرای را در دایره کشند و آن را
 دور برور چون دایره دمان حیوان تنگتر ساختند - و پاره هراں حایور تحما از هر سه
 تیران صیدگاه شمار آمد و خاص و عام را تدریج حکم شکار فرمودند ، انهی و در وقت
 اندراج حلد دوم صفحه ۹۹ - قرعه - هنج اول و هم ثان و سکون ثالث و فتح عین محمه -
 ترکی - شکارگاه که امرا و ملازمین در احواله کلان آهو و گور و غیره می گذارند - و بر - در لغت
 خود حلد دوم صفحه ۳۳۵ هنج ثان و سه و قرعه و قریقه و قوریه این هر سه نمادیک معنی دارد -

(۲) چل - قری - معنی که از خوب بر کاه و سنگ و علف در بش و به
 و جوی به شد - و هک استراج حلد اول صفحه ۱۰۴ -

استانۀ امام عمده^(۱) رول احلال ارانی فرمودد - و بعد از چند روز به بیشاپور تشریف بردد و ازان جا سروار و حاکم سروار شمس الدین علی سلطان سرواری بود و حاکمبزار شاور شاه قلی سلطان حاکم مشهد بود و از سروار دمهان و از دمهان سمان و از سمان قزوین و پیش ازان چند روز که حضرت قزوین تشریف آرند حضرت شاه برآمد - متوجه بیلاق سلق شده باشد که بخت تماشای حضرت طرح شکار امدارد - چون سواجی دربان رسید - خبر رسید که بواب بزم بگ را پیش حضرت شاه فرستاده - و شرف ملازمت مشرف گردید - و کسایت حضرت را کدرانده - در همان منزل خواب یافته مراحت نموده - بعد از چند روز حضرت و حضرت شاه در همان منزل با یکدیگر ملاقات نمودند - و اتفاق متوجه شکارگاه شدند - چون پیش از آمدن حضرت فاران^(۲) انتظام را حکم کرده بودند که شکار را از ده روزه راه رانده بیارند - در چمستانیکه او را ساوق یلاق^(۳) گویند که اول منزل بیلاق سلق است

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۵ ، اردم حرم (۹۵۱) همد و سعاد و ک مشهد مقدس رسیده زیارت روضه رضویۀ طایر گسند .

(۲) در اصل سح فاران مرفوم است ساند اس لفظ فار حران ، باشد - آنکه سلاها را حرازد - فرهنگ اسدراج جلد اول صفحه ۹۳۱ .

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۸ ، از ده روز راه لشکر سامی حایران صحرائ را رانده در حشمه (که او را ساوق یلاق گویند که اول منزل سلاق سلق است) شکار مجمع

پیشکش نماید - و حاکم غوریان و بوسج^(۱) و کوسو در ولایت خود مهبانی
 نماید - و حاکم حاف و ترمیر و راوه و محولات در سرای حام فرهاد
 خسرو که پنج فرسجی مشهد اقدس باشد مهبانی نماید - در تاریخ سه ۹۹۰
 نقل - در تاریخ سه الف نقل گرفته شده ۷

و چند روری که میل بودن هری داشتند^(۲) توقف فرمودند -
 و ار اهل نعمه و غیره جمعی در رکاب طغر قریں متوجه مشهد مقدس شدند -
 و احمد سلطان را چون مدتی در خدمت بود رحصت سیستان فرموده
 متوجه اردو شدند - چون بر دیک مشهد مقدس رسیدند شاه قلی سلطان ولد
 قارق بهادر استخلو که در آن وقت حاکم مشهد بود معه سادات و اهالی
 و موالی و علما استقبال نموده ملازمت (عمود) و حصرت زیارت

(۱) در اکرامه و مآثر رحیمی حاکم غوریان و بوسج و کوشو در ولایت خود .

(۲) در مآثر رحیمی جلد اول صفحه ۵۸۷ در خصوص سال ورود حصرت جهانانی
 بهرات می‌نویسد : که در روز نوروز عرقه دی فنده همد و پنجاه در ناع جهان ارای هرات
 رول احلال فرمودند ، و در اکرامه جلد اول صفحه ۲۱۳ نوشته که در مجلس اول صار قاق
 که در خواندگی یگانة حراسان و عراق بود عزل امیر شاهی را خواند که ارکان وجود اهل
 وحد و حال در ترلزل آمد و مطلعش این است —

مارک مری گان سانه را ماهی حسین باشد همانون کشوری گان عرصه را ساهی حسین باشد
 و خون بابین بیت رسید که

ر رخ و راحت گیتی مرغمان دل مشو حرم که آئین جهان گاهی حان گاهی حسین باشد

حصرت جهانانی را وقت شد و نهایت مآثر شدند - و انعامها در دام امید او رنجد .

ار بد و یک که در مجلس هشت آئین آن الطیفِ حواقین نگردد بقلم گرفته مهر آن شوکت دستگاه رسد - و بدست مردمانِ رورگار دیده و صاحب وقوف روانه درگاه معلی گرداند که ر جمیع اوصاعِ بوابِ همایون ما را اطلاع حاصل شود - و همه رور آن حکایات متصور و معمول باشد ❖

مهبانی آن ایالت پناه بدین دستور باشد که طعام و حلاوه و مربا و میوه سه هزار طوق کشیده شود و یراق مدکور بدین دستور سر راه نماید - اول پناه چادر و بیست سائنا و چادر بررگی که جهت خاصه ما ترتیب نموده عرص کرده بود نا دوارده روح قالی دوارده درعی و ده درعی و هفت درعی و هفت روح قالی پنج درعی و به قطار مایه و بود قطار فرشته کردار و دو بیست و پناه طوق چینی بررگ و کوچک و بیست و یک اطلاق مدکور و دیگ تمامی سرپوش قلعی کرده پاکیره داشته باشد و قطار شتر دو^(۱) تقور در مهبانی خود آن ایالت پناه پیشکش نماید - و امرای مدکور که امر شده بود که مهبانی نماید بدین طریق طعام و حلاوه و پالوده یک هزار و پانصد طوق نکشد - و سه اسپ پیشکش نماید - و یک قطار شتر و یک قطار استر که اول آن ایالت پناه دیده و پسندیده باشد

(۱) در اصل نسخه قطار شتر دو دو فر، بوسه در اکرامه صفحه ۲۱۳ و مآثر رحیمی

صفحه ۵۸۷ پاکیره داشته باشد و قطار استر دو تقور در مهبانی خود، ارقام نامه

ما دران بلدۀ طَبَّه حَیث بودی و حواندن و مشق کردن تعمیر یافته بود
و الحال مشهور است ساعِجَةُ شاهی ایشان را دران مرل برول فرماید -
و حَمَّام چهار باغ و دیگر حَمَّامات را سعید و پاکیره سارند - و نگلاب
و گل حَشْک^(۱) و هر خوشوی سارند که هرگاه میل فرماید آسوده خاطر
شوند - رور اول فرزند مذکور ایشان را بطعامِ لطیفِ لَدید و اثر مهبانی
نماید - و شب چون ایشان مراعت متوجَّه حواب شود^(۲) آن ایالت پناه
امرای عظام را محصور خود طلبیده مقرر دارد که هر یک ایشان
یک رور آن پادشاه لطفِ آله را در یکی از باغات مهبانی فکر کند -
و دو رور دیگر فرزند مذکور مهبانی کند - بعد ازان ایالت پناه
خود بدین دستور مهبانی کند که مذکور خواهد شد - چون ایشان شهر
درآید همان رور عرصه داشت نماید و روانۀ درگاهِ معلّی کند -
مقرر شد که معر الدین حسین مکال کلابتر دارالسلطۀ هرات شخصی خوش
نویس صاحب وقوف تعیین نماید که از روری که آن پانصد نفر استقال
نمایند تا آن روری که ایشان در دارالسلطۀ هرات باشد رور بامچۀ
مقَّح نوشته^(۳) به ثبتِ مهر آن ایالت پناه رساند - و جمیع حکایات و روایات

(۱) در مآثر رحیمی جلد اول صفحه ۵۸۶ و در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۲ « پاکیره

سارند - و نگلاب و مشک خوشو کنند - که هرگاه میل فرماید محلّ آسایش بدی باشد ، »

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۱۲ « متوجه حواب شود - آن ایالت پناه خود بدین دستور

مهبانی کند که مذکور خواهد شد ، »

(۳) در اصل نسخه « رور بامچه مقح نوشته شهبان امان ایالت پناه رساند ، و در متن

از اکبرنامه و مآثر رحیمی اصلاح کرده شد . »

چارطاق و حیاناں شہر وصفا دادن چارناع فراع حاطر روی نموده باشد
 حاحان^(۱) و مادی گران را در شہر و محلات و حدود و مواضع ردیک
 شہر مقرر دارند کہ چار نماید کہ تمامی رن و مرد رور چہارم
 در سر حیاناں حاصر گردند - و چون ہر کس دکان و بازار کہ آئیں ستہ
 ہرش قالی و پلاس ضرور ست راس سارند ہمہ حا عورات بشیید^(۲)
 چانکہ قاعدہ آن شہر است - و در محلہ و کوچہ نی گان صاحب نعمہ
 بیرون می آید کہ در بلادِ معظّم عالم مثل او باشد - تمام آن مردم را
 استقال نماید - بعد ازان آن پادشاہ عالم پناہ را بعزت و ادب گوید کہ
 پای دولت در رکاب سعادت در آورند - فرزند مذکور در پہلوی آنحضرت
 چانکہ یکسر اسپ و گردن اسپ ایشان پیش باشد راہ روید - و آن ایالت
 پناہ خود از عقب ایشان ردیک ردیک آید - از عمارات و مارل
 و باغات ہرچہ پرسد حواب داستہ و سجیدہ عرص نماید - و چون
 سعادت شہر در آید و چہارناع را سور دات پاک مارکات خود
 بہتر از روصہ حلد سارند - و در ناعچہ کہ در ہگام سکنی نواب ہمایون

(۱) در مآثر رحمی حلد اول صفحہ ۵۸۵ و در اکرامنامہ حلد اول صفحہ ۲۱۱ بحای

، حاحان ، ارقام یافتہ ، خارچان ، ۵

(۲) در مآثر رحمی حلد اول صفحہ ۵۸۶ ، عورات بیگما ششیید - و حان کہ قاعدہ

آن سہر است عورت نآیدہ و رویدہ در مقام شیریں کاری و شیریں گوئی در می آمدہ باشد -
 از ہر محلہ و کوچہ صاحبان نعمہ بیرون می آمدہ باشد کہ در بلاد عالم مل آن باشد - تمامی
 آن مردم را باستقال عزماند - بعد ازان پادشاہ را ، ۵

دارد - که وقت حاجت طلب ایشان باید فرستاد - هر نوع باشد اوقات فرحده ساعات ایشان را خوش دارد - و سه روز در سر حیا با ناعات و کاریگاه ایشان را سیر میفرموده باشد - و درین سه روز از درِ باغ چهار باغ شهر که مرل لطیف نادرشاهانه است تا سر حیا با ن که در باغ عیدگاه است بفرماید که محترمه اصاف چهارطاق بدی تأثین شیرین سته هر صف یکی از امرا را شریک سازد - تا تعصب یکدیگر هر صفت و شیرین کاری که مقدور باشد و داند بعمل آورد که اسب آست که چون آن پادشاه حمّاه آن مرر و نوم را بقدم فرحده لروم مشرف ساخته اند اول شهری که^(۱) آن نور چشم عالمیان بوحود شریف خود رشک هشت برین خواهد فرمود آن نلده معموره خواهد بود - می باید که بظر کیمیا اثر آن قدوة سلاطین و ارشد حواقین سیاری از متساهر که از مردم با فرحام^(۲) واقع خواهد بود هر نوع همزمانی و ملائمت رفع ملال خاطر آن پادشاه حمّاه نماید - روز سیم که از این

(۱) در اکبرنامه «اول شهری (که آن نور چشم عالمیان است) بوحود شریف خود مشرف خواهد ساخت بظر کیمیا اثر ایشان از مردم خوش طبع و شیرین گوی (که در شهر هستند) در آورد که باعث سرور باشد - روز سوم» - و در صحایف شراف مولفه محمد عسکری حسی بلگرامی (سحه خطی سوسانی عمر ۱۲۳۵ III) در صفحه ۱۸ نوشته که «چون پادشاه آن مرروم را از قدم میمت لروم مشرف سازد و آن مکان از عار سمد آن پادشاه رشک فردوس گردد از مردمان خوش طبع و لطیفه گو که در شهر هستند تمامی را در بظر کیمیا اثر در آورد که باعث سرور باشد - روز سوم» .

(۲) در اصل سحه «با فرحام» مرروم است شاند «با فرحام» باشد .

و ملارمان^(۱) ایشان را تمام خلعتهای اریشم لطیف از هر حس بدهد
 با نالاپوش درحور آن کس - چون بمرل خود روید ایشان را
 بظر فرحده اثر فرید ارحمد در آورد - و آن فرید مُخلَقِ عظیم
 که میراث آنا و احداد اوست با ایشان معاش نموده هر یک از ایشان
 اسپ و سروپا و زر درحور هر کس بدهد - انعام کم^(۲) از سه تومان
 باشد - و دواوده قسم^(۳) در فر پارچه اریشم از بمل و اطلس و کجا رنگی
 فرنگی و یردی و تافته شامی و غیره که بغایت العایت لطیف باشد و سیصد
 تومان زر نقد^(۴) در سی کیسه مقالی مساوی کود با قاش مذکور نکشد -
 و لشکر ایشان در هری سه تومان^(۵) که سی صد شاهی باشد بدهد - و در
 مجلس ایشان همه وقت از اهل سار و نعمه و آوار که موجب سرور
 و حلای صمیر میر ایشان باشد و از صایع و بدایع ایشان استعاش
 طبعی آنحضرت را بهم رسد جمعی که باشد همه را دایم حاضر

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۱۱ و ملارمان ایشان را تمام خلعتهای اریسمی
 از هر حس و هر رنگ علجده علجده فراخور آن کس از الوان بمل و حارا و نکه کلاسیون
 و طلا ناف بپوشاند .

(۲) در اکبرنامه . انعام زیاده از سه تومان باشد .

(۳) در اکبرنامه . دواوده بقور پارچه اریسمی از بمل - و کجا محف کجا است
 ای حاکم دارد و حاکم معنی آنست که آن را هندی رُویا گوید یعنی پشم نازیک - رای
 مرید تحقیق لعل کجا و اطلس بسد قانون همایونی مصعّه خواند امیر مطوعه سوسانی
 صفحه ۵۱ .

(۴) در اکبرنامه . زر نقد در سی که با قاش مذکور نکشد .

(۵) در اکبرنامه . سه تومان برری که ششصد شاهی باشد بدهد .

نماید فی الحال ^(۱) سیصد طق طعام الوان بطریق ماحصر مجلس ^(۲) آن مذکور شاهوار سلطنت آورد - و بین الصلوتین یکبار و دوست طق طعام لطیف الوان بر طبقهای لنگری که مشهور است بطق محمدحانی و دیگر اطاق چپی و طلا و نقره و سربوهای طلا و نقره بر بالای آنها نهاده مجلس آورد - و مریات خوش و لطیف لدید و ثمرات آنچه ممکن باشد و حلاوه و پالوده نکشد - و بیست ^(۳) و هفت راس اسپ لایق از طوایل آن فرزد ارحمد آن ایالت پناه خدا نموده حُلّهای محمل و اطلس بر ستوران مذکوران پوشانیده تگِ قص ناف و اریشم که بر حُل محمل منقش و تگ سفید بر حُل محمل سرح و تگ سیاه بر حُل محمل سر نکشد و بدین عنوان رعایت مناسب رنگ نموده پیشکش نماید - و حافظ صار قاق و مولانا قاسم قانونی و استاد شاه محمد و دیگر گوینده و سارده مشهور که در دارالسلطه مذکور باشد همه وقت حاضر باشد - که هرگاه آن پادشاه عالیجاه خواهد فی الحال نعمه و ترم آنحضرت را مسرور و خوشحال سارید - و شقار و بار و چرع و شاه و شاهین و بحری و آنچه در سرکار فرزد مذکور و آن ایالت پناه و اولاد عظام او باشد پیشکش نماید -

(۱) در اکرامه «سه صد طق» .

(۲) در اکرامه «مجلس هشت آیین آورد» .

(۳) در اکرامه «پس ازان هفت راس اسپ» و در اصل سحه «بیست هفت» .

التماس نماید که آن گوهر معدن سلطنت و اقبال از اسپ ریز بیاید -
 اگر قبول کسد قَهًا - در ساعت نار گردد - و فرزد^(۱) مذکور را از
 اسپ پیاده ساخته تعجیل روانه خدمت ساخته فرزد مذکور را
 و رکاب آن پادشاه را بسوسد - و قواعد خدمت و عرت آنچه ممکن باشد
 بطهور^(۲) آورد - و اَلَّا که نواب کامیاب قول بفرماید و پیاده بشود^(۳)
 اول فرزد مذکور را از اسپ ریز آورد و بخدمت آنحضرت برد که
 دست آن عالیجناب را بوسیده بعد از سوار شدن آن حضرت سوار
 شود - و بدستور متوجه اردوی حود و مرل مقرر شود - و آن
 ایالت پناه حود ردیک ردیک فرزد^(۴) مذکور در خدمت نور موفور السرور
 دیوان دولت و عرت توحه نماید که اگر آن پادشاه - حلاق و ممالک
 پناه - سخی و حکایتی از فرزد مذکور استفسار نماید و آن فرزد
 بواسطه صعرس حوانی آن چنانکه باید نتواند داد یا بی وقوف باشد آن
 ایالت پناه حواب لایق و موافق عرصه نماید - و در مرل مذکور آن
 فرزد پادشاه عالم پناه را مهبانی نماید باین دستور که چون چاشت گاه رول

(۱) در اصل نسخه « فرزد مذکور آن و رکاب » ه

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۱ « بطهور آورد و اگر نواب کامیاب » ه

(۳) در اصل نسخه « پیاده بشود » ه

(۴) در اکبرنامه « ردیک ردیک فرزد مذکور در خدمت پادشاه باشد - که (اگر پادشاه
 سخی و حکایتی از فرزد ارشد استفسار نماید و آن فرزد بواسطه حجاب حواب آن چنانکه
 ماند نتواند داد) آن ایالت پناه حواب لایق عرص نماید » ه

ار مرل مذکور که فردا نواب شهر خواهد آمد رحست طلیده متوحه ملازمت فرید مومی' الیه گردد - و صباح آن روز فرید اعرّ ارشد ارحمد رحوردار سعادت یار را سرعت تمام باستقال آن صاحب دولت و حلال ار مرل بیرون آورد - و سروپای مکمل که در نورور^(۱) پارسال جهت آن فرید ارسال داشته بود پوشانیده و یکی ار سفید ریشان اویماق تکلو که پسندیده و معتمد آن ایالت پناه باشد در دارالسلطه مذکور گذاشته فرید مذکور را سوار کند - در وقت توحه مدارالسلطه مذکوره ایالت پناه قرا^(۲) سلطان را در خدمت نواب دارد - و چادر و شتر و اسب را گذارد که چون فردا نواب کامیاب سوار شود اردو بیر کوچ کند - و ایالت پناه و مشار الیه نواب را هادی باشد - و چون فرید مذکور ار شهر بیرون آید قدع نماید که جمیع لشکریان سان مقرر شده متوحه استقال^(۳) شود - و چون بریدیک آن پادشاه عظمت دستگاه رسد چنانچه میدان میانه ایشان یک تیر^(۴) پرتاب باشد آن آایالت پناه پیش رفته

(۱) در اصل سحه و سروپای مکمل که در موربا و ارسال جهت آن فرید ارسال داشه بود درو پوشانیده و یکی ار سفید ریشان، مرقوم است ار اکرامه جلد اول صفحه ۲۱ اصلاح کرده شد .

(۲) در اکرامه جلد اول صفحه ۲۱ و قراق سلطان، مرقوم گشته .

(۳) در اصل سحه و امال، .

(۴) در اصل سحه و یک سر پرتاب، .

ار هدایای آلهی مهان ما و ایشان شده - گلیست رنگین و شریف ار گلستان
سلطنت و لطافت - قر صورت فرشته حاصیت - در ملارمت و خدمت
آچه هایت تردد باشد نحای آورید - و تقصیر نمائید - که هر نوع
حاسباری و خدمتگاری که سست آن مهال چمن عرت و اقبال نحا آورید
نهایت پسندیده و مستحسن خواهد بود - و موجب قدر آن ایالت پناه
خواهد گردید - و چون فردا شهر خواهد رسید مقرر دارند که امروز
در درون ناع عیدگاه سر حیاان^(۱) چادرهای درون اطلس قرمری و میان
کراس طوسی و بالا مقالی^(۲) اصفهانی که درین ایام اتمام داده عرص نموده
بود ترتیب دهد - و ملاحظه نماید که هر حا خاطر خاطر فیص مآثر
آنحضرت مسرور گردیده باشد بجهت آب و هوا - در خدمت آن حضرت
دست ادب ملارم وار بر روی سیه نهاده پیش رود - ار ریان نواب همایون
عرص نماید که آن اردو و لشکر و اسباب تمام پیشکش نواب کامیاب
است - چون در سر راه و کوچ بدین نوع کسان همربانی کردن
لایق و خوشها است تقصیر نکند - و دمدم خاطر خاطر آن
بلند قدر فلک عرت و حلال را ارین نوع همربانها که در
کمال استحکام باشد آسوده و مسرور سارند - و خاطر دریا مقاطر آن
حضرت و ملارمان را ارین حکایات مسرور سارند - و خود

(۱) در اصل نحه ، عیدگاه سر حیاان چادرهای ، ه

(۲) در اکبرنامه ، بالا مقالی اصفهانی ، ه

پردی و دارائی^(۱) مشهدی و حافی باشد مخلف ساربد - مجموع را بالا پوش^(۲) محل که حوش رنگ باشد بدهد - هر یک از لشکریان و ملارمان ایشان دو تومان تبریری جهت يوم الجمع^(۳) بدهد - و طعامهای الوان لطیف بدستوری که مقرر شده سرراه نموده مجلس ملوکانه نگذارند که ربابها بتحسین آن گویا شود - و آفرین نگوش^(۴) هوش رساند - و تفصیل لشکر ایشان داده روانه درگاه عرش اشتاه نماید - و مبلغ دوهزار پانصد تومان تبریری از تحویلات سرکار حاصه شریقه دار السلطنت مذکوره و ولایات که احساس آنها جهت ملاحظه دار السلطنت مذکوره می باشد نار یافت نماید - و صرف ضروریات کند - و آنچه بهایت مدگی و خدمت باشد محال منت داشته بطهور آورد - از منزل مذکور تا شهر بچار رور آید - و هر رور مهابی و طعام بدستور رور اول که مذکور شده نماید - می باید که در هر مهابی اولاد عظام آن ایالت پناه عالی مقام ماسد چاکران و خدمتگاران کمر خدمتگاری بر میان حان بسته آداب ملارمت بعمل آورند - و شکری بجا آورند که این نوع بادشاهی که هدیه ایست

(۱) دارائی - نام قاشی ارشعین که الوان باشد - فرهنگ اسدراج جلد دوم صفحه ۷۰

(۲) بالا پوش - پوششی که در وقت دزار کشیدن بر سر کشند بفرق آن را لحاف

و عارسی شادیچه برورن نارچه و حامه حواب و ربرپوش و مالاکش گوید - فرهنگ اسدراج

جلد اول صفحه ۳۷۳

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۹ «يوم الخرج» مرقوم است و یک تومان

تبریری قریب سی و سه روپیه هدی می باشد سید ترجمه اکبرنامه جلد اول صفحه ۳۲۳ نوت ۸۰

(۴) در اکبرنامه صفحه ۲۰ و آفرینها نگوش عالمیان رسد،

آن ایالت پناه یکی از اویماق^(۱) خود را که مردِ کاردان و صاحبِ وقوف
 باشد در خدمت فرید ارحمد ارشد سعادت‌یار گذارد که هر خدمت
 آن فرید حردار باشد - باقی لشکر طمراثر از شهر و ولایت و سرحدات
 از هزاره و بکدری و غیره تا ^(۲) سی هزار سوار که شماره صحیح ملارم آن
 ایالت دستگاه شوکت پناه است همراه برداشته استقال نماید - و چادر
 و سایبان و اسباب ضروری و قطار شتر و استر همراه برد - چنان
 اردوی آراسته بظر کیما اثر آن پادشاه سیاره سپاه در آورد که موجب
 سرور گردد - چون ملارمت آن حصرت سرافرار گردد پیش از
 جمیع حکایات از حابِ نواب کامیاب همایون ما دعای سیار سیار عرص
 نماید - و در همان روز که ملارمت ممتاز گردد و از دو^(۳) حای رول
 نماید و توروک و قاعده لشکر و اردو رول نماید - و خدمت ایستاده
 رحصت مهمانی طلیده سه روز در آن مرل که حای باشد خوش هوا
 مقام کند - روز اول جمیع لشکریان ایشان را خلعت فاحره که کمحای^(۴)

(۱) اویماق معنی قوم و قبیله - فرهنگ اسدراج جلد اول صفحه ۳۲۵ °

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۹ تا سی هزار کن (که شمار صحیح رسد) از ملارمان

کومکی آن ایالت پناه همراه برداشته استقال نماید، °

(۳) در اکبرنامه دهمار گردد بزرگ و قاعده لشکر، ارطام یافه و عارت ° از

در حای رول نماید، که در کتاب ارطام یافه در اکبرنامه مرفوم است و ساید بحای لفظ «دو»،
 دور باشد °

(۴) کمحا - محفف کمحاب است در رشیدی نوشه که نالکسر صحیح است چرا که حابکم

دارد و حاب معنی آست که آن را هندی روتوا گویند هم معنی بشم مارک و در عربی کمحاو
 گویند - بسید فانون همایون مطبوعه ایشیانک سوسائنی صفحه ۵۱ °

دستور که مقدور باشد ملارمان رکاب طفر انتساب آن نارگاه فلک
 اشتاه را مسرور دارد - و آنچه نهایت عمجوارگی و یاری باشد ایشان
 بطهور آورید - و خاطر آن^(۱) جمیع را که از گردش رورگار باهموار بقدر
 عاری دارد بدلداری و عمجوارگی که درین نوع اوقات لایق
 و خوشها است مسرور و پرحضور گرداند - و آن دستور همه
 وقت مطور باشد تا نواب همایون بما رسد - بعد ازان آنچه لایق باشد
 از حاب ما معمول خواهد گشت - بعد از طعام متفرقات حلوا و پالوده
 که از شکر سفید لطیف و باهای صفای سفید طح نموده باشد و مرباهای
 لطیف داشته رشته^(۲) حطائی خاصه که نگلاب و مشک و غیر اشپ
 خوشبوی و لذید شده باشد بمجلس برید - و حاکم ولایت بعد از مهمانی
 و خدمات مذکوره خاطر از ولایت و قلعه آنجا جمع نموده تا دارالسلطه
 هرات هرکه رفیق خدمت و ملارمت بود دقیقه از دقایق خدمت و ملارمت
 بامرعی نگذارد - و چون بدواریه فرستی دارالسلطه مذکور رسد

(۱) در اکبرنامه «خاطر آن جماعت را،»

(۲) در اکبرنامه صفحه ۲۹ «رشته حطائی خاصه، در اصل نسخه «حطائی خاصه،

رشته حطائی از اهل زبان تحقیق پیوسته از باب ماهیچه است و آن را در قالب می ریزند
 روی آتش و پرنایک باشد مثل مخ اریشم و از آرد برنج می سازند و با مرغ نادام و مستق
 و نبات و عرق بیدمشک و گلاب می جویند - فرهنگ اسدراج جلد دوم صفحه ۱۹۷ -
 ماهیچه آنست که خمیر را ساریکی ریسان مالد و پرند - فرهنگ اسدراج جلد سوم صفحه
 ۱۳۸ - برای مرید تحقیق بسید ترجمه بیروح جلد اول صفحه ۳۲۳ و وُلُرس در لغت خود
 که مستی است به لکسیکو پرسیکو لیثیم در جلد دوم صفحه ۳۹ عبارت مرقومه بالا را نقل کرده

سوعی که در خدمتِ پادشاهِ خود کسی خدمت نماید خدمت نماید - و آنچه نهایت ملاحظه باشد منظور داشته بعمل آورد - و هر ولایتی که رسد همین فرمان را بوالی آن ولایت نموده مقرر دارد که آن بزرگوار خدمت نماید - و مهمانی بدین دستور بطهور آورد که مجموع طعام و حلاوه و اشربه کمتر از یکپهار و پانصد طاق باشد - و خدمت و ملازمت آن گوهر سلطنت تا مشهد مقدس اقدس معلی مرتعی تعلق بآن ایالت پناه دارد - و چون امرای مدکور بملازمت رسد هر روز یکپهار و دویست طاق طعام الوان لطیف که لایق پادشاهان است در مجلس بامی آن پادشاه گرامی کشیده شود - و هر یک از امرای مدکور در روز مهمانی خود به راس اسب پیشکش نماید^(۱) که سه اسب اعلی لایق محاصه آن گلبرگ بوستان عدالت و شهریاری گردد - و یکی بامیر معظم محمد بیرم خان مهارلو شود - و پنج دیگر بامرای مخصوص آن درگاه فلک اشتباه هر که لایق باشد بدهد - و به اسب را تمامی از نظر حسته اثر آن گوهر دریای سلطنت و کامرانی گذرانیده دگر نماید که کدام کدام اسب از بواب کامیاست - و هر یک که قل از این قرار یافته باشد که از فلان فلان امیر باشد بگوید که آن حکایت هرچند طوری^(۲) نماید لایق خواهد بود و بد بخواهد بود - و هر

(۱) در اصل سحه پیشکش نماید که سواری اسب اعلی لایق محاصه و در متن

از اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۸ نقل کرده شده

(۲) در اکبرنامه «هرچند بدنام است لایق»

سه رور لشکریان و امیرانِ مذکور را یک یک نظر در آورده -
 اسپهای توپچاق و تازی^(۱) مقرر دارد که ملارمان خود بدهد که هیچ
 ربت و ررق سپاهی را از اسپ خوب بهتر نیست - و سروپای
 آن هزار کس را بر پاکیره و رنگین ساخته باشد که همراه
 هر یک از امراء هزار کس باشد - و چنین قرار دهد که چون
 امرای مذکور با لشکر مصور ملارمت آنحضرت رسید - زمین
 خدمت و عرت را بلب ادب بوسیده یک یک خدمت نماید -
 و قدع نماید که در سر سواری و غیره ناگاه میان ملارمانِ اُمرا
 و ملارمانِ آن پادشاه حمّاه گفت و گوئی واقع شود^(۲) - و هیچ وجه
 من الوجوه آزاری بفرمان پادشاه نرسد - و در وقت سواری
 و کوچ لشکر امرا از دور دور در فوج خود خدمت کنند -
 و بوقت کَشک^(۳) هر یک از امرای مذکور که باشد در ردیکترهای محلی که
 قرار یافته باشد خدمت نماید - و کُتنگ^(۴) خدمت در دست گرفته

(۱) در اصل نسخه «اسان توپچاق تازی بدوی نصف که سده رسد مقرر دارد»
 در متن از اکرامنامه جلد اول صفحه ۲۸ نقل کرده شد.

(۲) در اصل نسخه «واقع میشود و هیچ وجه من الوجوه آزاری بفرمان پادشاه»
 حال شاه داخل میشود - در متن از اکرامنامه نقل کرده شد.

(۳) کَشک - کسر اول و ثانی در ترکیب معنی اسان - فرهنگ استخراج - در نام

صفحه ۱۸۲

(۴) کُتنگ - هم اول و فوج آن جویست فطرت را گویند - آمده و -
 کُتنگ هم درست است - فرهنگ استخراج جلد دوم صفحه ۱۰۰ - در اصل نسخه کُتنگ
 مرسوم است

کردن آن در بان لطیف و نافع است مکمل نموده جهت آنحضرت
 میسرستاده باشد - و جهت مقرّبان آن پادشاه عالیشان - و ملارمان
 درگاه حبان پناه فرداً فرداً ارسال می نموده باشد - و آنچه قرار دهد
 که فردا در مرل و مقامی که رول فرماید امروز چادرهای مصفا
 لطیف سفید و منقش و سایبانهای محمل و اطلس و رکاب حانه و مطمح
 و جمیع کارخانهای ضروری ایشان را مهیا ساخته باشد - چون ایشان
 آنجا رول نمایند شربت گلاب و آب لیمو خوش طعم ساخته سرو
 و یخ سرد نموده نکشد - و بعد از شربت مرباهای سیب مشکان
 مشهدی و هندوانه و انگور و غیره با ناهای سفید میده بدستوری که
 مقرر نموده و مذکور شده نکشد - و سعی نمایند که اشره تمامی از نظر
 آن ایالت پناه نگردد - و گلاب و عطر اشته داخل نمایند که لذت
 و خوشبوی باشد - و هر روز پانصد طبق طعام الوان پاکیزه و لطیف
 مقرر دارند که مهیا ساخته می کشیده باشد - و ایالت پناه قرا^(۱) سلطان
 و امارت دستگاه تاتار سلطان و ایالت انتباه حعفر سلطان فرزدان
 و اقوام خود را بر^(۲) بعد از سه روز که آن پانصد کس رفته باشد
 باستقبال آن دُر دریای عظمت و احلال فرستد - و دران

(۱) در اکبرنامه صفحه ۷۲ ایالت ماه قراق سلطان و امارت مال حعفر سلطان

و فرزدان، *

(۲) در اکبرنامه صفحه ۷۲ قوم خود را با هزار کس بعد از سه روز که آن

پانصد کس رفته باشد باستقبال فرستد، *

آن ایالت پناه بیر ار طوایل خود شش راس اسپ ندو افروده
 پر رور خوش رنگ قوی حُسنه که لایق سواری آن شهبسوار معرکه
 سلطست و کامگاری باشد انتخاب نموده ریهای لاجوردی منقش مصور
 با عاهاى رباف و رردور که لایق اسپان مذکور و سواری آن پادشاه
 حمجاه باشد بر بالای اسپان مذکور بهاده هر اسپ را ندو بهر ار
 ملارمان خود داده روانه گرداند - و کمر حجر حاصه شریفه که
 ار نواب کامیاب معهوری مرحومی حت آشیای شاه بانام نواب همایون
 ما رسیده و جوهر نفیس لطیف مکتل است مع شمشیر طلای^(۱) مرصع
 حت فتح و نصرت و شگون آن پادشاه سکندر سپاه فرستاده شد -
 و مواری چهار صد ثوب حامه محمل و اطلس فرنگی و یردی فرستاده
 شد که یکصد و بیست حامه حت حاصه آنحضرت است - تنمه حت
 ملارمان رکاب طهر انتساب آن عالیجاه کامیاب - و قالیچه محمل دو حانه
 طلا ناف و بمد تکیه گرگی استر اطلس و نه^(۲) روح قالی دوارده ررعی
 گوشکای خوش رنگ خوش قماش و دوارده چادر قرمری و سر
 و سفید بیر فرستاده شد - سرعت بدیشان رساید - و رور رور
 حلاوه و اشره لدید و لطیف سربراه نموده با ناهای سفید که با روع
 و شیر خمیر کرده باشد و راریانه و حشاش و تحمهای که داخل

(۱) در اکرامه صفحه ۷۲ مع شمشیر طلا و کمر مرصع ، ،

(۲) در اکرامه صفحه ۲۰۷ ده روح قالین ، ،

باشد آن رور که در یرم وصالش یکدم

ششیم مراد دل خود همدم دوست

اقدام بی ملام - و توجه آن پادشاه عالی مقام - رابر فرشته احترام را
عبیعت داشته بداد که بمشلق^(۱) آن بحر ححسته اثر ولایت سروار
را ار اندای حل^(۲) توسقایل^(۳) بدان ایالت پناه علایت فرمودیم - داروء-
و وریر خود را دران جا فرستد - و مال واحی و وحرقات دیوان
آخا را ار اندای سه مذکور تصرف نماید - و مواجب لشکر اثر
و ضروریات خود صرف نماید - و دستوری که درین نشان مذکور
گردیده فصل بفصل و رور برور عمل نموده ار مضمون مامور انحراف
نوردد - و در روری که بر مضمون پرواچه مطلع و ویمان قضا حراان
اطلاع حاصل نماید پانصد کس ار مردم عاقل رورکار دیده که اسپ
کوتل داشته رکاب و یراق درحور آن داشته باشد تعیین نماید که
باستقبال آن پادشاه صاحب دولت و اقبال توجه نموده سه^(۴) راس
اسپ که ار درگاه معلیٰ معه رین طلاحت آن حصرت فرستاده شد -

(۱) در اصل سه ده که مشعل آن ولایت سروار، و در من ار اکرامه حلد اول
صفحه ۲۶ نقل کرده شد - مُشَلَق در فرهنگ ترکی معنی سگراه و ار اهل ران سحمت
پنوسه که معنی مردگانی است - فرهنگ اندراج حلد دوم صفحه ۳۳۳ .

(۲) در اکرامه صفحه ۲۶ ، مشعان امل ، .

(۳) برای تحقیق این لغت بسید ترجمه اکرامه ار سورج حلد اول صفحه ۲۲ بون ۲ .

(۴) در اکرامه صفحه ۲ ده که باسمال آن پادشاه صاحب افعال رومه با صد راس

اسپ بدو که ار درگاه معلیٰ رین طلاحت آنحصرت فرساده شد ، .

تَوْجِه نَوَابِ کامیاب - سپهرِ رکاب - حورشید تاب - فلکِ حباب - دُرِ
 دریایِ سلطنت و کامگاری - بهالِ چمن آرای دولت و جهاداری - بُورِ
 پُر سرورِ بوستان^(۱) سلطنت و حلال - سروِ سرافرازِ حویسارِ عرّ و اقبال -
 گلرنگِ رنگینِ گلشنِ سلطنت و شوکت و عظمت - ثمرهٔ لَدیدِ محلِ خلافت
 و بصفت و اُهنّت - پادشاهِ التّریں و التحریر - آفتابِ عالماتِ فلکِ کامرانی -
 بدرِ بلندِ قدرِ آسمانِ خلافت و جهانانی - صاحبِ دیوانِ عالیشانِ دولت
 و سلطنت - مهتر و مهترِ حواقینِ صاحبِ تمکین - گوهرِ عالی سب - سلطانِ
 تحتِ سروری - پادشاهِ ایوانِ عدل گستری - صاحبِ دیو و پری -
 حاکمِ سکندرِ نشان - حمّاهِ عالیشان - کوکبِ رفیعِ قدرِ آسمانِ خلالت
 و خلافت - گوهرِ شاهوارِ بحرِ سلطنت و بصفت - سلیمانِ تحتِ نشین -
 پادشاهِ صاحبِ اعرار و تمکین - جهانانِ صاحبِ دیوان و تحت - پادشاهِ
 مالکِ عالم و تحت - بَیْرِ اعظم - صاحبِ قِراںِ معظّم - بُورِ چشمِ سلاطینِ
 رورگار - تاجِ سرِ حواینِ نامدار - المؤیدِ منِ عَدَدِ اللّهِ تَعَالٰی نصیرِ الدّینِ
 محمدِ همایونِ یادشاهِ حَلَدَ اللّهِ تَعَالٰی عِزُّهُ اِلٰی یَوْمِ الْاَمَالِ نوشته بودند -
 چه گوید چه مقدارِ سرور و حضورِ روی نموده ،

مژده ای پیکِ صبا از حرِّ مقدمِ دوست
 حرّتِ راست بود ای همه حاحرمِ دوست

فرمان شاه طهماسب محاکم حراسان

فرمان همایون شرفِ صدور یافت آنکه ایالت پناه شوکت دستک
شمس الایاله و الافعال محمد خان شرف الدین^(۱) اوعلی تکلوی لله فرید
ارحمید^(۲) ارشد حاکم دارالسلطنت هرات میر دیوان میر^(۳) عنایت بیاییت
شاهی و شرفِ مراحم و شفقت پادشاهی اختیار یافته انواع اعطاف
و الطاف سرافراز گشته بداد که مضمون واحب العریض او که در
ولا مصحوب کمال الدین شاه قلی بیگ^(۴) حاجی طغایلو برادر امارت پناه
قرا سلطان شاملو روانه درگاه جهان پناه بود. بود - در تاریخ

دوآردهم شهر دی الحجه سه ۹۴۹ هـ صد و چهل و نه (رسید) و مضامین
فرحده آئین من اوله^(۵) الی آخره واضح و لایح گردید - و آنچه که در باب

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۶ و تحائف سراپ مستفی بذکر المور . ه
محمد عسکری بلگرامی (نسخه خطی سوسانی عمر ۱۲۳۵ III) صفحه ۱۳۱ فرمان نقل شده -
ارک در تاریخ هندوستان که در زبان انگلیسی است در جلد دوم صفحه ۲۷۷ و میراسیوراب
در میمویارس اوف همایون صفحه ۳۹ در ذکر آن کرده .

(۲) از فرزند ارجمند مراد سلطان محمد میرزا سر برک شاه طهماسب است - اسام
نام نامی محمد خدا نده بر تحت سلطنت بسند و از سه به صد و هشتاد و پنج ماه
به صد و بود و شش (۹۹۶-۹۸۵) سلطنت کردند .

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۶ اس فرمان ارقام نامه - و دران کتاب
نوشته «میر دیوان بااروع اعطاف . الطاف ساهی سرافراز گشته بداد» و همچنین بعضی
اختلافات لمطبی یافته می شود .

(۴) در اصل نسخه «شاه قلی بیگ حاجی طغایلو» اما در اکبرنامه صفحه ۲۶
«شاه قلی بیگ برادر امارت پناه» .

(۵) در اصل نسخه «من اوله و الی آخر» .

و راه قلعه اوک متوحه هرات شدند - چون سواحی قلعه مذکور برول فرمود علی سلطان قورچی‌باشی تکلو که از حویشانِ ردیکِ محمد خان شرف الدین اوعلی و د از هری با جمعی از امراء سلطان جدا شده باستقبال حصرت فرستاده بودند در همین منزل شرف ملازمت مشرف گردیدند - و باتفاق احمد سلطان متوحه هرات شدند - چون خبر آمدن حصرت سلطان محمد جدا شده رسید خود با محمد خان شرف الدین اوعلی^(۱) که در آن وقت لله مررا بود مع فرریدان لله مذکور و امرا متوحه ملاقات حصرت شدند - و همه پانوس سرافرار گشتند - و بدگان حصرت بدولت و اقال در شهر هری برول فرمودند - و از پیشکشهای خسروانه آنچه لایق بود بنظر درآوردند - و چون احمد سلطان از سیستان بخدمت حصرت شاه عرصه داشت کرده و محمد خان شرف الدین اوعلی از هرات - در جواب مشار الیهما فرمان صادر شد - در تاریخ ستم شهر ربح المرحب سه الف نقل فرمان درپیش میر مراد حویبی داروعه دفاتر حصرت ظاهر شد - همان نقل را بحس درین مختصر نوشته شد .

(۱) شرف الدین اوعلی حاکم هرات بود و بعد از وفات او پسرش قراق خان لله میررا حاکم حراسان گردیده - و در سه عهد و معتاد و دو (۹۷۲) هجری وفات کرد جعفر خان پسر قراق خان از حراسان بخدمت شهشاه اگر آمد و مورد عایت و رسات گشت و در سه یک هزار و یک هجری وفات کرد - سیید مآثر الامرا جلد اول صفحه ۷۵ و منتخب التواریخ جلد دوم صفحه ۱۶۱ و ترجمه آیین اکبری از بلاخ مطبوعه ۱۹۳۵ صفحه ۷۳ - لله معنی الملق و معلم اسب سیید اساس گیس صفحه ۱۱۲۸ و شاید ان لفظ محقق لالا باشد - اسنان گیس صفحه ۱۱۱۲ د

و ملت از مشار الیه پرسیدند - عرص رساید که پنج سال است که در
 مَسْجِدِ مَقْدَسَه بطال علمی متعول شده و فقه حقی و فقه شیعه را مطالعه
 نموده - چنانکه در مذهب شیعه این است که اگر کسی اصحاب را تَعُوذُ بِاللّٰهِ
 لعن کند صواب می برد - و حقی گوید که اگر لعن کند کافر می شود -
 و مررای مذکور گفت که بواسطه گمان صواب کافر نمی توان شد -
 سدگانِ حصرت را این حکایت پسندیده افتاد و عایات سیار فرمودند -
 و تکلیفِ ملارمت نمودند - مشار الیه عرص رساید که اِنْشَاءَ اللّٰهِ رِیَازِ
 حائِه مَترکه نموده از راه دریا در هند یا کابل سدگی مشرف خواهد شد -
 سدگانِ حصرت را چون بودن آن ولایت خوش آمده بود چند روری
 اقامت فرمودند - و بعد از آن^(۱) به احمد سلطان در باب ملاقاتِ حصرت شاه
 مشورت نمودند - مشار الیه عرص رساید که لایق آنست که فقیر
 در ملارمت شما بوده از راه تنس کیلکی بملاقاتِ حصرت شاه رسام -
 حصرت فرمودند که چون بر عمر اعتماد بیست و تعریف هری سیار
 شنیده شده سیر هری نموده متوجه اردو شویم - چون احمد سلطان مذکور
 همگی رای خود را بر صای آن حصرت داده بود درین باب مبالغه نمود -

(۱) از اکبرنامه جلد اول صفحات ۲۵ - ۲۰۳ معلوم می شود که حاجی محمد بابا مشقه
 و حسن کوکه - تحت آشپان هایون بادشاه را صلاح دادند که عیان توحه صوب رمین داور و قلعه
 ست معتف سارند - اما چون احمد سلطان معلوم کرد که اوشان از سفر عراق مانع می آیند
 بخدمت اقدس شاهشاهی عرص کرد که این هر دو بفرار عذر و حدیعت عرصی ندارند -
 پس احمد سلطان قبول کرد و متوجه عراق گشتند .

اران جمعی که در ملارمت حصرت بودند می ماند - و بعد ازان بدولت و اقبال بقصه سیستان تشریف شریف ازرانی فرمودند - و احمد سلطان والده و عورات خود را ملارمت حصرت مریم مکانی فرستاد - و جمیع اموال خود را با ولایت خود پیشکش بدگان حصرت نمود - و بدگان حصرت بعضی اسباب ضروری و شاگرد پیشه که درکار بودند قبول فرمودند - تنه را مشار الیه بخشیدند *

در همین منزل حواجه حلال الدین محمود اوبهی که دران اوقات ملارم مرا عسکری بود و در قلعه نانا حاجی که در لب آب هلمند واقع است تحصیل میکرد حر یافته با ملارمان خود بعتنه بوسی بدگان حصرت مشرف شد - و یک قطار استر^(۱) که اسباب نفیس بار داشت پیشکش نمود - مشار الیه را در همان منزل میر سامان نموده عایت و شفقت سیار فرمودند - و در همان منزل حاجی کوکی که از امرای میرا عسکری بود از قندهار فرار نموده خود را بعتنه بوسی رساند - و حسین قلی مرزا برادر احمد سلطان از مشهد دیدن والده و برادران آمده بود که رخصت مکه معطمه حاصل نماید - بدگان حصرت را ملارمت کرد - کتاب چندی که داشت پیشکش نمود - از کتابها آنچه خوش آمد گرفتند - و تنه را باو بخشیدند - و در آخر صحت از وادی مذهب

(۱) آستر متج اول و ثالث و سکون رای مهمله نام حیوانی که از حقی حرر

و اسب ماده پیدا می شود و هندی حجر گویند - فرهنگ استدرج حله اول صفحه ۱۷۹ *

ار امراء مررا عسکری بود تاحته رسیده خبر کرد که مررا عسکری رسید - ایشان را فرصت آن نشد که بواب شهراة عالمیان حلال الدین محمد اکبر مررا را بخود همراه سارید - و حصرت مریم مکانی که والده مررا باشد و حواحه معطم را در مریم مکانی مذکور و میر قالی و مقصود سگالی و حواحه عمر و بعضی دیگر از خدمتگاران گرفته محصرت ملحق شدند - و لحظه دیگر مررا عسکری رسیده شاهراة عالمیان را گرفته متوجه قندهار شدند - و حصرت متوجه حراسان و عراق گشتند - در اندک زمانی از آب هلمند^(۱) عبور فرموده در ولایت سیستان در لب کول که دریای هلمند دران حا در می آید اما معلوم نیست که از کجا بیرون می رود برول نمودند - و دران مرل چند رور مقام فرمودند - و احمد سلطان شاملو که حاکم سیستان بود با توابع خود آمده ملازمت نمود - چند رور بخت شکار قشقلداع^(۲) سوار شده که به ترکر شکار میکشد توقف فرمودند - و رورق را ربان سیستان طوطی گوید - و احمد سلطان هر رور چند رنگ طعام لایق مهیا نمود - با شیر و شربت و میوه های گوناگون آورده می کشیدند که زیاده

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۰۳ «آب هیرمند» رای مرید تحقیق بسید ترجمه

اکبرنامه از بیروح جلد اول صفحه ۳۱۵ و نوت (۱) ۵

(۲) در اصل کتاب «وشقله داع» نوشته و وشقلداع بمعنی مرغانی است - بسید اکبرنامه

صفحه ۲۳ و ترجمه اکبرنامه از بیروح جلد اول صفحه ۳۱۵ نوت (۲) و ترکر بمعنی

بیره است ۵

مهر و کیله کوش فوقسطار مهر قالی
 مهر کوچک فتح مقصود سگالی^(۱) عاقل سلطان
 دیگر از بیگچها و یکه^(۲) حوایان »

چون حضرت همایون پادشاه از ولایت نکر رآمده متوجه قندهار
 شدند - در نواحی شال^(۳) و مستون خبر رسید که مرا عسکری
 با جمعی بموجب حکم میرزا کامران قصد گرفت حضرت بموده از قندهار
 رآمده متوجه شده - در مرل دیگر که رسیدند چای^(۴) اربک که یکی

(۱) در اکبرنامه حلد اول صفحه ۲۲۲ نوشته - دیگر درویش مقصود سگالی است
 او از ریارتنگاه هرات است - مردی ساده صبر درست جوهر بود - او را در سگاله همراه
 چهارگیر قلی یک گذاشته بودند (و چهارگیر قلی با شیر خان در هرات جنگ کرد و کشته شد) و از
 تمام آن مردم او تنها سلامت رآمده ادراک سعادت ملازمت نمود - حضرت همانانی حت
 آشیای نادر عایت خاص داشتند و بعد از آن عمرید اثفات حضرت شاهنشاهی (اکبر پادشاه)
 امتیاز یافت و عری دراز در طبقه دنا گویان می رست انتهی .

(۲) در اکبرنامه هرات ملازمان رکاب همایونی طویل است - سیید حلد اول صفحات

۲۲۱-۲۲۲

(۳) در اکبرنامه حلد اول صفحه ۱۹۰ « چون موک عالی محدود شال (که از قندهار
 قریب سه فرسخ است) برول فرمود ، - و در طبقات اکبری حلد دوم صفحه ۷۵ ، ردیک قصه
 سال رمضان رسیدند ، - در مستح التواریخ حلد اول صفحه ۴۴۲ ، در هنگامی که قصه شال
 مشانک مرل او بود ، - و در تاریخ شاهي صفحه ۱۶۸ ، ردیک قصه سال رمضان رسیدند ، - و در
 تاریخ فرشته حلد اول صفحه ۴۱۱ ، سال و هسان ، و برای مرید تحقیق رسیدند ترجمه مستح
 التواریخ از ریکی حلد اول صفحه ۷۶ بوک ۹ »

(۴) در اکبرنامه صفحه ۱۹۱ ، حی هادر ، و در مستح التواریخ صفحه ۴۴۲ ، حولی

هادر اربک ، ارقام یافته - ارسکی در تاریخ هندوسان که در زبان انگلیسی است در حلد دوم
 صفحه ۲۶۹ در حاشیه (بوک) چسی هادر اربک نوشته »

حواحه حلال الدین محمود	شیخ نظر ترکستانی	حسن علی ایشک آعه ^(۳)
اوبهی ^(۱)	اراهیم ایشک آعه	شاه ولی نکاول
شیخ یوسف حولی ^(۲)	سامی طوق بیگی	علی دوست یساول
محمد علی المحتسب	نانا دوست قور بیگی	علی محمد قدوری
نانا دوست بخشی ^(۲)	میر یوسف حریره دار	مہتر واصل ^(۵)

عراق بالتزام رکابِ سلطان مشغول غاظت والا بود۔ در سہ ہصد و ہشاد و سہ (۹۸۳) ہجری سفر گریں ملک بستی شد۔ در اکبرنامہ صفحہ ۲۲۳ بوسہ کہ از خدمتگاران بدہم اس درگاہ وودہ (۱) حواحه حلال الدین محمود اوبہی در اندا یوکر میرا عسکری وود و حسب طلب ہمایون پادشاہ ملازمت آمد۔ حت آسانی ہر سامانی سرکار خود و ہر مہمّوس فرمود۔ در سال سوم خلوس اکبرشاہی حواحه را ما برادر خود او حلال الدین مسعود بگاہ محکم مہم حل کشتند۔ عرش آشیانی از اسباع اس قصہ حروس باطلی بمود خون ہور رددہ فی احاری برداسہ بود مکافات آن را بمسہم جمعی حوالہ فرمود۔ مآثر الامرا جلد اول صفحات ۶۱۸-۶۱۵۔

(۲) در اکبرنامہ جلد اول صفحہ ۲۲۳ مرقوم است۔ دیگر سیج یوسف حولی است کہ خود را از اولاد سیح احمد یسوی می گفت۔ مردی وارستہ سدیدہ اخلاق بود، سیح احمد یسوی صاحب آباء و کرامات حلقہ و مقامات رفیعہ بودہ اند وفات ایشان در سال پانصد و سست و دو (۵۶۲) ہجری در یسی بودہ رحمہ اللہ علہ و یسی سہریت مشہور از بلاد ترکمان۔ سغہ الاولیا مطبوع آگرہ سہ ۱۸۵۳ع صفحہ ۱۲۸ و حریرہ الاصفا جلد اول صفحہ ۵۳۱۔

(۳) در اکبرنامہ جلد اول صفحہ ۲۲۲ بوشہ۔ نانا دوست بخشی علم ساق ہمار و بحس کفایت موصوف بود۔ و پیوسہ ماسمال مہبات دوائی صوف کاروانی ظہور می آوردہ۔

(۴) حسن علی ایشک آفا در شجاعت و جلالت افسار داشت و خدمات سدیدہ کردہ بود۔ در عراق ماند خون کابل مسعر سرر سلطنت سد تاسان بوسی فار گشت۔ ملخصا از اکبرنامہ جلد اول صفحہ ۲۲۳۔ ایضا بسد رحمہ اکبرنامہ از سورج جلد اول صفحہ ۴۴۹۔

نوٹ سوم۔

(۵) در اکبرنامہ جلد اول صفحہ ۲۲۳ بوسہ۔ و از ہنگان خدمتگار و علامان و فادار مہتر وکلہ حراسی و مہتر واصل بودند۔

کوکة حس (۱) محمد قاسم موحی بخشی بیگی (۲) محمد حیدر آخته بیگی (۳)

(۱) حس بیگ رادر محرم کوکة است - ما آنکه او کوکلاش کامران میرا بود بدوام ملازمت حضرت جهانانی (محمد همایون پادشاه) قیام داشت - کریم طبع و خوش خلق بود - و محرم - در گذر چوسا عریق رحمت شد - اکرامه حلد اول صفحه ۲۲۲ - و واقعه گذر چوسا که بر ساحل کنار آب گنگ است در هم صر سه هصد و چهل و شش (۹۳۶) از نمکی تعدیر پرده کشا گشت - بسیاری از امرا و افاضل عریق بحر فنا گشتند - بسپید اکرامه حلد اول صفحه ۱۵۹ حس بیگ یا کوکة حس در هصد و چهل و شش در گذر چوسا وفات کرد پس درین سفر که در سه هصد و چهل نه واقع شد نام ایشان که در اکرامه نوشته است سهو کاتب است ه

(۲) محمد قاسم موحی در بدحشان خدمت حضرت جهانانی تحت آشیانی قیام می نمود - خویش میر محمد حالمان بود - در بدحشان خدمت حالمانی داشت - و در هندوستان در ایام دولت اند قریب حضرت شاهنشاهی میر بحر شد - و بر کنار آب حون مرلی دلگشا داشت - و هماعا سبعة عمر ساحل فنا رساید - اکرامه حلد اول صفحه ۲۲۳ - از مستحب التوازیج مصعفة مداونی حلد سوم صفحه ۲۲۳ معلوم می شود که موحی تخلص محمد قاسم بدحشی است - مداونی نوشته که از امرای نامی پادشاه عمران پناه بود - مهن شعر را خوب می دانست و می گفت - مشوی در تنوع یوسف رایجا دارد مشتمل بر شش هزار بیت - آخر عمر ترک سپاهگیری کرد و استعفا نموده گوشه عزلت گردید - وفات او در آگره در سه هصد و هفتاد و نه (۹۷۹) بود - و ایضا بسپید مآثر الامرا حلد سوم صفحات ۲۳-۲۲ - رای میر محمد حالمان بسپید ترجمه نامرنامه در زبان انگلیسی مصعفة مسرر بیورج صفحه ۷۸۷ - حاله در مرهنگ اسدراج حلد اول صفحه ۷۹۳ نوشته که چونی چند بیکدیگر مدند و مشکي چند پُر ناد کرده بر آن تمسبه کسند و ران نشسته از دریا عبور کسند ه

(۳) در متن نسخه محمد حیدر آخته بیگی - اما ارسکی در ترجمه انگلیسی کتاب هدا که در برتش میوریم (عمر ۱ - ۲۶۶۱۰ - بسپید فهرست کتب فارسی از داکتور دیو حلد سوم صفحه ۲۲۲) موجود است و رتوگراف آن در سوسائتی آمده دران حا حیدر محمد آخته بیگی تحریر کرده - و در مآثر الامرا حلد اول صفحه ۷۵۳ نام ایشان حیدر محمد حان آخته سگی نوشته و بر ارقام یافته که از قدیمان همایون پادشاه است - در سفر

و کابل را در سه ۹۳۲ از مرزا کامران گرفته بار تحت حلوس نمودید -
اسامی ملارمانی که در رکاب طهر قرین باردوی حضرت شاه رفته بودند
بدین تفصیل

حواحه معطم ^(۱) نهایه
یوم حلال الدین
محمد اکبر میرزا
یوم یگ ^(۲)
روش کوکه ^(۳)
حاجی محمد کوکه ^(۴)

می‌نویسد که میرزا کامران بزرگ کابل تحسّی هست و از آنجا شایسته برین گریخت
و این فتح در دهم ماه رمضان المبارک سال همد و پناه و دو (۹۵۲) روی نمود و این
مصرع تاریخ یافتند -
ع .

نی حک گرفت ملک کابل از وی

پس هر دو تاریخ که در همدسه در کتاب مذکور است از سهو کاتب باشد و الله اعلم .

(۱) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۱ نوشته دیگر حواحه معطم است که نسبت احوّث
احیای حضرت مریم مکانی داشت - در مآثر الامرا جلد اول صفحات ۶۱۸-۶۲۲ احوالش
طوالت ذکر کرده - در سه به صد و هفاد و یک هجری (۹۷۱) از حکم عرش آشیانی
همایون بادشاه در قصاص خون رن بیگناه خود قتل رسید .

(۲) محمد بیرم خان در روز جمعه چهاردهم حمادی الاول سه همد و شصت و هشت
(۹۶۸) هجری اربین عالم در گذشت و سعادت شهادت پابر گردید - مآثر الامرا جلد اول
صفحات ۳۸۳-۳۷۱ و مآثر رحیمی جلد دوم .

(۳) در اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۲ مرقوم است دیگر روش کوکه است که
کوکلائش حضرت جهانانی حث آشیانی بود - درین راه باو حوهر سپرده بودند - دران ودعت
چون حیاتی ظاهر کرد لاحرم چند روز در بند بود و نویسنده عنو خلاصی یافت ، .

(۴) حاجی محمد کوکه از امرای عظام حضرت گیتی ستانی فردوس مکانی بود
و حاجی محمد در مرداگی تفرّد داشت شاه مکرر می‌گفت که پادشاهان را این طور خدمتگاری
نابد - در روز قیق انداری او قق رد و از شاه خلدو گرفت - اکبرنامه جلد اول صفحه ۲۲۲ .

متوجه خراسان و عراق و ملاقات شاه طهماسب^(۱) ولد شاه اسمعیل شده -
و طواف روضه مقدسه سلطان علی موسی^(۲) رضا نموده و در رنگارنگ^(۳)
که مابین سلطانیه و تبریز است ملاقات حضرت شاه دست داد - و شاه
مدکور سلطان مراد نام ولد خود را با ده هزار سوار قزلباش حایک بردار
مردانه که اسامی سرداران در دیل تفصیل یافته و از اسباب سلطنت از
هر کارخانه که لایق این پادشاه عالی شان داشته نظریق تحفه و هدایا کدرایده -
و سیر تبریز که پای تحت آذربایجان است و هرات کرده - و از آنجا
مراجعت نموده قندهار را در اوائل^(۴) سه ۹۴۰ هجری میرزا عسکری -

(۱) شاه طهماسب صفوی از سه به صد و سی (۹۳) ماه صد و هشتاد و چهار (۹۳۵)
هجری سلطنت کرد - خامدن داسر از این بول صفحه ۲۵۹ هجری

(۲) الامام ابوالمحسن علی الرضا بن موسی تکامل رمی الله عنهما در سه (۸۲۲)
در صد و دو هجری و خولی رمی در سه (۸۲۳) دو صد و سه هجری در طوس از دارال
مالم ما شریف برد - رای مرید احوال ایشا سیدان سلک مطبوعه وسیعیه سنه اول
در ۱۳۳۳ هجری

(۳) در اکبرنامه سنه اول صفحه ۲۱۶ مرقوم است : از آنجا بوجه سلطانیه واقع شد -
نیم ساهی میان اهر و سلطانیه بوده و در یادونی سنه اول صفحه ۳۳۳ در بلاد سورن
مر دو پادشاه بام عمارت تعلیم و احلال ملاقات بودند و در طاعت اکی سنه دوم
صفحه ۲۶ تا در بلاد سورتی حضرت حبیب آسای و شاه طهماسب را هم مروت واقع شد -
اها بسند ترجمه اکبرنامه از مورخ سنه اول صفحه ۳۳۳ و ۳۳۴

(۴) از اکبرنامه سنه اول صفحه ۲۳۵ مرقوم میشود که تاریخ و ...
... از طایفه الاخرین سال مسطور (...) ...
... از طایفه قندهار میروند آمد ...
... از طایفه قندهار میروند آمد ...

به بایرید بیاتِ بی‌صاعت رسانید - در ایامی که نکول‌یگی^(۱) بود
 مشار الیه میگفت و کاتبِ شیخ مذکور می‌نوشت - و خدمت ناوَرچی‌خانه
 هم بمیصل می‌رسید - با آنکه بایرید را خطی و سواد^(۲)ی بود و مسوده
 هم داشت - و سخنان سه ۹۴۹ (نه صد و چهل و نه) که در رنکان در
 اردوی حضرت شاه واقع شده در سه ۹۹۹ (نه صد و نود و نه)
 در رندۀ المشهور نوشته است - و چون ایام خوانی گذشته و ایام پیری
 در آمده بود و حافظه را قوت چندان نمانده - اگر سهوی و سیاهی
 واقع شده باشند مطالعه کسدها قلمِ عمرو بر حرمه کشد - و این مختصر
 مقسم بر چهار فصل شده وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ =

فصل اول از تاریخ سه ۹۴۹ (نه صد و چهل و نه) که حضرت
 عمیر بادشاه سبب فی مرجع برادران و یوفاقی تشکین از بکر^(۳) برآمده

بسم الله الرحمن الرحيم
وَبِهِ نَسْتَعِينُ

چون حم‌جاه حلال‌الدین محمد اکبر نادرشاه فرموده بودند (۱) که
از سدهای درگاه هر یک را که سلیقه تاریخ باشد نویسد - بلکه
از ایام سلطنت (۲) حضرت حت آشیانی همایون نادرشاه اگر کسی را در
حاضر چیری مانده باشد درج نماید - و نام نامی ما تمام سارند -
و این پروانه را نواب شیخ المشایخ شیخ ابوالفضل (۳) ولد شیخ مبارک

(۱) در همایون نامه تصیف گلدن بیگم بت نادرشاه در صفحه ۱ در خصوص حکم
حلال‌الدین محمد اکبر شاه رای جمع نمودن حالات محمد همایون نادرشاه می‌نویسد که «حکم شده
بود که آنچه از واقعه فردوس مکانی (محمد نادرشاه) - حضرت حت آشیانی (محمد همایون نادرشاه)
میدانسته باشید بنویسید - وقتی که حضرت فردوس مکانی از دارالعلماء دارالافتا حرامید - این حقیر
هشت ساله بود و بیان واقع شاید کمترک بخاطر مانده بود - نادر حکم نادرشاهی آنچه شنیده
و بخاطر بود نوشته می‌شود» - در اکبرنامه جلد اول صفحه ۹ نیز مرقوم است «ناظراف
ماشیر عالی شرف صدور یافت که نقل مسودات و یاد داشتهای خود را مبارگاه
مالک
حضور فرستادند»

(۲) همایون نادرشاه از سه به صد و سی و هفت هجری (۹۳۷هـ) تا سه به صد و شصت
و سه هجری (۹۶۳هـ) سلطنت کرد - بنسبت حامدن داستیر از این پول صفحه ۳۲۸
(۳) ابوالفضل علامی در سه به صد و پنجاه و هشت هجری (۹۵۸هـ) ولادت یافت
و در سه به یکبرار و یازده هجری (۱۱۱۵هـ) وفات کرد - برای احوال او نشان بنسبت
صفحات XXIV-LIX در ترجمه انگلیسی آئین اکبری از نلاحس که تصحیح کربل فلات
در سه ۱۹۳۹ شایع شده

- ۲۹۲ ملاقات حواحه جهان و حاحامان
- ۲۹۸ توحه نمودن علی قلی بطرف سگاله
- تاریخ صفه که بایرید مرمت کرده عمارت بیر راست
کرده بود ۳۰۳
- کثات اسکندر خان محاحامان برای آمدن بدرگاه
اکبر بادشاه ۳۰۴
- تشریف بردن حاحامان قلعه حوپور ۳۰۹
- حیر یافتن لودی از آمدن حاحامان بکاری پور ۳۲۴ .
- فتح قلعه سورت در سه ۹۷۸ هجری بوده ۳۳۲
- فتح پتسه و فرار نمودن داؤد ۳۳۹
- توحه نمودن حاحامان بحاص ادیسه ۳۴۱
- حالات بایرید و رفتن ایشان برای حج ۳۵۳
- بار آمدن بایرید از حج و سرورار شدن ایشان در فتح پور
- پایوسی حصرت حم حاهی ۳۶۳
- بعد استماع خبر وفات نواب محمد حکیم مرزا بدگان
- حصرت نکابل تشریف بردید ۳۶۴
- تاریخ فوت میر فتح الله و دیگر حالات بایرید ۳۷۱
- فهرست اسماء الرجال ۳۷۹
- فهرست الاماکی ۴۲۶
- عظنامه ۴۴۷

(ح)

ذکر محاصره کردن و تصرف نمودن مرزا سلیان با ولد
خود مرزا ابراهیم حصار کابل را و برگشتن ایشان بصلح
رسیدن خبر فتنه انگیزی هیمو و بهشت موکب اقبال
۲۰۰ .

حضرت پادشاه جهان و حایان در محاربه با هیمو و دستگیر
شدن و بیاسا رسیدن او
۲۱۲ .
متوجه شدن معمم حان از کابل بطرف بیک نهار و دیگر
۲۱۳

سوانحی که روی نمود
روتن بیرم حان بقلعه کافران و توحه نمودن حضرت
جهابانی و معمم حان و دیگر سرداران بان سو و واقعات
۲۲۸ .
دیگر که روی نمود
۲۳۳ .

حالات درویش هرام سقا
وریدن نادتند در آگره و آتش افتادن در فراش
۲۳۶ .
حانه مامم بیگه
۲۵۳ .
متوجه شدن بایرید از حکم حاکمان بر سر

۲۵۵ .
توحه فرمودن حاکمان بطرف کابل و دیگر واقعات
۲۷۷ .
فتنه انگیزی شاه ابوالمعالی بایرید و دیگر و بیاسا

۲۸۵ .
رسیدن او

توحه نمودن بایرید بطرف حوپور

ملاقات حان رمان با حاکمان و سوگند خوردن حان

۲۹۰ .
رمان برای دولت خواهی پادشاه حلال الدین محمد اکبر

فصل سوم درآمد مرزا کامران و مرزا عسکری

از کولات و حیر یافتن همایون پادشاه از معاونت ایشان
و متوجه شدن دره قنچاق بخت دفع و رفع مرزا کامران
و دیگر سوانح

۱۲۵

آمدن مرزا کامران بملارمت همایون پادشاه و دیگر

۱۵۳

وامانات

توجه مولاک مقدس همایونی تقدیمات و مراجعت

۱۶۵

دولت و اقال

۱۷۶

فصل چهارم در فتح هندوستان

اسماء ملارمان که در رکاب طهر پیکر همایون پادشاه

۱۷۶

بودند

اسماء ملارمان شاهراده عالمیان حلال الدین محمد اکبر که

۱۸۳

در رکاب طهر قرین بودند

اسماء ملارمان نواب بیرم خان بهارلو که در رکاب

۱۸۵

میسون بودند

یورش حضرت همایون پادشاه تسخیر هندوستان و فتح آن

۱۹۰

بازد ایزد متعال ...

وفات همایون پادشاه در سنه ۹۶۳ و انتقال سلطنت

به پسرش پادشاه جهان و جهایان حلال الدین

۱۹۵

محمد اکبر پادشاه ...

مندرجات الكتاب

فصل اول در سفر همایون پادشاه از نکر (بهکر)

بطرف حراسان و عراق و طواف روضه مقدسه سیدنا امام
ابوالحسن علی الرضا بن موسی الکاظم علیهما السلام و آنچه

۲ درین سفر روی نمود

دگر اسامی ملارمانی که در رکاب طهر قرین باردوی

۳ حصرت همایون پادشاه رفته بودند

۱۲ فرمان شاه طهماسب بحاکم حراسان

مراحتت حصرت همایون پادشاه از عراق و آمدن ایشان

از قندهار بکابل و دگر اسامی مررایان و امر که در محل روان

۵۱ شدن کابل در ملارمت بودند

فصل دویم در بیان واقعاتی که در سه ۹۵۳

۶۱ بظهور آمد

آمدن میر سید علی و ملا عبد الصمد شیرین قلم و دیگر

۶۵ صاحبان کمال بدربار همایون پادشاه

۹۶ ورود مررا کامران بملارمت همایون پادشاه

بهتت موک مقدس همایون پادشاه از کابل بسلح و رجوع

۱۰۶ عالی از بی اتفاق مررا کامران

تذکرہ ہمایون و اکبر

تالیف

بایزید بیات

سی و تصحیح آخر عاد

محمد ہدایت حسین عما اللہ عہ

رای رایل ایشیائک سوسائٹی آف بنگال
در مطبعہ نیشنل پریس - کلکتہ طبع شد
سہ ۱۳۶ ہجری قدسی مطابق سہ ۱۹۴۱ مسی

Single issues may be bought separately, but three years after the completion of a work no complete sets are broken for the sale of loose component parts

Each issue bears, besides its issue number, a fascicle number indicating its place in the work and volume to which it belongs

With the issue of this Notice all previous prices and price-lists are cancelled

CALCUTTA,

1st January, 1941

The publications or information about them are obtainable from the Royal Asiatic Society of Bengal, No 1, Park Street, Calcutta, or from the Society's Agents —

MESSRS LUZAC & Co, 46, Great Russell Street, London, W C

M PAUL GEUTHNER, 13, Rue Jacob, Paris, VI°

, BUCHHANDLUNG OTTO HARRASSOWITZ, 14, Querstrasse, Leipzig

MESSRS THACKER, SPINK & Co, Ltd, 3, Esplanade, East, Calcutta

MESSRS THE MOORE COTTERELL SUBSCRIPTION AGENCIES, New York.

Residents of Europe should order from the Agents

When ordering direct from the Society the following rules should be observed —

Orders should be addressed to the Royal Asiatic Society of Bengal and not to any Official by name or title

All Cheques, Money Orders, etc, should be made payable to the "Treasurer, Royal Asiatic Society of Bengal"

Orders for books should be accompanied by a full name and address, legibly written, and should be sent on a separate sheet of paper containing no other communication

In India, books are supplied by V P P